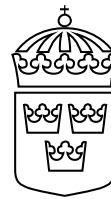

Regeringens proposition

2026/27:7

Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Prop.
2026/27:7

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 8 oktober 2026

Ulf Kristersson

Romina Pourmokhtari
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att Sverige ansluter sig till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (BBNJ). Avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska dock inte tillämpas på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige.

I propositionen föreslås också de lagändringar som behövs till följd av Sveriges anslutning. Det föreslås en ny lag som ska tillämpas på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas inom Sveriges jurisdiktion eller kontroll. Dessutom föreslås vissa ändringar i miljöbalken.

Genom den nya lagen införs det krav på att lämna information om bl.a. insamling och användning av marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och användning av digital sekvensinformation om sådana resurser. Dessutom införs krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion samt för verksamheter och åtgärder i havsområden inom andra staters jurisdiktion, om verksamheten kan påverka den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion	6
2.2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	18
3	Ärendet och dess beredning	19
4	Avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion	19
4.1	Avtalets övergripande mål	19
4.2	Avtalets innehåll	20
4.3	Avtalets tillämpningsområde	22
4.4	Partskonferensen	22
4.5	EU:s förslag till direktiv för genomförande av avtalet	23
5	Sveriges tillträde till avtalet	23
6	Avtalets genomförande	25
6.1	Avtalet ska genomföras i svensk rätt genom en ny lag	25
6.2	Lagens tillämpningsområde	26
7	Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation	30
7.1	Fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder ska undantas från tillämpningsområdet	30
7.2	Det införs en anmälningsplikt vid insamling av marina genetiska resurser	31
7.3	Även användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation ska anmälas	33
7.4	Tillgång till traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen	36
7.5	Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska tillgängliggöras	37
7.6	Det ska sammanställas en rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation	41
8	Områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden	43
9	Miljöbedömning av verksamheter och åtgärder	46
9.1	Det införs ett krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och inom en annan stats jurisdiktion	46
9.2	De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt den nya lagen	51

9.3	Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges jurisdiktion.....	52
9.4	Det ska göras en förhandskontroll för att avgöra om tillstånd krävs	55
9.5	Det ska göras en miljöbedömning av verksamheter och åtgärder som tillståndsprövas.....	59
9.6	Regeringen ska besluta om tillstånd i vissa fall	65
9.7	Tillståndsvillkor, återkallelse av tillstånd och återställningsåtgärder.....	67
9.8	Verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan bedömts ska kunna undantas från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd.....	71
9.9	Strategiska miljöbedömningar	74
9.10	Beslutsordning och handläggning av ärenden om tillstånd	75
9.11	Kontroll och rapportering	77
10	Tillsyn	79
11	Överklagande	83
12	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	85
13	Konsekvenser	86
13.1	Konsekvenser för staten	86
13.2	Konsekvenser för myndigheter.....	87
13.2.1	Konsekvenser för Havs- och vattenmyndigheten	87
13.2.2	Konsekvenser för regeringen och statliga myndigheter.....	87
13.2.3	Konsekvenser för totalförsvaret.....	88
13.3	Konsekvenser för företag och enskilda.....	88
13.4	Konsekvenser för enskilda forskare och forskningen i stort.....	89
13.5	Konsekvenser för miljön	89
13.6	Förslagets förenlighet med EU-rätten och andra internationella åtaganden.....	90
13.7	Övriga konsekvenser	90
14	Författningskommentar	90
14.1	Förslaget till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion	90
14.2	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	124
Bilaga 1	Avtal inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion	125
Bilaga 2	Sammanfattning av betänkandet Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (SOU 2025:36).....	200
Bilaga 3	Betänkandets lagförslag.....	208

Prop. 2026/27:7	Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna223
	Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag224
	Bilaga 6	Lagrådets yttrande237
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 oktober 2026.....248

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avsnitt 5).
2. Riksdagen godkänner att Sverige vid anslutningen till avtalet gör ett skriftligt undantag som innebär att bestämmelserna i avtalet inte ska tillämpas på användning av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har samlats in innan avtalet träder i kraft för Sverige eller på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige (avsnitt 5).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som genomför avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avtalet).

2 § Syftet med lagen är att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller för verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

1. av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
2. av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, och
3. med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna i 2 kap. 4–8 §§ om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser gäller även för verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas i Sverige av andra fysiska och juridiska personer.

4 § Denna lag gäller inte för militär verksamhet.

5 § Vid tillämpningen av denna lag samt de föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska de begränsningar som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention och folkrätten i övrigt beaktas.

Ord och uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med
användning av marina genetiska resurser: forskning om och utveckling av den genetiska och biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser, även när forskningen sker genom tillämpning av bioteknik,

havsområden inom en annan stats jurisdiktion: havsområden inom en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

havsområden utanför nationell jurisdiktion: det fria havet och Området, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

kommittén för tillgång och nyttofördelning: den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet,

marina genetiska resurser: material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde,

partskonferensen: det beslutande organ som inrättas i artikel 47 i avtalet,

plattformen för informationsdelning: den mekanism för informationsdelning som inrättas i artikel 51 i avtalet,

vetenskapliga och tekniska organet: det organ med expertledamöter som inrättas i artikel 49 i avtalet.

2 kap. Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

1 § Detta kapitel ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Det ska inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiske-relaterade verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser.

Insamling av marina genetiska resurser

2 § Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas eller, om det inte är möjligt, så snart som möjligt före insamlingen.

Om det sker en väsentlig ändring av uppgifterna i den information som har lämnats enligt första stycket, ska informationen uppdateras så snart som möjligt.

3 § Den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast ett år från insamlingen.

Användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

4 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell juris-

diktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning, om det är praktiskt möjligt.

Information enligt första och andra styckena ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen

5 § Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får endast användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen.

Tillgängliggörande av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

6 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över resurserna till en offentligt tillgänglig samling.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för samlingen ska se till att de resurser enligt första stycket som förvaras i samlingen märks med uppgifter om deras ursprung.

7 § Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över informationen till en offentligt tillgänglig databas.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för databasen ska se till att digital sekvensinformation om de marina genetiska resurser som avses i första stycket som lagras i databasen märks med uppgifter om resursens ursprung.

Rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

8 § Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig samling som avses i 6 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i samlingen.

Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig databas som avses i 7 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i databasen.

Rapporten enligt första och andra styckena ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap enligt 5 §.

3 kap. Föreskrifter om områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet, och

2. andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödatgärder för enligt del III i avtalet.

Föreskrifterna enligt första stycket ska vara sådana som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Föreskrifterna får innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom de områden som partskonferensen har beslutat om.

4 kap. Miljöbedömning av verksamheter och åtgärder

Krav på tillstånd

1 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

2 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Ett tillstånd för en verksamhet eller en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion får villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats av den staten.

3 § Bestämmelserna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt denna lag. Detsamma ska gälla vid prövning av frågor om tillstånd.

4 § Beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Av 21 och 22 §§ framgår det att vissa beslut endast får fattas av regeringen.

5 § Om den myndighet som avses i 4 § bedömer att tillstånd för en verksamhet eller åtgärd endast kan meddelas av regeringen med stöd av 21 eller 22 §, ska myndigheten med ett eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning. Yttrandet ska innehålla ett förslag till beslut.

Anmälan om förhandskontroll

6 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller vars effekter är okända eller oklara, ska göra en anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer, om verksamheten eller åtgärden planeras

1. i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller
2. i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion.

7 § En anmälan enligt 6 § ska innehålla

1. en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas,
2. en beskrivning av platsen där verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet,
3. en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ till verksamheten eller åtgärden, och
4. en beskrivning av andra ekologiska och biologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

Förhandskontroll

8 § En förhandskontroll ska göras, om den myndighet som avses i 6 § bedömer att den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion, eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara.

I förhandskontrollen ska myndigheten i ett särskilt beslut avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd enligt 1 eller 2 §.

9 § Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet tillsammans med en upplysning om att andra parter kan lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar.

10 § Den myndighet som har meddelat ett beslut enligt 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om den bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet enligt 9 §.

Miljöbedömning

Att göra en miljöbedömning

11 § Om en verksamhet eller en åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. En sådan innefattar att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett förslag till avgränsning av en miljö-

konsekvensbeskrivning, ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning och en slutlig miljökonsekvensbeskrivning samt ger in dessa till den myndighet som avses i 6 §. Vad en miljöbedömning i övrigt innebär framgår av 12–18 §§.

Prop. 2026/27:7

12 § Den myndighet som avses i 6 § ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

13 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Förslaget till avgränsning ska redogöra för de viktigaste miljöeffekterna, möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden och de mest påverkade staterna.

I förekommande fall ska avgränsningen innehålla uppgifter om relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen samt om strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

14 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 13 §, ska myndigheten offentliggöra avgränsningen för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

15 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla

1. uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,

2. en bedömning av rådande förhållanden för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas,

3. en beskrivning och bedömning av möjliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig eller till följd av yttre händelser,

4. uppgifter om möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter samt förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått och villkor för verksamheten eller åtgärden,

5. en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor,

6. en beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till och lösningar för verksamheten eller åtgärden,

7. en beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag till övervakning och kontroll,

8. en redogörelse för de samråd som har genomförts och vad som har framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen,

9. andra uppgifter till följd av standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet har tagit fram, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av det som anges i 1–9.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

16 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 15 §, ska myndigheten offentliggöra utkastet för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömning av och information om miljökonsekvensbeskrivningen

17 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Den myndighet som avses i 6 § ska publicera miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Om den som prövar tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, får ärendet avslutas utan att tillstånd meddelas.

Miljöbedömningens slutförande

18 § Miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs. Den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen genom att identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att meddela tillstånd.

Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Villkor för tillstånd

19 § Ett tillstånd får begränsas till viss tid och ska förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd får förenas med nya eller ändrade villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades.

Villkor som meddelas med stöd av andra stycket får inte vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försvåras.

Särskilda krav för tillstånd i vissa fall

20 § En ansökan om tillstånd får avslås med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till en annan stat.

21 § Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan krävas enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, får tillstånd meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Tillstånd får dock inte meddelas för en verksamhet eller åtgärd som medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämrats avsevärt.

Ett beslut om att meddela tillstånd enligt första stycket får fattas endast av regeringen.

22 § Regeringen får meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt, även om förutsättningarna är sådana som anges i 21 § andra stycket. Detta gäller dock inte om verksamheten eller åtgärden kan befaras försämra det allmänna hälsotillståndet.

Offentliggörande av beslut om tillstånd

23 § Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra beslut om tillstånd genom plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller information om beslut som innebär att villkor ändras.

Myndigheten ska även göra beslutshandlingarna tillgängliga för allmänheten.

Undantag för verksamheter eller åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts

24 § Verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag, om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller

2. den tidigare bedömningen har lett till

a) antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön, och

b) de föreskrifter och standarder som avses i a följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ ska gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i första stycket 1, om inte verksamheten eller åtgärden redan är föremål för övervakning.

25 § Verksamheter eller åtgärder som i en annan stat har genomgått en bedömning som motsvarar kraven i avtalet, får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag.

26 § Den som vill att en verksamhet eller åtgärd ska undantas enligt 24 eller 25 § ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §.

Anmälan ska innehålla det underlag som behövs för prövningen av om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. Om verksamheten eller åtgärden är sådan som avses i 24 § andra stycket, ska uppgifter om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden inkluderas i anmälan.

27 § Frågan om undantag enligt 24 eller 25 § ska avgöras i ett särskilt beslut. I fall som avses i 24 § andra stycket ska även frågan om bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ avgöras i samma beslut.

Om en verksamhet eller åtgärd undantas enligt 24 §, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Återkallelse av tillstånd

28 § Ett tillstånd får återkallas av den som har meddelat tillståndet om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra information om beslut som innebär att tillstånd återkallas genom plattformen för informationsdelning.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, har tillståndshavaren rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärder som tillståndshavaren har vidtagit med anledning av tillståndet.

Ansvar för avhjälpande vid skada eller olägenhet

29 § Om en verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt detta kapitel medför skada eller olägenhet för miljön, ansvarar den som bedriver eller har bedrivit verksamheten eller vidtar eller har vidtagit åtgärden för att den avhjälpas i den omfattning det är skäligt. Ansvaret gäller till dess skadan eller olägenheten har upphört.

Återställningsåtgärder när tillståndet upphör

30 § Om ett tillstånd upphör att gälla är tillståndshavaren skyldig att vidta skäliga återställningsåtgärder.

Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet, ska frågan prövas av den som har meddelat tillståndet i samband med att tillståndet upphör.

31 § Tillståndshavaren ska

- fortlöpande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra, och
- genom egna undersökningar eller på något annat sätt hålla sig underlättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

32 § Tillståndshavaren ska omgående informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

33 § Tillståndshavaren ska varje år lämna en rapport till tillsynsmyndigheten om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner

34 § Om 6 kap. 33 a § miljöbalken är tillämplig på en verksamhet eller åtgärd, ska den myndighet som avses i 6 § genom plattformen för informationsdelning

- informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att meddelas,
- offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen, och
- i förekommande fall offentliggöra den årliga miljörapport som upprättas enligt 26 kap. miljöbalken.

Strategiska miljöbedömningar

35 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar enligt artikel 39 i avtalet.

Rätt att meddela föreskrifter

36 § Regeringen får i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat enligt artikel 38.2 a i avtalet meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

37 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. samråd och offentliggörande av information enligt 9, 14, 16, 17, 23, 27, 28, 33 och 34 §§,
2. innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen enligt 15 §, och
3. kontroll och rapportering enligt 31 och 33 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för prövning av verk-

samheter och åtgärder enligt detta kapitel. Föreskrifterna får även avse avgifter för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt denna lag.

5 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag samt föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

2 § Om en verksamhet eller åtgärd som omfattas av denna lag bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att det uppkommer allvarlig skada på miljön eller fara för något annat allmänt eller enskilt intresse, får tillsynsmyndigheten förbjuda den. Tillsynsmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

3 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

4 § Tillsynsmyndigheten ska se till att information om förbud som har beslutats enligt 2 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Rätt att meddela föreskrifter

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för tillsyn över verksamheter och åtgärder enligt 4 kap.

6 kap. Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag som har fattats av någon annan än regeringen får överklagas till mark- och miljödomstol.

2 § Ett beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd får inte överklagas särskilt.

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga beslut om tillstånd, beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor som har fattats av någon annan än regeringen.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Lagen ska inte tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet.
 3. Lagen ska inte heller tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Bestämmelserna i denna balk om hushållning med mark- och vattenområden, tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska i fråga om geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och i lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

6 kap.

33 a §

Om en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, ska samråd genomföras enligt vad som framgår av 4 kap. 34 § lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (härefter avtalet) antogs den 19 juni 2023 av Förenta nationernas (FN:s) generalförsamling. Det är det tredje genomförandeavtalet under Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 (havsrättskonventionen). Avtalet innehåller bestämmelser till skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Avtalet trädde i kraft den 17 januari 2026. Sverige undertecknade avtalet den 20 september 2023. Avtalet finns i *bilaga 1*.

Regeringen beslutade den 30 maj 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå vilka författningsändringar som ett svenskt tillträde och genomförande kräver (dir. 2024:52). Utredningen tog namnet Utredningen om biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (UD 2024:02). I mars 2025 redovisade utredningen betänkandet Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (SOU 2025:36). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 3*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Utrikesdepartementet (UD2025/05056).

I denna proposition behandlas de lagförslag i betänkandet som behövs för att Sverige efter ratifikation ska kunna tillämpa avtalet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 augusti 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Regeringen följer i huvudsak Lagrådets synpunkter och förslag, som behandlas i avsnitt 6.1, 9.3, 9.5–9.7, 9.9, 9.10 och 10 och i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissen görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

4.1 Avtalets övergripande mål

Havsområden utanför nationell jurisdiktion, dvs. det fria havet och den internationella djuphavsbotten, omfattar nära hälften av jordens yta. Här finns en betydande del av jordens biologiska mångfald, arter och naturresurser. Områdena rymmer unika och till stor del utforskade marina ekosystem som spelar en nyckelroll i globala processer såsom syreproduktion, klimatreglering och kolinlagring. Trots sin geografiska otillgänglighet bedrivs där omfattande mänsklig verksamhet, t.ex. sjöfart,

fiske, vetenskaplig forskning och utvinning av naturresurser. Ett växande intresse för dessa havsområden i kombination med tekniska framsteg som möjliggör nya aktiviteter medför ett ökande påverkanstryck och risk för kumulativa effekter på den biologiska mångfalden och de marina ekosystemen.

Havsrättskonventionen är grundpelaren i internationell havsrätt och reglerar användningen av havet och dess resurser. Konventionen fastställer både staters rättigheter, såsom suveränitet och suveräna rättigheter, och skyldigheter, såsom att skydda och bevara den marina miljön, förebygga föroreningar och samarbeta internationellt. Havsrättskonventionen delar in havet i zoner. I territorialhavet (upp till 12 nautiska mil från kusten) har kuststaten suveränitet över vatten och havsbotten. I den exklusiva ekonomiska zonen (upp till 200 nautiska mil från kusten) har kuststaten suveräna rättigheter att utforska, utnyttja och förvalta naturresurser. De delar av havet som inte hör till någon stats ekonomiska zon eller sjöterritorium utgör det fria havet. Det fria havet är öppet för alla stater och ingen stat får göra anspråk på suveränitet över det. Havets frihet utgörs av bl.a. rätten till fri sjöfart och fri marinvetenskaplig forskning.

På kontinentalsockeln, som i vissa fall kan sträcka sig bortom 200 nautiska mil från kusten, har kuststaten rätt att utvinna naturresurser från havsbotten och dess underlag. Utanför kontinentalsockeln finns djuphavsbotten (Området, artikel 1, havsrättskonventionen), vars resurser betraktas som mänsklighetens gemensamma arv och förvaltas av Internationella havsbottenmyndigheten.

Avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion är ett självständigt genomförandeavtal till havsrättskonventionen. Avtalets övergripande mål är att säkerställa bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion, nu och långsiktigt. Avtalet kompletterar och stärker havsrättskonventionens tillämpning i fråga om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion och inför nya bestämmelser om nyttofördelning från användning av marina genetiska resurser. Därmed utgör avtalet ett nytt och betydelsefullt verktyg för att motverka förlust av marin biologisk mångfald, stärka havets motståndskraft mot klimatförändringar och främja en rättvis fördelning av dess resurser.

4.2 Avtalets innehåll

Avtalet innehåller fyra delar: marina genetiska resurser, områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden, miljöbedömningar samt kapacitetssuppleering och tekniköverföring. Delarna om områdesbaserade förvaltningsverktyg och miljöbedömningar syftar i huvudsak till att skydda och bevara den marina miljön, medan delen om marina genetiska resurser främst fokuserar på en rättvis fördelning av nytta.

Med avtalet införs för första gången särskilda bestämmelser om marina genetiska resurser som har samlats in i områden utanför nationell jurisdiktion, inklusive digital sekvensinformation om sådana resurser. Med marina genetiska resurser avses material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde (artikel 1.8). Ett av målen med den delen av avtalet är att nå en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid verksamhet som avser marina genetiska resurser som har samlats in i områden utanför nationell jurisdiktion. Avtalets bestämmelser om nyttofördelning gäller för såväl fysiska genetiska resurser som digital sekvensinformation om sådana resurser.

Områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden

Avtalet etablerar en process och en samarbetsplattform för att inrätta områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Ett nätverk av marina skyddade områden ska bidra till att stärka havets motståndskraft mot mänsklig påverkan, klimatförändringar och havsförurning. Marina skyddade områden syftar till långsiktigt bevarande av biologisk mångfald medan andra områdesbaserade förvaltningsverktyg kan omfatta åtgärder som främjar specifika bevarandemål i ett avgränsat område, t.ex. genom reglering av fiske eller sjöfart.

Miljöbedömningar

Avtalets bestämmelser om miljöbedömningar syftar till att förebygga avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön. Parterna ska bedöma potentiella miljöeffekter innan planerade verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll godkänns. Godkända verksamheter ska övervakas, rapporteras och vid behov omprövas. Undantag från kravet på miljöbedömning kan medges i vissa fall om verksamheten redan har bedömts under andra rättsliga instrument, ramverk eller internationella organ.

Kapacitetsuppbyggnad och tekniköverföring

Avtalet innehåller också bestämmelser om kapacitetsuppbyggnad och tekniköverföring, vilket är centralt för att stödja parterna, särskilt utvecklingsländer, i att genomföra avtalet och nå målen i alla delar. Detta innefattar att främja ett effektivt samarbete, stärka vetenskaplig och teknologisk kapacitet, öka kunskapsutbyte och säkerställa tillgång till miljömässigt hållbar teknik, med särskilt fokus på små östater och de minst utvecklade länderna.

4.3 Avtalets tillämpningsområde

Avtalets geografiska tillämpningsområde är som utgångspunkt avgränsat till havsområden utanför nationell jurisdiktion. I avtalet definieras detta som det fria havet och Området. Innebörden av det fria havet och Området följer av havsrättskonventionen, där de definieras negativt. De utgörs av de havsområden som inte hör till en stats ekonomiska zon, territorialhav eller inre vatten (artikel 86 i havsrättskonventionen) eller kontinentalsockel (artiklarna 1.1 och 76 i havsrättskonventionen). Närheten mellan kuststaterna i Östersjön medför att det inte finns några områden utanför nationell jurisdiktion i Östersjön eftersom samtliga av dessa havsområden omfattas av någon kuststats rättigheter. Fritt hav finns närmast Sverige i Nordostatlanten, centralarktiska oceanen och djuphavsbotten vid Mittatlantiska ryggen. Avtalet har därmed ingen geografisk tillämpning i Sveriges omedelbara närhet.

Skyldigheterna enligt avtalet omfattar verksamheter och åtgärder under en avtalsparts jurisdiktion eller kontroll som utövas i, påverkar eller kan knytas till områden utanför nationell jurisdiktion. Antalet svenska verksamheter som i dagsläget faller inom avtalets tillämpningsområde är begränsat och rör främst forskning, sjöfart och i viss mån fiske.

Det finns flera andra internationella instrument och organ som reglerar olika aspekter av mänsklig verksamhet samt bevarande av biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, såsom Internationella sjöfartsorganisationen, regionala fiskerierorganisationer, Internationella havsbottenmyndigheten och Osparkonventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten. Relationen till dessa internationella instrument och organ är centralt för avtalets tillämpning. Avtalet ska tolkas och tillämpas i enlighet med havsrättskonventionen och inte undergräva andra relevanta rättsliga instrument och ramverk eller internationella, regionala och sektoriella organ, utan på ett sätt som främjar samstämmighet och samordning mellan dessa.

4.4 Partskonferensen

Avtalet innehåller en institutionell struktur som utgår från en partskonferens, som ska fatta de huvudsakliga besluten och sammanträda regelbundet (artikel 47). Under partskonferensen inrättas ytterligare organ, bl.a. ett vetenskapligt och tekniskt organ som har en rådgivande funktion till partskonferensen (artikel 49). Partskonferensen ska övervaka avtalets genomförande, anta beslut, rekommendationer och budget samt anta arbetsordningar för bl.a. de underorgan som avtalet inrättar.

Ett sekretariat inrättas för att stödja partskonferensen och underorganen (artikel 50). Vid partskonferensens första sammanträde ska beslut om sekretariatets säte fattas. Sekretariatet ska även förvalta den plattform för informationsdelning som inrättas i artikel 51. Plattformen ska ha öppen åtkomst för parterna som via denna bl.a. kan utbyta information om verksamheter som avtalet reglerar i de fyra tematiska delarna. Därtill inrättas en kommitté för tillgång och nyttofördelning (artikel 15), en kommitté för kapacitetssuppletering och teknologiöverföring (artikel 46)

4.5 EU:s förslag till direktiv för genomförande av avtalet

EU-kommissionen har presenterat ett förslag till direktiv för genomförande av avtalet som förhandlas i rådet. Flera av EU:s medlemsstater har redan ratificerat avtalet och arbetar med nationell implementering. En eventuell kommande EU-lagstiftning bedöms inte gå längre än avtalet kräver.

5 Sveriges tillträde till avtalet

Regeringens förslag

Riksdagen godkänner avtalet om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

Sverige ska i samband med ratifikationen göra ett skriftligt undantag som innebär att bestämmelserna i avtalet inte ska tillämpas på användning av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har samlats in innan avtalet träder i kraft för Sverige. Det ska även göras ett undantag som innebär att bestämmelserna i avtalet inte ska tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som har tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Det har inte ingått i utredningens uppdrag att lämna något förslag om Sveriges tillträde till avtalet.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser välkomnar ett svenskt tillträde till avtalet. *Vetenskapsrådet* och *Gentekniknämnden* instämmer i att bestämmelser om användning av marina genetiska resurser inte ska tillämpas retroaktivt.

Skälen för regeringens förslag

Sverige bör tillträda avtalet

Det övergripande syftet med avtalet är att säkerställa bevarandet och den hållbara användningen av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion genom ett effektivt genomförande av relevanta bestämmelser i havsrättskonventionen samt genom ytterligare samarbete och samordning. Avtalet anses vara en av de viktigaste internationella

miljöuppgörelserna och det mest betydande bidraget till internationell havsrätt till skydd för miljön sedan havsrättskonventionen antogs 1982.

De gemensamma havsområdena utgör omkring 95 procent av världshavens volym och innehåller resurser och biologisk mångfald av stor vikt för ekologiska, ekonomiska, sociala, kulturella och vetenskapliga värden samt för livsmedelssäkerheten. Avtalet har välkomnats som ett viktigt led i att skydda haven, främja en rättvis fördelning av dess resurser, motverka miljöförstöring, föroreningar, överexploatering och klimatförändringar samt förhindra förlust av biologisk mångfald.

Avtalet är öppet för anslutning av stater och regionala organisationer för ekonomisk integration. Såväl EU som majoriteten av EU:s medlemsstater har undertecknat avtalet. I oktober 2026 hade 145 stater undertecknat avtalet och 102 stater ratificerat det. Det är angeläget att Sverige inte ställer sig utanför det internationella samarbetet på området.

Sverige undertecknade avtalet i september 2023. Regeringen anser att övervägande skäl talar för att Sverige bör ratificera avtalet. Enligt 10 kap. 3 § första stycket regeringsformen krävs riksdagens godkännande av en för riket bindande internationell överenskommelse bl.a. i de fall som förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas. Ett tillträde till avtalet förutsätter lagändringar. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen godkänner avtalet.

Det bör göras ett undantag som innebär att avtalets bestämmelser om användning av marina genetiska resurser inte ska tillämpas retroaktivt

Som utgångspunkt får inga reservationer eller undantag göras från avtalet (artikel 70). Avtalet ska därmed även tillämpas på användning av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion som har samlats in eller tagits fram innan avtalet träder i kraft för Sverige. Det finns dock en möjlighet för parterna att i samband med ratificering av avtalet göra ett skriftligt undantag från den retroaktiva tillämpningen av avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser (artikel 10.1).

Syftet med avtalet i denna del är att skapa transparens i användningen av marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion och att nå en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår från användningen av sådana resurser. Syftet kan visserligen uppnås bättre om avtalet gäller retroaktivt i denna del. Det saknas dock en överblick över vilka marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som finns i svenska samlingar redan i dag. Det är därför inte möjligt att säga något om hur mycket arbete det skulle krävas för att identifiera och rapportera in uppgifter om dessa resurser. Det bedöms inte heller vara praktiskt genomförbart att göra en kartläggning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som finns i svenska databaser redan i dag.

Mot den bakgrunden anser regeringen att det i samband med ratifikationen av avtalet bör göras ett undantag som innebär att avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser inte ska tillämpas på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden

6 Avtalets genomförande

6.1 Avtalet ska genomföras i svensk rätt genom en ny lag

Regeringens förslag

Bestämmelserna i avtalet ska genomföras i svensk rätt genom en ny lag.

Syftet med lagen ska vara att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Ett avtal som Sverige tillträder blir inte enbart genom tillträdet en del av svensk rätt. Bestämmelserna i avtalet måste på något sätt införlivas för att bli tillämpliga som svensk rätt.

Varken miljöbalken eller annan lagstiftning i svensk rätt innehåller bestämmelser som uppfyller avtalets krav. Syftet med avtalet sammanfaller dock i stor utsträckning med miljöbalkens syfte, vilket skulle kunna tala för att avtalets bestämmelser bör föras in i miljöbalken. Begreppsbildningen i avtalet skiljer sig dock från den som finns i miljöbalken och balkens generella bestämmelser är inte tillämpliga bortom den yttre gränsen för Sveriges maritima zoner, vilket talar mot att placera bestämmelserna i balken. Det kan även noteras att bestämmelser som rör kontinentalsockeln och Sveriges ekonomiska zon finns i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (kontinentalsockellagen) och lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, dvs. separat lagstiftning. Mot att placera bestämmelserna i miljöbalken talar också att bestämmelserna i avtalet inte enbart utgörs av generella bestämmelser av miljökaraktär. Avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser är t.ex. mycket detaljerade och har delvis ett annat syfte än miljöbalkens bestämmelser, nämligen att främja en rättvis fördelning av nyttan från användningen av dessa resurser. Om bestämmelserna skulle arbetas in i miljöbalken skulle det också kunna leda till att lagstiftningen förlorar i överskådlighet och blir mer svår-

tillämpad. Regeringen bedömer med anledning av detta att bestämmelserna inte bör placeras i miljöbalken.

Det är viktigt att lagstiftningen blir tydlig och överskådlig. För att uppnå detta bör genomförandet av avtalet hållas samlat och bestämmelserna placeras i en egen lag. Kompletterande bestämmelser kan meddelas i förordning.

Det är angeläget att syftet med avtalet får genomslag vid tillämpningen av den nya lagen. Därför bör det i lagen uttryckligen anges att syftet är att säkerställa bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagrådet påpekar att "havsområde utanför nationell jurisdiktion" i avtalet inte avser ett enhetligt tvådimensionellt geografiskt område, utan att gränsdragningen beror på om det är havsbotten eller det överliggande vattnet som avses och anser att det bör tydliggöras. Inom de områden där botten – men inte vattnet ovanför – omfattas av nationell jurisdiktion framstår det enligt *Lagrådet* som oegentligt att tala om ett "havsområde inom nationell jurisdiktion". Enligt *Lagrådet* bör det därför övervägas att byta ordet "havsområde" genomgående mot "område" för att uppnå större överensstämmelse med avtalets ordalydelse. Regeringen anser dock att eftersom lagen reglerar verksamheter och åtgärder till havs är det angeläget att det uttryckligen framgår av lagen att den gäller just havsområden. En ändring från "havsområde" till "område" skulle i vissa fall kunna uppfattas som att lagen omfattar andra områden utanför nationell jurisdiktion än sådana som är del av havet eller havsbotten.

6.2 Lagens tillämpningsområde

Regeringens förslag

Lagen ska tillämpas på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

- av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
- av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, och
- med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska även gälla för verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas i Sverige av andra fysiska och juridiska personer.

Militär verksamhet ska inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

Vid tillämpningen av lagen samt de föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska de begränsningar som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention och folkrätten i övrigt beaktas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig utformning.

Endast ett fåtal remissinstanser har haft synpunkter på förslaget. *Polarforskningssekreteriatet* anser att det är oklart vad som gäller för forskningsexpeditioner med statsfartyg och i vilken utsträckning sådana expeditioner kommer att omfattas av de föreslagna tillstånds- och rapporteringskraven.

Skälen för regeringens förslag

Både verksamheter och åtgärder ska omfattas av lagens tillämpningsområde

Avtalet kräver att det i nationell rätt föreskrivs skyldigheter för vissa verksamheter med anledning av avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser, områdesbaserade förvaltningsverktyg samt miljöbedömningar. Även i havsrättskonventionen finns skyldigheter som avser verksamheter. Detta kan jämföras med miljöbalkens tillämpningsområde som inte bara gäller verksamheter, utan även åtgärder som i det enskilda fallet inte är av försumbar betydelse i förhållande till miljöbalkens mål (2 kap. 1 § miljöbalken). En verksamhet har vanligen en viss varaktighet och kan vara kontinuerlig eller återkommande, men måste inte ha samband med näringsverksamhet. Åtgärder omfattar i stället aktiviteter av mer tillfällig art.

Skyldigheterna enligt avtalet omfattar såväl insamling, användning och förvaring av marina genetiska resurser som all verksamhet som kan omfattas av partskonferensens beslut om marina skyddade områden eller som omfattas av kraven på miljöbedömningar. Avtalet kan därmed komma att tillämpas på en mängd olika aktiviteter som t.ex. sjöfart, turism och forskningsexpeditioner. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att den svenska regleringen som genomför avtalet därmed inte endast bör omfatta verksamheter, utan även åtgärder. På så sätt förtydligas att även aktiviteter av mer tillfällig art omfattas av lagens tillämpningsområde.

Skyldigheterna ska omfatta såväl fysiska och juridiska personer som verksamheter och åtgärder inom Sveriges jurisdiktion eller kontroll

I avtalets del om marina genetiska resurser anges inte vem som ska omfattas av skyldigheterna. Verksamheter eller åtgärder som gäller marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion får bedrivas eller vidtas av alla parter oavsett geografisk hemvist och av fysiska och juridiska personer under parternas jurisdiktion. Skyldigheterna i den del som avser förvaring av prover av marina genetiska resurser och lagring av digital sekvensinformation gäller för samlingar och databaser under en parts jurisdiktion. I fråga om områdesbaserade förvaltningsverktyg ska parterna säkerställa att verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i områden utanför nationell jurisdiktion bedrivs i enlighet med beslut som har antagits av partskonferensen. I fråga om miljöbedömningar gäller att parterna ska säkerställa att det görs en bedömning av vilken effekt planerade verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i områden utanför nationell jurisdiktion kan få på den marina miljön. Det gäller även verksamheter och åtgärder i havsområden inom andra staters jurisdiktion, om verksamheten kan påverka den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Utifrån det geografiska tillämpningsområdet har alltså skyldigheterna i avtalet knutits till fysiska och juridiska personer samt verksamheter under parters jurisdiktion eller kontroll. Verksamheter under en parts jurisdiktion eller kontroll har samma innebörd enligt avtalet som enligt havsrättskonventionen. Det omfattar inte bara verksamheter inom partens territorium utan även situationer där parten kan utöva kontroll i enlighet med folkrätten. Merparten av avtalets bestämmelser gäller dock endast verksamheter i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagens tillämpningsområde bör därför omfatta verksamheter och åtgärder inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. Tillämpningsområdet bör även omfatta verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas av svenska medborgare, fysiska personer med hemvist i Sverige och juridiska personer som har bildats enligt svensk rätt. Lagen bör även vara tillämplig på verksamheter och åtgärder med eller från fartyg eller luftfartyg under svensk flagg, dvs. som är registrerade i Sverige. Detta innebär att verksamheter som bedrivs av t.ex. utländska medborgare eller utländska juridiska personer omfattas av lagens tillämpningsområde om de bedrivs med eller från svenska fartyg och luftfartyg. På motsvarande sätt omfattas svenska medborgare och svenska juridiska personer av lagens tillämpningsområde även om verksamheten bedrivs från utländska fartyg och luftfartyg.

När det gäller skyldigheterna i förhållande till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation så bör de, i enlighet med vad utredningen föreslår, gälla all användning, lagring och förvaring i Sverige. Det innebär att bestämmelserna även träffar utländska personer som inte har hemvist i Sverige och utländska juridiska personer som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder i Sverige.

Militär verksamhet ska inte omfattas av lagens tillämpningsområde

Skyldigheterna enligt avtalet gäller inte i någon del för örlogsfartyg, militära luftfartyg eller stödfartyg. Bortsett från del II om marina genetiska resurser är avtalet inte heller tillämpligt på andra fartyg eller luftfartyg som ägs eller bedrivs av en part till avtalet, och som vid tillfället endast används i statlig icke-kommersiell tjänst, dvs. statsfartyg (artikel 4). I artikel 10.3 i avtalet klargörs dock att del II om marina genetiska resurser inte gäller en parts militära verksamheter från statsfartyg. Mot denna bakgrund bör det införas ett undantag för sådana verksamheter i den föreslagna lagen.

När det gäller utformningen av undantaget konstaterar regeringen att totalförsvar består av militär verksamhet och civil verksamhet. Med militär verksamhet avses den del av totalförsvaret som är av militär natur. Det omfattar bl.a. verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas med eller från örlogsfartyg, militära luftfartyg eller andra fartyg som används av Försvarsmakten eller andra myndigheter som utför militär verksamhet. I 2 § tillträdesförordningen (1992:118) definieras vad som avses med bl.a. statsfartyg, örlogsfartyg och statsluftfartyg.

Civil verksamhet som utgör totalförsvar omfattar alla de beredskapsförberedelser som statliga civila myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och föreningar med flera vidtar i fredstid. Den omfattar även all den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden

för att stödja Försvarsmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner.

När det gäller statsfartyg kan dessa användas i annan statlig verksamhet än militär verksamhet, som exempelvis forskningsexpeditioner. Regeringen bedömer att det är lämpligt att även sådana expeditioner ska vara skyldiga att följa partskonferensens beslut om marina skyddade områden liksom kraven på att genomföra en miljöbedömning om den planerade verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön. Det bör därför inte göras ett generellt undantag för statsfartyg i den nya lagen.

Regeringen instämmer vidare i utredningens bedömning att undantaget inte bör avse totalförsvaret i sin helhet, utan utformas så att lagen inte ska gälla för militär verksamhet. Därmed omfattas verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas inom ramen för totalförsvaret som är av civil natur av lagen. Eftersom avtalet inte har någon geografisk tillämpning i Sveriges omedelbara närhet bedöms förslaget dock inte påverka det civila försvaret (se avsnitt 4.3 och 13.2).

Lagens tillämpningsområde ska begränsas utifrån havsrättskonventionen och folkrätten i övrigt

I avtalet anges att det ska tolkas och tillämpas så att det är förenligt med havsrättskonventionen och inte påverka rättigheter och skyldigheter under konventionen. Havsrättskonventionen innebär därmed vissa begränsningar av tillämpningen av den svenska lagen. Havsrättskonventionen innebär exempelvis ytterst begränsade möjligheter att ingripa mot utländska fartyg på fritt hav. Det finns även regler om immunitet som kan påverka regleringens tillämplighet. Därtill får myndighetsutövning normalt inte ske inom en annan stats territorium. Havsrättskonventionen innebär vidare andra begränsningar av relevans för Sveriges genomförande av avtalet, inte minst den grundläggande skyldigheten att visa vederbörlig hänsyn till andra staters intressen vid deras utövande av havets friheter.

Avtalet ska även tolkas och tillämpas på ett sätt som inte undergräver andra internationella förpliktelser och folkrätten i övrigt. Här avses bl.a. rättsliga instrument, ramverk och internationella organ som reglerar verksamheter som kan påverka den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion såsom fiske, sjöfart, djuphavsgruvdrift och miljöskydd.

Mot den bakgrunden instämmer regeringen i utredningens förslag att det bör införas bestämmelser om att begränsningar till följd av havsrättskonventionen och folkrätten i övrigt ska beaktas vid tillämpningen av lagen.

7 Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

7.1 Fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder ska undantas från tillämpningsområdet

Regeringens förslag

Bestämmelserna om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Bestämmelserna ska inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har samlats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Avtalets bestämmelser om marina genetiska resurser ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter eller på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske eller fiskerelaterad verksamhet från havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall dessa används för sina genetiska resurser (artikel 10.2).

Det är därmed syftet med användningen som blir avgörande för om avtalet är tillämpligt eller inte. Om forskning och utveckling utförs på marina genetiska resurser som ursprungligen har fångats in i samband med fiske i ett område utanför nationell jurisdiktion innebär det att den avsedda användningen har ändrats och att den nya användningen därmed omfattas av bestämmelserna i avtalet. Det kan t.ex. handla om att den avsedda användningen ändras från konsumtion till forskning och utveckling. I sådana fall blir samtliga delar av avsnitt II om marina genetiska resurser i avtalet tillämpligt, inbegripet kraven på anmälan, märkning och förvaring.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att bestämmelserna om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation inte bör tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Bestämmelserna bör inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser. Med användning avses samma sak som enligt avtalet,

7.2 Det införs en anmälningsplikt vid insamling av marina genetiska resurser

Regeringens förslag

Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas. Om det inte är möjligt att lämna informationen senast vid det tillfället, ska den i stället lämnas så snart som möjligt före insamlingen.

Om det sker en väsentlig ändring av den information som har lämnats ska informationen uppdateras så snart som möjligt.

Den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning. Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast ett år från insamlingen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det ska framgå av lagen vilka uppgifter som ska lämnas till plattformen för informationsdelning. Därutöver har utredningens förslag en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Naturvårdsverket* framhåller att kravet på anmälan bidrar till ökad transparens och underlättar kontroll av efterlevnaden av de föreslagna bestämmelserna, men anser att tidpunkterna behöver förtydligas för att regelverket ska vara tydligt för användare och för att tillsynen ska underlättas. Enligt *Vetenskapsrådet* skulle det underlätta om forskare själva kan registrera sin anmälan och om den svenska tillsynsmyndigheten får tillgång till de aktuella systemen.

Skälen för regeringens förslag

Avtalet innehåller krav på parterna att vidta nödvändiga rättsliga, administrativa eller politiska åtgärder för att säkerställa att information om insamling av marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion anmäls till plattformen för informationsdelning (artikel 12). Syftet med avtalet i denna del är dels att skapa transparens i användningen av marina genetiska resurser, dels att säkerställa att nyttofördelningen från användningen av sådana resurser sker i linje med avtalet. Både offentliga och privata aktörer omfattas av avtalets krav i denna del.

Information om insamling av marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska enligt avtalet lämnas både före och efter en insamling. En första anmälan ska göras till plattformen för informationsdelning senast sex månader innan insamlingen påbörjas, eller om det inte är möjligt, så snart som möjligt före insamlingen på plats. Om det därefter sker en väsentlig ändring av den information som har lämnats före den planerade insamlingen, ska den inlämnade informationen uppdateras så snart som möjligt, men inte senare än den tidpunkt då insamlingen på plats inleds, om det är praktiskt möjligt. När informationen har lämnats kommer de marina genetiska resurserna att tilldelas en identifieringskod som visar att de är från ett havsområde utanför nationell jurisdiktion. Identifieringskoden ska sedan anges vid den fortsatta informationsinlämningen. Efter att en insamling har genomförts ska ytterligare information lämnas till plattformen för informationsdelning. Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast ett år från insamlingen.

För att uppfylla skyldigheterna enligt avtalet bör det införas ett krav på att lämna information om en insamling av marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion till plattformen för informationsdelning. Kravet bör utformas så att det gäller både före och efter en insamling. Med hänsyn till syftet med kravet och den information som ska lämnas är det rimligt att informationen lämnas av den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion. För den information som ska lämnas efter att de marina genetiska resurserna har samlats in bör motsvarande gälla, dvs. att informationen ska lämnas av den som har genomfört insamlingen. I forskningsprojekt deltar ofta flera forskare. När forskning bedrivs inom en juridisk person kommer ansvaret som utgångspunkt att ligga på den juridiska personen. I praktiken kommer ansvaret förmodligen – efter delegering – att ligga på en forskare som är ansvarig för projektet. Skyldigheten kommer därmed inte att ligga på varje enskild forskare som deltar i ett sådant forskningsprojekt.

Naturvårdsverket efterfrågar ett förtydligande av tidsfristerna för att lämna information till plattformen för informationsdelning. Regeringen konstaterar att tidsfrister för att lämna information och övriga krav på vilka uppgifter som ska lämnas framgår uttryckligen av avtalet. Det framstår därför inte som lämpligt att frångå avtalets krav på tidsfrister. Däremot kommer förfarandet för att lämna information till plattformen för informationsdelning sannolikt att utvecklas och förtydligas i samband med inrättandet av plattformen och det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet.

När det gäller *Vetenskapsrådets* synpunkter på det praktiska genomförandet av informationslämningen till plattformen för informationsdelning kan kompletterande bestämmelser om detta meddelas i förordning genom verkställighetsföreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Även det närmare innehållet i anmälan kan regleras i förordning genom verkställighetsföreskrifter.

7.3 Även användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation ska anmälas

Prop. 2026/27:7

Regeringens förslag

Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning, om det är praktiskt möjligt.

Informationen ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Regeringens bedömning

Det bör inte införas en definition av digital sekvensinformation.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det ska införas en definition av digital sekvensinformation i den nya lagen, att anmälans innehåll ska framgå av lagen och att anmälan om användning av digital sekvensinformation inte ska begränsas till om det är praktiskt möjligt. Därutöver har utredningens förslag en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)* tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Gentekniknämnden avråder från att Sverige ensidigt definierar digital sekvensinformation när detta uttryck inte definieras i avtalet eller i andra motsvarande internationella sammanhang. *Stockholms universitet*, *Naturvårdsverket* och *Sveriges lantbruksuniversitet* betonar att det finns risker med att införa en nationell definition av digital sekvensinformation.

Några remissinstanser, däribland *Vetenskapsrådet*, påpekar att det blir svårt att skilja på direkt och indirekt användning på ett tydligt sätt. *Gentekniknämnden* och *Sveriges lantbruksuniversitet* påpekar också att det är väsentligt att det inte införs uttryck och definitioner i lagen som är otydliga och därmed osäkra, eller som skulle kräva spårning av aktiviteter i databaserna.

Naturvårdsverket anser att tidpunkterna behöver förtydligas för att regelverket ska vara tydligt för användare och för att tillsynen ska underlättas.

Skälen för regeringens förslag och bedömning*Information om användningen av marina genetiska resurser ska lämnas till plattformen för informationsdelning*

Enligt avtalet ska parterna säkerställa att information om användning av marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion lämnas till plattformen för informationsdelning. Om det är praktiskt möjligt ska information även lämnas om digital sekvensinformation om sådana resurser (artikel 12.8). Med användning av marina genetiska resurser avses forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos genetiska resurser genom tillämpning av bioteknik (artikel 1.14).

Syftet med avtalets krav i denna del är dels att skapa transparens i användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser, dels att säkerställa att nyttofördelningen från användningen av resurserna sker i linje med avtalet. Forskning på genetiska resurser förekommer i stor utsträckning och kan ge upphov till betydelsefulla och användbara forskningsresultat. I många fall görs forskningen som en del av en näringsverksamhet och kan i förlängningen generera stora vinster.

Skyldigheterna enligt avtalet riktar sig inte bara till den som har samlat in marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion utan ska tillämpas på samtliga som forskar på sådana resurser eller på digital sekvensinformation om sådana resurser. Även den som bedriver forskning om och utveckling av den genetiska sammansättningen hos marina genetiska resurser som har samlats in i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna uppgifter till plattformen för informationsdelning.

För att säkerställa att Sverige lever upp till skyldigheterna enligt avtalet bör det införas ett krav på att lämna information om användningen av marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Informationen ska lämnas till plattformen för informationsdelning. På motsvarande sätt som föreslås gälla för insamling av marina genetiska resurser bör kravet på att lämna information gälla den som använder resurserna. Tidsfrister för att lämna information och övriga krav på vilka uppgifter som ska lämnas framgår uttryckligen av avtalet. Det finns därför inte förutsättningar att frångå avtalets krav på tidsfrister. Regeringen anser därmed, till skillnad från *Naturvårdsverket*, att tidsfristerna bör vara desamma som i avtalet. Det innebär att informationen ska lämnas så snart den blir tillgänglig.

Information om användning av digital sekvensinformation ska lämnas om det är praktiskt möjligt

Avtalets krav på att lämna information om användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser är begränsat till att gälla i de fall det är praktiskt möjligt (artikel 12.8). Avtalet innehåller inte någon definition av digital sekvensinformation. Det framgår inte heller hur uttrycket användning ska tolkas i förhållande till digital sekvensinformation. Det finns inte heller någon internationellt erkänd definition av användning av digital sekvensinformation.

Digital sekvensinformation används ofta i forskning genom att stora mängder sekvenser från olika ursprung jämförs. Det är i regel inte möjligt för en forskare att dra några slutsatser från en ensam DNA-sekvens. Kunskap skapas i stället genom att enskilda sekvenser jämförs mot andra sekvenser. Öppna offentliga databaser som innehåller digital sekvensinformation är uppbyggda så att all information finns på ett och samma ställe för att det ska vara möjligt att göra snabba och omfattande jämförelser. En sökning i en databas kan generera väldigt många träffar och ofta laddas många sekvenser ned från en databas vid ett och samma tillfälle. Mycket av det jämförelsearbete som i dag utförs i offentligt tillgängliga databaser görs med hjälp av datorer och artificiell intelligens. Det är i en sådan situation inte praktiskt möjligt att dokumentera och spara information om hur alla sekvenser används.

För att underlätta genomförandet av avtalet föreslår utredningen dels att det införs en snäv nationell definition av digital sekvensinformation, dels att uttrycket användning ska tolkas restriktivt i förhållande till digital sekvensinformation och endast avse den digitala sekvensinformation som forskningen avser. Annan sekvensinformation som används i jämförelsesyfte ska enligt utredningen inte omfattas av uttrycket användning. Utredningen föreslår även att kravet på att lämna information om användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser, till skillnad från vad som anges i avtalet, inte bör begränsas till att endast gälla om det är praktiskt möjligt.

Regeringen bedömer, i likhet med bl.a. *Gentekniknämnden*, *Sveriges lantbruksuniversitet*, *Stockholms universitet* och *Vetenskapsrådet*, att det finns risker med att införa en nationell definition av digital sekvensinformation. Eftersom digital sekvensinformation inte definieras i avtalet och det inte heller finns någon internationellt vedertagen definition riskerar ett införande av en nationell definition att bli för snäv i förhållande till avtalet. Digital sekvensinformation definieras inte heller i andra relevanta internationella överenskommelser som t.ex. FN:s konvention om biologisk mångfald eller Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning. Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte bör införas en nationell definition av digital sekvensinformation. Det bedöms inte heller vara nödvändigt att införa en definition för att Sverige ska kunna genomföra avtalet.

På motsvarande sätt kan en nationell restriktiv tolkning av avtalets krav på användning av digital sekvensinformation bli allt för snäv och begränsande. Som påpekas av bl.a. *Vetenskapsrådet* är utredningens förslag om att skilja på direkt och indirekt användning svårt att tillämpa. Det är inte heller vedertagna uttryck som förekommer i andra relevanta internationella regelverk. En nationell tolkning kan därför behöva anpassas till följd av kommande diskussioner och överväganden inom ramen för det internationella arbetet med att genomföra avtalet. Regeringen delar dock utredningens bedömning att det är angeläget att kravet på att lämna information om användning av digital sekvensinformation inte blir allt för betungande.

Mot den bakgrunden anser regeringen att kravet på att lämna information om användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser bör begränsas till vad som följer av avtalet. Därmed bör kravet på

informationslämning, till skillnad från vad utredningen föreslår, begränsas till att gälla om det är praktiskt möjligt. Information om användning av digital sekvensinformation bör inte behöva lämnas i situationer där det inte skulle vara hanterbart eller bli allt för tidskrävande. På så sätt underlättas genomförandet av avtalets krav på att lämna information om användning av digital sekvensinformation. De närmare förutsättningarna för att göra undantag från kravet om det inte är praktiskt möjligt kan regleras i förordning genom verkställighetsföreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

7.4 Tillgång till traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen

Regeringens förslag

Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion som innehas av urfolk och lokala samhällen ska endast få användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig och redaktionell utformning. Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges rätt att meddela närmare föreskrifter om hur ett godkännande ska inhämtas.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Naturvårdsverket* anser att det behöver förtydligas när och hur ett godkännande för användning av traditionell kunskap ska inhämtas för att effektivare kunna säkerställa efterlevnaden av den föreslagna bestämmelsen genom tillsyn och sanktioner.

Skälen för regeringens förslag

Urfolk och lokala samhällen kan ha kunskaper om genetiska resurser och hur de kan användas. I avtalet fastställs därför vissa särskilda skyldigheter i förhållande till urfolks rättigheter och användningen av traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen. I fråga om marina genetiska resurser ska parterna, när det är relevant och lämpligt, vidta åtgärder i syfte att säkerställa att sådan traditionell kunskap endast ska vara tillgänglig efter frivilligt och informerat samtycke eller godkännande och deltagande av berörda urfolk och lokala samhällen. Tillgången till och användningen av sådan traditionell kunskap ska bygga på gemensamt överenskomna villkor (artikel 13).

Möjligheten till inflytande för urfolk och lokala samhällen är därmed begränsat till när det är relevant och lämpligt att vidta åtgärder. Avtalet lämnar på detta sätt över till parterna att avgöra när åtgärder krävs. Urfolk och traditionell kunskap definieras inte i avtalet. Det finns inte heller någon internationellt erkänd definition av traditionell kunskap som rör genetiska resurser. Vad som avses med traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen definieras inte heller i FN:s deklaration om urfolks rättigheter.

Regeringen delar utredningens bedömning att det i den nya lagen bör säkerställas att urfolks och lokala samhällens intressen och rättigheter respekteras i enlighet med vad som följer av avtalet. Detta bör utformas så att traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen endast ska få användas efter medgivande av berörda urfolk och lokala samhällen.

För att tillämpningen ska kunna anpassas till det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta ett medgivande. Det kan t.ex. finnas situationer då det inte är möjligt att avgöra vem som kan lämna ett medgivande eller då det inte bör vara nödvändigt att inhämta ett medgivande. De närmare förutsättningarna för inhämtande av ett medgivande kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen regleras i förordning genom verkställighetsföreskrifter.

7.5 Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska tillgängliggöras

Regeringens förslag

Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över resurserna till en offentligt tillgänglig samling.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över sekvensinformationen till en offentligt tillgänglig databas.

Tillsynsmyndigheten ska på begäran av användaren få förlänga tidsfristen för överlämnande med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för den offentligt tillgängliga samlingen eller den offentligt tillgängliga databasen ska se till att de resurser och den digitala sekvensinformation om sådana resurser som förvaras eller lagras i samlingen eller databasen märks med uppgifter om resursens ursprung.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att tidsfristen för överlämning av information om användning av digital sekvensinformation ska kunna förlängas. Därtill har utredningens förslag en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Havs- och vattenmyndigheten* och *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)*, är positiva till eller har inget att invända mot förslaget.

Gentekniknämnden avstyrker förslaget om att digital sekvensinformation ska överlämnas till en databas inom tre år från påbörjad användning. Gentekniknämnden anser att det är rimligt med ett krav på överlämnande när ett projekt avslutas och informationen publiceras i enlighet med en projektplan. Om tidsfristen på tre år behålls bör det enligt nämnden vara möjligt att göra undantag från kravet. Även *Sveriges lantbruksuniversitet* anser att kravet på att informationen ska överlämnas inom tre år är en allt för snäv tidsram som inte följer internationell praxis.

Några remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket* och *Göteborgs universitet*, framhåller att det är viktigt att digital sekvensinformation som omfattas av avtalet inte hamnar i en avskild databas som blir otillgänglig för majoriteten av forskarkåren eller att den omfattas av svåröverskådliga restriktioner. Enligt Naturvårdsverket framgår det inte tydligt i vilka offentligt tillgängliga databaser som digital sekvensinformation ska deponeras. Göteborgs universitet anser att det bör införas en villkorlig och vetenskapligt förankrad modell där endast utvalda prover bevaras, baserat på långsiktig relevans och förvaringsmöjligheter.

Gentekniknämnden avstyrker förslaget om att ansvaret för korrekt märkning ska ligga på den som ansvarar för en samling eller en databas och anser att ansvaret i stället bör läggas på den projektansvarige forskaren. *Sveriges lantbruksuniversitet* anser att det är orimligt att ställa krav på databaserna att säkerställa att användare uppger att data har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Enligt Sveriges lantbruksuniversitet skulle det krävas enorma resurser och utgöra ett hinder för databasernas funktionalitet och att data delas.

Skälen för regeringens förslag

Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser ska lämnas över till en samling eller databas

En förutsättning för att skapa transparens och säkerställa nyttofördelning från användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser är att resurser och information som är föremål för användning överlämnas till en offentligt tillgänglig samling eller offentligt tillgänglig databas och märks med uppgifter om deras ursprung.

Avtalet innehåller därför krav på att marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser som är föremål för användning ska lämnas över till en offentligt tillgänglig samling eller offentligt tillgänglig

databas. Överlämning ska ske senast tre år efter att användningen påbörjades eller så snart de blir tillgängliga och med beaktande av gällande internationell praxis (artikel 14.3).

Mot den bakgrunden bör det i den nya lagen införas ett krav på att marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser som är föremål för användning ska lämnas över till en offentligt tillgänglig samling eller offentligt tillgänglig databas senast tre år efter att användningen påbörjades. Eftersom avtalets krav på förvaring omfattar samtliga resurser som är föremål för användning är det inte möjligt att som *Göteborgs universitet* föreslår, begränsa kravet till att endast avse vissa utvalda prover.

Med användning av marina genetiska resurser avses enligt avtalet forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos genetiska resurser genom tillämpning av bioteknik (artikel 1.14). Däremot innehåller avtalet inte någon definition av användning av digital sekvensinformation. Det finns inte heller någon internationellt erkänd definition av uttrycket. Offentligt tillgängliga databaser kan innehålla en omfattande mängd information. En sökning i en databas kan generera väldigt många träffar och ofta laddas många sekvenser ned från en databas vid ett och samma tillfälle. I forskning används digital sekvensinformation ofta i jämförelsesyfte och mycket av det jämförelsearbete som i dag utförs på offentligt tillgängliga databaser görs med hjälp av datorer och artificiell intelligens.

Som framgår av avsnitt 7.3 anser regeringen att det inte bör införas någon nationell definition av digital sekvensinformation eller att det ska göras en nationell tolkning av uttrycket användning av digital sekvensinformation. För att underlätta det praktiska genomförandet av avtalets krav på förvaring av digital sekvensinformation bör det, till skillnad från vad utredningen föreslår, införas en möjlighet att förlänga tidsfristen för överlämning, vilket också avtalet lämnar utrymme för. En möjlighet att förlänga tidsfristen efterfrågas också både av *Gentekniknämnden* och *Sveriges lantbruksuniversitet*. Regeringen anser till skillnad från utredningen att möjligheten att förlänga treårsfristen bör gälla såväl vid överlämning till samlingar som vid överlämning till databaser. Ett undantag från tidsfristen på tre år bör t.ex. kunna göras i situationer när det endast finns ett fåtal exemplar eller prover av en resurs och dessa fortfarande behövs för forskningen. I fråga om digital sekvensinformation bör tidsfristen t.ex. kunna förlängas om den data som ska deponeras behöver bearbetas ytterligare för att kunna vara användbar för andra eller om offentliggörandet skulle kunna få negativa konsekvenser för forskningsprojektet. I sådana fall bör tidsfristen kunna förlängas på begäran av den som använder den genetiska resursen. Frågan om förlängning ska medges bör prövas av den myndighet som utövar tillsyn enligt den nya lagen.

Genetiska resurser och digital sekvensinformation förvaras redan i dag i både nationella och internationella samlingar och databaser. Avtalets krav innebär därmed inte något nytt åtagande, utöver att samlingen eller databasen ska vara offentligt tillgänglig. Införande av ett krav på förvaring bedöms därmed inte leda till att informationen blir fragmenterad och svårtillgänglig, vilket bl.a. *Naturvårdsverket* och *Göteborgs universitet* uttrycker oro för.

Naturvårdsverket påpekar att det inte anges i vilka databaser som deponering ska ske. Avtalets krav på förvaring kommer sannolikt att utvecklas och förtydligas i samband med inrättandet av kommittén för tillgång och nyttofördelning och det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet. Regeringen anser därför att det är tillräckligt att det i lagen anges att deponering ska ske i en offentligt tillgänglig databas. Motsvarande bör gälla i fråga om offentligt tillgängliga samlingar.

Enligt avtalet får ingen stat göra anspråk på eller utöva suveränitet eller suveräna rättigheter över marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion. Av avtalet framgår också att insamling på plats av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion inte ska utgöra den rättsliga grunden för anspråk på någon del av den marina miljön eller dess resurser. Det går alltså inte att hävda exklusiv rätt till en viss marin genetisk resurs. Detsamma gäller områden och organismer där genetiska resurser har sitt ursprung (artikel 11.4 och 11.5). De föreslagna bestämmelserna bedöms därmed inte utgöra någon inskränkning i egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen eller enligt Europa-konventionen.

Prover av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation ska märkas med uppgifter om deras ursprung

Ytterligare en förutsättning för att skapa transparens och säkerställa nyttofördelning från användning är att prover av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som förvaras i samlingar och databaser ska kunna identifieras som härrörande från områden utanför nationell jurisdiktion. Avtalet innehåller därför ett krav på parterna att säkerställa att prover av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som förvaras eller lagras i samlingar eller databaser ska kunna identifieras som härrörande från områden utanför nationell jurisdiktion i enlighet med gällande internationell praxis och om det är praktiskt möjligt (artikel 12.6).

För att uppfylla skyldigheterna enligt avtalet bör det införas ett krav på att prover av marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser ska märkas med uppgifter om deras ursprung. Kravet bör avse marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser som förvaras i offentligt tillgängliga samlingar och offentligt tillgängliga databaser.

Till skillnad från *Gentekniknämnden* och *Sveriges lantbruksuniversitet* delar regeringen utredningens bedömning att kravet bör utformas så att det är den som ansvarar för samlingen eller databasen som ska se till att prover och digital sekvensinformation märks med korrekt information. Den som ansvarar för en samling eller databas ska inte behöva kontrollera att enskilda forskare följer regelverken, men den som ansvarar för samlingen eller databasen ska utifrån tillgängliga uppgifter se till att prover med ursprung i havsområden utanför nationell jurisdiktion som förvaras i en offentligt tillgänglig samling eller databas är identifierbara. Avgörande är att informationen om härkomst framgår för den som tar del av en resurs eller av digital sekvensinformation om en resurs från en offentligt tillgänglig samling eller databas.

Uppgifter om ursprung registreras redan i dag i samband med att prover deponeras i samlingar och databaser. Det bör vara upp till den som ansvarar för samlingen eller databasen att avgöra hur detta i praktiken ska göras. Den efterfrågade informationen bör på lämpligt sätt kopplas till prover och digital sekvensinformation som lämnas över till en samling eller databas. Marina genetiska resurser som samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion tilldelas en identifieringskod i samband med att information om insamlingen lämnas till plattformen för informationsdelning. Identifieringskoden ska därmed följa med vid överlämnningen av sådana resurser och digital sekvensinformation om resurserna till en offentligt tillgänglig samling eller databas och användas för märkningen där.

Mot den bakgrunden instämmer regeringen i utredningens bedömning att kravet på märkning inte kommer att vara särskilt betungande. Därmed bedöms det inte heller finnas behov av att begränsa kravet på märkning till att gälla om det är praktiskt möjligt.

7.6 Det ska sammanställas en rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

Regeringens förslag

Den som ansvarar för en offentligt tillgänglig samling ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i samlingen.

Den som ansvarar för en offentligt tillgänglig databas ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i databasen.

Rapporterna ska göras tillgängliga för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Gentekniknämnden avstyrker förslaget och anser att det skulle ge en oproportionerligt stor administrativ börda i förhållande till den nytta som en sådan rapport skulle ge. *Gentekniknämnden* anser vidare att det är otydligt vem som är mottagare av rapporten och vad syftet med rapporten är.

Göteborgs universitet anser att vetenskapliga publikationer och deposition av DNA-sekvenser i öppna databaser ska undantas från regler

om nyttodelning och rapporteringsplikt samt att akademisk användning av sekvensdata från publika databaser inte ska omfattas av regleringen. *Sveriges lantbruksuniversitet* anser att ett krav på rapportering vartannat år efter att data deponeras är problematiskt eftersom det inbjuder till att databaserna implementerar spårningsfunktioner, vilket kommer att påverka databasernas funktionalitet och utgöra hinder för innovationer.

Skälen för regeringens förslag

En förutsättning för rättvis fördelning av kunskap och nytta är att parterna har insyn i användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser. Avtalet innehåller därför ett krav på att samlingar, i den utsträckning det är praktiskt möjligt, och databaser vartannat år ska ta fram en sammanfattande rapport om tillgången till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser. Rapporten ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning (artikel 12.7).

För att uppfylla skyldigheterna enligt avtalet bör det införas ett rapporteringskrav.

Avtalet definierar inte vad som avses med tillgång till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation. Bestämmelsen skulle kunna tolkas som att rapporteringsskyldigheten omfattar de resurser och den information som finns tillgängliga i samlingen eller databasen. En alternativ tolkning skulle kunna vara att skyldigheten endast omfattar de resurser eller den information som tillgängliggjorts för allmänheten eller laddats ner. Den närmare innebörden av uttrycket kommer sannolikt att klargöras efter att kommittén för tillgång och nyttofördelning har inrättats och partskonferensen sammanträtt. Kompletterande bestämmelser om rapportens innehåll och utformning bör därför meddelas i förordning genom verkställighetsföreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Eftersom det uttryckligen anges i avtalet att en sammanfattande rapport ska tas fram vartannat år saknas det förutsättningar att, som *Gentekniknämnden* och *Sveriges lantbruksuniversitet* efterfrågar, frågå kravet i denna del.

Kravet på att sammanställa en sammanfattande rapport om tillgången till marina genetiska resurser i samlingar har i avtalet begränsats till att gälla i den mån det är praktiskt möjligt. Att ta fram en sammanfattande rapport om fysiska prover i en samling innebär visserligen en större administrativ börda jämfört med information som endast finns i en digital databas. Mot bakgrund av att rapporteringen endast ska göras vartannat år och eftersom avtalets krav på märkning och förvaring bör kunna leda till att möjligheterna att ta fram sammanställningen underlättas, gör regeringen bedömningen att ett rapporteringskrav som även avser samlingar inte kan anses vara allt för betungande. Skyldigheten att rapportera om tillgången till marina genetiska resurser i samlingar har en grundläggande betydelse för att tillgodose avtalets syfte att skapa transparens och säkerställa nyttofördelning. Vidare kan en möjlighet att frågå kravet göra reglerna otydliga. Regeringen delar mot den bakgrunden utredningens bedömning att rapporteringskravet i fråga om samlingar inte bör begränsas till i den utsträckning det är praktiskt möjligt.

Rapporteringskravet bör därmed utformas på samma sätt för både samlingar och databaser. Ansvaret för att sammanställa rapporten bör ligga på den som ansvarar för en offentligt tillgänglig samling eller offentligt tillgänglig databas som innehåller marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion eller digital sekvensinformation om sådana resurser.

Prop. 2026/27:7

8 Områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om

- områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet, och
- andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödåtgärder för enligt del III i avtalet.

Föreskrifterna ska vara sådana som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Föreskrifterna ska få innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom de områden som partskonferensen har beslutat om.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att bemyndigandet ska innehålla en exemplifiering av inskränkningar för vissa verksamheter och åtgärder. Därutöver har utredningens förslag en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser är positiva till eller har inget att invända mot förslaget. *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* anser att uppräkningen av sådana inskränkningar för verksamheter och åtgärder som föreskriftsrätten får avse bör utformas så att den inte riskerar att uppfattas som uttömmande. Enligt *Transportstyrelsen* bör det särskilt beaktas hur inrättandet av marina skyddade områden kan påverka sjöfarten och hur eventuella restriktioner ska hanteras inom ramen för Internationella sjöfartsorganisationens regelverk.

Skälen för regeringens förslag*Processen för inrättande av områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina områden*

Med avtalet etableras en global process för att inrätta områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion. Ett områdesbaserat förvaltningsverktyg är ett verktyg för ett geografiskt avgränsat område, genom vilket en eller flera sektorer eller verksamheter förvaltas i syfte att uppnå särskilda mål för bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald. Ett marint skyddat område utgör ett sådant förvaltningsverktyg (artikel 1.1).

Ett marint skyddat område är ett geografiskt avgränsat marint område som har utsetts och förvaltas för att uppnå särskilda långsiktiga mål för bevarande av den biologiska mångfalden och som kan möjliggöra en hållbar användning som är förenlig med bevarandemålen (artikel 1.9). Marina skyddade områden är den typen av förvaltningsverktyg som medför de mest långtgående skyldigheterna. Andra sådana verktyg kan vara åtgärder av mer strategisk karaktär, som havsplanering. Det kan också handla om restriktioner av en viss verksamhet, t.ex. fiske, gruvidrift och sjöfart, eller rätten att färdas eller vistas inom ett område. Långsiktiga mål för bevarande och hållbar användning är styrande för åtgärderna.

Målet med avtalet i denna del är att inrätta ett omfattande system av områdesbaserade förvaltningsverktyg med ekologiskt representativa och sammanhängande nätverk av marina skyddade områden för att säkerställa bevarande och en hållbar användning av områden som behöver skydd (artikel 17 a). Att skydda särskilt känsliga, sårbara och betydelsefulla områden framhålls som en effektiv åtgärd för ökad motståndskraft mot mänsklig påverkan på biologisk mångfald, inklusive effekterna av klimatförändringar.

Avtalets mellanstatliga beslutsordning innebär att parterna, enskilt eller gemensamt, lämnar förslag om inrättande av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden. Förslagen ska genomgå ett offentligt samråd med alla berörda aktörer. Partskonferensen ska därefter besluta om att inrätta ett områdesbaserat förvaltningsverktyg och om relaterade åtgärder till skydd, och i tillämpliga fall hållbart nyttjande, i området (artikel 22.1 a). Partskonferensen kan också besluta om åtgärder som är förenliga med sådana som har antagits inom andra internationella organ eller ge rekommendationer till avtalets parter och internationella organ att främja antagandet av relevanta åtgärder inom ramen för deras befogenhet (artikel 22.1 b och c). Parterna ska även rapportera till partskonferensen om genomförandet av partskonferensens beslut (artikel 26.1).

Partskonferensen kan även besluta om nödåtgärder för ett visst område (artikel 24). För nödåtgärder finns en förenklad procedur för beslutsfattande. Åtgärderna ska tillämpas om ett naturfenomen eller en av människan orsakad katastrof sannolikt kommer att orsaka eller har orsakat allvarlig eller oåterkallelig skada på biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Parterna är enligt avtalet skyldiga att säkerställa att verksamheter inom deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i havsområden utanför nationell jurisdiktion bedrivs i enlighet med partskonferensens beslut (artikel 25). Det finns också möjlighet för parterna att anta strängare åtgärder än de som beslutas av partskonferensen i förhållande till sina medborgare, fartyg eller verksamheter som faller under deras jurisdiktion eller kontroll (artikel 25.2).

Avtalets bestämmelser om åtgärder för att skydda områden kommer sannolikt att utvecklas inom ramen för det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet. Exempelvis kan förhållandet mellan avtalets bestämmelser och åtgärder som beslutas inom ramen för andra regelverk behöva klargöras. Det är oklart i vilken utsträckning som partskonferensens beslut kommer att omfatta åtgärder som begränsar fiske eller sjöfart, men det kan inte uteslutas. Beslutsprocessen omfattar samordning av förslag om åtgärder och samråd med andra internationella organisationer som exempelvis Internationella sjöfartsorganisationen för ett effektivt genomförande, vilket *Transportstyrelsen* framhåller som angeläget. Hur avtalet ska förhålla sig till befintliga marina skyddade områden utanför nationell jurisdiktion, t.ex. inom Osparkonventionen, behöver också klargöras.

I svensk rätt finns det ingen generell reglering av områdesskydd i havsområden utanför nationell jurisdiktion bortsett från specialregleringen i lagen (2006:924) om Antarktis. När det gäller begränsningar av sjöfarten innehåller sjötrafikförordningen (1986:300) inte något tydligt bemyndigande att meddela föreskrifter om miljöhänsyn utanför svenskt territorium (jfr 2 kap. 1–3 §§ sjötrafikförordningen). Enligt fiskelagen (1993:787) får föreskrifter meddelas om vilken hänsyn som ska tas till naturvårdens intressen vid fiske, men föreskrifterna får i vissa fall inte vara så ingripande att fisket avsevärt försvåras (20 § fiskelagen).

För att genomföra avtalet i denna del behöver det säkerställas att partskonferensens beslut om åtgärder för att skydda ett område följs. På grundval av ett förslag till förvaltningsplan ska partskonferensen besluta om marina skyddade områden (artikel 22.1). Förvaltningsplanen ska innehålla de föreslagna åtgärder, inklusive övervakning, forskning och granskning, som behövs för att uppnå särskilda mål för bevarande och i tillämpliga fall hållbar användning av områden (artikel 19.4). Åtgärderna som behöver genomföras i svensk rätt kan därför förväntas behöva vara anpassade till varje utpekad område och avse olika regleringar av verksamheter och påverkansfaktorer. I likhet med *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* bedömer regeringen att en generell föreskriftsrätt är det mest effektiva och lämpliga sättet att genomföra avtalets krav i denna del.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som partskonferensen har beslutat om. Bemyndigandet bör även omfatta föreskrifter om andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödåtgärder för. Regeringen delar vidare utredningens bedömning att

bemyndigandet bör gälla sådana föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om.

Bemyndigandet bör utformas så att det är möjligt att meddela föreskrifter som är mer ingripande än de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Det kan t.ex. handla om föreskrifter som innebär inskränkningar för verksamheter i ett visst område, såsom förbud mot fiske eller begränsningar i rätten att färdas eller vistas i ett visst område. Det kan också handla om förbud mot utvinning av naturresurser, förorening samt uppförande eller användning av anläggningar eller andra konstruktioner. Till skillnad från utredningen anser regeringen inte att bemyndigandet bör innehålla någon exemplifiering av vad för sorts inskränkningar som kan meddelas med stöd av bemyndigandet.

9 Miljöbedömning av verksamheter och åtgärder

9.1 Det införs ett krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och inom en annan stats jurisdiktion

Regeringens förslag

Det ska krävas tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

Det ska även krävas tillstånd för verksamheter och åtgärder i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Tillstånd till sådana verksamheter eller åtgärder ska få villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats av den staten.

Regeringen ska i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat få meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men har en annan språklig och redaktionell utformning. Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse som upplyser om att kraven gäller parallellt med annan lagstiftning.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Sveriges geologiska undersökning (SGU)* framhåller att svenska aktörer kan komma att bedriva tillståndspliktiga verksamheter i form av t.ex. djuphavsutvinning av mineral inom de aktuella havsområdena inom en överskådlig tid. *Svenska Naturskyddsföreningen* anser att det bör finnas tydliga kriterier för när tillstånd beviljas eller avslås, eftersom det annars finns en risk för inkonsekvent handläggning. *Polarforskningssekretariatet* anser att syftet med, och konsekvenserna av, den marina aktiviteten bör styra tillståndprocessen.

Enligt *SGU* bör det i fråga om verksamheter och åtgärder inom en annan stats jurisdiktion övervägas om det, till skillnad från vad utredningen föreslår, ska krävas att den andra staten har godkänt verksamheten eller åtgärden. En sådan skrivning skulle tydliggöra att den svenska prövningen inte ger rätt till någon svensk fysisk eller juridisk person att bedriva verksamhet i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion.

Skälen för regeringens förslag

Det ska krävas tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Genom avtalet etableras ett förfarande för att genomföra miljöbedömningar av planerade verksamheter i havsområden utanför nationell jurisdiktion. En planerad verksamhet får fullföljas endast om parten, med beaktande av skadelindrande och andra åtgärder, har fastställt att den har gjort alla rimliga ansträngningar för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas på ett sätt som är förenligt med förebyggandet av avsevärda negativa effekter på den marina miljön. Beslut om verksamheten fattas enligt avtalet av parten under vars jurisdiktion eller kontroll verksamheten faller. Beslutet ska baseras på miljöbedömningen, innehålla villkor för skadelindrande åtgärder och offentliggöras (artikel 34). Godkända verksamheter ska övervakas och rapporteras, och beslut omprövas vid avsevärda negativa effekter (artiklarna 35–37).

Avtalet innehåller därmed inte någon uttrycklig skyldighet för parterna att införa ett krav på tillstånd. Kravet enligt avtalet är i stället att parterna ska säkerställa att de möjliga effekterna på den marina miljön av planerade verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i områden utanför nationell jurisdiktion bedöms i enlighet med avtalet innan de godkänns (artikel 28.1). Regeringen delar utredningens bedömning att avtalets skyldigheter i fråga om miljöbedömningar kan uppfyllas genom tillståndsprövning av verksamheter och åtgärder. På så sätt blir det möjligt att säkerställa att det endast är sådana verksamheter och åtgärder som uppfyller avtalets krav på miljöbedömningar som får bedrivas.

I svensk rätt saknas det en generell reglering med krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Särskilda regler finns bl.a. i lagen om Antarktis, fiskelagen, lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg och i barlastvattenlagen (2009:1165). Dessa lagar reglerar dock inte sådana verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion som avtalets skyldigheter kan komma att gälla för. Mot den bakgrunden bör avtalets skyldig-

heter i fråga om miljöbedömningar genomföras genom att det införs ett krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Som framgår av avsnitt 6.2 ska lagen tillämpas på verksamheter och åtgärder inom svensk jurisdiktion och kontroll.

Nästa fråga blir då vilka verksamheter och åtgärder som ska omfattas av kravet på tillstånd. Avtalet är inte begränsat till vissa typer av verksamheter utan kan komma att påverka en mängd verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Det kan t.ex. röra sig om allt från forskningsexpeditioner till djuphavsutvinning av mineral och uppförande av anläggningar för exempelvis energialstring. Antalet verksamheter i havsområden utanför nationell jurisdiktion är i dagsläget begränsat men, som *SGU* påpekar, kan svenska aktörer inom en överskådlig tid komma att bedriva verksamheter i form av t.ex. utvinning av mineral inom de aktuella havsområdena. Därtill kan ny teknik och nya kunskaper leda till nya typer av verksamheter och åtgärder som ännu inte kan förutses.

Regeringen anser mot den bakgrunden, i likhet med utredningen, att kravet på tillstånd inte bör begränsas till att endast avse vissa typer av verksamheter och åtgärder. I stället bör kravet knytas till avtalets krav på när en miljöbedömning ska göras. Enligt avtalet ska en miljöbedömning göras när det finns skälig anledning att anta att en planerad verksamhet eller åtgärd kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön (artikel 30.1 b). *Svenska Naturskyddsföreningen* har efterfrågat tydliga kriterier för när en ansökan ska beviljas och *Polarforskningssekretariatet* anser att syftet med och konsekvenserna av den marina aktiviteten bör styra tillståndprocessen. Regeringen anser att om kravet på tillstånd kopplas till avtalets krav på när en miljöbedömning ska göras skapas tydliga kriterier för prövningen.

Införandet av krav på tillstånd skulle kunna innebära en inskränkning i näringsfriheten enligt 2 kap. 17 § regeringsformen. Begränsningar i rätten att driva näring får endast införas för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Syftet med att införa ett krav på tillstånd är att skydda biologisk mångfald. Den inskränkning i näringsfriheten som tillståndskravet skulle kunna innebära bedöms vara proportionerlig i förhållande till syftet med bestämmelserna. De föreslagna bestämmelserna bedöms därmed vara förenliga med regeringsformen.

Kravet på tillstånd ska även gälla för verksamheter och åtgärder inom en annan stats jurisdiktion

Enligt avtalet ska en miljöbedömning göras om en part med jurisdiktion eller kontroll över en verksamhet som ska utföras i marina områden inom nationell jurisdiktion fastställer att verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion (artikel 28.2). Med marina områden får här förstås havsområden i en stats sjöterritorium, ekonomiska zon och kontinentalsockel. Inom dessa områden har kuststaten jurisdiktion att utöva en begränsad lagstiftande, dömande och verkställande makt. Skyldigheten enligt avtalet är formulerad så att det inte uttryckligen anges att en verksamhet ska äga rum inom partens nationella jurisdiktion.

Artikeln ordalydelse talar för att syftet inte är att begränsa skyldigheten till verksamheter och åtgärder inom en parts eget sjöterritorium eller maritima zoner utan att skyldigheten gäller havsområden inom nationell jurisdiktion generellt. Avgörande är om en part har jurisdiktion eller kontroll över verksamheten eller åtgärden i fråga. Även havsrättskonventionens krav på miljöbedömningar grundar sig på att parter har jurisdiktion eller kontroll över verksamheten eller åtgärden.

Regeringen delar utredningens bedömning att syftet är att säkerställa att en miljöbedömning genomförs för alla verksamheter eller åtgärder som kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion, oavsett var de äger rum. Om avtalet skulle tolkas på annat sätt, finns det risk för att svenska verksamhetsutövare inte kommer att omfattas av kravet på miljöbedömning när de bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd i ett havsområde som tillhör en stat som inte är part till avtalet. Tillämpningsområdet för avtalets krav på miljöbedömningar inom nationell jurisdiktion bör därför även sträcka sig till verksamheter och åtgärder inom andra staters jurisdiktion, dvs. sjöterritorium, ekonomiska zon och kontinentalsockel.

Därmed bör det införas ett krav på tillstånd även för verksamheter och åtgärder inom en annan stats jurisdiktion. På så sätt omfattas svenska verksamhetsutövare av avtalets krav på miljöbedömning även när de bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd inom en annan stats jurisdiktion. Avgörande för frågan om tillstånd blir därmed inte i vilken stats sjöterritorium eller maritima zoner som en verksamhet eller åtgärd ska äga rum, utan om det är fråga om en verksamhet eller åtgärd inom svensk jurisdiktion eller kontroll.

Kravet på tillstånd för en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion förväntas aktualiseras i få fall. Regeringen delar utredningens bedömning att kravet på tillstånd bör vara detsamma oavsett om verksamheten eller åtgärden vidtas i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats jurisdiktion. Det innebär att kravet på tillstånd för en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion bör gälla när det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

I avsnitt 9.8 föreslås en möjlighet till undantag för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i en annan stat. Undantagsmöjligheten får till följd att en prövning av verksamheter eller åtgärder inom en annan stats jurisdiktion blir aktuell endast när varken den ifrågasvarande staten eller någon annan aktör har gjort en bedömning av miljöeffekterna som motsvarar kraven i avtalet.

Ett tillstånd för en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion ska kunna villkoras av att tillstånd eller annat godkännande fås från kuststaten

Ett tillstånd för en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion som meddelas av en svensk myndighet medför endast att verksamheten eller åtgärden kan tillåtas ur miljösynpunkt från Sveriges perspektiv.

Tillståndet kan inte göras gällande mot kuststaten eller andra aktörer, t.ex. som en rätt att utnyttja en viss resurs. Kravet på tillstånd kan inte anses inskränka den andra statens rättigheter att ta ställning till verksamheten eller åtgärden. För att tydliggöra detta bör ett tillstånd få villkoras av att verksamheten eller åtgärden i fråga fått tillstånd eller annat godkännande från kuststaten.

SGU lyfter frågan om det bör vara ett uttryckligt krav på inhämtande av tillstånd eller godkännande från den andra staten. Regeringen anser att införandet av en möjlighet att villkora tillståndet är tillräckligt för att tydliggöra att den svenska prövningen inte ger rätt att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion. Införandet av ett uttryckligt krav på tillstånd eller godkännande från den andra staten skulle dessutom kunna vara problematiskt om det inte krävs ett sådant tillstånd eller godkännande i den staten.

Kravet på tillstånd gäller parallellt med krav och förfaranden i andra lagar

Kravet på tillstånd är inte begränsat till vissa typer av verksamheter eller åtgärder. En mängd verksamheter och åtgärder kan därmed komma att omfattas av kravet på tillstånd. Det kan t.ex. handla om produktion av energi, geologisk lagring av koldioxid, exploatering eller uppförande av anläggningar. Flera av dessa verksamheter kan omfattas av krav på tillstånd även enligt annan lagstiftning. Kravet på tillstånd kommer därför att gälla parallellt med krav och förfaranden i andra lagar. Det innebär att även om tillstånd lämnas enligt den nya lagen så kan verksamheten eller åtgärden vara sådan att det krävs ytterligare tillstånd enligt annan lagstiftning innan verksamheten eller åtgärden kan påbörjas. Regeringen anser, till skillnad från utredningen, att det inte behöver införas en upplysning om detta i den nya lagen.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas eller undantas från kravet på tillstånd

Enligt avtalet får det vetenskapliga och tekniska organet utarbeta standarder och riktlinjer för övervägande och antagande av partskonferensen, bl.a. avseende en vägledning och en icke-uttömmande förteckning över verksamheter och åtgärder som ska eller inte ska kräva en miljöbedömning tillsammans med vissa kriterier för dessa verksamheter (artikel 38.2 a). Standarder som har antagits av partskonferensen ska biläggas avtalet och kommer därmed att bli en bindande del av avtalet för parterna.

För att anpassa genomförandet av avtalet till de standarder och riktlinjer som utarbetas av det vetenskapliga och tekniska organet bör det införas en möjlighet för regeringen att, i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat, meddela föreskrifter om att vissa typer av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

9.2 De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt den nya lagen

Prop. 2026/27:7

Regeringens förslag

De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt den nya lagen. Detsamma ska gälla vid prövningen av frågor om tillstånd.

Det ska införas en upplysning i miljöbalken om att det i den nya lagen finns ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att samtliga bestämmelser i 2 kap. miljöbalken ska tillämpas för verksamheter och åtgärder som omfattas av den nya lagen.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* delar utredningens bedömning att det är lämpligt att 2 kap. miljöbalken tillämpas vid tillståndsprövningen och i övrigt iakttas gällande verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, men påpekar att det bör övervägas om det finns skäl att precisera om det finns delar av 2 kap. miljöbalken som inte bör göras tillämpliga.

Skälen för regeringens förslag

För att en verksamhet ska kunna godkännas krävs enligt avtalet att en miljöbedömning har genomförts och att hänsyn tas till den vid beslutsfattandet. En part får godkänna en verksamhet under dess jurisdiktion eller kontroll endast om parten, med beaktande av skadelindrande och förvaltningsmässiga åtgärder, har fastställt att den har gjort alla rimliga ansträngningar för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas på ett sätt som är förenligt med förebyggandet av väsentliga negativa effekter på den marina miljön (artikel 34.2). Med skadelindrande och förvaltningsmässiga åtgärder får förstås krav på att verksamheten planeras och prövas samt att villkor utformas i syfte att begränsa negativ påverkan på den marina miljön.

Avtalets reglering kan inte sägas innehålla en tydlig skyldighet att ställa specifika miljökrav för verksamheter som godkänns efter en miljöbedömning. Avtalet innehåller inte heller särskilda miljökrav som en verksamhet ska prövas mot. I avtalets allmänna del finns dock principer och strategier som kan få relevans vid såväl utformningen av villkor som vid bedömningen av om en verksamhet ska godkännas (artikel 7). Bland dessa finns försiktighetsprincipen, principen om att förorenaren ska betala och användningen av bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Regeringen delar utredningens bedömning att avtalets mål och de principer som framgår av artikel 7 bör få genomslag vid prövningen enligt den nya lagen och att detta bör åstadkommas genom att tillämpa miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Miljöbalken är enligt grundläggande rättsliga principer endast tillämplig på svenskt territorium. Tillämpningsområdet kan dock sträcka sig utanför svenskt territorium om det särskilt anges i miljöbalken eller i annan lag (jfr prop. 1997/98:45, del 2, s. 11). De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken gäller enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och kontinentalsockellagen för såväl tillståndspliktiga verksamheter som vid prövningen av tillstånd.

Enligt *Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* bör det övervägas om det finns skäl att undanta vissa delar av 2 kap. miljöbalken från tillämpningsområdet för den nya lagen. Regeringen konstaterar att det utöver allmänna hänsynsregler även finns bestämmelser om ansvar för skadad miljö och slutavvägning i 2 kap. miljöbalken. När det gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ delar regeringen utredningens bedömning att dessa bör tillämpas för verksamheter och åtgärder som omfattas av den nya lagen. I fråga om ansvar för skadad miljö och slutavvägning anser regeringen att det är lämpligt att reglerna i dessa delar anpassas till den nya lagen på så sätt att det införs bestämmelser om detta i den nya lagen (se avsnitt 9.6 och 9.7).

Mot den bakgrunden bör det de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken gälla för den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kräver tillstånd. De reglerna bör också tillämpas vid prövningen av frågor om tillstånd.

Eftersom den föreslagna ordningen innebär att miljöbalkens tillämpningsområde utvidgas bör det införas en upplysning i miljöbalken om att det finns ytterligare bestämmelser om miljöbalkens tillämpning utanför Sveriges territorialgräns i den nya lagen.

9.3 Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges jurisdiktion

Regeringens bedömning

Något ytterligare krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner, utöver de som gäller enligt miljöbalken, bör inte införas.

Regeringens förslag

En skyldighet att samråda genom plattformen för informationsdelning ska införas för verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner som kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för samrådet. Samrådet ska innebära att information om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion

och vilken typ av beslut som kan komma att meddelas lämnas genom plattformen för informationsdelning. Myndigheten ska även offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen och, i förekommande fall, den årliga miljörapport som upprättas enligt miljöbalken.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om samråd och offentliggörande av information.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens men har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Världsnaturfonden WWF* anser att en miljöbedömning även ska göras för fiske i havsområden inom Sveriges territorium som kan påverka havsområden utanför nationell jurisdiktion. *Naturvårdsverket* ifrågasätter om den föreslagna nya bestämmelsen i miljöbalken om samråd genom plattformen för informationsdelning kommer att få någon praktisk betydelse i Sverige.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium och maritima zoner

Avtalets krav på miljöbedömningar omfattar även verksamheter och åtgärder inom en parts egen jurisdiktion (artikel 28.2). Kravet innebär att om en part med jurisdiktion eller kontroll över en verksamhet fastställer att en planerad verksamhet i marina områden inom nationell jurisdiktion kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska en miljöbedömning göras. Miljöbedömningen kan göras i enlighet med avtalet, eller inom ramen för partens nationella förfarande. Om det nationella förfarandet tillämpas ställs även vissa krav på informationsdelning och övervakning av verksamheten.

Avtalets krav i denna del bedöms omfatta havsområden i en stats sjöterritorium och dess maritima zoner. De maritima zonerna utgörs av den ekonomiska zonen och av kontinentalsockeln. Sveriges sjöterritorium omfattar inre vatten och territorialhavet. Sveriges territorialhav sträcker sig från baslinjerna som bestämts i enlighet med havsrättskonventionen. Sveriges inre vatten omfattar alla vattenområden på land och i havet innanför baslinjerna. Avtalets krav kan alltså även gälla för verksamheter i Sveriges inre vatten när det är fråga om ett område i havet.

Eftersom Östersjön, Kattegatt och Skagerrak inte rymmer något fritt hav kommer avtalet inte att ha någon geografisk tillämpning i Sveriges omedelbara närhet. Regeringen bedömer därför, i likhet med utredningen, att det förväntas vara få fall där verksamheter i havsområden inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Som *Naturvårdsverket* påtar kommer

avtalets krav därmed sannolikt inte att få särskilt stor betydelse i praktiken inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. Påverkan på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion kan dock inte uteslutas.

Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges jurisdiktion omfattas redan i dag av kraven på miljöbedömningar i 6 kap. miljöbalken. Bedömningen enligt 6 kap. miljöbalken ska göras med beaktande av miljöeffekter utan geografisk begränsning. De bedömningar som görs i fråga om verksamheter och åtgärder inom Sveriges sjöterritorium beaktar därmed redan eventuell påverkan på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion när det är aktuellt. Detsamma gäller för verksamheter och åtgärder inom Sveriges jurisdiktion som tillståndsprövas enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och kontinentalsockellagen där 6 kap. miljöbalken tillämpas vid prövningen.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att avtalets krav på miljöbedömning för verksamheter och åtgärder inom en parts egen jurisdiktion bedöms motsvara miljöbalkens reglering av miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Mot den bakgrunden delar regeringen också utredningens bedömning att avtalets krav på att säkerställa att en miljöbedömning görs för verksamheter och åtgärder i marina områden inom nationell jurisdiktion tillgodoses genom de befintliga bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken.

När det gäller frågan om prövning även ska göras för fiske i havsområden inom Sveriges territorium som kan påverka havsområden utanför nationell jurisdiktion, vilket *Världsnaturfonden WWF* efterfrågar, instämmer regeringen i utredningens bedömning att det i nuläget inte är lämpligt att införa några sådana regler. Regeringen utesluter dock inte att det kan finnas skäl att återkomma till frågan längre fram.

Det införs en skyldighet att samråda genom plattformen för informationsdelning i 6 kap. miljöbalken

Om en part genomför en miljökonsekvensbeskrivning inom ramen för partens nationella förfarande, ställer avtalet vissa krav på informationsdelning och övervakning av verksamheten. Enligt avtalet ska parten se till att relevant information finns tillgänglig i god tid genom plattformen för informationsdelning och möjliggöra för det vetenskapliga och tekniska organet att lämna synpunkter. Parten ska vidare säkerställa att verksamheten övervakas på ett sätt som är förenligt med kraven för det nationella förfarandet. Därtill ska parten säkerställa att rapporter om miljöbedömningar och andra relevanta övervakningsrapporter görs tillgängliga genom plattformen för informationsdelning (artikel 28.2).

För att genomföra avtalet i denna del behöver det införas en ny samråds-skyldighet i svensk rätt. Samrådsskyldigheten bör gälla verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium och maritima zoner som kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Regeringen delar utredningens bedömning att samrådsskyldigheten bör införas i 6 kap. miljöbalken. Eftersom 6 kap. miljöbalken gäller vid tillståndsprövning enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och

kontinentalsockellagen krävs det inte några ytterligare författningsändringar för att även verksamheter som tillståndsprövas enligt dessa lagar ska omfattas av det nya kravet på samråd. De närmare kraven på samrådet bör regleras i den nya lagen och bör utformas med reglerna om det så kallade Esbosamrådet som förlaga (6 kap. 33 och 34 §§ miljöbalken).

Avtalets krav bör genomföras på så sätt att information om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i sådana havsområden som avtalet är tillämpligt på och vilket typ av beslut som kan komma att fattas bör lämnas genom plattformen för informationsdelning. Informationen bör lämnas under avgränsningssamrådet enligt miljöbalken. Det bör också införas krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning. Detta görs lämpligen efter att ansökan om tillstånd har kungjorts av den tillståndsprövande myndigheten i enlighet med 6 kap. miljöbalken.

När det gäller skyldigheten att säkerställa att verksamheten övervakas på ett sätt som är förenligt med det nationella förfarandet delar regeringen utredningens bedömning att sådana verksamheter och åtgärder som kan komma i fråga för övervakning enligt avtalet omfattas av kraven på övervakning enligt miljöbalkens bestämmelser om tillsyn och egenkontroll. Avtalets skyldigheter i fråga om övervakning kan därmed genomföras genom att de årliga miljörapporter som vissa tillståndspliktiga verksamheter ska upprätta enligt 26 kap. 20 § miljöbalken offentliggörs genom plattformen för informationsdelning. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd enligt den nya lagen även bör ansvara för samråd genom plattformen för informationsdelning. För att tillämpningen ska kunna anpassas till det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela ytterligare föreskrifter om samråd och offentliggörande av information.

Lagrådet anser att bestämmelsen om samrådsskyldighet för verksamhetsutövare vid verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner ligger vid sidan av innehållet i 4 kap. i den nya lagen och förordar att den flyttas. Ett alternativ kan enligt *Lagrådet* vara att placera den i ett eget kapitel. Regeringen delar inte *Lagrådets* bedömning. Kapitlet om miljöbedömningar av verksamheter och åtgärder genomför del IV i avtalet. Samrådsskyldigheten för verksamhetsutövare vid verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner regleras i den delen av avtalet. Den nya lagens disposition följer i stor utsträckning avtalets disposition. Regeringen anser mot den bakgrunden att det är lämpligt att paragrafen placeras i 4 kap.

9.4 Det ska göras en förhandskontroll för att avgöra om tillstånd krävs

Regeringens förslag

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett

havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller vars effekter är okända eller oklara, ska göra en anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer. Anmälningsskyldigheten ska gälla verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och verksamheter och åtgärder inom en annan stats jurisdiktion.

Anmälan ska innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, platsen och dess egenskaper, en inledande analys av möjliga miljöeffekter och alternativ samt andra biologiska och ekologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

Om myndigheten bedömer att den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion, eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara ska en förhandskontroll göras.

I förhandskontrollen ska myndigheten i ett särskilt beslut avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd.

Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet tillsammans med en upplysning om att andra parter kan lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar.

Den myndighet som har meddelat ett beslut som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om den bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet.

Regeringens bedömning

Det bör inte införas en definition av miljöeffekter i den nya lagen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det ska införas en definition av miljöeffekter. Därtill har utredningens förslag en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det bör införas ett krav på förhandskontroll

Avtalets krav på miljöbedömningar är uppdelat i två steg. Om en planerad verksamhet eller åtgärd kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön, eller om effekterna av verksamheten är okända eller oklara, ska avtalsparten som har jurisdiktion eller kontroll över verksamheten eller åtgärden göra en förhandskontroll av den

(artikel 30.1). Förhandskontrollen ska vara tillräckligt ingående för att avgöra om det finns skäl原因 att anta att den planerade verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön. Om så är fallet ska en miljöbedömning göras. Syftet med förhandskontrollen är därmed att identifiera och bedöma de möjliga miljöeffekterna av en verksamhet eller åtgärd för att fastställa om en miljöbedömning krävs.

Ett krav på förhandskontroll bör därför införas. Kravet på förhandskontroll bör omfatta verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion som kan komma att ha mer än en mindre övergående effekt på den marina miljön, eller vars effekter är okända eller oklara. Kravet på förhandskontroll bör även omfatta verksamheter och åtgärder inom en annan stats jurisdiktion. För en verksamhet eller åtgärd som planeras i havsområden inom en annan stats jurisdiktion är det effekter på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion som ska bedömas.

Kravet på förhandskontroll bör genomföras genom att det införs en skyldighet för den som avser att bedriva en sådan verksamhet eller åtgärd att göra en anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer. Därmed blir det upp till verksamhetsutövaren att utifrån verksamhetens utformning, plats och miljöeffekter bedöma om en anmälan ska göras.

Regeringen anser att förhandskontrollen bör utformas på samma sätt som enligt avtalet. Det innebär att myndigheten först behöver bedöma om en förhandskontroll krävs, vilket är fallet om verksamheten eller åtgärden kan ha mer än en mindre övergående effekt på den marina miljön eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är oklara. Om myndigheten bedömer att en förhandskontroll inte krävs behöver den inte gå vidare och pröva anmälan. Det innebär också att verksamheten eller åtgärden inte är sådan att den kräver tillstånd.

Om myndigheten däremot bedömer att en förhandskontroll krävs, ska myndigheten avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd. Om så är fallet ska en miljöbedömning göras.

Myndighetens bedömning ska göras utifrån underlaget i anmälan

Myndigheten ska göra sin bedömning i förhandskontrollen utifrån underlaget i anmälan. Regeringen delar utredningens bedömning att kraven på vad en anmälan ska innehålla bör utformas så att de omfattar det som enligt avtalet ska ingå i bedömningen. Det innebär att en anmälan bör innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom den teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas. Anmälan bör också innehålla en beskrivning av platsen och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet. Slutligen bör anmälan innehålla en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ samt en beskrivning av andra ekologiska och biologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

I avtalet finns vissa beskrivningar av vad som avses med miljöeffekter. Det framgår bl.a. att kumulativa effekter omfattas och att miljöeffekter inte

är begränsade geografiskt. Med kumulativa effekter avses enligt avtalet kombinerade och stegvis ökande effekter som följer av olika verksamheter och åtgärder inbegripet tidigare kända, nuvarande och rimligen förutsebara verksamheter och åtgärder, eller av upprepadet av liknande verksamheter och åtgärder över tid samt konsekvenserna av klimatförändringar, havsförurning och relaterade effekter (artikel 1.6). Avtalet innehåller dock inte någon generell definition av miljöeffekter. Det vetenskapliga och tekniska organet ska utarbeta standarder och riktlinjer för bedömningen av effekter, även gränsöverskridande sådana, och hur de bör beaktas i samband med miljöbedömningen (artikel 38.1 a–c). Den närmare innebörden av miljöeffekter kan därmed förväntas konkretiseras genom att partskonferensen antar standarder och riktlinjer avseende miljöeffekter. Mot den bakgrunden anser regeringen, till skillnad från utredningen, att det inte bör införas någon definition av miljöeffekter i den nya lagen.

Ett beslut i förhandskontrollen om att tillstånd inte krävs ska kunna omprövas

Enligt avtalet ska ett beslut om att en miljöbedömning inte krävs offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter och det vetenskapliga och tekniska organet. Andra parter till avtalet har möjlighet att lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar från beslutets offentliggörande. Parten ska ta hänsyn till synpunkterna och överväga att ompröva sitt beslut. Det vetenskapliga och tekniska organet får lämna en rekommendation till den beslutande parten (artikel 31.1).

För att uppfylla kraven enligt avtalet bör ett beslut i förhandskontrollen som innebär att tillstånd inte krävs offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter och med det vetenskapliga och tekniska organet. Synpunkter från andra parter bör lämnas inom 40 dagar från offentliggörandet.

För att uppfylla avtalets krav på att ta hänsyn till synpunkter och rekommendationer som lämnas under samrådet bör det också införas en möjlighet till omprövning av ett beslut i förhandskontrollen om att en miljöbedömning inte krävs. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att möjligheten till omprövning bör utformas med ledning i 37 § förvaltningslagen (2017:900). Ett beslut i förhandskontrollen om att tillstånd inte krävs får anses vara gynnande för verksamhetsutövaren. Ett sådant beslut bör få omprövas i fall när den som har meddelat beslutet bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd på grund av synpunkter från parter eller rekommendationer från det vetenskapliga och tekniska organet.

Regeringen delar utredningens bedömning att det är lämpligt att ett beslut om att tillstånd inte krävs innehåller information om att beslutet kan ändras, men anser inte att det i den nya lagen bör införas ett krav på att ett beslut ska innehålla ett återkallelseförbehåll. Det är tillräckligt att det framgår av lagen att beslutet får ändras.

Avtalet innehåller inte några tidsfrister för när en part ska överväga att ompröva sitt beslut. Regeringen anser i likhet med utredningen att omprövning bör ske först sedan det vetenskapliga och tekniska organet fått möjlighet att överväga beslutet och lämna en rekommendation till parten.

Regeringens förslag

Det ska göras en miljöbedömning av verksamheter och åtgärder som tillståndsprövas.

Miljöbedömningen ska innebära att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska ta fram ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning, ett utkast till en miljökonsekvensbeskrivning och en slutgiltig miljökonsekvensbeskrivning. Förslaget till avgränsning, utkastet och den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen ska ges in till den myndighet som ska ta emot en anmälan om förhandskontroll.

Bestämmelserna om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen ska utformas i enlighet med kraven i avtalet.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen ska motsvara avtalets minimikrav. Regleringen ska utformas med utgångspunkt i bestämmelserna om specifika miljöbedömningar i miljöbalken.

Myndigheten ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

Om myndigheten bedömer att förslaget till avgränsning och utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven, ska myndigheten offentliggöra utkastet för samråd genom plattformen för informationsdelning. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar. Myndigheten ska även ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen och utkastet av miljökonsekvensbeskrivningen.

Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning. Miljökonsekvensbeskrivningen ska även publiceras tillsammans med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Om den som ska besluta i tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, ska ärendet få avslutas utan att tillstånd meddelas.

Miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs och ska innebära att den som prövar tillståndsfrågan identifierar, beskriver och gör en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att meddela tillstånd. Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Ett beslut om tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller information om beslut som innebär att villkor ändras. Beslutshandlingarna ska även göras tillgängliga för allmänheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla, samråd och offentliggörande av information.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att ett ärende får avslutas utan att tillstånd meddelas om den som ska besluta i tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser i den nya lagen om hur beslutshandlingarna ska göras tillgängliga. Därtill har utredningens förslag en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelserna om miljöbedömningar ska bygga på bestämmelserna om den specifika miljöbedömningen i 6 kap. miljöbalken.

Ett beslut i förhandskontrollen om att det finns skälig anledning att anta att en verksamhet eller åtgärd kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön innebär enligt avtalet att det krävs tillstånd för verksamheten eller åtgärden. Därmed krävs även att det genomförs en miljöbedömning. Miljöbedömning definieras i avtalet som en process för att identifiera och utvärdera möjliga effekter för att ge underlag till beslutsfattande (artikel 1.7). Genom miljöbedömningen ska parter till avtalet kunna bedöma potentiella effekter på den marina miljön innan planerade verksamheter eller åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion godkänns.

Avtalet innehåller en relativt detaljerad reglering med avseende på underlag och bedömningar som ska ingå i miljöbedömningen. Däremot innehåller avtalet inte någon ledning för processen för att ta fram det underlag som behövs eller för hur bedömningen ska göras. Enligt avtalet ska förfarandet för miljöbedömningen omfatta en förhandskontroll, en avgränsning av miljöeffekterna och möjliga alternativ, en konsekvensbedömning och utvärdering av miljöeffekterna samt att möjliga negativa effekter förebyggs, lindras och hanteras (artikel 31.1).

Avtalets krav på ansvarsfördelning, miljöbedömningens innehåll och underlag för prövningen motsvarar i huvudsak reglerna om den specifika miljöbedömningen i 6 kap. miljöbalken. Regeringen delar utredningens bedömning att avtalets krav på att en miljöbedömning ska göras när det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den

marina miljön inte motsvarar kravet på när en miljöbedömning ska göras enligt miljöbalken. Enligt miljöbalken ska en miljöbedömning göras om verksamheten eller åtgärden kan medföra en betydande miljöpåverkan. Avtalets tröskelvärde i detta fall bedöms vara lägre än det som gäller enligt miljöbalken. Mot den bakgrunden är det inte lämpligt att tillämpa bestämmelserna i miljöbalken, utan förfarandet för miljöbedömningar bör regleras i den nya lagen.

Genomförandet av avtalets krav på miljöbedömningar bör dock i relevanta delar bygga på bestämmelserna om den specifika miljöbedömningen i 6 kap. miljöbalken. I 6 kap. miljöbalken anges vilka moment som ska ingå i en miljöbedömning, ansvarsfördelningen mellan verksamhetsutövare och myndigheter liksom detaljerade krav på innehåll i miljökonsekvensbeskrivningen och miljöbedömningen hos den som prövar tillståndsfrågan. Att utgå från den regleringen vid genomförandet av avtalet innebär att enhetliga uttryck kan användas, vilket bedöms förenkla tillämpningen.

På motsvarande sätt som gäller enligt 6 kap. miljöbalken bör ansvaret för att utarbeta miljökonsekvensbeskrivningen läggas på verksamhetsutövaren. Därmed bör också ansvaret för att ge in miljökonsekvensbeskrivningen till ansvarig myndighet läggas på verksamhetsutövaren. Den myndighet som tar emot en anmälan om förhandskontroll bör också ansvara för att ta emot miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas

För att uppfylla avtalets krav på att de viktigaste miljömässiga effekterna och möjliga alternativ till den planerade verksamheten ska identifieras och fastställas bör det i den nya lagen införas krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas.

Kraven på avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen bör utformas utifrån avtalets krav. Eftersom avtalet innebär att även gränsöverskridande effekter ska beaktas bör miljöeffekterna inte begränsas geografiskt. För verksamheter eller åtgärder i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion innebär det att även eventuella effekter i havsområden inom nationell jurisdiktion ska beaktas. För verksamheter eller åtgärder i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion innebär det att avgränsningen behöver utformas utifrån att kravet på tillstånd är grundat på de möjliga effekterna på den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion. Med miljöeffekter förstås även kumulativa effekter. Det kan t.ex. handla om kombinerade effekter som följer av olika verksamheter, men även konsekvenserna av klimatförändringar, havsförurning och relaterade effekter.

Avtalet kräver även att de mest påverkade staterna ska fastställas varvid kuststaters suveräna rättigheter till naturresurser som kan påverkas ska beaktas. Även påverkan på stater som bedriver verksamhet i området för den planerade verksamheten ska beaktas (artikel 32.2). Regeringen instämmer med utredningen att detta bör genomföras genom att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen även ska innehålla en redogörelse av de mest påverkade staterna. Avgränsningen bör även redogöra för eventuella strategiska miljöbedömningar som har genomförts och som har relevans för verksamheten eller åtgärden (artikel 39.3). För att uppfylla skyldigheterna enligt avtalet bör det också införas krav på att miljö-

effekterna ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen (artikel 31.1 b).

Avtalets minimikrav ska utgöra grunden för de krav som ställs på en miljökonsekvensbeskrivning

Efter avgränsningen ska verksamhetsutövaren ta fram en rapport med miljöbedömning, först i form av ett utkast som delas för samråd och sedan i form av en slutlig rapport (artikel 33). Det som i avtalet benämns som en rapport med miljöbedömningen bedöms överensstämma med det som i svensk rätt kallas för en miljökonsekvensbeskrivning.

Avtalets krav på innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning är utformade som minimikrav och innebär att en miljökonsekvensbeskrivning ska omfatta åtminstone följande information:

- en beskrivning av den planerade verksamheten inbegripet dess plats,
- en beskrivning av resultaten av omfattningsstudien,
- en bedömning av utgångsläget för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas,
- en beskrivning av möjliga effekter, inbegripet möjliga kumulativa effekter och eventuella effekter i områden inom nationell jurisdiktion,
- en beskrivning av möjliga förebyggande, skadellindrande och förvaltningsmässiga åtgärder,
- en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor,
- information om den offentliga samrådsprocessen,
- en beskrivning av utvärderingen av rimliga alternativ till den planerade verksamheten,
- en beskrivning av uppföljningsinsatser, inbegripet en miljöförvaltningsplan, och
- en icke-teknisk sammanfattning (artikel 33.2).

Kraven på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen kan förväntas komma att utvecklas genom standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet ska ta fram (artikel 38.1 e). Regeringen delar utredningens bedömning att avtalets minimikrav bör utgöra grunden för de krav som ställs på en miljökonsekvensbeskrivning i den nya lagen. Mot bakgrund av att partskonferensen kan komma att besluta om ytterligare krav på innehållet bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen.

Även om ansvaret för att utarbeta miljökonsekvensbeskrivningen föreslås ligga på verksamhetsutövaren bör den myndighet som tar emot miljökonsekvensbeskrivningen ge visst stöd för att säkerställa att miljökonsekvensbeskrivningen utformas i enlighet med vad som krävs för tillståndsprövningen. Regeringen delar utredningens bedömning att myndigheten, i likhet med vad som gäller för länsstyrelsen enligt 6 kap. 32 § miljöbalken, bör verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen, i dialog med den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd.

Avtalets krav på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen är allmänt hållna och återger vad som får anses vara vedertagna beståndsdelar i en miljökonsekvensbeskrivning. Några uttryck som finns i avtalet bör dock konkretiseras. Dessutom bör vissa formuleringar från miljöbalken om innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning och en ansökan om tillstånd användas i den nya lagen.

Enligt avtalet ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten inbegripet dess plats. För att överensstämma med bestämmelserna i miljöbalken bör det kravet utvecklas så att det avser uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen.

Avtalets krav på en bedömning av utgångsläget för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas bör fyllas ut med en bedömning av rådande förhållanden för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas. På motsvarande sätt som gäller enligt miljöbalken bör det krävas att verksamhetsutövaren även ska göra en bedömning av de beskrivna miljöeffekterna och att både sådana miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig och miljöeffekter till följd av yttre händelser ska ingå (jfr 6 kap. 35 § 4 miljöbalken). Med miljöeffekter bör t.ex. förstås direkta och indirekta effekter på miljön, inklusive därmed sammanhängande ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter. Med miljöeffekter förstås även kumulativa effekter. Det kan t.ex. handla om kombinerade effekter som följer av olika verksamheter, men även konsekvenserna av klimatförändringar, havsförurning och relaterade effekter. Miljöeffekterna ska enligt avtalet bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen. Detta bör återspeglas i kraven på miljökonsekvensbeskrivningen enligt den nya lagen.

Avtalets krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av rimliga alternativ till den planerade verksamheten bör även omfatta alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden på motsvarande sätt som gäller enligt 6 kap. 35 § 2 miljöbalken.

När det gäller avtalets krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av uppföljningsinsatser, inbegripet en miljöförvaltningsplan, delar regeringen utredningens bedömning att detta ger uttryck för sådana skyddsåtgärder och försiktighetsmått samt övervaknings- och kontrollåtgärder som kan tas in i villkor i tillstånd för en verksamhet eller åtgärd enligt miljöbalken.

Vilka villkor som ska gälla för en verksamhet eller åtgärd är av stor betydelse för verksamhetsutövaren och ofta en huvudfråga i prövningen enligt miljöbalken. Villkoren kan sägas konkretisera de allmänna hänsynsreglerna för en enskild verksamhet eller åtgärd. Eftersom verksamheter och åtgärder som tillståndsprövas enligt den nya lagen också föreslås omfattas av 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken är det lämpligt att ställa krav på att förslag på villkor lämnas inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen.

Bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken utgör också grunden för en verksamhetsutövers egenkontroll som är en viktig del av tillsynen enligt miljöbalken. Regeringen gör i avsnitt 9.11 bedömningen att avtalets skyldigheter i fråga om övervakning, rapportering och granskning bör genomföras på ett sätt som liknar det som gäller enligt miljöbalken. Mot den bakgrunden bör miljökonsekvensbeskrivningen även innehålla en beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag på övervakning och kontroll. Avtalets krav i fråga om förebyggande, skadelindrande och förvaltningsmässiga åtgärder, liksom i fråga om uppföljningsinsatser, bör därmed utformas med förebild i 6 kap. 35 § och 22 kap. 1 § 4 och 5 miljöbalken.

När det gäller avtalets krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av resultaten av avgränsningen och kravet på information om samrådsprocessen delar regeringen utredningens bedömning att det bör utformas som ett krav på en redogörelse för de samråd som skett och vad som framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen, motsvarande vad som föreskrivs i 6 kap. 35 § 8 miljöbalken.

Kraven på att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor samt en icke-teknisk sammanfattning bör genomföras utifrån formuleringen i avtalet.

Den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen och göra en bedömning av förutsättningarna att meddela tillstånd

Parterna till avtalet ansvarar för att säkerställa att en verksamhets miljöeffekter bedöms i enlighet med avtalets krav innan beslut tas om att tillåta verksamheten. Vid denna bedömning ska full hänsyn tas till miljöbedömningen. En verksamhet ska tillåtas endast om parten med beaktande av skadelindrande och förvaltningsmässiga åtgärder har fastställt att den har gjort alla rimliga ansträngningar för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas på ett sätt som är förenligt med förebyggandet av avsevärda negativa effekter (artikel 34.2).

Mot den bakgrunden bör den som prövar tillståndsfrågan slutföra miljöbedömningen och göra en egen bedömning av förutsättningarna för att meddela tillstånd. Regleringen bör utformas på motsvarande sätt som den specifika miljöbedömningen i 6 kap. miljöbalken. Det innebär att myndigheten som handlägger tillståndsärendet ska granska och ta ställning till underlaget och vid behov ge stöd till verksamhetsutövaren för att säkerställa att underlaget innehåller det som tillståndsprövningen och i förlängningen avtalet kräver.

Vid den slutliga tillståndsprövningen ska den som prövar tillståndsfrågan göra en självständig prövning där hänsyn ska tas till miljökonsekvensbeskrivningen och de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken. För att säkerställa att avtalets krav om traditionell kunskap vid bedömning av miljöeffekter, liksom om att hänsyn ska tas till eventuella strategiska miljöbedömningar som har genomförts, bör det införas uttryckliga bestämmelser om detta.

Genom de föreslagna bestämmelserna säkerställs att en verksamhets eller åtgärds miljöeffekter bedöms och att ett godkännande ges i enlighet med avtalets krav.

Lagrådet påpekar att den föreslagna regleringen inte innehåller någon motsvarighet till 6 kap. 42 § miljöbalken. *Lagrådet* framhåller att det i den paragrafen anges att den som prövar tillståndsfrågan i ett särskilt beslut eller i samband med att tillståndsfrågan avgörs ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller lagens krav så att den specifika miljöbedömningen kan slutföras. Om miljökonsekvensbeskrivningen i beslutet bedöms ha sådana brister att den inte kan ligga till grund för ett ställningstagande till verksamhetens eller åtgärdens inverkan på miljön, innebär det att ansökningsärendet avslutas utan att tillstånd ges (jfr t.ex. NJA 2009 s. 321). *Lagrådet* anser att det bör klargöras vad som ska gälla i ett fall då den som prövar tillståndsfrågan bedömer att den slutliga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Regeringen delar *Lagrådets* bedömning att ett sådant klargörande bör tas in i den nya lagen.

Underlaget för prövningen ska offentliggöras

Avtalet innehåller särskilda krav på offentliggörande av underlag i samband med miljöbedömningsprocessen. Avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen, utkastet till miljökonsekvensbeskrivningen och den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning (artikel 32 och 33). Även beslut om tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning. Ett krav på offentliggörande genom plattformen för informationsdelning bör därför införas i den nya lagen. Regeringen delar utredningens bedömning att det bör vara en myndighet som ansvarar för offentliggörande genom plattformen för informationsdelning och inte den enskilde verksamhetsutövaren. Ansvaret bör gälla både samråd och offentliggörande av information. Det bör vara samma myndighet som tar emot en anmälan om förhandskontroll som ska ansvara för offentliggörandet.

Avtalet innehåller inte någon generell tidsfrist för möjligheten att lämna synpunkter under samråd. För beslut i förhandskontrollen om att en miljöbedömning inte krävs gäller enligt avtalet en tidsfrist på 40 dagar från beslutets offentliggörande (artikel 31.1 a ii). Regeringen delar utredningens bedömning att det bör införas en tidsfrist även för avgränsningssamrådet och för samrådet avseende utkastet till miljökonsekvensbeskrivning och att tidsfristen för dessa samråd ska vara skälig och minst 40 dagar.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör få meddela ytterligare föreskrifter om offentliggörande av information.

9.6 Regeringen ska besluta om tillstånd i vissa fall

Regeringens förslag

En ansökan om tillstånd ska få avslås med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till en annan stat.

Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan

krävas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, ska tillstånd få meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Tillstånd ska inte få meddelas om verksamheten eller åtgärden medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämrats avsevärt. Ett beslut om att meddela tillstånd i dessa fall ska endast få fattas av regeringen.

Regeringen ska få meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt även om verksamheten eller åtgärden medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämrats avsevärt. En sådan verksamhet eller åtgärd ska dock inte få tillåtas om den kan befaras försämra det allmänna hälsotillståndet.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att bestämmelserna i 2 kap. 9 och 10 §§ miljöbalken ska tillämpas på verksamheter och åtgärder enligt den nya lagen.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

En ansökan ska få avslås med hänsyn till folkrättsliga åtaganden

Verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion kan t.ex. avse utvinning av naturtillgångar eller innebära att anläggningar och konstruktioner uppförs. Frågan om sådana verksamheter eller åtgärder ska tillåtas kan vara av intresse både från ett politiskt och ett folkrättsligt perspektiv. De kan även finnas skäl att ta hänsyn till utrikespolitiska eller säkerhetspolitiska följder. Vidare träffas flera typer av verksamheter och åtgärder av krav till följd av andra internationella överenskommelser och begränsningar som följer av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser.

I havsrättskonventionen finns en mängd begränsningar för verksamheter och åtgärder i områden utanför nationell jurisdiktion. Exempelvis framgår det av del XI i havsrättskonventionen att Internationella havsbottenmyndigheten ISA är prövningsmyndighet för rättigheter att utforska och utvinna mineraltillgångar i Området. Det finns även specifika krav på den som söker en sådan rättighet (se t.ex. artikel 153). Vidare uppställer havsrättskonventionen vissa villkor för anläggningar, konstgjorda öar och andra konstruktioner i Området (artiklarna 60, 87.1 d och 147). Regeringen delar mot denna bakgrund utredningens bedömning att tillstånd bör få avslås utifrån Sveriges folkrättsliga åtaganden och relationer till en annan stat.

För att syftet med lagen ska uppnås är det angeläget att det finns möjlighet att avslå en ansökan om tillstånd med hänsyn till en planerad verksamhets eller åtgärds förväntade negativa påverkan på miljön.

Bestämmelserna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, den nya lagen och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen kommer att ställa höga krav på verksamheter och åtgärder. Trots detta kan det inte uteslutas att en verksamhet eller åtgärd som uppfyller dessa krav ändå kan få sådana konsekvenser för miljön att den inte bör tillåtas. Det bör därför finnas garantier för att verksamheter och åtgärder som har oacceptabla följder inte får bedrivas eller vidtas. Sådana garantier kan utformas med ledning av 2 kap. 9 och 10 §§ miljöbalken. Mot den bakgrunden bör en ansökan om tillstånd få avslås med hänsyn till skada eller olägenhet för miljön. Gränsen för när oacceptabel skada eller olägenhet ska anses ha uppkommit bör vara densamma som i miljöbalken. Det bör vara tillräckligt med en risk för att en sådan skada eller olägenhet kan uppkomma för att ansökan ska få avslås. Regeringen bör dock kunna ge tillstånd för en sådan verksamhet eller åtgärd om det finns särskilda skäl.

Om verksamheten eller åtgärden medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller att miljön försämras avsevärt, bör tillstånd få meddelas endast om verksamheten eller åtgärden är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt.

För att en verksamhet eller åtgärd ska få tillåtas måste det stå klart att fördelarna från allmän synpunkt överväger olägenheterna. Ju större skada en verksamhet eller åtgärd kan medföra, desto mindre bör möjligheterna att tillåta den vara. En verksamhet eller åtgärd som kan försämra det allmänna hälsotillståndet bör inte få tillåtas.

Som *Lagrådet* förordar bör det förtydligas att regleringen avser beslut om tillstånd och att ett bifallsbeslut endast får fattas av regeringen.

9.7 Tillståndsvillkor, återkallelse av tillstånd och återställningsåtgärder

Regeringens förslag

Ett tillstånd ska få begränsas till viss tid och förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd ska kunna förenas med nya eller ändrade villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Nya eller ändrade villkor ska inte få vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller avsevärt försvåras.

Ett tillstånd ska kunna återkallas av den som har meddelat tillståndet, om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska offentliggöra information om beslut som innebär att villkor ändras eller tillstånd återkallas genom plattformen för informationsdelning.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, ska tillståndshavaren ha rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärd som tillståndshavaren har vidtagit med anledning av tillståndet.

Om en verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig medför skada eller olägenhet för miljön, ska den som bedriver eller har bedrivit verksamheten eller vidtar eller har vidtagit åtgärden ansvara för att den avhjälpas i den omfattning det är skäligt. Ansvaret ska gälla till dess skadan eller olägenheten har upphört.

Om ett tillstånd upphör att gälla ska tillståndshavaren vara skyldig att vidta skäliga återställningsåtgärder. Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet, ska frågan prövas av den som har meddelat tillståndet i samband med att tillståndet upphör.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att tillstånd ska kunna tidsbegränsas. Utredningen föreslår att 2 kap. 8 § miljöbalken ska tillämpas. Därtill har utredningens förslag en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Havs- och vattenmyndigheten* anser att tillstånd ska kunna tidsbegränsas. *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* påpekar att om tillståndets giltighetstid inte anges blir det oklart vid vilken tidpunkt som återställningsåtgärder kan krävas. *Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)* anser att det behöver tydliggöras vad som utgör skäliga återställningsåtgärder och hur kravet på återställningsåtgärder förhåller sig till bestämmelserna om återställningsåtgärder i 10 kap. miljöbalken.

Skälen för regeringens förslag

Villkor och återkallelse av tillstånd

Avtalet förutsätter att verksamheter som godkänns av en part förenas med villkor (se bl.a. artiklarna 34.3 och 37.2).

Att ett tillstånd får förenas med villkor är en allmän förvaltningsrättslig princip, vilket innebär att det inte krävs något författningsstöd för att en myndighet ska kunna besluta om villkor. Regeringen delar utredningens bedömning att det ändå är lämpligt att i den nya lagen införa ett förtydligande om att ett tillstånd ska förenas med villkor. Vilka villkor som ska gälla för en verksamhet eller åtgärd är av stor betydelse för tillståndshavaren. Genom villkoren kommer de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken kunna konkretiseras för en enskild verksamhet eller åtgärd.

Regleringen bör utformas i enlighet med vad som gäller enligt kontinentalsockellagen och lagen om Sveriges ekonomiska zon. Det innebär att ett tillstånd bör förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet

för miljön. Det kan t.ex. avse åtgärder för att förebygga vattenföroreningar eller skydda djur- och växtlivet. Prop. 2026/27:7

Avtalet innehåller även en skyldighet för parterna att i vissa fall se över ett beslut om att tillåta en verksamhet eller åtgärd. Skyldigheten inträder först om effekternas karaktär eller allvarlighet inte förutsågs under miljöbedömningen eller om effekterna uppstått till följd av en överträdelse av villkor (artikel 37.2). Mot den bakgrunden bör det införas en möjlighet för den som har meddelat tillståndet att ändra villkoren för ett meddelat tillstånd eller förena tillståndet med nya villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Sådana nya eller ändrade villkor bör dock inte få vara mer långtgående än vad som behövs. Nya eller ändrade villkor bör inte få vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försvåras. I sådana fall kan det i stället bli aktuellt att återkalla tillståndet.

Återkallelse av tillstånd bör kunna bli aktuellt om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter. Ett tillstånd bör, som föreslås av utredningen, också kunna återkallas om det finns synnerliga skäl.

Tidsbegränsning av tillstånd och återställningsåtgärder

Enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och kontinentalsockellagen ska ett tillstånd begränsas till viss tid. Tidsbegränsningen har bl.a. att göra med att en tillståndshavare är skyldig att vidta återställningsåtgärder. Både *Havs- och vattenmyndigheten* och *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* framför synpunkter om att ett tillstånd enligt den nya lagen bör kunna begränsas till en viss tid.

I avtalet finns krav på att vidta återställningsåtgärder. Detta kommer till uttryck genom den grundläggande principen om att förorenaren ska betala (artikel 7 a). Även bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken bygger på den grundläggande principen om att förorenaren ska betala. Principen innebär att den som har orsakat en skada eller olägenhet för miljön ska svara för att skadan eller olägenheten avhjälps. En skyldighet att ta bort anläggningar eller konstruktioner som har övergetts eller som inte används följer också av havsrättskonventionen.

Regeringen instämmer i *Svea hovrätts (Mark- och miljööverdomstolen)* synpunkt att det blir oklart vid vilken tidpunkt som återställningsåtgärder kan krävas om tillståndet inte begränsas till en viss tid. Att begränsa tillståndets giltighet till en viss tidsperiod bidrar också till att konsekvenserna av verksamheten bättre kan förutses. Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör införas en möjlighet att tidsbegränsa tillstånd. För att uppfylla kraven enligt avtalet bör det också vara möjligt att förena ett tillstånd med krav på återställningsåtgärder. Återställningsåtgärderna bör bedömas utifrån miljöhänsyn. De kan antingen regleras i form av villkor i tillståndet eller beslutas i samband med att ett tillstånd upphör.

När det gäller frågan om vad som kan anses utgöra skäliga återställningsåtgärder konstaterar regeringen att bestämmelser om detta finns i 10 kap. miljöbalken. Miljöbalken är enligt grundläggande rättsliga principer endast tillämplig på svenskt territorium, men tillämpningsområdet kan utvidgas utanför svenskt territorium om det särskilt anges i miljöbalken eller i annan lag. Verksamheter eller åtgärder som omfattas av

den nya lagen kommer att bedrivas eller vidtas utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats jurisdiktion.

Det bedöms inte vara lämpligt att bestämmelserna i 10 kap. i sin helhet görs tillämpliga på dessa verksamheter eller åtgärder. Regeringen delar utredningens bedömning att det bör införas en skyldighet för tillståndshavaren att vidta skäliga återställningsåtgärder i den nya lagen. Ledning i fråga om vad som kan anses utgöra skäliga återställningsåtgärder bör dock kunna hämtas från 10 kap. miljöbalken. Av samma skäl anser regeringen, till skillnad från utredningen, att inte heller 2 kap. 8 § miljöbalken, om ansvar för avhjälpande av skada eller olägenhet, bör tillämpas för verksamheter eller åtgärder som omfattas av den nya lagen. En bestämmelse om avhjälpande av olägenhet eller skada bör i stället införas i den nya lagen.

Lagrådet påpekar att ansvaret för avhjälpande enligt ordalydelsen omfattar varje tänkbar verksamhet och åtgärd och förordar att det klargörs om ansvaret ska omfatta t.ex. verksamheter eller åtgärder som har fått tillstånd, är tillståndspliktiga eller kräver anmälan enligt lagen. Regeringen anser att ansvaret för avhjälpande av en skada eller olägenhet för miljön bör riktas mot den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som är tillståndspliktig enligt den nya lagen. Skyldigheten bör utformas på liknande sätt som enligt 2 kap. 8 § miljöbalken, i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Skyldigheten att ansvara för avhjälpande bör därmed utformas så att skadan eller olägenheten ska avhjälpas i den omfattning det är skäligt. Ansvaret bör gälla till dess att skadan eller olägenheten har upphört. Även i detta fall bör ledning i fråga om vad som kan anses utgöra skäliga åtgärder för avhjälpande av skada eller olägenhet kunna hämtas i 10 kap. miljöbalken.

Tillståndshavare kan ha rätt till ersättning av staten för förlust om tillståndet återkallas utan att tillståndshavaren åsidosatt sina skyldigheter

Avtalet innehåller inte någon uttrycklig rätt till ekonomisk kompensation till tillståndshavare vars beslut om tillstånd har återkallats. Mot bakgrund av att det införs en möjlighet att återkalla ett tillstånd utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter delar regeringen utredningens bedömning att det bör införas en möjlighet till ersättning från staten för sådana fall.

Rätten till ersättning kan lämpligen utformas på samma sätt som i lagen om Sveriges ekonomiska zon (8 § andra stycket). Det innebär att en tillståndshavare ska ha rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärd som denne vidtagit till följd av att tillståndet återkallas utan att tillståndshavaren åsidosatt sina skyldigheter. Rätten till ersättning kan t.ex. aktualiseras om ett tillstånd återkallas av andra skäl än miljömässiga. Rätten till ersättning bör inte innefatta en rätt till ersättning för utebliven vinst (jfr prop. 1992/93:54 s. 52).

Lagrådet påpekar att uttrycket förlust ofta används inom skadeståndsrätten som beteckning för ekonomisk skada och innefattar ersättning för inkomstförlust och intrång i näringsverksamhet. Det kan därför enligt *Lagrådet* övervägas om inte uttrycket kostnader bättre motsvarar den avsedda innebörden, dvs. att utebliven vinst inte ersätts. Regeringen

konstaterar att lagrådsremissens förslag har en förebild i lagen om Sveriges ekonomiska zon och är avsedd att ha samma innebörd (jfr även 5 § kontinentalsockellagen). För att inte ge intrycket av att det är något annat som avses bedömer regeringen att ”förlust” inte bör ersättas med ”kostnader”.

Prop. 2026/27:7

Beslut om ändring av villkor eller återkallelse av tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning

Avtalet innebär att viss information om åtgärder avseende godkända verksamheter och åtgärder ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning (artikel 37.4–37.6). Skyldigheten att offentliggöra uppgifter genom plattformen för informationsdelning avser information om beslut som innebär ändring av villkor eller återkallelse av tillstånd. Ett motsvarande krav på offentliggörande bör därför införas i den nya lagen.

9.8 Verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan bedömts ska kunna undantas från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd

Regeringens förslag

Verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ ska kunna undantas från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd.

För att undantaget ska vara tillämpligt krävs att

- den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller
- den tidigare bedömningen har lett till antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön och dessa föreskrifter och standarder följs.

Om en verksamhet eller åtgärd undantas från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Verksamheter eller åtgärder som i en annan stat har genomgått en bedömning som motsvarar kraven i avtalet ska få undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd.

Den som vill att ett en verksamhet eller åtgärd ska undantas ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som ska ta emot en anmälan om förhandskontroll. Anmälan ska innehålla det underlag som behövs för prövning av om undantag kan beviljas. I förekommande fall ska verksamhetsutövaren även lämna uppgifter om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men har en annan redaktionell och språklig utformning. Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges rätt att meddela föreskrifter om tillämpningen av undantaget för verksamheter eller åtgärder som redan har bedömts och kraven på anmälan.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Polarforskningssekretariatet* anser att det ska vara prioriterat att säkerställa att regelverket inte medför dubbelarbete för den verksamhet som redan omfattas av internationella åtaganden eller annan svensk miljölagstiftning.

Skälen för regeringens förslag

Det bör finnas en möjlighet att undanta verksamheter och åtgärder som redan bedömts från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd

Enligt avtalet är varken en förhandskontroll eller miljöbedömning nödvändig av en planerad verksamhet eller kategori av verksamheter som har bedömts inom ramen för andra internationella eller sektoriella överenskommelser (artikel 29.4 a). För att undantaget ska vara tillämpligt krävs antingen att bedömningen är likvärdig med den som avtalet kräver och att den har beaktats eller att de föreskrifter och standarder som härrör från bedömningen var utformade för att förbygga, lindra eller hantera möjliga effekter på den marina miljön under avtalets tröskelvärde för miljöbedömningar (artikel 29.4 b). Även om en verksamhet undantas från kravet på förhandskontroll och miljöbedömning ska vissa krav enligt avtalet, såsom offentliggörande av information, uppfyllas (artikel 29.5). Om en verksamhet undantas på den grunden att miljöeffekterna redan har bedömts och bedömningen uppfyller kraven enligt avtalet och verksamheten inte redan är föremål för övervakning och granskning, ska parterna övervaka och granska verksamheten och säkerställa att övervaknings- och granskningsrapporterna offentliggörs genom den så kallade clearing-house mekanismen (artikel 29.6).

Regeringen delar utredningens bedömning att det bör införas en möjlighet att undanta en verksamhet eller åtgärd från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd när miljöeffekterna redan har bedömts under andra rättsliga instrument eller organ under förutsättning att bedömningen uppfyller kraven i avtalet. För att skyldigheterna enligt avtalet ska uppfyllas bör kraven på kontroll och rapportering gälla även för verksamheter eller åtgärder som undantas på grund av att miljöeffekterna redan har bedömts under andra rättsliga instrument eller organ, om verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och kontroll.

Undantaget kan förväntas få betydelse för Sveriges genomförande av avtalets krav i fråga om miljöbedömningar. De havsområden som avtalet är tillämpligt på i Sveriges närhet omfattas i stor utsträckning av olika internationella och sektoriella överenskommelser enligt vilka påverkan på den marina miljön av verksamheter på olika sätt ska bedömas. Genom möjligheten till undantag kan dubbelarbete undvikas och kompetens hos bl.a. internationella organ med sektorsspecifika befogenheter tillvaratas, vilket även *Polarforskningssekretariatet* framhåller som angeläget. Undantaget kan t.ex. förväntas bli tillämpligt i fråga om verksamheter eller åtgärder som även faller inom tillämpningsområdet för lagen om Antarktis, eller till följd av bedömningar som utförs av Internationella sjöfartsorganisationen. Undantaget kan även komma att tillämpas till följd av bedömningar för fiske som har gjorts inom ramen för regionala fiskeriförvaltningsorganisationer.

Frågan om en verksamhet eller åtgärd ska undantas från kravet på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd bör avgöras i ett särskilt beslut. Frågan om kontroll och rapporteringskrav bör i tillämpliga fall avgöras i samma beslut. Vissa skyldigheter i fråga om offentliggörande av miljökonsekvensbeskrivningar och om övervakning och granskning gäller enligt avtalet även om undantaget tillämpas. Mot den bakgrunden bör det införas krav på att om undantaget tillämpas för en verksamhet eller åtgärd, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Regeringen delar även utredningens bedömning att det bör införas en möjlighet till undantag för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts av en annan stat. Det kan inte uteslutas att stater kan komma att genomföra sådana prövningar utan att vara parter till avtalet. Mot den bakgrunden bör det inte krävas att den stat som har utfört miljöbedömningen är avtalspart, utan det avgörande bör vara om prövningen har genomförts i enlighet med avtalet. Därmed blir en prövning av en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion endast aktuell när varken kuststaten eller någon annan aktör har gjort en bedömning av miljöeffekterna i enlighet med avtalet. I dessa fall bör avtalets särskilda villkor inte gälla och inte heller kraven på offentliggörande av information, kontroll och övervakning. På så sätt kan överlappande krav på miljöbedömning och överlappande villkor för en tillståndsgiven verksamhet eller åtgärd undvikas. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela verkställighetsföreskrifter om tillämpningen av undantagen för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts och kraven på anmälan.

Ansaret för att väcka frågan om undantag ska ligga på verksamhetsutövaren

Det bör vara verksamhetsutövarens ansvar att väcka frågan om en verksamhet eller åtgärd ska undantas, eftersom det ligger i dennes intresse att undvika de krav som förhandskontrollen och tillståndsplikten innebär. En sådan anmälan bör göras till den myndighet som ska ta emot anmälan om förhandskontroll. Anmälan om undantag bör innehålla det underlag som behövs för prövning av om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. Om verksam-

9.9 Strategiska miljöbedömningar

Regeringens förslag

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för och ges möjlighet att genomföra strategiska miljöbedömningar.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om strategiska miljöbedömningar.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Enligt avtalet ska parterna överväga att utföra strategiska miljöbedömningar av planer och program för verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som ska bedrivas i områden utanför nationell jurisdiktion. Strategiska miljöbedömningar av ett område eller en region får utföras av partskonferensen. I de fall strategiska miljöbedömningar har utförts är parterna skyldiga att ta hänsyn till dessa vid miljöbedömningar av enskilda verksamheter (artikel 39).

Strategiska miljöbedömningar kan göras för att bedöma de möjliga effekterna på den marina miljön av planer eller program. Miljöbedömningar för planer och program är till sin natur mer allmänna, framtidsytande och övergripande än miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder. Eftersom strategiska miljöbedömningar genomförs för både planer och program kan en sådan bedömning i större utsträckning än en miljöbedömning av en verksamhet eller åtgärd ta hänsyn till negativa effekter på miljön på en strategisk nivå. På så sätt möjliggörs även bättre översikt i fråga om kumulativa effekter.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det svenska genomförandet av avtalet bör omfatta en reglering av strategiska miljöbedömningar. Avtalet innehåller inte några föreskrifter om när det kan vara aktuellt att göra strategiska miljöbedömningar, deras innehåll eller processen för att ta fram sådana miljöbedömningar. Däremot ska partskonferensen utarbeta riktlinjer för utförandet av strategiska miljöbedömningar (artikel 39.4).

Mot den bakgrunden bör regleringen inte utformas som en skyldighet att genomföra strategiska miljöbedömningar i vissa specifika fall. I stället bör den myndighet som regeringen bestämmer ges möjlighet att genomföra strategiska miljöbedömningar i enlighet med avtalet. På så sätt ges myn-

digheten möjlighet att delta i bedömningar som genomförs i en regional kontext eller efter förslag från andra parter, om det skulle bli aktuellt. Partskonferensen kan komma att utarbeta riktlinjer för utförandet av strategiska miljöbedömningar. Föreskrifter om strategiska miljöbedömningar kan meddelas av regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Lagrådet anser att regleringen om strategiska miljöbedömningar ämnessmässigt ligger vid sidan av bestämmelserna i 4 kap. i den nya lagen och påpekar att den inte behöver tas in i lag, utan kan placeras i förordning. Regeringen konstaterar att avtalets reglering om strategiska miljöbedömningar är placerade i del IV, liksom övriga artiklar som rör miljöbedömningar. I några av paragraferna i 4 kap. i den nya lagen används uttrycket strategiska miljöbedömningar. Det anges exempelvis att hänsyn ska tas till strategiska bedömningar som har genomförts vid miljöbedömningen. Regeringen anser mot den bakgrunden att bestämmelsen om strategiska miljöbedömningar av systematiska och pedagogiska skäl bör placeras i den nya lagen.

9.10 Beslutsordning och handläggning av ärenden om tillstånd

Regeringens förslag

Beslut enligt kapitlet ska fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I vissa fall får beslut endast fattas av regeringen.

Om den myndighet som regeringen bestämmer bedömer att tillstånd för en verksamhet eller åtgärd endast kan meddelas av regeringen ska myndigheten med ett eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning. Yttrandet ska innehålla ett förslag till beslut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifter som motsvarar myndighetens kostnader för prövning av verksamheter och åtgärder samt avgifter för tillsyn över sådana verksamheter och åtgärder.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens men har en annan språklig utformning. Utredningen föreslår att det ska regleras i förordning hur ett ärende ska överlämnas till regeringen. Utredningens förslag innehåller även en bestämmelse om att ärenden om tillstånd handläggs av den myndighet som regeringen bestämmer.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Ansvaret för prövningen av frågor om tillstånd bör delas mellan regeringen och den myndighet som regeringen bestämmer

Förslaget att införa tillståndsplikt för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och i havsområden inom en annan stats jurisdiktion har en tydlig internationell prägel och innebär överväganden för en prövningsmyndighet av politisk och teknisk natur. Att företräda Sverige internationellt är en av regeringens viktigaste uppgifter. Regeringen är även prövningsmyndighet för vissa typer av verksamheter, exempelvis kärntekniska anläggningar, allmänna farleder och stora verksamheter som avser geologisk lagring av koldioxid. En prövning av regeringen är enligt vad som föreslås i avsnitt 9.6. också obligatorisk för viss verksamhet som befaras få allvarliga konsekvenser för människors hälsa eller miljön. Regeringen prövar också tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och vissa tillstånd enligt kontinentalsockellagen. Dessa ärendens karaktär har bedömts vara sådana att de bör prövas av regeringen.

När det gäller en tillståndsprövning till följd av avtalet för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats jurisdiktion kan en mängd verksamheter och åtgärder komma i fråga. I nuläget är antalet verksamheter och åtgärder i områden utanför nationell jurisdiktion begränsat och det är oklart vilka typer av verksamheter eller åtgärder som kommer att behöva tillståndsprövas till följd av genomförandet av avtalet. Områden utanför nationell jurisdiktion är svår-tillgängliga och det är förenat med höga kostnader att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder där. Det kan röra sig om allt från stora industriella verksamheter för att utvinna naturtillgångar till mindre forsknings-expeditioner.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att ansvaret för prövningen av frågor om tillstånd bör delas mellan regeringen och den myndighet som regeringen bestämmer beroende på ärendets karaktär.

I avsnitt 9.6 föreslås att endast regeringen i vissa fall ska få ge tillstånd till en planerad verksamhet eller åtgärd. *Lagrådet* påpekar att den som vill bedriva en verksamhet som visserligen kan antas orsaka skada av väsentlig betydelse, men som anser sig ha särskilda skäl att ändå få bedriva den, har ett starkt intresse av att veta hur han eller hon kan få saken prövad av regeringen. Som *Lagrådet* påpekar framgår det inte av lagen hur en sådan prövning ska komma till stånd i de fall regeringen bestämt att en förvaltningsmyndighet ska besluta om att tillstånd ska beviljas och inte heller om en sådan anmälan eller ansökan ska lämnas direkt till regeringen eller till förvaltningsmyndigheten. Regeringen instämmer i *Lagrådets* synpunkt att det bör framgå av lagen hur dessa ärenden ska överlämnas till regeringen. Det bör framgå av lagen att myndigheten i dessa fall ska lämna över ärendet med ett eget yttrande till regeringen för prövning. Yttrandet bör innehålla ett förslag till beslut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn

Att kostnader för prövning och tillsyn ska belasta en verksamhetsutövare är ett uttryck för den allmänna principen om att förorenaren ska betala.

Även i miljöbalken anges det att en verksamhetsutövare ska betala avgifter till både tillstånds- och tillsynsmyndigheter. Prop. 2026/27:7

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att kostnader för prövning och tillsyn enligt den nya lagen ska bäras av verksamhetsutövaren. Det bör därför införas en möjlighet att ta ut avgifter för prövning och tillsyn enligt den nya lagen. Avgifternas konstruktion kan skilja sig åt mellan olika typer av verksamheter och åtgärder. Det kan handla om årliga schablonavgifter, särskilda avgifter vid tillståndsprövning eller timavgift vid utförd tillsyn. Det kan t.ex. avse myndighetens kostnader för att göra en förhandskontroll, miljöbedömning eller besluta om villkor för tillstånd. Det kan även avse kostnader för samråd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt den nya lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Föreskrifterna bör även kunna omfatta avgifter för kostnader för översättning av handlingar.

9.11 Kontroll och rapportering

Regeringens förslag

Verksamheter och åtgärder som har meddelats tillstånd ska omfattas av krav på kontroll och rapportering.

Tillståndshavaren ska fortlöpande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra. Tillståndshavaren ska även genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

Tillståndshavaren ska omgående informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

Tillståndshavaren ska varje år lämna en rapport till tillsynsmyndigheten om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering ska även gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ, om verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om kontroll och rapportering.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men har en annan språklig utformning.

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Tillståndshavare ska kontrollera verksamheten eller åtgärden och rapportera om miljöeffekter

Avtalet kräver att parterna fortlöpande kontrollerar och rapporterar om godkända verksamheter eller åtgärder för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan befaras medföra. Rapporterna ska upprättas regelbundet och offentliggöras genom plattformen för informationsdelning (artiklarna 36.1, 36.2 och 37.6).

Kraven på kontroll och rapportering gäller även för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ, om verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och granskning enligt andra rättsliga instrument, ramverk eller av ett internationellt organ (artikel 29.5 och 29.6).

Krav på kontroll och rapportering finns även i miljöbalken. I miljöbalken är verksamhetsutövers egenkontroll ett centralt verktyg för tillsynen. Miljöbalkens regler om egenkontroll innebär att verksamhetsutövare fortlöpande och systematiskt ska undersöka och bedöma riskerna för verksamheten. Ansvar för egenkontroll grundar sig på de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken om bl.a. kunskapskrav, försiktighetsmått och bästa möjliga teknik.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att avtalets krav på kontroll och rapportering bör genomföras på ett sätt som liknar det som gäller enligt miljöbalken. Det bör därför införas krav på att tillståndshavare fortlöpande ska kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra. Tillståndshavaren bör genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter och rapportera om dessa. Det bör föreskrivas att rapporten ska ges in till tillsynsmyndigheten och offentliggöras av myndigheten genom plattformen för informationsdelning.

Avtalet reglerar inte hur ofta rapportering ska ske. Miljörapporter som avser miljöfarlig verksamhet som omfattas av tillståndsplikt ska lämnas in årligen (26 kap. 20 § miljöbalken). Samma tidsintervall bedöms som lämpligt även för rapportering enligt den nya lagen. Regeringen instämmer också i utredningens bedömning att kraven på kontroll och rapportering även bör tillämpas på verksamheter och åtgärder som redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ, förutsatt att verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och granskning enligt andra rättsliga instrument, ramverk eller av ett internationellt organ.

För att tillämpningen ska kunna anpassas till det kommande internationella arbetet med att genomföra avtalet bör regeringen eller den myn-

dighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om kontroll och rapportering. Prop. 2026/27:7

Tillståndshavare ska i vissa fall vara skyldiga att underrätta tillsynsmyndigheten om risk för avsevärda negativa effekter

För att säkerställa att avtalets krav på att parterna ska övervaka verksamheter och vidta nödvändiga åtgärder genom förelägganden, förbud eller ändring av villkor alternativt återkallelse av tillstånd bör det införas en skyldighet för tillståndshavaren att underrätta tillsynsmyndigheten om denne får kännedom om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen. En tillståndshavare bör av samma skäl vara skyldig att underrätta tillsynsmyndigheten om omständigheter som har samband med en driftstörning eller liknande händelse innebär risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsetts.

10 Tillsyn

Regeringens förslag

Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att den nya lagen samt föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska få besluta de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud ska få förenas med vite.

Om en verksamhet eller åtgärd bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att allvarlig skada på miljön uppkommer eller för något annat allmänt eller enskilt intresse, ska tillsynsmyndigheten få förbjuda den. Ett beslut att förbjuda en verksamhet ska kunna gälla omedelbart.

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av den nya lagen ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten ska se till att beslut om förbud offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om samråd och offentliggörande av information.

Regeringens bedömning

Det bör inte nu införas några straffbestämmelser. Det bör inte heller införas en skyldighet för tillsynsmyndigheten att anmäla brott.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det ska införas straffbestämmelser och att tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelser till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Utredningen föreslår också att den myndighet som biträder tillsynsmyndigheten ska ha rätt till tillträde till anläggningar m.m. för att utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen. Utredningen föreslår även att en informationsskyldighet för tillsynsmyndigheten ska regleras i den nya lagen. Därtill har utredningens förslag en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Naturvårdsverket* påpekar att eftersom det inte framgår på vilket sätt användning som inte anmäls ska hanteras och det saknas en utpekad tillsynsmyndighet för kontroll av okända användare, bör en meddelarfunktion eller visselblåsarfunktion finnas tillgänglig på den digitala plattformen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utformningen av tillsynen bör utgå från miljöbalken, kontinentalsockellagen och lagen om Sveriges ekonomiska zon

Parterna till avtalet har en skyldighet att vidta åtgärder för att bl.a. övervaka, granska och rapportera om efterlevnaden av avtalet. Parterna ska exempelvis kontrollera att information om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser lämnas in till plattformen för informationsdelning och att marina genetiska resurser och digital sekvensinformation som är föremål för forskning och utveckling överlämnas till offentligt tillgängliga samlingar och offentligt tillgängliga databaser. Avtalet kräver även att parterna övervakar effekterna av verksamheter och åtgärder som de tillåter och vid behov vidtar åtgärder för att undvika negativa effekter på miljön. Övervakningen ska ske i enlighet med villkor som ett godkännande förenats med (artikel 35). Även efterlevnaden av föreskrifter för havsområden utanför nationell jurisdiktion för vilka partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet om områdesbaserade förvaltningsverktyg m.m. behöver säkerställas.

För att genomföra avtalets krav på övervakning, granskning och rapportering behöver tillsyn utövas. Tillsynsmyndighet bör utses av regeringen och det bör framgå på förordningsnivå vilken myndighet som avses. Tillsynen bör omfatta alla verksamheter och åtgärder som omfattas av bestämmelserna som genomför avtalet i svensk rätt. I tillsynen ingår även att övervaka efterlevnaden av lagen, vilket omfattar kontroll av okända användare och användning som inte anmäls.

Naturvårdsverket påpekar att otillåten användning även bör kunna uppmärksammas genom en meddelarfunktion eller visselblåsarfunktion på plattformen för informationsdelning. Förutsättningarna för en sådan funktion kan dock bestämmas först i samband med inrättandet av plattformen och det kommande internationella arbetet med att genomföra

avtalet. Det saknas därför förutsättningar för att behandla denna fråga inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Bestämmelser om tillsyn finns bl.a. i miljöbalken, lagen om Sveriges ekonomiska zon och i kontinentalsockellagen. Bestämmelserna i de två sistnämnda lagarna motsvarar i stor utsträckning regleringen i miljöbalken.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att utformningen av tillsynen bör utgå från miljöbalken och i relevanta delar från kontinentalsockellagen och lagen om Sveriges ekonomiska zon. På så sätt uppnås en viss överensstämmelse avseende verksamheter och åtgärder som beviljats tillstånd i olika havsområden. Viss anpassning behöver dock göras till bestämmelserna i avtalet.

Tillsyn enligt miljöbalken innefattar att, genom information, förelägganden och förbud och vid behov tvångsmedel, säkerställa miljöbalkens mål och de föreskrifter som meddelats med stöd av balken (26 kap. miljöbalken). Ett centralt verktyg för tillsyn enligt miljöbalken, som inte finns i kontinentalsockellagen eller lagen om Sveriges ekonomiska zon, är verksamhetsutövarens egenkontroll. Den innebär att verksamhetsutövaren fortlöpande och systematiskt ska undersöka och bedöma riskerna med verksamheten (26 kap. 19 §). För vissa miljöfarliga verksamheter som omfattas av tillståndsplikt ska verksamhetsutövaren även lämna en miljörapport till tillsynsmyndigheten varje år (26 kap. 20 §).

Regeringen konstaterar att det i 30 kap. 23 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och i bilagan till förordningen finns bestämmelser om sekretess när det gäller myndigheters verksamhet i fråga om tillsyn m.m. för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

Regeringen delar utredningens bedömning att tillsynen bör omfatta en skyldighet att till verksamhetsutövaren lämna information som underlättar för denne att fullgöra sina skyldigheter. *Lagrådet* påpekar att det är oklart om informationsskyldigheten motsvarar den serviceskyldighet som följer av förvaltningslagen när en enskild har ett ärende hos tillsynsmyndigheten eller om det som avses är en skyldighet för tillsynsmyndigheten att lämna information som allmänt riktar sig till alla som omfattas av lagen. Om det förstnämnda avses anser *Lagrådet* att det inte behöver införas bestämmelser om det, eftersom ansvaret redan följer av förvaltningslagen. Regeringen anser att informationsskyldigheten motsvarar den serviceskyldighet som följer av förvaltningslagen när en enskild har ett ärende hos tillsynsmyndigheten och delar *Lagrådets* bedömning. Mot den bakgrunden bör det inte införas någon bestämmelse om informations-skyldighet i den nya lagen.

Tillsynsmyndigheten bör även ha en möjlighet att meddela de förelägganden och förbud som behövs för tillsynen och för att säkerställa att den nya lagen samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen följs. Det bör även finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att förbjuda en verksamhet eller åtgärd som bedrivs på ett sådant sätt att den medför uppenbar fara för att allvarlig skada på miljön uppkommer eller för något annat enskilt eller allmänt intresse. Tillsynsmyndigheten bör kunna besluta att ett sådant förbud ska gälla omedelbart.

För att tillsynen ska kunna bedrivas effektivt och för att kunna säkerställa att lagen följs bör ett föreläggande eller förbud kunna förenas med vite. Bestämmelser om vitesföreläggandets adressat, beräkning av storlek och utformning finns i lagen (1985:206) om viten.

Det bör även införas krav på egenkontroll i syfte att underlätta för tillsynsmyndigheten att utföra tillsynen. Bestämmelser om kontroll och rapportering beskrivs i avsnitt 9.11.

Utredningen föreslår att det ska införas straffbestämmelser och att tillsynsmyndigheten ska vara skyldig att anmäla brott. Avtalet innehåller dock inte några krav på sanktioner, utan endast ett krav på parterna att säkerställa genomförandet av bestämmelserna i avtalet. Regeringen bedömer mot den bakgrunden att det inom ramen för detta lagstiftningsärende inte bör införas straffrättsliga sanktioner.

Möjligheten att utöva tillsyn av verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion

För verksamheter och åtgärder i områden utanför nationell jurisdiktion kan tillsynen huvudsakligen förväntas bestå i att se till att villkoren för tillstånd följs. Tillsynsmyndigheten bör därför kunna begära att en verksamhetsutövare lämnar de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen.

Eftersom de aktuella havsområdena ligger långt från Sveriges gränser kommer tillsynen sannolikt att göras på andra sätt än genom inspektioner på plats. Tillsyn över hanteringen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser syftar bl.a. till att kontrollera att uppgifter lämnas in till plattformen för informationsdelning, att genetiska resurser och digital sekvensinformation lämnas över till offentligt tillgängliga samlingar och offentligt tillgängliga databaser och att kraven på märkning och rapportering följs. Tillsynen kan i de flesta fall ske med utgångspunkt i uppgifter som finns i plattformen för informationsdelning och verksamhetsutövarens rapporter.

Även tillsynen över verksamheter och åtgärder som bedrivs inom en annan stats jurisdiktion med stöd av tillstånd enligt den nya lagen kan i många fall utgå från verksamhetsutövarens rapporter och uppgifter eller handlingar som tillsynsmyndigheten begär att få ta del av från verksamhetsutövaren. I vissa andra fall kan det vara nödvändigt att genomföra en inspektion på plats. För att kunna fullgöra sina uppgifter bör tillsynsmyndigheten därför ha rätt att få tillträde till bl.a. anläggningar eller transportmedel. Det kan t.ex. handla om tillsyn av fartyg, anläggning eller andra transportmedel i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats jurisdiktion. Möjligheten till tillträde bör, till skillnad från vad utredningen föreslår, nu begränsas till att gälla tillsynsmyndigheten.

Möjligheten till tillträde bedöms utgöra en begränsning av skyddet mot husrannsakan och liknande intrång i 2 kap. 6 § regeringsformen. Åtgärder behövs dock för att det ska vara möjligt att fullgöra uppgiften att utöva tillsyn. Något mindre ingripande alternativ finns inte. Begränsningen bedöms vara proportionerlig och är därför tillåten enligt 2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen.

Vid tillsyn av fartyg, anläggning eller andra transportmedel i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats

jurisdiktion bör även folkrättsliga åtaganden och andra staters intressen beaktas. Ett exempel på detta är flaggstatsprincipen som innebär att Sveriges behörighet att utöva tillsyn på ett fartyg som är registrerat i en annan stat eller på annat sätt har rätt att föra den statens flagg är begränsad.

Prop. 2026/27:7

Beslut om förbud ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning

Avtalet innebär att viss information om åtgärder avseende godkända verksamheter och åtgärder ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning (artikel 37.4–37.6). Skyldigheten att offentliggöra uppgifter genom plattformen för informationsdelning avser information om beslut som innebär förbud. Ett motsvarande krav på offentliggörande bör därför införas.

11 Överklagande

Regeringens förslag

Beslut enligt lagen som har fattats av någon annan än regeringen ska få överklagas till mark- och miljödomstol. Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd ska inte få överklagas särskilt.

En miljöorganisation ska få överklaga beslut om tillstånd, beslut som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor som har fattats av någon annan än regeringen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att en miljöorganisation ska få överklaga beslut om tillståndsvillkor. Därtill har utredningens förslag en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* anser att den nya lagen av tydlighetsskäl bör innehålla en bestämmelse om att överklagbara beslut får överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. Domstolen påpekar även att om inget annat föreslås kommer rätten i mark- och miljödomstolen att som utgångspunkt bestå av en lagfaren domare och ett tekniskt råd samt att den föreslagna ordningen innebär att Mark- och miljööverdomstolens domar och beslut i regel inte kommer att kunna överklagas. Till skillnad från vad som gäller för mål enligt miljöbalken är det dock möjligt för domstolen att ge en s.k. ventil till Högsta domstolen om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas där. Detta bör enligt domstolen övervägas ytterligare i den fortsatta beredningen. *Naturvårdsverket* motsätter sig den

föreslagna utformningen av miljöorganisationers rätt att överklaga efter-
som den kan tolkas som att det endast är vissa beslut som får överklagas,
vilket medför att Sverige inte uppfyller kraven enligt konventionen om
tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och
tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen). Enligt
Naturvårdsverket bör även tillsynsbeslut, inklusive så kallade nollbeslut,
kunna överklagas av miljöorganisationer.

Skälen för regeringens förslag

Beslut enligt lagen bör överklagas till mark- och miljödomstol

Avtalet innehåller inte något krav på möjligheter till rättslig prövning.
Regeringen delar utredningens bedömning att det bör införas en möjlighet
att överklaga beslut enligt den nya lagen. Att ett beslut får överklagas av
den beslutet angår om avgörandet går honom eller henne emot följer av
42 § förvaltningslagen. Mot den bakgrunden anser regeringen, till skillnad
från *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)*, att det inte finns behov
av att införa en särskild bestämmelse om det i den nya lagen.

Möjligheten att överklaga bör gälla beslut som har fattats av någon
annan än regeringen. I likhet med vad som gäller enligt miljöbalken bör
beslut i förhandskontrollen som innebär att en verksamhet eller åtgärd
kräver tillstånd inte kunna överklagas särskilt (jfr 6 kap. 27 § miljö-
balken).

Regeringen instämmer också i utredningens bedömning att mark- och
miljödomstolen får anses vara bäst lämpad att pröva frågor om tillstånd
som överklagas enligt den föreslagna lagen. Beslut som en myndighet
meddelar med stöd av den nya lagen bör därmed kunna överklagas till
mark- och miljödomstol. Precis som *Svea hovrätt (Mark- och miljööver-
domstolen)* påpekar blir en följd av detta att rätten i mark- och miljö-
domstolen som utgångspunkt kommer att bestå av en lagfaren domare och
ett tekniskt råd.

Ett överklagande prövas av den mark- och miljödomstol inom vars
område förvaltningsmyndigheten som först har prövat ärendet ligger.
Mark- och miljödomstolens avgörande kan överklagas till Mark- och
miljööverdomstolen, men det krävs prövningstillstånd. Mark- och miljö-
överdomstolen kan tillåta att mål som har överklagats dit får överklagas
till Högsta domstolen om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen
att överklagandet prövas av Högsta domstolen. Precis som *Svea hovrätt
(Mark- och miljööverdomstolen)* påpekar gäller möjligheten att ge en
ventil inte för mål enligt miljöbalken som har överklagats till Mark- och
miljööverdomstolen. Det förväntas dock vara få fall där verksamheter eller
åtgärder som omfattas av kraven enligt avtalet kan komma att tillstånds-
prövas enligt bestämmelserna i miljöbalken.

Beslut som fattas av regeringen omfattas av bestämmelserna i lagen
(2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. För dessa beslut
behövs därmed inte några ytterligare bestämmelser.

Miljöorganisationer ska få rätt att överklaga vissa beslut

Avtalet innehåller flertalet bestämmelser om rätten till deltagande och
insyn. När det gäller miljöbedömningar återspeglas detta i den omfattande

samrådsprocess som avtalet etablerar. I avtalet inräknas såväl urfolk, civilsamhälle och forskare som internationella organ i kretsen av berörda. Som framgår ovan innehåller avtalet inte något krav på tillgång till rättslig prövning.

I Århuskonventionen finns det krav på att den berörda allmänheten och miljöorganisationer ska ha tillgång till rättslig prövning. Enligt artikel 9.2 i Århuskonventionen är konventionens parter skyldiga att se till att den berörda allmänheten som har ett tillräckligt intresse eller som hävdar att en rättighet kränkts, har rätt att få sådana beslut som omfattas av artikel 6 i konventionen prövade av domstol. Icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd och som uppfyller de krav som ställs i nationell rätt ges uttryckligen denna talerätt och presumeras ha ett tillräckligt intresse och rättigheter som kan kränkas. De beslut som omfattas av artikel 6 i konventionen utgörs i första hand av tillståndsbeslut avseende större miljöfarliga verksamheter och infrastrukturprojekt enligt en förteckning i bilaga I till konventionen. Århuskonventionen preciserar dock inte om skyldigheterna enligt konventionen även omfattar verksamheter och åtgärder utanför nationell jurisdiktion.

Miljöorganisationer kan förväntas spela en viktig roll för genomförande av avtalet när det gäller att uppmärksamma miljöeffekter av verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Mot den bakgrunden anser regeringen att det bör införas en möjlighet för miljöorganisationer att överklaga vissa beslut enligt den nya lagen. De miljöorganisationer som bör omfattas av talerätten bör vara sådana miljöorganisationer som uppfyller kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Regeringen delar vidare utredningens bedömning att talerätten bör omfatta beslut om tillstånd och beslut som innebär att en verksamhet eller åtgärd ska omfattas av undantag från kravet på tillstånd. Därtill bör även beslut om tillståndsvillkor kunna överklagas av en miljöorganisation. Detta bör dock endast gälla i de fall som beslutet har fattats av en förvaltningsmyndighet.

12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Den nya lagen ska inte tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet. Lagen ska inte heller tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet.

Utredningens förslag

Utredningens förslag på övergångsbestämmelser överensstämmer med regeringens men har en annan språklig utformning. Utredningen lämnar inte något förslag om när lagändringarna ska träda i kraft.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Polarforskningssekretariatet* framhåller att det är önskvärt att strukturen för att bereda tillståndsärenden finns på plats när lagen träder i kraft, för att möjliggöra en effektiv ärendehantering och undvika förseningar i forsknings- och expeditiönsverksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen instämmer med *Polarforskningssekretariatet* att det är angeläget med en effektiv ärendehantering när den nya lagen träder i kraft. Datumet för ikraftträdande bör dock bestämmas utifrån när avtalet träder i kraft i förhållande till Sverige. Avtalet träder i kraft 30 dagar efter att anslutningsinstrumentet har deponerats. Det är inte möjligt att nu ange vilken dag avtalet kommer att träda i kraft i förhållande till Sverige. Regeringen bör därför få möjlighet att bestämma tidpunkten för ikraftträdande av samtliga lagändringar som föreslås i propositionen. Bestämmelserna bör tillämpas från den dag de träder i kraft.

Mot bakgrund av att det föreslås att Sverige i samband med ratifikationen ska göra ett skriftligt undantag i fråga om bestämmelserna om marina genetiska resurser bör det klargöras att den nya lagen inte ska tillämpas på marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet. Lagen bör inte heller tillämpas på digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet.

Det behövs inte några övergångsbestämmelser i övrigt. Det innebär att bestämmelserna i övrigt gäller även för pågående verksamheter.

13 Konsekvenser

Förslaget innebär att Sverige ska ratificera avtalet och att det ska införas en ny lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

13.1 Konsekvenser för staten

Kostnaderna för genomförandet av avtalet kommer inte vara kända förrän beslut om de institutionella arrangemangen och budget fattas av partskonferensen. Avtalets institutionella kärna ska finansieras av alla parter baserat på FN:s bidragsskala. Medlemsavgiften för Sverige uppskattas motsvara mellan ca 850 000 kronor och 1 600 000 kronor per år. För utvecklade länder tillkommer ett obligatoriskt bidrag motsvarande 50 procent av medlemsavgiften för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknik till utvecklingsländer som följd av avtalets bestämmelser om nyttofördelning gällande marina genetiska resurser. Avgiften bedöms uppstå tidigast 2027.

Förslagen innebär att det kan tillkomma vissa kostnader för staten. Kostnaderna bedöms i nuläget täckas av befintliga ramanslag.

13.2.1 Konsekvenser för Havs- och vattenmyndigheten

I denna proposition föreslås inte vilken myndighet som ska få det huvudsakliga ansvaret för genomförandet av avtalets bestämmelser. Detta är i stället en sak för regeringen att bestämma.

Mot bakgrund av Havs- och vattenmyndighetens ansvarsområde samt utredningens förslag framstår det som lämpligt att det är den myndigheten som bör få ett övergripande ansvar för det nationella genomförandet av avtalet, inklusive tillståndsprövning, samråd, tillsyn, föreskriftsarbete och strategiska miljöbedömningar.

Det bedöms vara få svenska verksamheter som kan komma att omfattas av bestämmelserna om miljöbedömningar. Uppskattningsvis handlar det om en till fem förhandskontroller och provningar om undantag per år och en tillståndsprövning vartannat år. Omfattningen av provningen beror på vilken typ av verksamhet eller åtgärd det är fråga om och var verksamheten ska äga rum. Provningsen kan i vissa fall komma att kräva externt expertstöd. Myndigheten kommer även behöva arbeta upp kompetens internt för hanteringen av tillståndsprövningen.

Tillsyn förväntas främst ske genom granskning av rapporter men det kan inte uteslutas att det även kommer att genomföras tillsyn på plats. Detta kan i så fall medföra höga kostnader för myndigheten.

Regeringen uppskattar med stöd av uppgifter från Havs- och vattenmyndigheten en resursåtgång motsvarande två till tre årsarbetskrafter samt kostnader för extern expertis. Vissa av dessa kostnader skulle kunna täckas av avgifter. Myndigheten kan utöver detta behöva delta som expertstöd i arbetet inom partskonferensen och avtalets underorgan, liksom i för avtalet andra relevanta internationella organ, för att säkerställa ett effektivt nationellt genomförande av avtalet. I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) beslutades om en permanent förstärkning till Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsanslag om två miljoner kronor för internationellt havsmiljöarbete.

13.2.2 Konsekvenser för regeringen och statliga myndigheter

Avtalet utgör ett ramverk som möjliggör fortsatt reglering inom de områden som omfattas. Vid kommande partskonferenser kommer detaljerna kring tillämpningen av avtalsbestämmelserna att konkretiseras, samtidigt som ytterligare skyldigheter kan komma att fastställas. Mot denna bakgrund är det svårt att med säkerhet bedöma de administrativa kostnaderna och övriga konsekvenser som förslaget till ny lag kan medföra för berörda myndigheter och andra aktörer. Uppgiften bedöms kunna hanteras inom ordinarie verksamhet.

Beslut som meddelas av Havs- och vattenmyndigheten ska enligt huvudregeln få överklagas till mark- och miljödomstol. Behörig domstol att pröva sådana överklaganden är mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. Mot bakgrund av att det bedöms vara få verksamheter som kommer att omfattas av kraven på förhandskontroll och tillstånd bedöms

förslagen inte påverka domstolen i någon större utsträckning. Inte heller domstolarna i övrigt bedöms påverkas av förslagen i nämnvärd utsträckning.

Vidare bedömer regeringen att det skulle kunna vara lämpligt att Naturhistoriska riksmuseet får i uppdrag att kunna ta emot och förvara prover med marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Vid förvaring följer krav på märkning och rapportering, vilket museet behöver upprätta en ordning för. Regeringen uppskattar med stöd av uppgifter från Naturhistoriska riksmuseet en resursåtgång motsvarande minst en årsarbetskraft för detta och därutöver vissa etableringskostnader. I museets ansvarsområde ingår att vårda, förteckna och genom nyförvärv berika sina samlingar samt hålla ett urval tillgängligt för allmänheten. Den förväntade omfattningen av prover i antal och volym är svår att bedöma. Museet har i dagsläget ingen förutsättning att förvara virus eller encelliga organismer.

Andra myndigheter som kan beröras, t.ex. i samråd, föreskriftsarbete och övervakning, är Transportstyrelsen, Naturvårdsverket, Polarforskningssekretariatet, Rymdstyrelsen och SGU.

13.2.3 Konsekvenser för totalförsvaret

Förslagen i denna proposition ska inte tillämpas på militär verksamhet. Förslagen bedöms därmed inte innebära några konsekvenser för Försvarsmakten eller andra myndigheter som utför militär verksamhet. Förslagen bedöms inte heller medföra några konsekvenser för de civila delarna av totalförsvaret då någon sådan verksamhet inte kan förväntas komma att utföras i de havsområden som omfattas av förslagen i proposition.

13.3 Konsekvenser för företag och enskilda

Förslagen om tillståndsplikt och anmälningsskyldighet för verksamheter och åtgärder som har en viss påverkan på miljön innebär att miljölagstiftningen skärps. En skärpt miljölagstiftning innebär ökade kostnader för enskilda. Huvudansvaret för framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning har lagts på verksamhetsutövaren. Att utreda miljöeffekter och ta fram en miljökonsekvensbeskrivning och hantera synpunkter under samrådet innebär ett omfattande arbete och kan medföra betydande och varierande kostnader för verksamhetsutövare. Kravnivån på innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning kommer dock variera beroende på verksamhetstyp och val av plats.

Mot bakgrund av att det är få svenska verksamheter som inom överskådlig framtid kan komma att beröras av kravet på miljöbedömning förväntas konsekvenserna vara få. Dessa verksamheter bedöms främst vara relaterade till forskning, turism och eventuell bioprospektering samt möjligen viss mineralutvinning, fiske och sjöfart. Enligt *Statens jordbruksverk* bedrivs i dagsläget inget fiske från svenska fartyg eller vattenbruk i de havsområden som omfattas av förslagen i proposition. Möjligheten att fiska i havsområden utanför nationell jurisdiktion kan få en ökad betydelse om tillträde till andra staters vatten skulle minska. Enligt *SGU* kan svenska

13.4 Konsekvenser för enskilda forskare och forskningen i stort

Enskilda forskare och forskningen i stort berörs främst av förslagen om insamling, användning och rapportering av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation. Förslagen i proposition innebär att marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion kommer att hanteras annorlunda än andra genetiska resurser. Det upplevs som negativt från forskarhåll att genetiska resurser ska behandlas olika beroende på dess ursprung. Samtidigt bidrar avtalet, och därmed även den svenska regleringen, till att främja internationellt forskningssamarbete, ökad kunskapsdelning och vetenskapligt baserad havsförvaltning. Genom att undanta marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser som har samlats in och tagits fram före ikraftträdandet begränsas den negativa effekten av särbehandlingen något.

Förslagen om uppgiftslämnning och märkning kommer att medföra viss ökad administration för forskare. Forskare behöver säkerställa att det finns en ordning för förvaring, märkning och rapportering samt hålla sig informerade om och vid behov inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap från urfolk och lokala samhällen. Förslagen medför viss ökad administration för forskare, men bedöms vara i linje med befintlig forskningspraxis. Avtalets krav på hantering och rapportering av digital sekvensinformation skulle under vissa omständigheter kunna utgöra ett hinder för forskningen och den fria tillgången till sådan information. Tillämpningen av bestämmelserna kommer sannolikt utvecklas och regeringen kan genom EU verka för en ändamålsenlig bästa praxis. Regeringen bedömer, till skillnad från utredningen, att fler lärosäten än Göteborgs universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Stockholms universitet kan komma att beröras av bestämmelserna om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation men det är i nuläget inte möjligt att redogöra närmare för omfattningen av vilka som kan beröras. Mot bakgrund av att riktlinjer och praxis för avtalets tillämpning förväntas utvecklas successivt är de långsiktiga praktiska och andra konsekvenser för forskningen svåra att bedöma.

13.5 Konsekvenser för miljön

En ratificering av avtalet ligger i linje med Sveriges målsättningar om att stärka biologisk mångfald, bekämpa klimatförändringar och främja ett regelbaserat multilateralt samarbete. Avtalet innebär en väsentlig utveckling av internationell miljö rätt och fyller viktiga rättsliga och miljömässiga luckor i internationell havsrätt. Bestämmelserna om miljöbedömning och områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, i avtalet bidrar till att bevara unika ekosystem med stor betydelse

för biologisk mångfald och klimatreglering. Det är ett avgörande verktyg för att nå det globala målet om att skydda 30 procent av världens hav till 2030. Att skydda särskilt känsliga, sårbara och betydelsefulla områden har framhållits som en effektiv åtgärd för ökad motståndskraft mot mänsklig påverkan på biologisk mångfald, inklusive effekterna av klimatförändringar.

Den verksamhet som bedrivs av svenska aktörer inom de områden som omfattas av bestämmelserna i den nya lagen medför i regel inte några påtagliga negativa effekter på den marina miljön. Införandet av tillståndsplikt och krav på miljöbedömning för de verksamheter som bedrivs eller kommer att bedrivas av svenska aktörer inom de områden som omfattas av bestämmelserna bedöms kunna leda till minskad risk för negativa effekter på miljön genom att det ställs ökade krav på dessa verksamheter.

13.6 Förslagens förenlighet med EU-rätten och andra internationella åtaganden

EU-kommissionen lade 2025 fram ett förslag till direktiv för genomförandet av avtalet som förhandlas i rådet. Flera av EU:s medlemsstater har redan ratificerat avtalet och arbetar med nationell implementering. En eventuellt kommande EU-lagstiftning bedöms inte gå längre än avtalet kräver. Förslagen bedöms mot denna bakgrund vara förenliga med EU-rätten. Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för andra internationella åtaganden.

13.7 Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha några direkta konsekvenser för kommuner eller regioner.

Särskilda informationsinsatser till berörda myndigheter, forskare och verksamhetsutövare bedöms behövas i samband med att Sverige blir part till avtalet och de nya bestämmelserna träder i kraft, samt i samband med att särskilda beslut och riktlinjer antas av partskonferensen.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som genomför avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande

Paragrafen beskriver lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Av paragrafen framgår det att lagen innehåller bestämmelser som genomför avtalet om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

2 § Syftet med lagen är att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

I paragrafen anges lagens övergripande syfte. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Enligt paragrafen är syftet med lagen att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (jfr artikel 2 i avtalet). Hållbar användning av biologisk mångfald har samma innebörd som enligt avtalet, dvs. användning av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till en långsiktig minskning av biologisk mångfald, för att därigenom bibehålla dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar (artikel 1.13 i avtalet).

Vad som avses med havsområden utanför nationell jurisdiktion framgår av 6 §.

I avtalet finns det även bestämmelser som beskriver målen med de olika delarna av avtalet, se t.ex. artiklarna 17, 27 och 40.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller för verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

1. av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
2. av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, och
3. med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna i 2 kap. 4–8 §§ om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser gäller även för verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas i Sverige av andra fysiska och juridiska personer.

Paragrafen beskriver lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Enligt *första stycket* ska lagen tillämpas på verksamheter och åtgärder. Med verksamhet avses något som har en viss varaktighet. En verksamhet kan t.ex. vara kontinuerlig eller återkommande, men det måste inte vara fråga om näringsverksamhet. Även en verksamhet som inte bedrivs yrkesmässigt kan omfattas. Åtgärder omfattar i stället aktiviteter av mer tillfällig art. Verksamheter och åtgärder kan vara en mängd olika aktiviteter, t.ex. sjöfart, turism och forskningsexpeditioner. Även användning och förvaring av marina genetiska resurser samt lagring av digital sekvensinformation omfattas.

Enligt *första stycket första punkten* är lagen tillämplig på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas av svenska medborgare och av svenska juridiska personer. Det innebär att lagen är tillämplig på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas av svenska rättssubjekt, oavsett

var de befinner sig. Med svenska juridiska personer avses juridiska personer som har bildats enligt svensk lag.

Enligt *första stycket andra punkten* är lagen tillämplig på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas av fysiska personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige (jfr 2 kap. 3 § 2 brottsbalken). För att en person ska anses ha hemvist i Sverige krävs att denne är stadigvarande bosatt här.

Enligt *första stycket tredje punkten* ska lagen även tillämpas på verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg. Vad som avses med ett svenskt fartyg och svenskt luftfartyg framgår av sjölagen (1994:1009) och luftfartslagen (2010:500).

Av *andra stycket* framgår det att bestämmelserna om marina genetiska resurser samt digital sekvensinformation om sådana resurser har ett bredare tillämpningsområde. Kraven på tillgängliggörande och rapportering om användning samt förvaring och lagring gäller även verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas i Sverige, oavsett om den som bedriver verksamheten eller vidtar åtgärden uppfyller kraven i första stycket första–tredje punkterna. Det kan t.ex. avse en person som vistas i Sverige utan att vara svensk medborgare eller ha hemvist här som använder prover av marina genetiska resurser som förvaras i samlingar i Sverige.

4 § Denna lag gäller inte för militär verksamhet.

Av paragrafen framgår att militär verksamhet undantas från lagens tillämpningsområde. Paragrafen genomför artikel 4 och 10.3 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Totalförsvaret består av militär verksamhet och civil verksamhet. Med militär verksamhet avses den del av totalförsvaret som är av militär natur. Det omfattar bl.a. verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas med eller från örlogsfartyg, militära luftfartyg eller andra fartyg som används av Forsvarsmakten eller andra myndigheter som utför militär verksamhet. Den del av totalförsvaret som är av civil natur är inte undantagen från lagens tillämpningsområde. Att svenska statsfartyg som används i icke-militär verksamhet ska omfattas av lagens tillämpningsområde framgår av 3 § första stycket 3. I 2 § tillträdesförordningen (1992:118) definieras vad som avses med bl.a. statsfartyg, örlogsfartyg och statsluftfartyg.

5 § Vid tillämpningen av denna lag samt de föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska de begränsningar som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention och folkrätten i övrigt beaktas.

I paragrafen anges de begränsningar som ska beaktas när lagen tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Paragrafen innebär att oavsett vad som följer av lagen eller av föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska havsrättskonventionen (SÖ 2000:1) och folkrätten i övrigt beaktas vid tillämpningen av lagen. Havsrättskonventionen innebär t.ex. ytterst begränsade möjligheter att ingripa mot utländska fartyg på fritt hav.

Med folkrätten i övrigt avses bl.a. bindande internationella överenskommelser som Osparkonventionen för skyddet av den marina miljön i nordöstra Atlanten inklusive Nordsjön. Verksamheter eller åtgärder som

omfattas av lagens tillämpningsområde kan även omfattas av mandaten för Internationella havsbottenmyndigheten ISA och Internationella sjöfartsorganisationen IMO. Det kan även bli aktuellt att beakta andra staters rättigheter.

Kravet på att beakta havsrättskonventionen och folkrätten i övrigt omfattar även tillsynen över att bestämmelser och beslut meddelade med stöd av lagen följs.

Ord och uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med

användning av marina genetiska resurser: forskning om och utveckling av den genetiska och biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser, även när forskningen sker genom tillämpning av bioteknik,

havsområden inom en annan stats jurisdiktion: havsområden inom en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

havsområden utanför nationell jurisdiktion: det fria havet och Området, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

kommittén för tillgång och nyttofördelning: den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet,

marina genetiska resurser: material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde,

partskonferensen: det beslutande organ som inrättas i artikel 47 i avtalet,

plattformen för informationsdelning: den mekanism för informationsdelning som inrättas i artikel 51 i avtalet,

vetenskapliga och tekniska organet: det organ med expertledamöter som inrättas i artikel 49 i avtalet.

I paragrafen förklaras vissa ord och uttryck som används i lagen. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Med *användning av marina genetiska resurser* avses användning för forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser, även när det sker genom tillämpning av bioteknik (artikel 1.14 i avtalet).

Havsområden inom en annan stats jurisdiktion avser vattenområden i havet i en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner (kontinentalsockeln och den ekonomiska zonen). Definitionen av havsområden inom en annan stats jurisdiktion följer av havsrättskonventionen. Den yttersta gränsen för Sveriges ekonomiska zon framgår av bilaga 4 till lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. I bilaga 3 till samma lag anges de yttre gränserna för Sveriges kontinentalsockel.

Med *havsområden utanför nationell jurisdiktion* avses det fria havet och Området, som de definieras i havsrättskonventionen. Denna definition följer av artiklarna 1.2 och 5 i avtalet som anger att avtalet ska tolkas och tillämpas i enlighet med havsrättskonventionen. Innebörden av det fria havet och Området följer av havsrättskonventionen, där de definieras negativt. De utgörs av de områden som inte hör till en stats ekonomiska zon, territorialhav eller inre vatten (artikel 86) eller kontinentalsockel (artiklarna 1.1 och 76). Havsområden utanför nationell jurisdiktion kan alltså avse två olika geografiska områden. Dessa områden sammanfaller

inte alltid. En stats kontinentalsockel kan under vissa förutsättningar sträcka sig längre ut från kusten än den ekonomiska zonen.

Med *kommittén för tillgång och nyttofördelning* avses den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet och som ska fastställa riktlinjer för fördelningen av den nytta som uppstår i samband med verksamheter rörande marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser.

Marina genetiska resurser avser material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde. Det avser även material av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde (artikel 1.8 i avtalet).

Med *partskonferensen* avses den kommitté som ska fastställa riktlinjer för fördelningen av den nytta som uppstår i samband med verksamheter rörande marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser (artikel 47 i avtalet).

Plattformen för informationsdelning avser den så kallade clearing house-mekanismen som förvaltas av avtalets sekretariat. Plattformen ska ha öppen åtkomst och möjliggöra att parter bl.a. får åtkomst till, samt kan dela och sprida information om, verksamheter och åtgärder som avtalet tillämpas på. Villkor för plattformen ska fastställas av partskonferensen (artikel 51 i avtalet).

Med *vetenskapliga och tekniska organet* avses det expertorgan under partskonferensen som har att utarbeta standarder och riktlinjer för avtalets tolkning och tillämpning. Det kan även lämna rekommendationer till parter under miljöbedömningen av verksamheter och åtgärder som 4 kap. tillämpas för (artikel 49 i avtalet).

2 kap. Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

1 § Detta kapitel ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Det ska inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser.

Paragrafen innehåller ett undantag från kapitlets tillämpningsområde. Paragrafen genomför artikel 10.2 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Av paragrafen framgår huvudregeln att fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder inte ska omfattas av regleringen i kapitlet om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation. Regleringen ska dock tillämpas om det utförs forskning på eller utveckling av de genetiska resurserna från fiskar eller andra marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter eller åtgärder i områden utanför nationell jurisdiktion.

Fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder definieras inte i avtalet. I 5 § fiskelagen (1993:787) definieras fiske som verksamhet som

syftar till att fånga eller döda fritt levande fisk, vilket kan utgöra ledning även vid tillämpningen av förevarande paragraf. Med anledning av att undantaget även inkluderar fiskerelaterade verksamheter och åtgärder bör dock ett relativt brett spann av aktiviteter omfattas, alltifrån storskaligt fiske till fisketurism och privat fiske.

Det är den faktiska användningen av fångsten som avgör om undantaget är tillämpligt. En fisk som har fångats in och används för konsumtion omfattas inte av tillämpningsområdet. Om genetiska resurser från samma fisk i stället används för forskning och utveckling omfattas den däremot av bestämmelserna i kapitlet.

Insamling av marina genetiska resurser

2 § Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas eller, om det inte är möjligt, så snart som möjligt före insamlingen.

Om det sker en väsentlig ändring av uppgifterna i den information som har lämnats enligt första stycket, ska informationen uppdateras så snart som möjligt.

Paragrafen innehåller en skyldighet att lämna information om en planerad insamling av marina genetiska resurser. Paragrafen genomför delar av artiklarna 12.1–12.4 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Enligt *första stycket* är den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion skyldig att lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning. De uppgifter som ska lämnas framgår av artikel 12.2 i avtalet och kan anges närmare i förordning. När anmälan har gjorts kommer de marina genetiska resurserna att tilldelas en identifieringskod som visar att de är från ett område utanför nationell jurisdiktion (artikel 12.3 i avtalet). Identifieringskoden ska därefter anges vid den fortsatta informationsinlämningen enligt 3 och 4 §§.

Det är den fysiska eller juridiska person som är ansvarig för ett forskningsprojekt som ansvarar för att lämna informationen. När forskning bedrivs inom en juridisk person kommer ansvaret som utgångspunkt att ligga på den juridiska personen. I praktiken kommer ansvaret – efter delegering – att hamna på den forskare som är ansvarig för projektet. Att informationen ska lämnas av den som avser att samla in marina genetiska resurser behöver därför inte nödvändigtvis innebära att det är den som gör den faktiska insamlingen på plats som ska ansvara för informationslämningen.

Enligt *andra stycket* ska informationen lämnas till plattformen för informationsdelning senast sex månader innan insamlingen påbörjas. Om det inte är möjligt ska informationen i stället lämnas så snart som möjligt före insamlingen. Partskonferensen kommer att precisera hur informationsinlämningen ska gå till.

Av *tredje stycket* framgår det att den som har lämnat information om en planerad insamling är skyldig att anmäla väsentliga ändringar av uppgifterna som har lämnats till plattformen för informationsdelning. Information om väsentliga ändringar ska lämnas så snart som möjligt. Det kan t.ex. handla om situationer där förutsättningarna för insamlingen

ändras, exempelvis till följd av väderförhållanden eller andra oförutsedda omständigheter. Det kan också handla om situationer när den information som lämnats var felaktig från början.

3 § Den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast ett år från insamlingen.

Paragrafen innehåller en skyldighet att lämna information efter att en insamling av marina genetiska resurser har gjorts. Paragrafen genomför delar av artikel 12.5 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Första stycket innehåller ett krav på den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion att lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Enligt *andra stycket* ska informationen lämnas så snart som möjligt efter att insamlingen har gjorts. Den yttersta tidsfristen för att lämna information om insamlingen är senast ett år efter avslutad insamling.

Det är den fysiska eller juridiska person som är ansvarig för ett forskningsprojekt som ansvarar för att lämna informationen, se författningskommentaren till 2 §.

Användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

4 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning, om det är praktiskt möjligt.

Information enligt första och andra styckena ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Paragrafen innehåller en skyldighet att lämna information om användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser till plattformen för informationsdelning. Paragrafen genomför artikel 12.8 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Första stycket innehåller ett krav på att den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning. Med användning avses forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser (1 kap. 6 §).

Andra stycket innehåller ett krav på att lämna information om användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Det finns inte någon definition av användning av digital sekvensinformation i avtalet eller i lagen. Vad som avses med detta kan komma att utvecklas till följd

av kommande diskussioner och överväganden inom ramen för det internationella arbetet med att genomföra avtalet.

Prop. 2026/27:7

Till skillnad från vad som gäller för användning av marina genetiska resurser, är kravet på att lämna information om användning av digital sekvensinformation begränsat till situationer där det är praktiskt möjligt. Information om användning av digital sekvensinformation behöver därför inte lämnas om det inte skulle vara praktiskt möjligt eller bli alltför tidskrävande. Mycket av det jämförelsearbete som i dag utförs i offentligt tillgängliga databaser görs med hjälp av datorer och artificiell intelligens. Det är i en sådan situation inte praktiskt möjligt att dokumentera och spara information om hur alla sekvenser används. Partskonferensen kan komma att meddela riktlinjer för i vilka situationer det inte är praktiskt möjligt att dokumentera och spara information.

Enligt *tredje stycket* ska informationen lämnas så snart den finns tillgänglig.

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen

5 § Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får endast användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen.

Paragrafen beskriver under vilka förutsättningar traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får användas. Paragrafen genomför artikel 13 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Traditionell kunskap innebär, som artikel 13 i avtalet får förstås, kunskap som har skapats över generationer genom kulturell praxis, omfattande observationer, lärdomar och färdigheter. Paragrafen omfattar sådan kunskap som innehas av urfolk och lokala samhällen. Kravet på medgivande är riktat till den som avser att använda sådan traditionell kunskap.

Traditionell kunskap får endast användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen. Medgivandet avser användningen, vilket också kan innefatta villkor för sådan användning liksom senare tillämpning och saluföring. Medgivandet behöver inte nödvändigtvis inhämtas samtidigt som insamlingen av den marina genetiska resursen utan kan inhämtas separat.

Det finns inte något formkrav för medgivandet. För att det ska vara fråga om ett giltigt medgivande bör det krävas att det är fråga om ett frivilligt och informerat samtycke. Kravet på medgivande kommer sannolikt att förtydligas och utvecklas i samband med det internationella genomförandet av avtalet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges i 9 § möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande inför användningen av traditionell kunskap.

Tillgängliggörande av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

6 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över resurserna till en offentligt tillgänglig samling.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för samlingen ska se till att de resurser enligt första stycket som förvaras i samlingen märks med uppgifter om deras ursprung.

Paragrafen reglerar tillgängliggörande av marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Paragrafen genomför artikel 14.3 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Enligt *första stycket* ska marina genetiska resurser som är föremål för användning lämnas över till en offentligt tillgänglig samling. Vad som avses med användning av marina genetiska resurser förklaras i 1 kap. 6 §. Med offentligt tillgänglig samling avses en samling som är tillgänglig för allmänheten. Det är den som använder marina genetiska resurser som ansvarar för att överlämnandet sker. Kravet innebär inte att samtliga exemplar eller prover behöver göras tillgängliga i en offentligt tillgänglig samling. Utgångspunkten är att överlämningen ska ske senast tre år efter att användningen påbörjades.

Enligt *andra stycket* kan tillsynsmyndigheten på begäran av användaren förlänga tidsfristen, om de genetiska resurserna på grund av pågående användning inte kan tillgängliggöras inom tre år. Fristen får förlängas av tillsynsmyndigheten om forskningen fortfarande pågår och inte kan avslutas utan resurserna. Så kan vara fallet om användaren inte har fler exemplar eller prover än de som behövs för forskningen.

Av *tredje stycket* framgår det att den som ansvarar för en offentligt tillgänglig samling ska se till att de resurser som samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som förvaras i samlingen märks med uppgifter om resursens ursprung. Det är upp till den som ansvarar för samlingen att avgöra hur resurserna ska märkas. Det kan lämpligen göras med användning av den identifieringskod som resurserna har tilldelats i samband med anmälan om en planerad insamling enligt 2 §.

7 § Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över informationen till en offentligt tillgänglig databas.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för databasen ska se till att digital sekvensinformation om de marina genetiska resurser som avses i första stycket som lagras i databasen märks med uppgifter om resursens ursprung.

Paragrafen reglerar tillgängliggörande av digital sekvensinformation. Paragrafen genomför artikel 14.3 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Enligt *första stycket* ska digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från områden utanför nationell jurisdiktion som är föremål för användning överlämnas till en offentligt tillgänglig

databas. Med offentligt tillgänglig databas avses en databas som är tillgänglig för allmänheten. Det är den som använder digital sekvensinformation som ansvarar för att överlämnandet sker. Det finns inte någon definition av användning av digital sekvensinformation i avtalet eller i lagen. Uttrycket kan exempelvis avse sökning i en databas för att använda digital sekvensinformation i jämförelsesyfte. Den närmare innebörden av uttrycket användning av digital sekvensinformation kan komma att utvecklas till följd av kommande diskussioner och överväganden inom ramen för det internationella arbetet med att genomföra avtalet.

Informationen ska överlämnas senast tre år efter att användningen påbörjades.

Enligt *andra stycket* kan tillsynsmyndigheten på begäran av användaren förlänga tidsfristen, om den digitala sekvensinformationen på grund av pågående användning inte kan tillgängliggöras inom tre år. Tidsfristen bör t.ex. kunna förlängas om den data som ska deponeras behöver bearbetas ytterligare för att kunna vara användbar för andra, eller om offentliggörandet skulle kunna få negativa konsekvenser för forskningsprojektet.

Enligt *tredje stycket* ska den som ansvarar för en offentligt tillgänglig databas se till att sekvensinformationen som lagras i databasen märks med uppgifter om resursens ursprung och att informationen kopplas till sekvensinformationen. Det är upp till den som ansvarar för databasen att avgöra hur resurserna ska märkas. Det kan lämpligen göras med användning av den identifieringskod som resurserna har tilldelats i samband med anmälan om en planerad insamling enligt 2 §.

Informationen om härkomst ska framgå för de personer som använder databasen och sekvensinformationen. Det innebär bl.a. att informationen om härkomst ska följa med om en användare laddar ned sekvensinformationen från databasen.

Rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

8 § Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig samling som avses i 6 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i samlingen.

Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig databas som avses i 7 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i databasen.

Rapporten enligt första och andra styckena ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Paragrafen innehåller en rapporteringsskyldighet för den som ansvarar för en offentligt tillgänglig samling eller offentligt tillgänglig databas. Paragrafen genomför artikel 12.7 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Rapporteringsskyldigheten enligt *första* och *andra styckena* omfattar både den som ansvarar för en offentligt tillgänglig samling och den som ansvarar för en offentligt tillgänglig databas. En sammanfattande rapport om tillgången till resurserna eller informationen i samlingen eller databasen ska upprättas vartannat år. Rapporten bör innehålla uppgifter om de identifieringskoder som är kopplade till resurserna.

Enligt *tredje stycket* ska rapporten göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Rätt att meddela föreskrifter

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap enligt 5 §.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten i 5 § att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Genom bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om i vilka situationer undantag kan göras från kravet på att inhämta ett medgivande. Exempelvis kan undantag föreskrivas för situationer där det inte är möjligt eller rimligt att inhämta medgivande.

3 kap. Föreskrifter om områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet, och

2. andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödåtgärder för enligt del III i avtalet.

Föreskrifterna enligt första stycket ska vara sådana som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Föreskrifterna får innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom de områden som partskonferensen har beslutat om.

Paragrafen innehåller bemyndiganden att meddela föreskrifter för vissa områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för. Paragrafen genomför artikel 25 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Enligt *första stycket* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som genomför partskonferensens beslut i enlighet med del III i avtalet.

Första punkten anger att föreskrifter får meddelas för områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion. Med ett områdesbaserat förvaltningsverktyg avses ett verktyg för ett geografiskt avgränsat område genom vilket en eller flera sektorer eller verksamheter förvaltas med målet att uppnå särskilda mål för bevarande och hållbar användning (artikel 1.1 i avtalet). Med ett marint skyddat område avses ett geografiskt avgränsat marint område som har utsetts och förvaltas för att uppnå särskilda långsiktiga mål för bevarande av den biologiska mångfalden och som kan möjliggöra en hållbar användning som är förenlig med bevarandemålen (se artikel 1.9 i avtalet).

Andra punkten anger att föreskrifter även får meddelas för andra områden som partskonferensen har beslutat om nödgärder för. Med nödgärder avses åtgärder som vid behov ska tillämpas i områden utanför nationell jurisdiktion om ett naturfenomen eller av människan orsakad katastrof sannolikt kommer att eller har orsakat allvarlig eller oåterkallelig skada på biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (artikel 24.1 i avtalet).

Av *andra stycket* framgår det att föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet ska tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen beslutat om. Det finns möjlighet att meddela föreskrifter som är mer ingripande än de åtgärder som har beslutats. Föreskrifterna kan exempelvis innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom det aktuella området, som sjöfart eller fiske.

4 kap. Miljöbedömning av verksamheter och åtgärder

Krav på tillstånd

1 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

I paragrafen regleras kravet på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Övervägandena finns i avsnitt 9.1. Paragrafen genomför avtalets krav på att det ska göras en miljöbedömning innan en verksamhet tillåts (artikel 28 och 34 i avtalet).

Avgörande för om en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd är inte vilken typ av verksamhet eller åtgärd det är fråga om, utan om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön. Vad som avses med en verksamhet eller åtgärd framgår av författningskommentaren till 1 kap. 3 §. Verksamheter och åtgärder som omfattas av kravet på tillstånd kan vara allt från forskningsexpeditioner till utvinning av mineral eller uppförande av anläggningar för t.ex. energialstring.

Uttrycket avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar överensstämmer med det uttryck som används i havsrättskonventionens bestämmelse om miljöbedömningar (artikel 206 i konventionen). Det framgår inte av avtalet eller havsrättskonventionen vad som ska anses utgöra avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

Med havsområden utanför nationell jurisdiktion avses det fria havet och Området, se 1 kap. 6 §.

I 24 § finns bestämmelser om undantag från kravet på tillstånd.

2 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Ett tillstånd för en verksamhet eller en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion får villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats av den staten.

I paragrafen regleras krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion. Kravet på tillstånd genomför avtalets krav på miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder inom nationell jurisdiktion (artikel 28.2). Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Enligt *första stycket* krävs det tillstånd för en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion. Avgörande för frågan om tillstånd krävs är alltså inte vilken typ av verksamhet eller åtgärd det är fråga om, utan vilken effekt verksamheten eller åtgärden kan få på den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion. Det framgår inte av avtalet eller havsrättskonventionen vad som ska anses utgöra avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön (se även författningskommentaren till 1 §).

Med havsområden inom en annan stats jurisdiktion avses havsområden i en annan stats sjöterritorium, ekonomiska zon eller kontinentalsockel.

Enligt *andra stycket* får ett tillstånd villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats från den staten. Det innebär att även om tillstånd har lämnats enligt lagen så kan verksamheten eller åtgärden vid sidan av detta även behöva uppfylla andra krav, t.ex. krav enligt den aktuella statens nationella rätt. Ett tillstånd för en verksamhet eller åtgärd inom en annan stats jurisdiktion som meddelas av en svensk myndighet medför endast att verksamheten eller åtgärden kan tillåtas ur miljösynpunkt från Sveriges perspektiv.

3 § Bestämmelserna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt denna lag. Detsamma ska gälla vid prövning av frågor om tillstånd.

I paragrafen regleras att 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Enligt paragrafen ska de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd. Enligt de allmänna hänsynsreglerna ställs det bl.a. krav på att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs (2 kap. 2 §) och iaktta försiktighetsprincipen (2 kap. 3 §).

Bestämmelserna ska även tillämpas vid tillståndsprövningen. Bedömningen av om tillstånd ska meddelas ska göras med tillämpning av de hänsynsregler och den rimlighetsavvägning som föreskrivs i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken. Det innebär att tillstånd ska förenas med villkor som utifrån dessa bestämmelser behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

4 § Beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Av 21 och 22 §§ framgår det att vissa beslut endast får fattas av regeringen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslutsordning för ärenden om tillstånd. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

Enligt paragrafen ska beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Beslut enligt detta kapitel innefattar även förhandskontroll och beslut om undantag. Uppdelningen av ansvaret regleras närmare i förordning. I 21 och 22 §§ finns det dock bestämmelser om att regeringen alltid ska fatta beslut när det gäller vissa typer av verksamheter eller åtgärder.

5 § Om den myndighet som avses i 4 § bedömer att tillstånd för en verksamhet eller åtgärd endast kan meddelas av regeringen med stöd av 21 eller 22 §, ska myndigheten med ett eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning. Yttrandet ska innehålla ett förslag till beslut.

Paragrafen anger när en myndighet ska överlämna ett ärende till regeringen för prövning. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

Av paragrafen framgår att det är den myndighet som regeringen bestämmer som ska överlämna ett ärende till regeringen för prövning om det är sådant som avses i 21 eller 22 §. Myndigheten ska i stället för att meddela beslut i ärendet lämna över ärendet med ett eget yttrande till regeringen. Yttrandet ska innehålla ett förslag till beslut, vilket innebär att myndigheten i dessa fall ska ta fram den utredning som behövs för att myndigheten själv skulle ha kunnat avgöra ärendet.

Anmälان om förhandskontroll

6 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller vars effekter är okända eller oklara, ska göra en anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer, om verksamheten eller åtgärden planeras

1. i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller
2. i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion.

I paragrafen regleras att en verksamhetsutövare är skyldig att anmäla en verksamhet eller åtgärd som kan förväntas ha en viss miljöpåverkan till den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.4. Paragrafen genomför artikel 30 i avtalet.

Paragrafen innebär en skyldighet för verksamhetsutövare att anmäla en planerad verksamhet eller åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion eller vars effekter är okända eller oklara. Anmälan ska ges in till den myndighet som regeringen bestämmer. Till vilken myndighet anmälan ska ges in kan regleras i förordning. Partskonferensen kan förväntas anta riktlinjer till stöd för bedömningen. Det är verksamhetsutövaren som ska bedöma om en anmälan krävs. Bedömningen ska göras utifrån den planerade verksamhetens eller åtgärdens utformning, plats och miljöeffekter.

Enligt *första punkten* gäller en anmälningsplikt för verksamheter och åtgärder som planeras i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion. Av 1 kap. 6 § framgår vad som avses med havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Enligt *andra punkten* gäller en anmälningsplikt även för verksamheter och åtgärder som planeras i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion. Med havsområden inom en annan stats jurisdiktion avses havsområden inom en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner enligt 1 kap. 6 §.

7 § En anmälan enligt 6 § ska innehålla

1. en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas,

2. en beskrivning av platsen där verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet,

3. en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ till verksamheten eller åtgärden, och

4. en beskrivning av andra ekologiska och biologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

Paragrafen reglerar vad som ska ingå i en anmälan om förhandskontroll. Övervägandena finns i avsnitt 9.4. Paragrafen genomför artikel 30 i avtalet.

Av *första punkten* framgår det att en anmälan ska innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas.

Enligt *andra punkten* ska platsen där verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas och platsens egenskaper och ekosystem beskrivas i anmälan. Särskild vikt bör läggas vid platsens ekologiska eller biologiska värde eller sårbarhet.

Enligt *tredje punkten* ska anmälan innehålla en inledande analys av verksamhetens eller åtgärdens möjliga miljöeffekter. Med inledande analys avses en första analys, som inte behöver ha den omfattning eller detaljeringsgrad som krävs för en miljökonsekvensbeskrivning. Anmälan ska även innehålla eventuella alternativ till verksamheten eller åtgärden.

Kravet på en analys av miljöeffekterna är inte begränsat till ett visst geografiskt område. För en verksamhet eller åtgärd som planeras i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion bör analysen av miljöeffekterna avse den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Den närmare innebörden av miljöeffekter kan förväntas konkretiseras genom att partskonferensen antar standarder och riktlinjer avseende miljöeffekter. Med miljöeffekter bör dock t.ex. förstås direkta och indirekta effekter på miljön, inklusive därmed sammanhängande ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter. Analysen ska omfatta även kumulativa effekter. Med kumulativa effekter avses kombinerade och stegvis ökande effekter som följer av olika verksamheter, inbegripet tidigare kända, nuvarande och rimligen förutsebara verksamheter. Vidare avses effekter som följer av upprepandet av liknande verksamheter över

tid samt konsekvenserna av klimatförändringar, havsförsurning och Prop. 2026/27:7 relaterade effekter (artikel 1.6 i avtalet).

Fjärde punkten innebär att även andra ekologiska och biologiska kriterier av relevans för bedömningen av verksamhetens eller åtgärdens påverkan på den marina miljön ska beskrivas i anmälan. Det kan t.ex. avse standarder och riktlinjer som kan komma att antas av partskonferensen.

Förhandskontroll

8 § En förhandskontroll ska göras, om den myndighet som avses i 6 § bedömer att den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion, eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara.

I förhandskontrollen ska myndigheten i ett särskilt beslut avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd enligt 1 eller 2 §.

Paragrafen reglerar prövningen av en anmälan om förhandskontroll. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.4. Paragrafen genomför artikel 30 i avtalet.

Första stycket innebär att den myndighet som avses i 6 § ska bedöma om det ska göras en förhandskontroll för den planerade verksamheten eller åtgärden. En förhandskontroll ska göras om den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion.

Enligt *andra stycket* ska myndigheten i förhandskontrollen avgöra om den planerade verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd. Vid bedömningen ska myndigheten ta hänsyn till de faktorer som anges i artikel 30.2 i avtalet. Partskonferensen kan förväntas anta riktlinjer för bedömningen av frågan om en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd.

9 § Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet tillsammans med en upplysning om att andra parter kan lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar.

Paragrafen innehåller ett krav på samråd för verksamheter eller åtgärder som inte kräver tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 9.4. Paragrafen genomför artikel 31.1 a i avtalet.

Om ett beslut i förhandskontrollen innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd, ska samråd genomföras med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet genom plattformen för informationsdelning. Tidsfristen för att lämna synpunkter är högst 40 dagar.

10 § Den myndighet som har meddelat ett beslut enligt 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om den bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet enligt 9 §.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att ändra ett beslut om att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

Av paragrafen framgår att myndigheten som har beslutat att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om myndigheten på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet enligt 9 § bedömer att verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd.

Miljöbedömning

Att göra en miljöbedömning

11 § Om en verksamhet eller en åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. En sådan innefattar att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning, ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning och en slutlig miljökonsekvensbeskrivning samt ger in dessa till den myndighet som avses i 6 §. Vad en miljöbedömning i övrigt innebär framgår av 12–18 §§.

I paragrafen beskrivs miljöbedömningsprocessen. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Av paragrafen framgår det att en miljöbedömning ska göras i de fall en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd. Underlaget i miljöbedömningen utgörs av ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning, ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning och en slutlig miljökonsekvensbeskrivning. I 15 § anges vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Det är den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden som ska ta fram underlaget. Underlaget ska ges in till den myndighet som avses i 6 §.

12 § Den myndighet som avses i 6 § ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

I paragrafen regleras myndighetens roll i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

Paragrafen innebär att den myndighet som avses i 6 § ska ha en aktiv roll vid utformningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Detta kan t.ex. ske genom att myndigheten har en aktiv dialog om avgränsningsfrågor och andra relevanta frågor med den som planerar verksamheten eller åtgärden. Formerna för och omfattningen av kontakten får anpassas till förhållandena i varje enskilt fall. Det är dock verksamhetsutövaren som ansvarar för att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller allt som behövs för att den ska utgöra ett tillräckligt beslutsunderlag.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

13 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Förslaget till avgränsning ska redogöra för de viktigaste miljöeffekterna, möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden och de mest påverkade staterna.

I förekommande fall ska avgränsningen innehålla uppgifter om relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen samt om strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

I paragrafen finns det bestämmelser om avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen genomför artikel 31.1 b i avtalet.

Enligt *första stycket* ska avgränsningen göras med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information. Vid avgörande av vad som avses med bästa tillgängliga vetenskapliga information kan kunskapskravet och kravet på att använda bästa möjliga teknik i 2 kap. 2 och 3 §§ miljöbalken ge viss ledning. Den närmare innebörden av kravet kan dock komma att utvecklas till följd av kommande diskussioner och överväganden inom ramen för det internationella arbetet med att genomföra avtalet.

Enligt *andra stycket* ska avgränsningen innehålla en redogörelse för de viktigaste miljöeffekterna och möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden. Den närmare innebörden av miljöeffekter kan förväntas konkretiseras genom att partskonferensen antar standarder och riktlinjer avseende miljöeffekter. Med miljöeffekter bör dock t.ex. förstås direkta och indirekta effekter på miljön, inklusive därmed sammanhängande ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter. Miljöeffekter omfattar även kumulativa effekter. Innebörden av uttrycket kumulativa effekter förklaras i artikel 1.6 i avtalet, se författningskommentaren till 7 §. Det kan t.ex. handla om kombinerade effekter som följer av olika verksamheter, men även konsekvenserna av klimatförändringar, havsförsurning och relaterade effekter. Det finns ingen geografisk begränsning när det gäller de miljöeffekter som ska anges. För en verksamhet eller åtgärd som planeras i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion bör analysen av miljöeffekterna avse den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Avgränsningen ska även redogöra för de mest påverkade staterna. Det innebär att inte bara kuststater ska anges, utan även stater som verkar i det för verksamheten eller åtgärden tilltänkta området.

Enligt *tredje stycket* ska avgränsningen innehålla uppgifter om relevant traditionell kunskap som innehas av urfolk och lokala samhällen i den mån det är av betydelse för verksamheten eller åtgärden. Det kan t.ex. avse kunskap som har skapats över generationer genom kulturell praxis, omfattande observationer, lärdomar och färdigheter. Avgränsningen ska även innehålla uppgifter om eventuella strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

14 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 13 §, ska myndigheten offentliggöra avgränsningen för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skäligen och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

Paragrafen innehåller krav på samråd och offentliggörande av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen genomför artikel 31.1 f i avtalet.

Första stycket innebär att den myndighet som har tagit emot miljökonsekvensbeskrivningen ska bedöma om den har avgränsats i enlighet med kraven i 13 §. Om det behövs kan myndigheten begära kompletteringar. När kraven är uppfyllda ska avgränsningen offentliggöras för samråd.

Vid offentliggörandet av avgränsningen ska en skälig frist för synpunkter anges. Fristen ska vara minst 40 dagar.

Enligt *andra stycket* ska allmänheten också ges tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om på vilket sätt allmänheten ska ges tillfälle att lämna synpunkter.

Miljökonsekvensbeskrivningen

15 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla

1. uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,
2. en bedömning av rådande förhållanden för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas,
3. en beskrivning och bedömning av möjliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig eller till följd av yttre händelser,
4. uppgifter om möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter samt förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått och villkor för verksamheten eller åtgärden,
5. en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor,
6. en beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till och lösningar för verksamheten eller åtgärden,
7. en beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag till övervakning och kontroll,
8. en redogörelse för de samråd som har genomförts och vad som har framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen,
9. andra uppgifter till följd av standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet har tagit fram, och
10. en icke-teknisk sammanfattning av det som anges i 1–9.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

I paragrafen finns bestämmelser om vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen genomför artikel 33 i avtalet.

I *första stycket* anges vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla.

Första punkten innebär att verksamheten eller åtgärden ska beskrivas i fråga om lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöprövningen. Punkten motsvarar 6 kap. 35 § 1 miljöbalken.

Andra punkten innehåller ett krav på en beskrivning av det så kallade noll-alternativet, i likhet med vad som gäller enligt 6 kap. 35 § 3 miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en beskrivning av

konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd samt en nulägesbeskrivning. Prop. 2026/27:7

Tredje punkten motsvarar 6 kap. 35 § 4 miljöbalken. I författningskommentaren till 7 § beskrivs vad som avses med miljöeffekter. Även gränsöverskridande effekter ska beaktas. För en verksamhet eller åtgärd som planeras i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion behöver miljökonsekvensbeskrivningen utformas utifrån att tillståndsplikten grundats i de möjliga effekterna på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Fjärde punkten innebär att möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter ska beskrivas och förslag till skyddsåtgärder, försiktighetsmått och villkor lämnas. Syftet med detta är bl.a. att den som prövar ärenden om tillstånd ska få ett underlag för att kunna besluta om villkor för verksamheten eller åtgärden.

Femte punkten innebär att osäkerheter och kunskapsluckor ska beskrivas. Det kan exempelvis vara relevant att beskriva eventuella osäkerheter i de prognos- eller mätmetoder eller informationskällor som använts.

Sjätte punkten motsvarar delvis 6 kap. 35 § 2 miljöbalken.

Sjunde punkten innebär att förslag ska lämnas på övervakning och kontroll av verksamheten eller åtgärden. Punkten är av betydelse för skyldigheten för verksamhetsutövaren enligt 31 § att, efter att ett tillstånd meddelats, kontrollera verksamheten eller åtgärden.

Ättonde punkten innebär krav på att redogöra för de samråd som genomförts hittills i processen och att beskriva resultaten av den avgränsning som har gjorts i dialog med den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd. Redogörelsen ska innehålla en sammanställning av inkomna synpunkter och hur verksamhetsutövaren har hanterat synpunkterna.

I *nionde punkten* tydliggörs att kraven på innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning kan komma att utvecklas genom riktlinjer antagna av partskonferensen efter förslag från det vetenskapliga och tekniska organet.

I *tionde punkten* anges att miljökonsekvensbeskrivningen även ska innehålla en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter, bedömningar, beskrivningar och redogörelser som ska finnas enligt 1–9.

Andra stycket innehåller ett krav på att bedöma miljöeffekterna med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information. Angående uttrycket bästa tillgängliga vetenskapliga information, se författningskommentaren till 13 §. I förekommande fall ska miljöeffekterna även bedömas med användning av relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen. Det kan t.ex. avse kunskap som har skapats över generationer genom kulturell praxis, omfattande observationer, lärdomar och färdigheter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges i 37 § möjlighet att besluta om ytterligare föreskrifter om kraven på en miljökonsekvensbeskrivning.

16 § Om den myndighet som avses i 6 § bedömer att utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 15 §, ska myndigheten offentliggöra utkastet för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivning.

Paragrafen innehåller krav på samråd och offentliggörande av utkastet till miljökonsekvensbeskrivning. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen genomför artikel 32 i avtalet.

Första stycket innebär att den myndighet som regeringen bestämmer ska ta ställning till om utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven enligt 15 §. Om det behövs kan myndigheten begära kompletteringar. När kraven är uppfyllda ska myndigheten offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen för samråd genom plattformen för informationsdelning.

När offentliggörandet av avgränsningen sker ska myndigheten ange en skälig frist för synpunkter som ska uppgå till minst 40 dagar.

Enligt *andra stycket* ska allmänheten få tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivning. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om på vilket sätt allmänheten ska ges tillfälle att lämna synpunkter.

Bedömning av och information om miljökonsekvensbeskrivningen

17 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Den myndighet som avses i 6 § ska publicera miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Om den som prövar tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen får ärendet avslutas utan att tillstånd meddelas.

Paragrafen innehåller krav på samråd och offentliggörande av den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.5. Paragrafen genomför artikel 32 i avtalet.

Första stycket innebär att den som ska pröva tillståndsfrågan ska bedöma om miljökonsekvensbeskrivningen kan ligga till grund för tillståndsprövningen. Om så är fallet ska den som prövar tillståndsfrågan se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Av *andra stycket* framgår det att miljökonsekvensbeskrivningen ska publiceras. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur detta ska gå till.

Av *tredje stycket* framgår det att om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen får ett ärende avslutas utan att tillstånd meddelas (jfr 6 kap. 42 § miljöbalken).

18 § Miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs. Den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen genom att identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att meddela tillstånd.

Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Paragrafen reglerar miljöbedömningens slutförande. Paragrafen genomför artiklarna 31 och 34 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

Enligt *första stycket* ska miljöbedömningen slutföras när tillståndsfrågan avgörs. Miljöbedömningen ska slutföras av den som prövar tillståndsfrågan. Vid bedömningen av förutsättningarna för att meddela tillstånd ska full hänsyn tas till miljöbedömningen, innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som har kommit fram under handläggningen av ärendet. Prövningen ska göras utifrån 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken och med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till annan stat (3, 15 och 20–22 §§). För tillstånd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion kan det även innebära en bedömning av om den relevanta kuststaten lämnat sitt godkännande (2 §).

I *andra stycket* föreskrivs att myndigheten i samband med slutförandet av miljöbedömningen ska ta hänsyn till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Villkor för tillstånd

19 § Ett tillstånd får begränsas till viss tid och ska förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd får förenas med nya eller ändrade villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades.

Villkor som meddelas med stöd av andra stycket får inte vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försväras.

Paragrafen innehåller bestämmelser om villkor för tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 9.7. Paragrafen genomför artiklarna 31, 34 och 37 i avtalet.

Enligt *första stycket* får ett tillstånd tidsbegränsas. Vad som är en lämplig tidsbegränsning får avgöras i det enskilda fallet. Första stycket innebär också ett krav på att förena ett tillstånd med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön. Genom villkoren konkretiseras de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken för en verksamhet eller åtgärd. Villkoren kan t.ex. avse åtgärder för att förebygga vattenföroreningar eller skydda djur- och växtlivet.

Enligt *andra stycket* får ett tillstånd förenas med nya eller ändrade villkor endast i särskilda fall. Det får göras om det har uppkommit en oförutsedd olägenhet av betydelse. För att det ska vara fråga om en olägenhet av betydelse bör det räcka att det kan konstateras att villkoren skulle ha fått en annan utformning om olägenheten hade förutsetts.

Tredje stycket innebär att nya eller ändrade villkor som meddelas inte får vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas

eller vidtas, eller att den avsevärt försvåras. Med avsevärt försvåras avses mycket ingripande villkor som nästan är att likställa med att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas. Om det är nödvändigt med så ingripande villkor, bör det i stället prövas om förutsättningarna för återkallelse av tillstånd enligt 28 § är uppfyllda.

Särskilda krav för tillstånd i vissa fall

20 § En ansökan om tillstånd får avslås med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till en annan stat.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att avslå en ansökan om tillstånd med hänsyn till bl.a. Sveriges folkrättsliga förpliktelser. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Paragrafen innebär att en ansökan om tillstånd får avslås med hänsyn till exempelvis havsrättskonventionen och andra folkrättsliga åtaganden. Det kan även uppstå situationer där Sveriges relation till annan stat kan vara skäl att inte meddela tillstånd. Det kan t.ex. handla om verksamheter eller åtgärder där frågan om tillstånd är av intresse både ur ett politiskt och ett folkrättsligt perspektiv. Det kan också handla om verksamheter eller åtgärder där det finns skäl att ta hänsyn till utrikespolitiska eller säkerhetspolitiska följder vid avgörandet av tillståndsfrågan. Av 1 kap. 5 § framgår det att havsrättskonventionen och folkrätten i övrigt ska beaktas vid tillämpningen.

21 § Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan krävas enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, får tillstånd meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Tillstånd får dock inte meddelas för en verksamhet eller åtgärd som medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämrats avsevärt.

Ett beslut om att meddela tillstånd enligt första stycket får fattas endast av regeringen.

Paragrafen reglerar möjligheten att meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd med hänsyn till den skada eller olägenhet som kan uppstå för människors hälsa eller miljön. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Av *första stycket* framgår det att tillstånd till en verksamhet eller åtgärd som riskerar att orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön får meddelas endast om det finns särskilda skäl. Paragrafen blir tillämplig när hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken inte räcker till för att åstadkomma ett tillräckligt skydd mot farliga verksamheter eller åtgärder. Detta innebär att bedömningen av om skadenivåerna som anges i stycket är överskridna bör göras med utgångspunkt i de förhållanden som råder sedan försiktighetsmått har vidtagits enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Stycket bör tillämpas så snart en skada eller olägenhet kan förutses med viss sannolikhet. Under vissa förhållanden behöver inte påverkan från den aktuella verksamheten eller åtgärden vara särskilt stor.

I ett hårt belastat eller särskilt känsligt område kan redan en ringa grad av påverkan få sådana konsekvenser som medför att verksamheten eller åtgärden inte är tillåten. Det kan också vara fråga om ett överutnyttjande av råvaror eller andra resurser som leder till brist på dessa råvaror och resurser. En verksamhets eller åtgärds sammanlagda olägenheter ska beaktas.

I paragrafens *andra stycke* anges en skadenivå som innebär en större skada än vad som avses i första stycket. Det är där frågan om en risk för att ett stort antal människor berörs eller en avsevärd försämring av miljön. Även i dessa fall bör det vara fråga om en risk som kan förutses med viss sannolikhet. I de fallen är verksamheten eller åtgärden i princip otillåten, men regeringen kan tillåta verksamheten i undantagsfall, se 22 §.

Av *tredje stycket* framgår det att det är regeringen som beslutar att meddela tillstånd för verksamheter och åtgärder enligt första stycket.

22 § Regeringen får meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt, även om förutsättningarna är sådana som anges i 21 § andra stycket. Detta gäller dock inte om verksamheten eller åtgärden kan befaras försämra det allmänna hälsotillståndet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om regeringens möjlighet att meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Enligt paragrafen har regeringen möjlighet att meddela tillstånd för en verksamhet eller åtgärd trots att den medför risk för att levnadsförhållandena för ett stort antal människor försämras väsentligt eller risk för en avsevärd försämring för miljön. En sådan dispens kan dock enbart komma i fråga för en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt. Med allmän synpunkt avses exempelvis sysselsättning. För att en verksamhet eller åtgärd ska få tillåtas måste det stå klart att fördelarna från allmän synpunkt överväger olägenheterna. Ju större skada en verksamhet eller åtgärd kan medföra, desto mindre bör möjligheterna att tillåta den vara.

En verksamhet eller åtgärd som kan försämra det allmänna hälsotillståndet får dock inte tillåtas. Med försämring av det allmänna hälsotillståndet avses att människor kan ta skada av föroreningar eller liknande störningar.

Offentliggörande av beslut om tillstånd

23 § Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra beslut om tillstånd genom plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller information om beslut som innebär att villkor ändras.

Myndigheten ska även göra beslutshandlingarna tillgängliga för allmänheten.

Paragrafen innehåller ett krav på offentliggörande av beslut och tillgängliggörande av beslutshandlingar. Paragrafens första stycke genomför artikel 34.3 i avtalet. Paragrafen utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

Enligt *första stycket* ska den myndighet som avses i 6 § offentliggöra beslut om tillstånd och beslut om villkorsändring genom plattformen för informationsdelning.

Av *andra stycket* framgår det att även beslutshandlingarna ska göras tillgängliga för allmänheten. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur handlingarna ska göras tillgängliga.

Undantag för verksamheter eller åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts

24 § Verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag, om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller

2. den tidigare bedömningen har lett till

a) antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda förorenningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön, och

b) de föreskrifter och standarder som avses i a följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ ska gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i första stycket 1, om inte verksamheten eller åtgärden redan är föremål för övervakning.

I paragrafen regleras undantag för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.8. Paragrafen genomför artikel 29.4 i avtalet.

I *första stycket* regleras förutsättningarna för att göra undantag från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd.

Första punkten innebär att undantag kan göras när den tidigare miljöbedömningen är likvärdig med den som avtalet kräver och har beaktats vid utformningen av verksamheten eller åtgärden. Det kan exempelvis ha gjorts genom tillstånd, godkännande eller utformningen av villkor. Vad som utgör en likvärdig bedömning kan förväntas tydliggöras genom partskonferensens samverkan med andra internationella organ.

Andra punkten a och b innebär att undantaget kan tillämpas när den tidigare miljöbedömningen har lett till att föreskrifter och standarder för en verksamhet eller åtgärd antagits. En förutsättning för undantag är att föreskrifterna eller standarderna följs och att de är utformade för att förhindra effekter på den marina miljön som uppgår till avtalets gränsvärde för när en miljöbedömning är nödvändig. På samma sätt som i fråga om undantaget enligt första punkten kan det förväntas bli tydligare hur bedömningen av föreskrifter och standarder ska gå till genom partskonferensens samverkan med andra internationella organ.

Verksamheter eller åtgärder som redan har bedömts kan t.ex. vara sådana som omfattas av lagen (2006:924) om Antarktis. En verksamhet eller åtgärd kan även omfattas av bedömningar som utförs av Internationella sjöfartsorganisationen för sjöfarten. Det kan också handla om bedöm-

ningar för fiske som har gjorts inom ramen för regionala fiskeriförvaltningsorganisationer. Prop. 2026/27:7

Enligt *andra stycket* gäller bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ även för verksamheter eller åtgärder som har undantagits från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt första stycket första punkten. En förutsättning för detta är att verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och granskning enligt andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ. Av 26 § framgår det att den som vill att en verksamhet eller åtgärd ska undantas ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §. När det gäller verksamheter och åtgärder som omfattas av 24 § första stycket 1 är det alltså endast 26, 27, 31 och 33 §§ som kan vara tillämpliga i 4 kap. Om bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ är tillämpliga ska verksamheten eller åtgärden omfattas av tillsynen enligt 5 kap.

För verksamheter eller åtgärder som omfattas av första stycket 2 är endast 26 och 27 §§ tillämpliga.

25 § Verksamheter eller åtgärder som i en annan stat har genomgått en bedömning som motsvarar kraven i avtalet, får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag.

I paragrafen regleras en möjlighet till undantag för verksamheter och åtgärder som har genomgått en bedömning i en annan stat. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

Paragrafen innebär en möjlighet till undantag från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd för verksamheter eller åtgärder som har genomgått en bedömning i en annan stat.

En förutsättning för att undantag ska kunna medges är att bedömningen som har gjorts i den andra staten motsvarar kraven i avtalet. En motsvarande bedömning kan t.ex. ha gjorts av en annan part till avtalet. Det kan även vara fråga om bedömning som gjorts av en stat som inte är part till avtalet, men där bedömningen motsvarar avtalets krav. Av 26 § framgår det att den som vill att en verksamhet eller åtgärd ska undantas ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §. Övriga bestämmelser i 4 kap. ska alltså inte tillämpas för dessa verksamheter. Detsamma gäller bestämmelserna om tillsyn i 5 kap.

26 § Den som vill att en verksamhet eller åtgärd ska undantas enligt 24 eller 25 § ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §.

Anmälan ska innehålla det underlag som behövs för prövningen av om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. Om verksamheten eller åtgärden är sådan som avses i 24 § andra stycket, ska uppgifter om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden inkluderas i anmälan.

Paragrafen reglerar förfarandet för att tillämpa undantagen i 24 eller 25 §. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

Enligt *första stycket* är det verksamhetsutövaren som ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som avses i 6 §.

Enligt *andra stycket* ska anmälan innehålla det underlag som behövs för prövningen av om undantaget är tillämpligt. Underlaget kan t.ex. utgöras av ett tillståndsbeslut, en miljökonsekvensbeskrivning eller information om föreskrifter och standarder.

27 § Frågan om undantag enligt 24 eller 25 § ska avgöras i ett särskilt beslut. I fall som avses i 24 § *andra stycket* ska även frågan om bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ avgöras i samma beslut.

Om en verksamhet eller åtgärd undantas enligt 24 §, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

I paragrafen regleras hur bedömningen av om ett undantag är tillämpligt ska göras. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.8.

Enligt *första stycket* ska frågan om undantag avgöras i ett särskilt beslut. I fall som avses i 24 § *andra stycket* ska även frågan om kontroll och rapporteringskrav (31 och 33 §§) avgöras i samma beslut.

Andra stycket innehåller ett krav på att offentliggöra den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen. Om en verksamhet eller åtgärd med stöd av 24 § undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd på grund av att dess möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Återkallelse av tillstånd

28 § Ett tillstånd får återkallas av den som har meddelat tillståndet om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Den myndighet som avses i 6 § ska offentliggöra information om beslut som innebär att tillstånd återkallas genom plattformen för informationsdelning.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, har tillståndshavaren rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärder som tillståndshavaren har vidtagit med anledning av tillståndet.

Paragrafen reglerar möjligheten att återkalla ett tillstånd. Paragrafen genomför artikel 37 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

Enligt *första stycket* kan ett tillstånd endast under vissa särskilda förutsättningar återkallas av den som har meddelat tillståndet. Ett tillstånd får återkallas om innehavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ett tillstånd får också återkallas om villkoren för tillståndet inte följs eller om det annars finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan finnas vid t.ex. stora och oväntade skador på den marina miljön eller om väsentliga intressen till följd av folkrättsliga förpliktelser eller relationer till annan stat påverkas.

Enligt *andra stycket* ska myndigheten genom plattformen för informationsdelning även offentliggöra information om beslut som innebär att tillstånd återkallas.

En tillståndshavare som får sitt tillstånd återkallat utan att ha åsidosatt sina skyldigheter, har enligt *tredje stycket* rätt att få ersättning av staten för förlust till följd av en åtgärd som har vidtagits med anledning av tillståndet. Rätten till ersättning omfattar inte ersättning för utebliven vinst (jfr prop. 1992/93:54 s. 52).

Ansvar för avhjälpande vid skada eller olägenhet

29 § Om en verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt detta kapitel medför skada eller olägenhet för miljön, ansvarar den som bedriver eller har bedrivit verksamheten eller vidtar eller har vidtagit åtgärden för att den avhjälpas i den omfattning det är skäligt. Ansvaret gäller till dess skadan eller olägenheten har upphört.

Paragrafen beskriver ansvaret för avhjälpande vid skada eller olägenhet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

Paragrafen slår fast att om en verksamhet eller åtgärd medför skada eller olägenhet för miljön ansvarar den som bedriver eller har bedrivit verksamheten eller vidtar eller har vidtagit åtgärden för att den avhjälpas i den omfattning det är skäligt. Ansvaret kvarstår till dess skadan eller olägenheten har upphört. Det innebär att den som har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd har fortsatt ansvar även efter det att verksamheten har upphört eller överlåtits. Innehållet i paragrafen motsvarar i stort 2 kap. 8 § miljöbalken.

Bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken kan ge ledning i fråga om ansvarets omfattning och vad som kan anses vara skäliga åtgärder. Det kan t.ex. vara relevant att beakta faktorer som hur lång tid som har förflutit sedan skadan eller olägenheten uppkom och i vilken utsträckning verksamhetsutövaren har bidragit till skadan eller olägenheten. Det bör alltid göras en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Det är inte alltid den som är ansvarig som ska vidta de faktiska åtgärderna för att avhjälpa den skada eller olägenhet som har uppkommit. I vissa fall kan det vara mer kostnadseffektivt att någon annan utför dessa åtgärder. Det kan också vara fråga om åtgärder som endast får eller kan utföras av vissa personer.

Återställningsåtgärder när tillståndet upphör

30 § Om ett tillstånd upphör att gälla är tillståndshavaren skyldig att vidta skäliga återställningsåtgärder.

Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet, ska frågan prövas av den som har meddelat tillståndet i samband med att tillståndet upphör.

Paragrafen reglerar krav på återställningsåtgärder. Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

Första stycket innehåller en skyldighet för verksamhetsutövaren att vidta skäliga återställningsåtgärder när ett tillstånd upphör. En bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas ska göras utifrån miljöhänsyn och andra krav som kan följa av havsrättskonventionen. Bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken kan ge ledning i fråga om ansvarets omfattning och vad som

kan anses vara skäliga åtgärder. När ansvarets omfattning bestäms bör det t.ex. beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägde rum, vilken skyldighet tillståndshavaren hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en tillståndshavare visar att den har bidragit till föroreningen endast i begränsad utsträckning, ska även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning. Vid avgörandet av vad som utgör skäliga återställningsåtgärder bör det beaktas att borttagande av en anläggning inte nödvändigtvis är den lämpligaste åtgärden utifrån miljöhänsyn.

Av *andra stycket* följer att frågan om återställningsåtgärder kan bestämmas antingen i form av villkor i tillståndet eller särskilt i samband med att tillståndet upphör.

Kontroll och rapportering

31 § Tillståndshavaren ska

- fortlöpande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra, och
- genom egna undersökningar eller på något annat sätt hålla sig underrättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

Paragrafen innehåller krav på att tillståndshavaren fortlöpande ska kontrollera verksamheten. Övervägandena finns i avsnitt 9.11. Paragrafen genomför artiklarna 35 och 36 i avtalet.

Första strecksatsen innebär krav på att tillståndshavaren fortlöpande ska kontrollera verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Omfattningen av skyldigheten att kontrollera verksamheten eller åtgärden varierar med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och verksamhetens eller åtgärdens karaktär.

Andra strecksatsen innebär krav på att tillståndshavaren ska hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

Den närmare innebörden av kraven på kontroll och rapportering kommer sannolikt att utvecklas i standarder och riktlinjer som antas av partskonferensen. I 37 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om kontroll och rapportering.

32 § Tillståndshavaren ska omgående informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

Paragrafen innehåller en informationsskyldighet för tillståndshavaren. Övervägandena finns i avsnitt 9.11. Paragrafen genomför artikel 37 i avtalet.

Paragrafen innebär att en tillståndshavare omgående ska informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för allvarliga negativa effekter på den marina miljön. Informationsskyldigheten gäller både omständigheter som inte förutsågs i miljöbedömningen och omständigheter som har samband med en driftstörning eller liknande händelse. I 5 kap. finns det bestämmelser om tillsyn.

33 § Tillståndshavaren ska varje år lämna en rapport till tillsynsmyndigheten om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Prop. 2026/27:7

Paragrafen innehåller ett krav på rapportering för tillståndshavare. Övervägandena finns i avsnitt 9.11. Paragrafen genomför artikel 36 i avtalet.

Paragrafen innebär en skyldighet för tillståndshavare att årligen rapportera om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Den närmare innebörden av kravet på rapportering kommer sannolikt att utvecklas i standarder och riktlinjer som antas av partskonferensen. I 37 § bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om kontroll och rapportering.

Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner

34 § Om 6 kap. 33 a § miljöbalken är tillämplig på en verksamhet eller åtgärd, ska den myndighet som avses i 6 § genom plattformen för informationsdelning

- informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att meddelas,
- offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen, och
- i förekommande fall offentliggöra den årliga miljörapport som upprättas enligt 26 kap. miljöbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om samråd för verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges jurisdiktion. Paragrafen genomför artikel 28.2 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

Samråd ska genomföras genom plattformen för informationsdelning. I 6 kap. 33 a § miljöbalken föreskrivs en skyldighet att samråda i dessa fall.

Första strecksatsen innebär att om 6 kap. 33 a § miljöbalken är tillämplig ska den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att fattas.

Enligt *andra strecksatsen* ska den miljökonsekvensbeskrivning som har tagits fram inom ramen för det nationella förfarandet offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Tredje strecksatsen innebär att en verksamhetsutövare som är skyldig att upprätta en årlig miljörapport enligt 26 kap. miljöbalken ska offentliggöra även denna.

Strategiska miljöbedömningar

35 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar enligt artikel 39 i avtalet.

I paragrafen regleras ansvaret för och genomförandet av strategiska miljöbedömningar. Paragrafen genomför artikel 39 i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 9.9.

Enligt artikel 39 i avtalet ska parterna till avtalet överväga att utföra strategiska miljöbedömningar av planer eller program för verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som ska bedrivas i områden utanför nationell jurisdiktion (artikel 39.1). Strategiska miljöbedömningar som gäller ett område eller en region får utföras av partskonferensen (artikel 39.2). I de fall en strategisk miljöbedömning har utförts, är parterna skyldiga att ta hänsyn till den vid miljöbedömningen av enskilda verksamheter (artikel 39.3).

Paragrafen innebär att det är den myndighet som regeringen bestämmer som ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar av planer och program. Strategiska miljöbedömningar kan utföras enskilt eller i en regional kontext med andra parter till avtalet.

Rätt att meddela föreskrifter

36 § Regeringen får i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat enligt artikel 38.2 a i avtalet meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Paragrafen innebär att regeringen kan meddela föreskrifter om att vissa typer av verksamheter och åtgärder är sådana att de ska eller inte ska kräva tillstånd. Bemyndigandet gör det möjligt att anpassa det svenska regelverket till beslut som partskonferensen kan komma att fatta om att vissa verksamheter och åtgärder inte ska kräva en miljöbedömning (se artikel 38.2 a i avtalet), och därmed inte heller tillstånd.

37 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. samråd och offentliggörande av information enligt 9, 14, 16, 17, 23, 27, 28, 33 och 34 §§,
2. innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen enligt 15 §, och
3. kontroll och rapportering enligt 31 och 33 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för prövning av verksamheter och åtgärder enligt detta kapitel. Föreskrifterna får även avse avgifter för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt denna lag.

Paragrafen innehåller bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Övervägandena finns i avsnitt 9.3, 9.5, 9.10 och 9.11.

Första stycket första–tredje punkterna gör det möjligt att anpassa det svenska regelverket till standarder och riktlinjer som partskonferensen kan komma att besluta om.

I *första stycket första punkten* ges bemyndigande att meddela föreskrifter om kraven på samråd och offentliggörande av information.

I *första stycket andra punkten* ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla.

I *första stycket tredje punkten* ges bemyndigande att meddela föreskrifter om kraven på kontroll och rapportering.

I *andra stycket* ges bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för prövning. Föreskrifterna får även avse kostnader för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt lagen.

Prop. 2026/27:7

5 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag samt föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

I paragrafen anges vad som ingår i tillsynen. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Av *första stycket* framgår det att regeringen i förordning bestämmer vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet. Av första stycket framgår också att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över lagen samt föreskrifter och villkor som meddelats med stöd av lagen.

Av *andra stycket* framgår det att tillsynsmyndigheten får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att lagen samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud kan t.ex. grunda sig i att ett villkor inte har följts. Det kan också grundas direkt på de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken.

Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite. Ytterligare bestämmelser om vitesföreläggandets adressat, beräkning av vitets storlek och vitets utformning finns i lagen (1985:206) om viten. Enligt 2 § lagen om viten ska det bl.a. av ett vitesföreläggande som innebär en skyldighet att vidta en viss åtgärd framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas.

2 § Om en verksamhet eller åtgärd som omfattas av denna lag bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att det uppkommer allvarlig skada på miljön eller fara för något annat allmänt eller enskilt intresse, får tillsynsmyndigheten förbjuda den. Tillsynsmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

I paragrafen anges tillsynsmyndighetens befogenhet att förbjuda en verksamhet eller åtgärd. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Tillsynsmyndigheten får förbjuda en verksamhet eller åtgärd som är uppenbart farlig för miljön eller för något annat allmänt eller enskilt intresse. Tillsynsmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

3 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

Paragrafen anger tillsynsmyndighetens befogenheter. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Första stycket innebär en skyldighet för verksamhetsutövaren att, på begäran av tillsynsmyndigheten, lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Om verksamhetsutövaren inte medverkar, kan tillsynsmyndigheten enligt 1 § besluta de förelägganden och förbud som behövs för tillsynen.

I *andra stycket* regleras tillsynsmyndighetens befogenhet att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel i den utsträckning det behövs för att utöva tillsyn. Vid tillsyn i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller inom en annan stats jurisdiktion, behöver folkrättsliga åtaganden och andra staters intressen beaktas. Det kan medföra att den rätt till tillträde som föreskrivs i stycket inte kan genomdrivas.

4 § Tillsynsmyndigheten ska se till att information om förbud som har beslutats enligt 2 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Paragrafen innehåller ett krav på offentliggörande. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 10. Paragrafen genomför artikel 37 i avtalet.

Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra beslut om att förbjuda en verksamhet eller åtgärd.

Rätt att meddela föreskrifter

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för tillsyn över verksamheter och åtgärder enligt 4 kap.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande att meddela föreskrifter om avgift för tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 9.10.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med stöd av paragrafen meddela föreskrifter om avgifter för tillsynsmyndighetens kostnader för tillsynsuppgifter enligt kapitlet.

6 kap. Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag som har fattats av någon annan än regeringen får överklagas till mark- och miljödomstol.

I paragrafen regleras hur beslut enligt lagen överklagas. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Paragrafen innebär att beslut enligt lagen som har fattats av någon annan än regeringen får överklagas till mark- och miljödomstol. Beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot, se 42 § förvaltningslagen (2017:900). Enligt 3 § har även vissa miljöorganisationer rätt att överklaga beslut.

Regeringens beslut enligt lagen kan inte överklagas. En enskild eller en miljöorganisation kan dock ansöka om rättsprövning av regeringens beslut enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

2 § Ett beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd får inte överklagas särskilt. Prop. 2026/27:7

I paragrafen anges att beslut om tillståndsplikt inte får överklagas särskilt. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Paragrafen innebär att beslut i förhandskontrollen om att en verksamhet eller åtgärd omfattas av kravet på tillstånd endast får överklagas i samband med slutligt beslut.

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga beslut om tillstånd, beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor som har fattats av någon annan än regeringen.

Paragrafen reglerar miljöorganisationers rätt att överklaga vissa beslut enligt lagen. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Miljöorganisationer som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga förvaltningsmyndighetens beslut om tillstånd, beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor.

Om beslutet i stället har fattats av regeringen, kan en sådan ideell förening eller annan juridisk person ansöka om rättsprövning enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Lagen ska inte tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet.

3. Lagen ska inte heller tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den dag som regeringen bestämmer.

I *andra punkten* anges det att lagen inte ska tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in före ikraftträdandet. Den avgörande tidpunkten är när det faktiska insamlandet av de genetiska resurserna skedde.

Av *tredje punkten* framgår det att lagen inte är tillämplig på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har tagits fram före ikraftträdandet. Den avgörande tidpunkten är när den digitala sekvensinformationen togs fram.

14.2 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

2 § Bestämmelserna i denna balk om hushållning med mark- och vattenområden, tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska i fråga om geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon *och i lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.*

I paragrafen beskrivs miljöbalkens tillämpning utanför territorialgränsen. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Andra stycket innehåller en upplysning om att ytterligare bestämmelser om miljöbalkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i balken och i annan lagstiftning. Stycket kompletteras med en hänvisning till lagen om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

6 kap. Miljöbedömningar

33 a § Om en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, ska samråd genomföras enligt vad som framgår av 4 kap. 34 § lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Paragrafen är ny och innehåller ett krav på samråd för vissa verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

Paragrafen innebär att samråd ska genomföras om en verksamhet eller åtgärd i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion. Samråd ska i sådana fall genomföras i enlighet med 4 kap. 34 § lagen om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Vad som avses med sjöterritorium och maritima zoner framgår av 1 och 5 §§ lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner. Det framgår inte av avtalet eller havsrättskonventionen vad som ska anses utgöra avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

Avtal inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

INGRESS

Parterna i detta avtal,

som erinrar om tillämpliga bestämmelser i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982, inbegripet skyldigheten att skydda och bevara den marina miljön,

som betonar behovet att upprätthålla balansen mellan de rättigheter, skyldigheter och intressen som fastställs i konventionen,

som erkänner behovet att, på ett konsekvent och samarbetsinriktat sätt, motverka förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystemen i haven, särskilt på grund av klimatförändringarnas effekter på de marina ekosystemen, däribland uppvärmning och försämrad syresättning i haven, havsförurning, föroreningar, inbegripet plastföroreningar, samt ohållbar användning,

som är medvetna om behovet av en övergripande global ordning inom ramen för konventionen för att på ett bättre sätt hantera bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

som erkänner vikten av att bidra till förverkligandet av en rättvis ekonomisk världsordning som tar hänsyn till hela mänsklighetens intressen och behov, och i synnerhet utvecklingsländernas särskilda intressen och behov, vare sig dessa är kuststater eller kustlösa stater,

som även erkänner att stöd till utvecklingsländer som är parter genom kapacitetsuppbyggnad och utveckling och överföring av marin teknologi är avgörande för att uppnå målen för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

som erinrar om Förenta nationernas deklaration om urfolks rättigheter,

som bekräftar att inget i detta avtal ska uppfattas som att det förminskar eller utsläcker befintliga rättigheter för urfolk, inbegripet så som de fastställs i Förenta nationernas deklaration om urfolks rättigheter, eller, i förekommande fall, för lokala samhällen,

som erkänner den skyldighet som fastställs i konventionen att, så långt det är praktiskt möjligt, bedöma de möjliga effekterna på den marina miljön av den verksamhet som bedrivs inom en stats jurisdiktion eller kontroll när staten har skälig anledning att anta att verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar av eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön,

som är medvetna om den skyldighet som fastställs i konventionen att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att föroreningar till följd av olyckor eller verksamheter inte sprids utanför de områden där suveräna rättigheter utövas i enlighet med konventionen,

som strävar efter att för nuvarande och kommande generationers skull agera som förvaltare av haven i områden utanför nationell jurisdiktion genom att skydda, värna och säkerställa en ansvarsfull användning av den marina miljön, upprätthålla integriteten i havens ekosystem och bevara det inneboende värdet av biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

som är medvetna om att framtagningen av, tillgången till och användningen av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, tillsammans med en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, bidrar till forskning och innovation och till det allmänna målet för detta avtal,

som respekterar alla staters suveränitet, territoriella integritet och politiska oberoende,

som erinrar om att den rättsliga ställningen för parter som inte tillträtt konventionen eller andra tillhörande avtal regleras av fördragsregler,

som även erinrar om att staterna, så som fastställs i konventionen, är skyldiga att fullgöra sina internationella skyldigheter rörande skyddet och bevarandet av den marina miljön och kan hållas ansvariga i enlighet med folkrätten,

som har förbundit sig att uppnå en hållbar utveckling, och

Prop. 2026/27:7

Bilaga 1

som strävar efter att uppnå ett allmänt deltagande,

har enats om följande:

DEL I ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Användning av begrepp

I detta avtal gäller följande definitioner:

1. *områdesbaserat förvaltningsverktyg*: ett verktyg, inklusive ett marint skyddat område, för ett geografiskt avgränsat område genom vilket en eller flera sektorer eller verksamheter förvaltas med målet att uppnå särskilda mål för bevarande och hållbar användning i enlighet med detta avtal.

2. *områden utanför nationell jurisdiktion*: det fria havet och området.

3. *bioteknik*: teknisk tillämpning som använder biologiska system, levande organismer eller derivat därav, för att skapa eller modifiera produkter eller processer för en specifik användning.

4. *insamling på plats*: med avseende på marina genetiska resurser, insamling eller provtagning av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion.

5. *konventionen*: Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982.

6. *kumulativa effekter*: kombinerade och stegvis ökande effekter som följer av olika verksamheter, inbegripet tidigare kända, nuvarande och rimligen förutsebara verksamheter, eller av upprepandet av liknande verksamheter över tid, samt konsekvenserna av klimatförändringar, havsförurning och relaterade effekter.

7. *miljökonsekvensbedömning*: process för att identifiera och utvärdera de möjliga effekterna av en verksamhet för att ge underlag till beslutsfattandet.

8. *marina genetiska resurser*: material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde.

9. *marint skyddat område*: ett geografiskt avgränsat marint område som har utsetts och förvaltas för att uppnå särskilda långsiktiga mål för bevarande av den biologiska mångfalden och som, i förekommande fall, kan möjliggöra en hållbar användning som är förenlig med bevarandemålen.

10. *marin teknologi*: teknologi som bland annat omfattar information och uppgifter, som tillhandahålls i ett användarvänligt format, om havsforskning och tillhörande marina verksamheter och tjänster, handböcker, riktlinjer, kriterier, standarder och referensmaterial, utrustning och metoder för provtagning, anläggningar och utrustning för observationer, analyser och experiment på plats och i laboratorier, datorer och programvara, inbegripet modeller och modelleringstekniker, tillhörande bioteknik, expertis, kunskap, färdigheter, teknisk, vetenskaplig och rättslig know-how samt analysmetoder för bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald.

11. *part*: stat eller regional organisation för ekonomisk integration som har förbundit sig att efterleva detta avtal och för vilken avtalet är i kraft.

12. *regional organisation för ekonomisk integration*: organisation bildad av suveräna stater från en viss region till vilken dess medlemsstater har överlåtit behörighet vad gäller frågor som regleras i detta avtal, och som vederbörligen bemyndigats att, i överensstämmelse med sina interna förfaranden, underteckna, ratificera, godkänna, godta eller ansluta sig till detta avtal.

13. *hållbar användning*: användning av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till en långsiktig minskning av biologisk mångfald, för att därigenom bibehålla dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar.

14. *användning av marina genetiska resurser*: forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos genetiska resurser, inbegripet genom tillämpning av bioteknik enligt definitionen i punkt 3 ovan.

Målet med detta avtal är att säkerställa bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, både i dag och på lång sikt, genom ett effektivt genomförande av de relevanta bestämmelserna i konventionen och genom ytterligare samarbete och samordning.

Artikel 3
Tillämpningsområde

Detta avtal är tillämpligt på områden utanför nationell jurisdiktion.

Artikel 4
Undantag

Detta avtal är inte tillämpligt på örlogsfartyg, militära luftfartyg eller stödfartyg. Bortsett från del II är detta avtal inte tillämpligt på andra fartyg eller luftfartyg som ägs eller drivs av en part och som för tillfället endast används i statlig icke-kommersiell tjänst. Varje part ska emellertid genom att vidta lämpliga åtgärder, som ej inverkar menligt på driften eller driftskapaciteten hos sådana fartyg eller luftfartyg som den äger eller driver, säkerställa att sådana fartyg eller luftfartyg, så långt det är skäligt och möjligt, uppträder i överensstämmelse med detta avtal.

Artikel 5
**Förhållandet mellan detta avtal och konventionen, relevanta
rättsliga instrument och ramar samt relevanta globala, regionala,
subregionala och sektoriella organ**

1. Detta avtal ska tolkas och tillämpas inom konventionens ram och i en anda som är förenlig med konventionen. Inget i detta avtal ska påverka rättigheterna, jurisdiktionen och skyldigheterna för de stater som tillträtt konventionen, inbegripet med avseende på den exklusiva ekonomiska zonen och kontinentalsockeln inom och utanför 200 nautiska mil.
2. Detta avtal ska tolkas och tillämpas på ett sätt som inte undergräver relevanta rättsliga instrument och ramar eller relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ och som främjar samstämmigheten och samordningen med dessa instrument, ramar och organ.

3. Den rättsliga ställningen för parter som inte har tillträtt konventionen eller andra tillhörande avtal med avseende på dessa instrument påverkas inte av detta avtal.

Artikel 6

Undantag från tillämpningen

Detta avtal, inbegripet eventuella beslut eller rekommendationer av partskonferensen eller något av dess underordnade organ och eventuella handlingar, åtgärder eller verksamheter som utförts på grundval därav, ska inte påverka tillämpningen av, och ska inte åberopas som grund för att hävda eller förneka anspråk på, suveränitet, suveräna rättigheter eller jurisdiktion, inbegripet i fråga om eventuella tvister.

Artikel 7

Allmänna principer och strategier

För att uppfylla målen i detta avtal ska parterna iaktta följande principer och strategier:

- a) Principen om att förorenaren ska betala.
- b) Principen om mänsklighetens gemensamma arvedel, vilken fastställs i konventionen.
- c) Friheten för marinvetenskaplig forskning, tillsammans med andra friheter för det fria havet.
- d) Principen om rättvisa och en rimlig och rättvis fördelning av nyttan.
- e) Försiktighetsprincipen eller försiktighetsansatsen, beroende på vad som är tillämpligt.
- f) En ekosystembaserad strategi.
- g) En integrerad strategi för havsförvaltning.
- h) En strategi som bygger på ekosystemens resiliens, inbegripet mot negativa effekter av klimatförändringar och havsförurning, och som även upprätthåller och återställer ekosystemens integritet, inbegripet de tjänster inom kolets kretslopp som är grunden för havets roll i klimatet.

i) Användningen av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

j) Användningen av relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen i förekommande fall.

k) Principen att uppfylla, främja och beakta sina respektive skyldigheter i fråga om rättigheterna för urfolk eller, i förekommande fall, lokala samhällen när åtgärder vidtas för att hantera bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

l) Principen att varken direkt eller indirekt överföra skada eller risk från ett område till ett annat och att inte omvandla en typ av förorening till en annan när åtgärder vidtas för att förebygga, minska och kontrollera föroreningarna av den marina miljön.

m) Fullständigt erkännande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna.

n) Erkännande av kustlösa utvecklingsländers särskilda intressen och behov.

Artikel 8

Internationellt samarbete

1. Parterna ska inom ramen för detta avtal samarbeta för att säkerställa bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, bland annat genom att förstärka, utöka och främja samarbetet bland relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ för att uppfylla målen i detta avtal.

2. Parterna ska, i förekommande fall, sträva efter att främja målen i detta avtal när de deltar i beslutsprocesser inom ramen för andra relevanta rättsliga instrument och ramar eller tillsammans med globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ.

3. Parterna ska främja internationellt samarbete inom den marinvetenskapliga forskningen och inom utvecklingen och överföringen av marin teknologi i enlighet med konventionen till stöd för målen i detta avtal.

DEL II
MARINA GENETISKA RESURSER, INBEGRIPET EN RIMLIG
OCH RÄTTVIS FÖRDELNING AV NYTTAN

Artikel 9

Mål

Denna del omfattar följande mål:

- a) En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.
- b) Uppbyggnad och utveckling av parternas kapacitet att bedriva verksamheter som avser marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, särskilt bland utvecklingsländer som är parter och i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling.
- c) Utveckling av kunskap, vetenskaplig förståelse och teknisk innovation, bland annat genom att främja och bedriva marinvetenskaplig forskning, som grundläggande bidrag till genomförandet av detta avtal.
- d) Utveckling och överföring av marin teknologi i enlighet med detta avtal.

Artikel 10

Tillämpning

1. Bestämmelserna i detta avtal ska tillämpas på verksamheter som avser marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion som samlas in och tas fram efter att detta avtal har trätt i kraft för respektive part. Tillämpningen av bestämmelserna i detta avtal ska även omfatta användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion som samlats in eller tagits fram före ikraftträdandet, såvida inte parten skriftligen gör ett undantag enligt artikel 70 när den undertecknar, ratificerar, godkänner, godtar eller ansluter sig till detta avtal.

a) fiskeriverksamhet som regleras enligt folkrätten och fiskerelaterade verksamheter, eller

b) fiskar eller andra levande marina resurser som bevisligen har fångats i samband med fiske eller fiskerelaterad verksamhet från områden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall då dessa fiskar eller andra levande marina resurser regleras som användning enligt denna del.

3. Skyldigheterna i denna del ska inte tillämpas på en parts militära verksamheter, inbegripet dess militära verksamheter med statsfartyg och -luftfartyg som används i icke-kommersiell tjänst. Skyldigheterna i denna del med avseende på användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska tillämpas på en parts icke-militära verksamheter.

Artikel 11

Verksamheter med avseende på marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion

1. Verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion får bedrivas av alla parter, oavsett deras geografiska hemvist, och av fysiska eller juridiska personer under parternas jurisdiktion. Dessa verksamheter ska bedrivas i enlighet med detta avtal.

2. Parterna ska främja samarbete i all verksamhet med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion.

3. Insamling på plats av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska utföras med vederbörlig hänsyn till kuststaternas rättigheter och berättigade intressen i områden inom deras nationella jurisdiktion och med vederbörlig hänsyn till andra staters intressen i områden utanför nationell jurisdiktion i enlighet med konventionen. För detta ändamål ska parterna på lämpligt sätt sträva efter att samarbeta, inbegripet genom särskilda villkor för driften av den clearing house-mekanism som fastställs enligt artikel 51, för att genomföra detta avtal.

4. Ingen stat får göra anspråk på eller utöva suveränitet eller suveräna rättigheter över marina genetiska resurser i områden utanför nationell

jurisdiktion. Inget sådant åberopande eller utövande av suveränitet eller suveräna rättigheter ska erkännas.

5. Insamling på plats av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska inte utgöra den rättsliga grunden för anspråk på någon del av den marina miljön eller dess resurser.

6. Verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion är av intresse för alla stater och till nytta för hela mänskligheten, särskilt för att öka den vetenskapliga kunskapen om mänskligheten och främja bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald, med särskild hänsyn till utvecklingsländernas intressen och behov.

7. Verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska endast bedrivas för fredliga ändamål.

Artikel 12

Anmälan om verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder eller politiska åtgärder för att säkerställa att information anmäls till clearing house-mekanismen i enlighet med denna del.

2. Följande information ska anmälas till clearing house-mekanismen sex månader eller så tidigt som möjligt före insamlingen på plats av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion:

a) Karaktären av och målen för den insamling som ska utföras, inbegripet, i förekommande fall, om insamlingen ingår i ett program.

b) Ändamålet med forskningen eller, om de är kända, vilka marina genetiska resurser som ska eftersökas eller samlas in, och för vilka syften dessa resurser kommer att samlas in.

c) I vilka geografiska områden insamlingen ska utföras.

d) En sammanfattning av de metoder och förfaranden som ska användas vid insamlingen, inbegripet fartygens namn, tonnage, typ och klass samt

vilken vetenskaplig utrustning och/eller vilka undersökningsmetoder som ska användas.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

e) Information om eventuella andra bidrag till föreslagna viktiga program.

f) Den planerade tidpunkten för forskningsfartygens första ankomst och slutliga avgång eller utplacering av utrustning och avlägsnande därav, beroende på vad som är tillämpligt.

g) Namnen på medverkande institutioner och de personer som är ansvariga för projektet.

h) Möjligheterna för forskare från alla stater, i synnerhet forskare från utvecklingsländer, att delta i eller ha anknytning till projektet.

i) I vilken utsträckning det anses att stater som kan behöva och begära tekniskt stöd, i synnerhet utvecklingsländer, bör ha möjlighet att delta i eller vara företrädare i projektet.

j) En datahanteringsplan som utarbetats i enlighet med öppen och ansvarsfull datahantering med beaktande av gällande internationell praxis.

3. När den anmälan som avses i punkt 2 ovan har lämnats in ska clearing house- mekanismen automatiskt generera en standardiserad ”BBNJ”-identifieringskod.

4. Om en väsentlig förändring sker av den information som har lämnats till clearing house-mekanismen före den planerade insamlingen ska uppdaterad information anmälas till clearing house-mekanismen inom en rimlig tidsperiod och inte senare än den tidpunkt då insamlingen på plats inleds, om det är praktiskt genomförbart.

5. Parterna ska säkerställa att följande information, tillsammans med den standardiserade ”BBNJ”-identifieringskoden, anmäls till clearing house-mekanismen så snart den blir tillgänglig, dock senast ett år efter insamlingen på plats av marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion:

a) Den lagringsplats eller den databas där digital sekvensinformation om marina genetiska resurser lagras eller kommer att lagras.

b) Den plats där alla marina genetiska resurser som samlats in på plats kommer att lagras eller förvaras.

c) En rapport med uppgifter om det geografiska område från vilket marina genetiska resurser har samlats in, inbegripet information om insamlingsplatsens latitud, longitud och djup, samt, i mån av tillgång, slutsatserna av de verksamheter som har bedrivits.

d) Eventuella nödvändiga uppdateringar av den datahanteringsplan som avses i punkt 2 j ovan.

6. Parterna ska säkerställa att prover av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som lagras i lagringsplatser eller databaser under deras jurisdiktion kan identifieras som härrörande från områden utanför nationell jurisdiktion i enlighet med gällande internationell praxis och om det är praktiskt möjligt.

7. Parterna ska säkerställa att lagringsplatser, i den mån det är praktiskt möjligt, och databaser under deras jurisdiktion vartannat år genererar en sammanfattande rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation som är kopplad till deras standardiserade "BBNJ"-identifieringskoder och gör rapporten tillgänglig för den kommitté för tillgång och nyttofördelning som inrättas enligt artikel 15.

8. Om marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion och, om det är praktiskt möjligt, den digitala sekvensinformationen om dessa resurser är föremål för användning, inbegripet kommersialisering, av fysiska eller juridiska personer under deras jurisdiktion ska parterna säkerställa att följande information, inklusive den standardiserade "BBNJ"-identifieringskoden i förekommande fall, anmäls till clearing house-mekanismen så fort denna information blir tillgänglig:

a) Var resultaten av användningen, till exempel publikationer, beviljade patent i förekommande fall eller, i den mån det är möjligt, framtagna produkter kan hittas.

b) I förekommande fall uppgifter om anmälan som skickats till clearing house-mekanismen efter insamlingen om de marina genetiska resurser som var föremål för användning.

c) Var det ursprungliga prov som är föremål för användningen förvaras.

d) Vilka villkor som gäller för tillgång till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som används och en datahanteringsplan för dessa resurser.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

e) Information, efter saluföring, om försäljningen av relevanta produkter och övrig vidare utveckling, om informationen finns tillgänglig.

Artikel 13

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen med anknytning till marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion

Parterna ska, i de fall där det är relevant och lämpligt, vidta lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder eller politiska åtgärder i syfte att säkerställa att traditionell kunskap med anknytning till marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion som innehas av urfolk och lokala samhällen endast ska vara tillgänglig efter fritt och informerat förhandmedgivande eller godkännande och deltagande av dessa urfolk och lokala samhällen. Tillgången till denna traditionella kunskap kan underlättas av clearing house-mekanismen. Tillgången till och användningen av denna traditionella kunskap ska ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

Artikel 14

Rimlig och rättvis fördelning av nyttan

1. Den nytta som uppstår i samband med verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska fördelas på ett rimligt och rättvist sätt i enlighet med denna del och bidra till bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

2. Icke-monetär nytta ska fördelas i enlighet med detta avtal, bland annat i form av

a) tillgång till prover och samlingar av prover i enlighet med gällande internationell praxis,

b) tillgång till digital sekvensinformation i enlighet med gällande internationell praxis,

c) öppen tillgång till sökbara, tillgängliga, kompatibla och återanvändbara vetenskapliga data (FAIR-data) i enlighet med gällande internationell praxis och öppen och ansvarsfull dataförvaltning,

d) information som ingår i de anmälningar som, tillsammans med den standardiserade "BBNJ"-identifieringskoden, har lämnats i enlighet med artikel 12, i offentligt sökbara och tillgängliga former,

e) överföring av marin teknologi i linje med de relevanta villkor som föreskrivs i del V i detta avtal,

f) kapacitetsuppbyggnad, inbegripet genom finansiering av forskningsprogram, och möjligheter till partnerskap, särskilt direkt relevanta och omfattande, för vetenskapliga medarbetare och forskare i forskningsprojekt, såväl som särskilda initiativ, i synnerhet för utvecklingsländer, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna,

g) utökat tekniskt och vetenskapligt samarbete, i synnerhet med forskare och vetenskapliga institutioner i utvecklingsländer,

h) andra former av nytta som fastställts av partskonferensen, med beaktande av rekommendationer från den kommitté för tillgång och nyttofördelning som inrättas enligt artikel 15.

3. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder eller politiska åtgärder för att säkerställa att marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, tillsammans med deras standardiserade "BBNJ"-identifieringskod, som är föremål för användning av fysiska eller juridiska personer under deras jurisdiktion överlämnas till offentligt tillgängliga lagringsplatser och databaser, som upprätthålls antingen nationellt eller internationellt, senast tre år efter att användningen inleddes eller så snart de blir tillgängliga, med beaktande av gällande internationell praxis.

4. Tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion i lagringsplatser och databaser under en parts jurisdiktion kan omfattas av följande rimliga villkor, däribland:

a) behovet att bevara den fysiska integriteten hos marina genetiska resurser,

b) de rimliga kostnaderna för att upprätthålla den relevanta genbank, biobank eller databas i vilken provet, datauppgifterna eller informationen förvaras,

c) de rimliga kostnaderna för att ge åtkomst till de marina genetiska resurserna, datauppgifterna eller informationen,

d) andra rimliga villkor i linje med målen i detta avtal, och möjligheterna till sådan tillgång på rättvisa och mest gynnsamma villkor, inbegripet koncessions- och förmånsvillkor, som kan ges till forskare och forskningsinstitutioner från utvecklingsländer.

5. Monetär nytta av användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, inbegripet kommersialisering, ska fördelas rimligt och rättvist genom den finansiella mekanism som inrättas enligt artikel 52 för bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

6. När detta avtal har trätt i kraft ska utvecklade parter betala årliga bidrag till den särskilda fond som avses i artikel 52. Det bidrag som betalas av en part ska motsvara 50 procent av partens bedömda bidrag till den budget som antagits av partskonferensen enligt artikel 47.6 e. Denna betalning ska fortsätta fram till dess att ett beslut fattas av partskonferensen enligt punkt 7 nedan.

7. Partskonferensen ska besluta om villkoren för fördelning av monetär nytta från användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, med beaktande av rekommendationerna från den kommitté för tillgång och nyttofördelning som inrättas enligt artikel 15. Om alla ansträngningar har gjorts för att nå samförstånd ska ett beslut antas med tre fjärdedels majoritet av närvarande och röstande parter. Betalningarna ska göras genom den särskilda fond som inrättas enligt artikel 52. Betalningsvillkoren kan bland annat omfatta

a) delmålsbetalningar,

b) betalningar eller bidrag i samband med kommersialiseringen av produkter, inbegripet betalning av en procentandel av intäkterna från försäljning av produkter,

c) en differentierad avgift som betalas på regelbunden basis på grundval av en diversifierad uppsättning av indikatorer för mätning av en parts sammanlagda verksamhetsnivå,

d) andra former som beslutats av partskonferensen, med beaktande av rekommendationerna från kommittén för tillgång och nyttofördelning.

8. En part får vid den tidpunkt då partskonferensen antar villkoren avge en förklaring om att dessa villkor inte ska få verkan för den parten under en period på upp till fyra år för att ge tid till nödvändigt genomförande. En part som avger en sådan förklaring ska fortsätta att erlägga den betalning som avses i punkt 6 ovan fram till dess att de nya villkoren träder i kraft.

9. När partskonferensen enligt punkt 7 fattar beslut om villkoren för fördelning av monetär nytta från användningen av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska den beakta rekommendationerna från kommittén för tillgång och nyttofördelning för att säkerställa att villkoren kan anpassas till andra instrument för tillgång och nyttofördelning och att villkoren och instrumenten stödjer varandra.

10. Partskonferensen ska vartannat år, med beaktande av rekommendationerna från den kommitté för tillgång och nyttofördelning som inrättas enligt artikel 15, granska och bedöma den monetära nytta som uppstår vid användningen av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion. Den första granskningen ska äga rum senast fem år efter ikraftträdandet av detta avtal. Granskningen ska omfatta en prövning av de årliga bidrag som avses i punkt 6 ovan.

11. Parterna ska, där så är lämpligt, vidta nödvändiga rättsliga, administrativa eller politiska åtgärder för att säkerställa att den nytta som uppstår i samband med verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion som bedrivs av fysiska eller juridiska personer under deras jurisdiktion fördelas i enlighet med detta avtal.

Artikel 15

Kommittén för tillgång och nyttofördelning

1. Härmed inrättas en kommitté för tillgång och nyttofördelning. Den ska bland annat fungera som en grund för fastställande av riktlinjer för

nyttofördelning, i enlighet med artikel 14, för att skapa öppenhet och säkerställa en rimlig och rättvis fördelning av både monetär och icke-monetär nytta.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

2. Kommittén för tillgång och nyttofördelning ska bestå av 15 ledamöter med lämpliga kvalifikationer inom närliggande områden för att säkerställa ett effektivt utövande av kommitténs funktioner. Ledamöterna ska nomineras av parterna och väljas av partskonferensen med beaktande av en jämn könsfördelning och en rättvis geografisk fördelning och med säkerställande av representation inom kommittén från utvecklingsländer, däribland de minst utvecklade länderna, små östater under utveckling och kustlösa utvecklingsländer. Direktiven och villkoren för kommitténs verksamhet ska fastställas av partskonferensen.

3. Kommittén får ge rekommendationer till partskonferensen i frågor som omfattas av denna del, inbegripet följande:

a) Riktlinjer eller en uppförandekod för verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion i enlighet med denna del.

b) Åtgärder för att genomföra beslut som fattats i enlighet med denna del.

c) Nivåer eller mekanismer för fördelning av monetär nytta i enlighet med artikel 14.

d) Frågor som rör denna del i förhållande till clearing house-mekanismen.

e) Frågor som rör denna del i förhållande till den finansiella mekanism som inrättas enligt artikel 52.

f) Andra frågor som rör denna del och som partskonferensen kan begära att kommittén för tillgång och nyttofördelning tar upp.

4. Varje part ska se till att kommittén för tillgång och nyttofördelning genom clearing house-mekanismen har tillgång till den information som krävs enligt detta avtal, inbegripet

a) lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och politiska åtgärder för tillgång till och fördelning av nytta,

b) kontaktuppgifter och annan relevant information om nationella kontaktpunkter,

c) övrig information som krävs i enlighet med de beslut som fattats av partskonferensen.

5. Kommittén för tillgång och nyttofördelning får rådgöra med och underlätta utbytet av information med relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ om verksamheter inom sitt mandat, inbegripet nyttofördelning, användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser, bästa praxis, verktyg och metoder, dataförvaltning och erfarenheter.

6. Kommittén för tillgång och nyttofördelning får ge rekommendationer till partskonferensen med avseende på information som erhållits enligt punkt 5 ovan.

Artikel 16

Övervakning och öppenhet

1. Övervakning av och öppenhet inom verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion ska säkerställas genom en anmälan till clearing house-mekanismen, genom användning av standardiserade "BBNJ"-identifieringskoder i enlighet med denna del och i enlighet med de förfaranden som antagits av partskonferensen på rekommendation av kommittén för tillgång och nyttofördelning.

2. Parterna ska lämna in regelbundna rapporter till kommittén för tillgång och nyttofördelning om genomförandet av bestämmelserna i denna del om verksamheter med avseende på marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion och fördelningen av nyttan av dessa verksamheter i enlighet med denna del.

3. Kommittén för tillgång och nyttofördelning ska utarbeta en rapport på grundval av den information som tagits emot från clearing house-mekanismen och göra rapporten tillgänglig för parterna så att de kan lämna synpunkter på den. Kommittén för tillgång och nyttofördelning ska lämna in rapporten, inklusive eventuella synpunkter, till partskonferensen för övervägande. Partskonferensen får, med beaktande av rekommendationen från kommittén för tillgång och nyttofördelning,

DEL III
OMRÅDESBASERADE FÖRVALTNINGSVERKTYG OCH
ANDRA ÅTGÄRDER, INKLUSIVE MARINA SKYDDADE
OMRÅDEN

Artikel 17

Mål

Målen med denna del är att

- a) säkerställa bevarandet och den hållbara användningen av områden som kräver skydd, bland annat genom att inrätta ett omfattande system av områdesbaserade förvaltningsverktyg med ekologiskt representativa och väl utbyggda nätverk av marina skyddade områden,
- b) utöka samarbetet och samordningen vid användning av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, mellan staterna, relevanta rättsliga instrument och ramar samt relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ,
- c) skydda, bevara, återställa och upprätthålla den biologiska mångfalden och ekosystemen, bland annat för att öka deras produktivitet och välmående och stärka deras resiliens mot stressfaktorer, inbegripet sådana som avser klimatförändringar, havsförurning och havsföroreningar,
- d) bidra till livsmedelssäkerheten och andra socioekonomiska mål, inbegripet skyddet av kulturella värden,
- e) ge stöd till utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling, genom kapacitetssuppletering och utveckling och överföring av marin teknologi för att utveckla, genomföra, övervaka, förvalta och tillämpa områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden.

Artikel 18
Geografiskt tillämpningsområde

Inrättandet av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, ska inte omfatta några områden inom nationell jurisdiktion och ska inte åberopas som grund för att hävda eller förneka anspråk på suveränitet, suveräna rättigheter eller jurisdiktion, inbegripet i fråga om eventuella tvister. Partskonferensen ska inte fatta beslut om förslag angående inrättandet av sådana områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, och under inga omständigheter ska sådana förslag tolkas som erkännande eller icke-erkännande av anspråk på suveränitet, suveräna rättigheter eller jurisdiktion.

Artikel 19
Förslag

1. Förslag angående inrättandet av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, enligt denna del ska lämnas in av parterna, enskilt eller gemensamt, till sekretariatet.
2. Parterna ska, där så är lämpligt, samarbeta och rådgöra med relevanta berörda aktörer, inbegripet stater och globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, civilsamhället, det vetenskapliga samfundet, den privata sektorn, urfolk och lokala samhällen, vid utarbetandet av förslag så som fastställs i denna del.
3. Förslagen ska utarbetas på grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, med beaktande av försiktighetsansatsen och en ekosystembaserad strategi.
4. Förslag med avseende på identifierade områden ska omfatta följande huvudsakliga delar:
 - a) En geografisk eller rumslig beskrivning av det område som förslaget gäller med hänvisning till de vägledande kriterierna i bilaga I.
 - b) Information om de kriterier som anges i bilaga I samt andra eventuella kriterier som ytterligare utvecklats och reviderats i enlighet med punkt 5 nedan, och som har tillämpats vid identifieringen av området.

c) Mänskliga verksamheter i området, inbegripet användningsområden för urfolk och lokala samhällen, och deras möjliga konsekvenser.

d) En beskrivning av läget för den marina miljön och den biologiska mångfalden i det identifierade området.

e) En beskrivning av de mål för bevarande och, i förekommande fall, hållbar användning som ska tillämpas i området.

f) Ett utkast till förvaltningsplan som omfattar de föreslagna åtgärderna och beskriver de föreslagna övervaknings-, forsknings- och granskningsåtgärderna för att uppnå de angivna målen.

g) Varaktigheten av åtgärderna i det föreslagna området i förekommande fall.

h) Information om eventuella samråd med andra stater, däribland angränsande kuststater, och/eller relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, i förekommande fall.

i) Information om områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som har genomförts enligt relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ.

j) Relevanta vetenskapliga bidrag och, i förekommande fall, traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

5. De vägledande kriterierna för identifieringen av dessa områden ska, i relevanta fall, omfatta de som anges i bilaga I och kan vid behov utvecklas och revideras ytterligare av det vetenskapliga och tekniska organet för övervägande och antagande av partskonferensen.

6. Ytterligare krav angående förslagens innehåll, inbegripet villkoren för tillämpningen av vägledande kriterier enligt punkt 5 ovan, och vägledning om de förslag som anges i punkt 4 b ovan, ska vid behov utarbetas av det vetenskapliga och tekniska organet för övervägande och antagande av partskonferensen.

Offentliggörande och preliminär granskning av förslagen

När ett förslag har tagits emot skriftligen ska sekretariatet göra förslaget tillgängligt offentligt och överlämna det till det vetenskapliga och tekniska organet för en preliminär granskning. Syftet med granskningen är att säkerställa att förslaget innehåller den information som krävs enligt artikel 19, inbegripet de vägledande kriterier som beskrivs i denna del och i bilaga I. Resultatet av granskningen ska göras tillgängligt offentligt och vidarebefordras till förslagsställaren av sekretariatet.

Förslagsställaren ska skicka tillbaka förslaget till sekretariatet efter att ha beaktat det vetenskapliga och tekniska organets preliminära granskning. Sekretariatet ska underrätta parterna och göra det reviderade förslaget tillgängligt för allmänheten samt underlätta samråd i enlighet med artikel 21.

Artikel 21

Samråd om och bedömning av förslag

1. Samråd om förslag som lämnats in enligt artikel 19 ska vara inkluderande, öppna och tillgängliga för alla berörda aktörer, inbegripet stater och globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, såväl som civilsamhället, det vetenskapliga samfundet samt urfolk och lokala samhällen.

2. Sekretariatet ska underlätta samråd och samla in synpunkter enligt följande:

a) Stater, i synnerhet angränsande kuststater, ska underrättas och uppmanas att bland annat lämna in

i) synpunkter på förslagets förtjänster och geografiska tillämpningsområde,

ii) övriga relevanta vetenskapliga bidrag,

iii) information om befintliga åtgärder eller verksamheter i angränsande eller närliggande områden inom och utanför nationell jurisdiktion,

iv) synpunkter på förslagets möjliga konsekvenser för områden inom nationell jurisdiktion,

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

v) andra relevanta uppgifter.

b) Organ för relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ ska underrättas och uppmanas att bland annat lämna in

i) synpunkter på förslagets förtjänster,

ii) övriga relevanta vetenskapliga bidrag,

iii) information angående eventuella befintliga åtgärder som antagits genom instrumentet, ramverket eller organet för det relevanta området eller för angränsande områden,

iv) synpunkter angående andra aspekter om åtgärderna och andra förutsättningar för ett utkast till förvaltningsplan som identifierats i förslaget och som omfattas av det organets befogenhet,

v) synpunkter angående relevanta ytterligare åtgärder som omfattas av behörighetsområdet för instrumentet, ramverket eller organen,

vi) andra relevanta uppgifter.

c) Urfolk och lokala samhällen med relevanta traditionella kunskaper, det vetenskapliga samfundet, civilsamhället och andra relevanta berörda aktörer ska uppmanas att bland annat lämna in

i) synpunkter på förslagets förtjänster,

ii) övriga relevanta vetenskapliga bidrag,

iii) relevanta traditionella kunskaper hos urfolk och lokala samhällen,

iv) annan relevant information.

3. Bidrag som tagits emot i enlighet med punkt 2 ovan ska göras tillgängliga för allmänheten av sekretariatet.

4. I de fall då den föreslagna åtgärden påverkar områden som är helt omgivna av andra staters ekonomiska exklusiva zoner ska förslagsställarna

a) genomföra riktade och förebyggande samråd, inbegripet en förhandsanmälan, med dessa stater,

b) ta hänsyn till staternas åsikter och synpunkter på den föreslagna åtgärden och lämna skriftliga svar som särskilt avser dessa åsikter och synpunkter och, där så är lämpligt, revidera den föreslagna åtgärden i enlighet därmed.

5. Förslagsställaren ska ta hänsyn till de bidrag som tagits emot under samrådsperioden och de synpunkter och den information som lämnats av det vetenskapliga och tekniska organet, och, där så är tillämpligt, omarbeta förslaget i enlighet därmed eller svara på väsentliga bidrag som inte återspeglas i förslaget.

6. Samrådsperioden ska vara tidsbegränsad.

7. Det omarbetade förslaget ska lämnas till det vetenskapliga och tekniska organet, som därefter ska bedöma förslaget och lämna rekommendationer till partskonferensen.

8. Villkoren för samråds- och bedömningsprocessen, inbegripet dess varaktighet, ska vid behov utarbetas ytterligare av det vetenskapliga och tekniska organet vid dess första möte, för övervägande och antagande av partskonferensen, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling.

Artikel 22

Inrättande av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden

1. På grundval av det slutgiltiga förslaget och utkastet till förvaltningsplan, med beaktande av de bidrag och de vetenskapliga data som tagits emot under den samrådsprocess som införts i enlighet med denna del, och med beaktande av de vetenskapliga råd och rekommendationer som lämnats av det vetenskapliga och tekniska organet, ska partskonferensen

a) fatta beslut om inrättandet av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, och tillhörande åtgärder,

b) ges möjlighet att fatta beslut om åtgärder som är förenliga med de som antagits av relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, i samarbete och samordning med dessa instrument, ramar och organ,

c) ges möjlighet att, om de föreslagna åtgärderna omfattas av andra globala, regionala, subregionala eller sektoriella organs befogenheter, ge rekommendationer till parterna i detta avtal och till globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ för att främja antagandet av relevanta åtgärder genom sådana instrument, ramar och organ i enlighet med deras respektive mandat.

2. När partskonferensen fattar beslut enligt denna artikel ska den respektera, och inte undergräva, de befogenheter som har tilldelats de relevanta rättsliga instrumenten och ramarna och de relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organen.

3. Partskonferensen ska anordna regelbundna samråd för att förbättra samarbetet och samordningen med relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ med avseende på områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, och förbättra samordningen med avseende på tillhörande åtgärder som antagits enligt dessa instrument och ramar och av dessa organ.

4. Om uppnåendet av målen och genomförandet av denna del kräver det får partskonferensen, för att påskynda det internationella samarbetet och samordningen med avseende på bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, överväga och där så är lämpligt, med förbehåll för punkterna 1 och 2 ovan, besluta att utveckla en mekanism för befintliga områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som antagits enligt relevanta rättsliga instrument och ramar eller av relevanta globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ.

5. Beslut och rekommendationer som antas av partskonferensen i enlighet med denna del ska inte undergräva effektiviteten hos de åtgärder som antagits med avseende på områden inom nationell jurisdiktion och ska fattas och utarbetas med vederbörlig hänsyn till alla staters rättigheter och skyldigheter i enlighet med konventionen. Om åtgärder som föreslagits enligt denna del skulle påverka eller rimligen skulle kunna förväntas påverka det överliggande vattnet ovanför havsbotten och det underliggande jordlagret i undervattensområden över vilka en kuststat utövar suveräna rättigheter i enlighet med

konventionen, ska dessa åtgärder utarbetas med vederbörlig hänsyn till kuststatens suveräna rättigheter. För detta ändamål ska samråd genomföras i enlighet med bestämmelserna i denna del.

6. Om ett områdesbaserat förvaltningsverktyg, inklusive ett marint skyddat område, som inrättats enligt denna del i efterhand, antingen helt eller delvis, faller inom en kuststats nationella jurisdiktion, ska den del som ligger inom nationell jurisdiktion omedelbart upphöra att gälla. Den del som återstår i områden utanför nationell jurisdiktion ska fortsätta att gälla fram till dess att partskonferensen, vid sitt nästföljande möte, granskar och beslutar huruvida det områdesbaserade förvaltningsverktyget, inklusive ett marint skyddat område, ska ändras eller upphävas vid behov.

7. När ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller ett relevant globalt, regionalt, subregionalt eller sektoriellt organ har inrättats, eller om dess befogenheter har ändrats, ska varje områdesbaserat förvaltningsverktyg, inklusive ett marint skyddat område, eller tillhörande åtgärder som antagits av partskonferensen enligt denna del, som i efterhand, antingen helt eller delvis, faller inom befogenheterna för detta instrument, ramverk eller organ fortsätta att tillämpas fram till dess att partskonferensen granskar och, i nära samarbete och samordning med det aktuella instrumentet, ramverket eller organet, beslutar att, beroende på vad som är nödvändigt, upprätthålla, ändra eller upphäva det områdesbaserade förvaltningsverktyget, inklusive ett marint skyddat område, och tillhörande åtgärder.

Artikel 23

Beslutsfattande

1. Som regel ska besluten och rekommendationerna enligt denna del antas i samförstånd.

2. Om inget samförstånd har uppnåtts ska besluten och rekommendationerna enligt denna del antas med tre fjärdedels majoritet av närvarande och röstande parter, efter att partskonferensen har beslutat, med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande parter, att alla ansträngningar för att uppnå samförstånd har uttömts.

3. Beslut som har fattats enligt denna del ska träda i kraft 120 dagar efter det möte i partskonferensen vid vilket de fattades och vara bindande för alla parter.

4. Under den period på 120 dagar som föreskrivs i punkt 3 ovan får alla parter, genom en skriftlig anmälan till sekretariatet, göra en invändning med avseende på ett beslut som antagits enligt denna del, varvid det beslutet inte ska vara bindande för den parten. En invändning mot ett beslut kan när som helst dras tillbaka genom en skriftlig anmälan till sekretariatet, varvid beslutet ska vara bindande för parten i fråga 90 dagar efter det datum då anmälan om att invändningen har dragits tillbaka lämnades in.

5. En part som gör en invändning enligt punkt 4 ovan ska vid tidpunkten för invändningen lämna in en skriftlig förklaring till sekretariatet angående skälen till invändningen, vilken ska bygga på en eller flera av följande skäl:

a) Beslutet är oförenligt med detta avtal eller den invändande partens rättigheter och skyldigheter i enlighet med konventionen.

b) Beslutet innebär att den invändande parten diskrimineras på ett orättvist sätt till formen eller i praktiken.

c) Det är vid tidpunkten för invändningen inte praktiskt möjligt för parten, trots att den gjort alla rimliga ansträngningar, att efterleva beslutet.

6. En part som gör en invändning enligt punkt 4 ovan ska, så långt det är praktiskt möjligt, anta alternativa åtgärder eller förfaranden som är likvärdiga med det beslut som parten har invänt mot och ska inte anta eller vidta åtgärder som skulle undergräva effektiviteten i det beslut som den har invänt mot såvida inte dessa åtgärder är avgörande för den invändande partens utövande av sina rättigheter och skyldigheter i enlighet med konventionen.

7. Den invändande parten ska lämna in en rapport till partskonferensens nästa ordinarie möte efter sin anmälan enligt punkt 4 ovan, och regelbundet därefter, om sitt genomförande av punkt 6 ovan, som grund för övervakningen och granskningen enligt artikel 26.

8. En invändning mot ett beslut som fattats i enlighet med punkt 4 ovan får endast förnyas om den invändande parten anser att det fortfarande är nödvändigt, vart tredje år efter beslutets ikraftträdande, genom en skriftlig anmälan till sekretariatet. Denna skriftliga anmälan ska innehålla en förklaring av skälen till den ursprungliga invändningen.

9. Om ingen anmälan om förnyelse enligt punkt 8 ovan har tagits emot ska invändningen automatiskt betraktas som upphävd, varefter beslutet ska vara bindande för den parten 120 dagar efter att invändningen upphävdes automatiskt. Sekretariatet ska underrätta parten 60 dagar före det datum då invändningen kommer att upphävas automatiskt.

10. Beslut som partskonferensen har antagit enligt denna del, och invändningar mot dessa beslut, ska göras tillgängliga för allmänheten av sekretariatet och vidarebefordras till alla stater, alla relevanta rättsliga instrument och ramar samt alla relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ.

Artikel 24 **Nödåtgärder**

1. Partskonferensen ska fatta beslut om att anta åtgärder i områden utanför nationell jurisdiktion, som ska tillämpas i nödsituationer, vid behov, om ett naturfenomen eller en av människan förorsakad katastrof har orsakat, eller sannolikt kommer att orsaka, allvarlig eller oåterkallelig skada på marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, för att säkerställa att den allvarliga eller oåterkalleliga skadan inte förvärras.

2. Åtgärder som antagits enligt denna artikel ska endast anses vara nödvändiga om den allvarliga eller oåterkalleliga skadan, efter samråd med relevanta rättsliga instrument eller ramar eller relevanta globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ, inte kan hanteras på ett skyndsamt sätt genom tillämpningen av andra artiklar i detta avtal eller av ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller ett relevant globalt, regionalt, lokalt eller sektoriellt organ.

3. Åtgärder som antagits i en nödsituation ska bygga på bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, och utformas med beaktande av försiktighetsansatsen. Dessa åtgärder kan föreslås av parterna eller rekommenderas av det vetenskapliga och tekniska organet, och de kan antas mellan sammanträdena. Åtgärderna ska vara tillfälliga och måste omprövas för ett nytt beslut vid partskonferensens nästa möte efter deras antagande.

4. Åtgärderna ska upphöra att gälla två år efter deras ikraftträdande eller upphävas tidigare av partskonferensen när de har ersatts av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, och tillhörande åtgärder som fastställts i enlighet med denna

del, eller av åtgärder som antagits av ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller ett relevant globalt, regionalt, subregionalt eller sektoriellt organ, eller genom ett beslut av partskonferensen om de omständigheter som föranledde åtgärden inte längre existerar.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

5. Förfaranden och riktlinjer för inrättandet av nödåtgärder, inbegripet samrådsförfaranden, ska vid behov utarbetas av det vetenskapliga och tekniska organet för övervägande och antagande av partskonferensen så snart som möjligt. Dessa förfaranden ska vara inkluderande och transparenta.

Artikel 25

Genomförande

1. Parterna ska säkerställa att verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i områden utanför nationell jurisdiktion bedrivs i enlighet med de beslut som antagits enligt denna del.
2. Inget i detta avtal ska hindra en part från att anta strängare åtgärder med avseende på sina medborgare eller fartyg eller med avseende på verksamheter inom sin jurisdiktion eller kontroll utöver de som antagits enligt denna del, i enlighet med folkrätten och till stöd för målen i avtalet.
3. Genomförandet av de åtgärder som antagits enligt denna del bör inte medföra en oproportionerlig börda på små östater under utveckling eller de minst utvecklade länderna, varken direkt eller indirekt.
4. Parterna ska, där så är lämpligt, främja antagandet av åtgärder inom relevanta rättsliga instrument och ramar eller relevanta globala, regionala, subregionala eller sektoriella organ i vilka de ingår som medlemmar, för att stödja genomförandet av de beslut och rekommendationer som antagits av partskonferensen enligt denna del.
5. Parterna ska uppmana de stater som har rätt att bli parter i detta avtal, i synnerhet de vars verksamheter bedrivs och vars fartyg eller medborgare är verksamma i ett område som omfattas av ett etablerat områdesbaserat förvaltningsverktyg, inklusive ett marint skyddat område, att anta åtgärder som stöder partskonferensens beslut och rekommendationer om områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som antagits enligt denna del.
6. En part som inte är part eller deltagare i ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller medlem i ett relevant globalt, regionalt,

subregionalt eller sektoriellt organ, och som inte på annat sätt samtycker till att tillämpa de åtgärder som fastställts inom ramen för dessa instrument och ramar och av dessa organ ska inte befrias från skyldigheten att, i enlighet med konventionen och detta avtal, samarbeta för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

Artikel 26

Övervakning och översyn

1. Parterna ska, enskilt eller gemensamt, rapportera till partskonferensen om genomförandet av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som inrättats enligt denna del och tillhörande åtgärder. Dessa rapporter, och den information och den översyn som avses i punkt 2 respektive 3 nedan, ska göras tillgängliga för allmänheten av sekretariatet.
2. De relevanta rättsliga instrumenten och ramarna och de relevanta globala, regionala, subregionala eller sektoriella organen ska uppmanas att tillhandahålla information till partskonferensen om genomförandet av de åtgärder som de har antagit för att uppnå målen med områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som inrättats enligt denna del.
3. Områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som inrättats enligt denna del, inbegripet tillhörande åtgärder, ska övervakas och regelbundet ses över av det vetenskapliga och tekniska organet, med beaktande av de rapporter och den information som avses i punkt 1 respektive 2 ovan.
4. Vid den översyn som avses i punkt 3 ovan ska det vetenskapliga och tekniska organet bedöma ändamålsenligheten hos områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som inrättats enligt denna del, inbegripet tillhörande åtgärder och de framsteg som har gjorts för att uppnå deras mål, och ge råd och rekommendationer till partskonferensen.
5. Efter översynen ska partskonferensen vid behov anta beslut eller rekommendationer om ändring, utvidgning eller upphävande av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, och eventuella tillhörande åtgärder som antagits av partskonferensen, på grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell

DEL IV

MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNINGAR

Artikel 27

Mål

Målen med denna del är att

- a) Verkställa bestämmelserna i konventionen om miljökonsekvensbedömning i områden utanför nationell jurisdiktion genom att fastställa processer, tröskelvärden och andra krav för parternas genomförande och rapportering av bedömningar,
- b) säkerställa att verksamheter som omfattas av denna del bedöms och genomförs för att förebygga, lindra och hantera väsentliga negativa effekter i syfte att skydda och bevara den marina miljön,
- c) stödja bedömningen av kumulativa effekter och effekter i områden inom nationell jurisdiktion,
- d) möjliggöra strategiska miljöbedömningar,
- e) åstadkomma en enhetlig ram för miljökonsekvensbedömning av verksamheter i områden utanför nationell jurisdiktion,
- f) bygga upp och förstärka kapaciteten hos parterna, särskilt utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling, att utarbeta, utföra och utvärdera miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar till stöd för målen i detta avtal.

Artikel 28

Skyldigheten att utföra miljökonsekvensbedömningar

1. Parterna ska säkerställa att de möjliga effekterna på den marina miljön av planerade verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som äger rum i områden utanför nationell jurisdiktion bedöms så som fastställs i denna del innan de godkänns.

2. Om en part med jurisdiktion eller kontroll över en planerad verksamhet som ska utföras i marina områden inom nationell jurisdiktion fastställer att verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar av eller märkbara och skadliga förändringar av den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion ska parten säkerställa att en miljökonsekvensbedömning av verksamheten utförs i enlighet med denna del eller att en miljökonsekvensbedömning utförs inom ramen för partens nationella förfarande. En part som utför en sådan bedömning inom ramen för partens nationella förfarande ska

a) se till att relevant information i god tid finns tillgänglig genom clearing house-mekanismen under det nationella förfarandet,

b) säkerställa att verksamheten övervakas på ett sätt som är förenligt med kraven för det nationella förfarandet,

c) säkerställa att rapporter om miljökonsekvensbedömningar och andra relevanta övervakningsrapporter finns tillgängliga genom clearing house-mekanismen i enlighet med detta avtal.

3. När det vetenskapliga och tekniska organet har tagit emot den information som avses i punkt 2 a ovan kan den lämna synpunkter till parten med jurisdiktion eller kontroll över den planerade verksamheten.

Artikel 29

Förhållandet mellan detta avtal och processerna för miljökonsekvensbedömning inom ramen för relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ

1. Parterna ska främja användningen av miljökonsekvensbedömningar och antagandet och genomförandet av de standarder och/eller riktlinjer som utarbetats enligt artikel 38 i relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ i vilka de ingår som medlemmar.

2. Partskonferensen ska utveckla mekanismer enligt denna del som det vetenskapliga och tekniska organet kan använda för att samarbeta med relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ som reglerar verksamheter i områden utanför nationell jurisdiktion eller skyddar den marina miljön.

3. När det vetenskapliga och tekniska organet i enlighet med artikel 38 utarbetar eller uppdaterar standarder eller riktlinjer för

miljökonsekvensbedömningar som parter i detta avtal gör av verksamheter i områden utanför nationell jurisdiktion ska organet, där så är lämpligt, samarbeta med relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

4. Det är inte nödvändigt att utföra en förhandskontroll eller en miljökonsekvensbedömning av en planerad verksamhet i områden utanför nationell jurisdiktion om parten med jurisdiktion eller kontroll över den planerade verksamheten har fastställt

a) att de möjliga effekterna av den planerade verksamheten eller kategorin av verksamhet har bedömts i enlighet med kraven i andra relevanta rättsliga instrument och ramar eller av relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ,

b) att

i) den bedömning som redan utförts av den planerade verksamheten är likvärdig med den som krävs enligt denna del, och att resultaten av bedömningen beaktas, eller

ii) de föreskrifter eller standarder för relevanta rättsliga instrument och ramar eller relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ som härrör från bedömningen var utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter under tröskelvärdet för miljökonsekvensbedömningar enligt denna del, och att de har uppfyllts.

5. Om en miljökonsekvensbedömning av en planerad verksamhet i områden utanför nationell jurisdiktion har utförts inom ramen för ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller ett relevant globalt, regionalt, subregionalt eller sektoriellt organ ska den berörda parten säkerställa att rapporten om miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom clearing house-mekanismen.

6. Om de planerade verksamheter som uppfyller kriterierna i punkt 4 b i ovan inte är föremål för övervakning och granskning inom ramen för ett relevant rättsligt instrument eller ramverk eller ett relevant globalt, regionalt, subregionalt eller sektoriellt organ ska parterna övervaka och granska verksamheterna och säkerställa att övervaknings- och granskningsrapporterna offentliggörs genom clearing house-mekanismen.

Artikel 30
**Gränsvärden och faktorer för utförande av
miljökonsekvensbedömningar**

1. Om en planerad verksamhet kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön, eller om effekterna av verksamheten är okända eller oklara, ska parten med jurisdiktion eller kontroll över verksamheten utföra en förhandskontroll av verksamheten enligt artikel 31, med användning av de faktorer som anges i punkt 2 nedan, och enligt följande krav:

a) Förhandskontrollen ska vara tillräckligt ingående för att parten ska kunna bedöma huruvida den har skälig anledning att anta att den planerade verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar av eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön, och den ska omfatta

i) en beskrivning av den planerade verksamheten, inbegripet dess syfte, plats, varaktighet och intensitet, och

ii) en inledande analys av de möjliga effekterna, inbegripet med hänsyn till kumulativa effekter och, i förekommande fall, alternativ till den planerade verksamheten.

b) Om det fastställs på grundval av förhandskontrollen att parten har skälig anledning att anta att verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar av eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön ska en miljökonsekvensbedömning utföras i enlighet med bestämmelserna i denna del.

2. När parterna ska fastställa huruvida planerade verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll uppfyller det gränsvärde som anges i punkt 1 ovan ska de ta hänsyn till följande icke uttömmande faktorer:

a) Typen av verksamhet och den teknik som används för verksamheten samt det sätt på vilket den ska bedrivas.

b) Verksamhetens varaktighet.

c) Verksamhetens plats.

d) Platsens egenskaper och ingående ekosystem (inbegripet områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet).

e) De möjliga effekterna av verksamheten, inbegripet de möjliga kumulativa effekterna och de möjliga effekterna i områden inom nationell jurisdiktion.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

f) Den omfattning i vilken effekterna av verksamheten är okända eller oklara.

g) Andra relevanta ekologiska eller biologiska kriterier.

Artikel 31

Process för miljökonsekvensbedömningar

1. Parterna ska säkerställa att processen vid utförande av en miljökonsekvensbedömning enligt denna del omfattar följande steg:

a) *Förhandskontroll.* Parterna ska i god tid göra en förhandskontroll för att fastställa huruvida en miljökonsekvensbedömning krävs med avseende på en planerad verksamhet under deras jurisdiktion eller kontroll, i enlighet med artikel 30, och göra sitt beslut tillgängligt för allmänheten enligt följande:

i) Om en part fastställer att en miljökonsekvensbedömning inte krävs med avseende på en planerad verksamhet under dess jurisdiktion eller kontroll ska parten göra relevant information, inbegripet enligt artikel 30.1 a, tillgänglig för allmänheten genom clearing house-mekanismen enligt detta avtal.

ii) På grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, får en part lämna sina synpunkter på de möjliga effekterna av en planerad verksamhet för vilket ett beslut har fattats i enlighet med led a i ovan till den part som fattade det beslutet och det vetenskapliga och tekniska organet inom 40 dagar efter dess offentliggörande.

iii) Om den part som lämnade sina synpunkter har uttryckt farhågor kring de möjliga effekterna av en planerad verksamhet för vilket beslutet fattades ska den part som fattade beslutet ta hänsyn till dessa farhågor och eventuellt ompröva sitt beslut.

iv) Efter att ha beaktat de farhågor som registrerats av en part enligt led a ii ovan ska det vetenskapliga och tekniska organet överväga och eventuellt utvärdera de möjliga effekterna av den planerade

verksamheten på grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen och, där så är lämpligt, ge rekommendationer till den part som fattade beslutet efter att ha gett den parten möjlighet att bemöta de farhågor som registrerats och tagit svaren i beaktande.

v) Den part som fattade beslutet enligt led a i ska ta hänsyn till varje rekommendation från det vetenskapliga och tekniska organet.

vi) Registreringen av synpunkter och rekommendationerna från det vetenskapliga och tekniska organet ska göras tillgängliga för allmänheten, inbegripet genom clearing house-mekanismen.

b) *Avgränsning.* Parterna ska säkerställa att de viktigaste miljömässiga effekterna och eventuella därmed förbundna effekter, däribland ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter, inbegripet möjliga kumulativa effekter och effekter i områden inom nationell jurisdiktion, och möjliga alternativ till den planerade verksamheten i förekommande fall, som ska ingå i den miljökonsekvensbedömning som ska utföras enligt denna del, identifieras. Omfattningen ska fastställas med användning av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

c) *Konsekvensbedömning och utvärdering.* Parterna ska säkerställa att effekterna av planerade verksamheter, inbegripet kumulativa effekter och effekter i områden inom nationell jurisdiktion, bedöms och utvärderas med användning av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

d) *Förebyggande, lindring och hantering av möjliga negativa effekter.* Parterna ska säkerställa

i) att åtgärder för att förebygga, lindra och hantera möjliga negativa effekter av de planerade verksamheterna under deras jurisdiktion eller kontroll identifieras och analyseras för att undvika väsentliga negativa effekter, inbegripet åtgärder som omfattar överväganden om alternativ till den planerade verksamheten under deras jurisdiktion eller kontroll,

ii) att dessa åtgärder, i förekommande fall, införlivas i en miljöförvaltningsplan.

e) Parterna ska säkerställa en kungörelse och ett offentligt samråd i enlighet med artikel 32.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

f) Parterna ska säkerställa att en rapport om miljökonsekvensbedömning utarbetas och offentliggörs i enlighet med artikel 33.

2. Parterna får utföra gemensamma miljökonsekvensbedömningar, i synnerhet av planerade verksamheter under jurisdiktion eller kontroll av små östater under utveckling.

3. En förteckning över experter ska skapas inom ramen för det vetenskapliga och tekniska organet. Parter med begränsad kapacitet får begära råd och stöd från dessa experter när de utför och utvärderar förhandskontroller och miljökonsekvensbedömningar av en planerad verksamhet under deras jurisdiktion eller kontroll. Experterna får inte utses till en annan del av processen för miljökonsekvensbedömning av samma verksamhet. Den part som begärde råd och stöd ska säkerställa att miljökonsekvensbedömningen lämnas in till den för granskning och beslut.

Artikel 32

Kungörelser och samråd

1. Parterna ska säkerställa att en planerad verksamhet kungörs i god tid, bland annat genom offentliggörande via clearing house-mekanismen och sekretariatet, och att planerade och effektiva tidsbundna möjligheter, så långt det är praktiskt möjligt, erbjuds alla stater, i synnerhet angränsande kuststater och andra närliggande stater som är potentiellt mest påverkade stater, samt berörda parter i processen för miljökonsekvensbedömningen. Kungörelser ska göras och möjligheter till deltagande, inbegripet genom inlämning av synpunkter, ska, i förekommande fall, finnas under hela processen för miljökonsekvensbedömningen, inbegripet när omfattningen av en miljökonsekvensbedömning fastställs enligt artikel 31.1 b och när ett utkast till rapport om miljökonsekvensbedömningen utarbetas enligt artikel 33, innan ett beslut fattas om huruvida verksamheten ska godkännas.

2. De potentiellt mest påverkade staterna ska fastställas med beaktande av den planerade verksamhetens karaktär och möjliga effekter på den marina miljön och ska omfatta följande:

a) Kuststater där det finns skälig anledning att anta att verksamheten påverkar deras utövande av suveräna rättigheter för att utforska, nyttja, bevara eller förvalta naturresurser.

b) Stater som i området för den planerade verksamheten bedriver sådana mänskliga verksamheter, inbegripet ekonomiska verksamheter, i fråga om vilka det finns skäl原因 att anta att de kommer att påverkas.

3. De parter som berörs av denna process omfattar urfolk och lokala samhällen med relevanta traditionella kunskaper, relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, civilsamhället, det vetenskapliga samfundet och allmänheten.

4. Kungörelser och samråd ska, i enlighet med artikel 48.3, vara inkluderande och transparenta, göras respektive hållas vid lämplig tidpunkt och vara riktade och proaktiva om de inbegriper små östater under utveckling.

5. Väsentliga synpunkter som tagits emot under samrådsprocessen, inklusive från intilliggande kuststater och andra stater i närheten av den planerade aktiviteten som är potentiellt mest påverkade stater, ska beaktas och besvaras eller bemötas av parterna. Parterna ska särskilt beakta synpunkter angående de möjliga effekterna i områden inom nationell jurisdiktion och i förekommande fall lämna skriftliga svar på dessa synpunkter, inbegripet beträffande ytterligare åtgärder som är avsedda att hantera dessa möjliga effekter. Parterna ska offentliggöra de synpunkter som tagits emot tillsammans med svaren eller beskrivningarna av det sätt som de har hanterats på.

6. Om en planerad verksamhet påverkar områden i det öppna havet som är helt omgivna av andra staters exklusiva ekonomiska zoner ska parterna

a) hålla riktade och proaktiva samråd, inbegripet en förhandsanmälan, med dessa omgivande stater,

b) beakta dessa omgivande staters åsikter och synpunkter på den planerade verksamheten och lämna skriftliga svar som särskilt rör dessa åsikter och synpunkter och, i förekommande fall, omarbeta den planerade verksamheten i enlighet därmed.

7. Parterna ska säkerställa tillgången till information om processen för miljökonsekvensbedömning enligt detta avtal. Parterna ska emellertid inte vara skyldiga att avslöja konfidentiell eller skyddad information. Det faktum att konfidentiell eller skyddad information har redigerats ska anges i offentliga handlingar.

1. Parterna ska säkerställa att en rapport om miljökonsekvensbedömning utarbetas för varje sådan bedömning som utförts i enlighet med denna del.
2. Rapporten om miljökonsekvensbedömning ska åtminstone omfatta följande information: En beskrivning av den planerade verksamheten, inbegripet dess plats. En beskrivning av resultaten av avgränsningsstudien. En bedömning av utgångsläget för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas. En beskrivning av möjliga effekter, inbegripet möjliga kumulativa effekter och eventuella effekter i områden inom nationell jurisdiktion. En beskrivning av möjliga åtgärder för förebyggande, lindring och hantering. En beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor. Information om den offentliga samrådsprocessen. En beskrivning av utvärderingen av rimliga alternativ till den planerade verksamheten. En beskrivning av uppföljningsinsatser, inbegripet en miljöförvaltningsplan. En icke-teknisk sammanfattning.
3. Parten ska göra utkastet till rapport om miljökonsekvensbedömning tillgängligt genom clearing house-mekanismen under det offentliga samrådet för att ge det vetenskapliga och tekniska organet möjlighet att granska och utvärdera rapporten.
4. Det vetenskapliga och tekniska organet får, på lämpligt sätt och i god tid, lämna synpunkter på utkastet till rapport om miljökonsekvensbedömning till parten. Parten ska ta hänsyn till alla synpunkter som lämnats av det vetenskapliga och tekniska organet.
5. Parterna ska offentliggöra rapporterna om miljökonsekvensbedömning, inbegripet genom clearing house-mekanismen. Sekretariatet ska säkerställa att alla parter underrättas i god tid när rapporterna offentliggörs genom clearing house-mekanismen.
6. De slutgiltiga rapporterna om miljökonsekvensbedömning ska beaktas av det vetenskapliga och tekniska organet, på grundval av relevanta rutiner, förfaranden och kunskaper inom ramen för detta avtal, i samband med utarbetandet av riktlinjer, inbegripet fastställandet av bästa praxis.
7. Ett urval av den offentliggjorda information som används i processen för förhandskontroll för att fatta beslut om huruvida en miljökonsekvensbedömning ska utföras, i enlighet med artiklarna 30 och

31, ska beaktas och granskas av det vetenskapliga och tekniska organet, på grundval av relevanta rutiner, förfaranden och kunskaper inom ramen för detta avtal, i samband med utarbetandet av riktlinjer, inbegripet fastställandet av bästa praxis.

Artikel 34

Beslutsfattande

1. En part under vars jurisdiktion eller kontroll en planerad verksamhet faller ska vara ansvarig för att fastställa om den ska få bedrivas.
2. Vid fastställande av huruvida den planerade verksamheten ska få bedrivas enligt denna del ska full hänsyn tas till en miljökonsekvensbedömning som utförts i enlighet med denna del. Ett beslut om att godkänna den planerade verksamheten under jurisdiktion eller kontroll av en part ska endast fattas om parten, med beaktande av skadelindrande och förvaltningsmässiga åtgärder, har fastställt att den har gjort alla rimliga ansträngningar för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas på ett sätt som är förenligt med förebyggandet av väsentliga negativa effekter på den marina miljön.
3. Beslutshandlingarna ska innehålla en tydlig beskrivning av eventuella villkor för godkännande med avseende på skadelindrande åtgärder och uppföljningskrav. Beslutshandlingarna ska offentliggöras, bland annat genom clearing house-mekanismen.
4. På begäran av en part får partskonferensen ge råd och stöd till den parten när den ska fastställa huruvida en planerad verksamhet under dess jurisdiktion eller kontroll ska få bedrivas.

Artikel 35

Övervakning av effekterna av godkända verksamheter

Parterna ska, genom att använda bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, den relevanta traditionella kunskapen hos urfolk och lokala samhällen, övervaka effekterna av de verksamheter i områden utanför nationell jurisdiktion som de tillåter eller i vilka de deltar, för att fastställa huruvida dessa verksamheter sannolikt kommer att medföra föroreningar eller få negativa effekter på den marina miljön. I synnerhet ska varje part övervaka de miljömässiga effekterna och eventuella därmed förknippade effekter, däribland ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter, av en godkänd verksamhet under deras jurisdiktion eller

kontroll i enlighet med de villkor som har fastställts för godkännandet av verksamheten.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

Artikel 36

Rapportering om effekter av godkända verksamheter

1. Parterna ska, oavsett om de agerar enskilt eller gemensamt, regelbundet rapportera om effekterna av den godkända verksamheten och resultaten av den övervakning som krävs enligt artikel 35.
2. Övervakningsrapporterna ska offentliggöras, inbegripet genom clearing house- mekanismen, och det vetenskapliga och tekniska organet får granska och utvärdera övervakningsrapporterna.
3. Övervakningsrapporterna ska beaktas av det vetenskapliga och tekniska organet, på grundval av relevanta rutiner, förfaranden och kunskaper inom ramen för detta avtal, i samband med utarbetandet av riktlinjer för övervakningen av effekterna av godkända verksamheter, inbegripet fastställandet av bästa praxis.

Artikel 37

Granskning av godkända verksamheter och deras effekter

1. Parterna ska säkerställa att effekterna av de godkända verksamheter som övervakas i enlighet med artikel 35 granskas.
2. Om parten med jurisdiktion eller kontroll över verksamheten identifierar väsentliga negativa effekter som antingen inte förutsågs i miljökonsekvensbedömningen, mot bakgrund av deras karaktär eller allvarlighet, eller som härrör från en överträdelse av något av de villkor som fastställts för godkännandet av verksamheten, ska parten se över sitt beslut om att godkänna verksamheten, underrätta partskonferensen, övriga parter och allmänheten, inbegripet genom clearing house- mekanismen, och
 - a) kräva att åtgärder föreslås och genomförs för att förebygga, lindra och/eller hantera dessa effekter eller vidta andra nödvändiga åtgärder och/eller avbryta verksamheten, där då är lämpligt, och
 - b) i god tid utvärdera eventuella åtgärder som genomförts eller vidtagits enligt led a ovan.

3. På grundval av de rapporter som tagits emot enligt artikel 36 får det vetenskapliga och tekniska organet underrätta den part som godkände verksamheten om det anser att verksamheten kan ha väsentliga negativa effekter som antingen inte förutsågs i miljökonsekvensbedömningen eller som härrör från en överträdelse av något av villkoren för godkännande av verksamheten och, där så är lämpligt, ge rekommendationer till parten.

4. a) På grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, får en part framföra sina farhågor, till den part som godkänt verksamheten och till det vetenskapliga och tekniska organet, att den godkända verksamheten kan ha väsentliga negativa effekter som antingen inte förutsågs i miljökonsekvensbedömningen, mot bakgrund av deras karaktär eller allvarlighet, eller som härrör från en överträdelse av något av villkoren för godkännande av verksamheten.

b) Den part som godkände verksamheten ska ta hänsyn till sådana farhågor.

c) Efter att ha tagit hänsyn till de farhågor som framförts av en part ska det vetenskapliga och tekniska organet granska och eventuellt utvärdera frågan på grundval av bästa tillgängliga vetenskap och vetenskapliga information och, i förekommande fall, relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, och underrätta den part som godkände verksamheten om det anser att verksamheten kan ha väsentliga negativa effekter som antingen inte förutsågs i miljökonsekvensbedömningen eller som härrör från en överträdelse av något av villkoren för godkännande av verksamheten och, efter att ha gett den parten möjlighet att bemöta de farhågor som framförts och tagit svaren i beaktande, och där så är lämpligt, ge rekommendationer till den part som godkände verksamheten.

d) De framförda farhågorna, eventuella underrättelser som utfärdats och eventuella rekommendationer som lämnats av det vetenskapliga och tekniska organet ska göras tillgängliga för allmänheten, inbegripet genom clearing house-mekanismen.

e) Den part som godkände verksamheten ska beakta eventuella underrättelser som utfärdats och eventuella rekommendationer som lämnats av det vetenskapliga och tekniska organet.

5. Alla stater, i synnerhet angränsande kuststater och andra stater i närheten av verksamheten som är potentiellt mest påverkade stater, och alla berörda parter ska hållas informerade genom clearing house-

mekanismen och kan rådfrågas i samband med övervaknings-, rapporterings- och granskningsprocesserna med avseende på verksamheter som godkänts enligt detta avtal.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

6. Parterna ska, inbegripet genom clearing house-mekanismen, offentliggöra

a) rapporter om granskningen av den godkända verksamhetens effekter,

b) beslutshandlingar, inbegripet en redogörelse av skälen till det beslut som fattats av parten, om en part har ändrat sitt beslut om godkännande av verksamheten.

Artikel 38

Standarder och/eller riktlinjer som ska utarbetas av det vetenskapliga och tekniska organet med avseende på miljökonsekvensbedömningar

1. Det vetenskapliga och tekniska organet ska utarbeta standarder eller riktlinjer för granskning och antagande av partskonferensen om

a) fastställandet av huruvida tröskelvärdena för utförande av en förhandskontroll eller en miljökonsekvensbedömning enligt artikel 30 har uppfyllts eller överskridits för de planerade verksamheterna, inbegripet på grundval av de icke-uttömmande faktorer som anges i punkt 2 i den artikeln,

b) bedömningen av kumulativa effekter i områden utanför nationell jurisdiktion och hur dessa effekter bör beaktas i samband med processen för miljökonsekvensbedömning,

c) bedömningen av effekter, i områden inom nationell jurisdiktion, av planerade verksamheter i områden utanför nationell jurisdiktion och hur dessa effekter bör beaktas i samband med processen för miljökonsekvensbedömning,

d) förfarandet för kungörelse och samråd enligt artikel 32, inbegripet fastställandet av vad som utgör konfidentiell eller skyddad information,

e) det innehåll som krävs i rapporter om miljökonsekvensbedömning och offentliggjord information som används i förhandskontrollprocessen enligt artikel 33, inbegripet bästa praxis,

f) övervakningen av och rapporteringen om effekterna av godkända verksamheter i enlighet med artiklarna 35 och 36, inbegripet fastställandet av bästa praxis,

g) utförandet av strategiska miljöbedömningar.

2. Det vetenskapliga och tekniska organet får även utarbeta standarder och riktlinjer för övervägande och antagande av partskonferensen, bland annat avseende

a) en vägledande och icke-uttömmande förteckning, vilken ska uppdateras regelbundet, över verksamheter som kräver respektive inte kräver en miljökonsekvensbedömning samt över eventuella kriterier för dessa verksamheter,

b) utförandet av miljökonsekvensbedömningar av parter till detta avtal i områden som konstaterats behöva skydd eller särskild uppmärksamhet.

3. Alla standarder ska anges i en bilaga till detta avtal i enlighet med artikel 74.

Artikel 39

Strategiska miljöbedömningar

1. Parterna ska, enskilt eller i samarbete med andra parter, överväga att utföra strategiska miljöbedömningar av planer och program för verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll som ska bedrivas i områden utanför nationell jurisdiktion för att bedöma de möjliga effekterna av sådana planer eller program samt av alternativ på den marina miljön.

2. Partskonferensen får utföra en strategisk miljöbedömning av ett område eller en region för att sammanställa den bästa tillgängliga informationen om området eller regionen, bedöma befintliga och möjliga framtida effekter samt identifiera uppgiftsluckor och forskningsprioriteringar.

3. När parterna utför miljökonsekvensbedömningar i enlighet med denna del ska de ta hänsyn till resultaten av relevanta strategiska miljöbedömningar som utförts enligt punkterna 1 och 2 ovan, om de finns tillgängliga.

4. Partskonferensen ska utarbeta riktlinjer för utförandet av varje kategori av strategisk miljöbedömning som beskrivs i denna artikel.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

DEL V

KAPACITETSUPPBYGGNAD OCH ÖVERFÖRING AV MARIN TEKNOLOGI

Artikel 40

Mål

Målen med denna del är att

- a) ge stöd till parterna, särskilt utvecklingsländer som är parter, i genomförandet av bestämmelserna i detta avtal, för att uppnå dess mål,
- b) möjliggöra ett inkluderande, rättvist och effektivt samarbete och deltagande i de verksamheter som bedrivs enligt detta avtal,
- c) utveckla den marinvetenskapliga och tekniska kapaciteten, inbegripet i fråga om forskning, hos parterna, särskilt utvecklingsländer som är parter, när det gäller bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, bland annat genom tillgång till marin teknologi för, och överföring av marin teknologi till, utvecklingsländer som är parter,
- d) öka, sprida och dela kunskap om bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,
- e) mer specifikt ge stöd till utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling, genom kapacitetsuppbyggnad och utveckling och överföring av marin teknologi enligt detta avtal, för att uppnå målen vad avser
 - i) marina genetiska resurser, inbegripet fördelningen av nytta, som framgår av artikel 9,
 - ii) åtgärder som områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, som framgår av artikel 17,
 - iii) miljökonsekvensbedömningar, som framgår av artikel 27.

Artikel 41

Samarbete vid kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi

1. Parterna ska, direkt eller genom relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, samarbeta för att hjälpa andra parter, särskilt utvecklingsländer som är parter, att uppnå målen med detta avtal genom kapacitetsuppbyggnad och utveckling och överföring av havsforskning och marin teknologi.
2. I samband med kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi inom ramen för detta avtal ska parterna samarbeta på alla nivåer och i alla former, bland annat genom partnerskap med respektive medverkan av alla berörda aktörer, inbegripet, där så är lämpligt, den privata sektorn, civilsamhället och urfolk och lokala samhällen som innehar traditionell kunskap, såväl som genom förstärkt samarbete och samordning mellan relevanta rättsliga instrument och ramar och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ.
3. När parterna genomför denna del ska de till fullo erkänna de särskilda behoven för utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling. Parterna ska säkerställa att tillhandahållandet av kapacitetsuppbyggnad och överföringen av marin teknologi inte omfattas av betungande rapporteringskrav.

Artikel 42

Villkor för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi

1. Parterna ska, efter bästa förmåga, säkerställa kapacitetsuppbyggnad för utvecklingsländer som är parter och samarbeta för att möjliggöra överföring av marin teknologi, särskilt till utvecklingsländer som är parter som behöver och begär detta, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.
2. Parterna ska, efter bästa förmåga, tillhandahålla resurser för att ge stöd till sådan kapacitetsuppbyggnad och till utveckling och överföring av marin teknologi och för att underlätta tillgången till andra källor till stöd, med beaktande av sina nationella strategier, prioriteringar, planer och program.

3. Kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi bör vara en landsstyrd, öppen, effektiv och iterativ process som är övergripande och bygger på deltagande och jämställdhet. Processen ska, där så är lämpligt, bygga på och inte kopiera befintliga program och vägledas av tidigare lärdomar, inbegripet från verksamheter för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi inom ramen för relevanta rättsliga instrument och ramverk och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ. Så långt det är möjligt ska processen utgå från dessa verksamheter för att maximera effektiviteten och resultaten.

4. Kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi ska bygga på och anpassas till behoven och prioriteringarna för utvecklingsländer som är parter, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, vilka ska fastställas genom behovsbedömningar på individuell nivå från fall till fall, på subregional nivå eller på regional nivå. Dessa behov och prioriteringar kan bedömas av staten själv eller ske genom kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi och clearing house-mekanismen.

Artikel 43

Ytterligare villkor för överföring av marin teknologi

1. Parterna delar en långsiktig vision om vikten av att fullt ut förverkliga utveckling och överföring av teknik för ett inkluderande, rättvist och effektivt samarbete och deltagande i de verksamheter som bedrivs enligt detta avtal och för att fullt ut uppnå dess mål.
2. Överföring av marin teknologi inom ramen för detta avtal ska ske på rättvisa och mest gynnsamma villkor, inbegripet koncessions- och förmånsvillkor, och i enlighet med såväl de gemensamt överenskomna villkoren som målen i detta avtal.
3. Parterna ska främja och uppmuntra ekonomiska och juridiska villkor för överföringen av marin teknologi till utvecklingsländer som är parter, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, vilket kan omfatta särskilda incitament för företag och institutioner.
4. Vid överföring av marin teknologi ska hänsyn tas till alla rättigheter till sådan teknologi, och överföringen ska utföras med vederbörlig hänsyn till alla berättigade intressen, inbegripet rättigheterna och skyldigheterna för innehavare, leverantörer och mottagare av marin

teknologi och med särskilt beaktande av utvecklingsländernas intressen och behov för att uppnå målen i detta avtal.

5. Marin teknologi som överförs i enlighet med denna del ska vara lämplig, relevant och, så långt det är möjligt, tillförlitlig, överkomlig, uppdaterad, miljövänlig och tillgänglig i ett lättåtkomligt format för utvecklingsländer som är parter, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna.

Artikel 44

Typer av kapacitetssuppleering och överföring av marin teknologi

1. För de ändamål som anges i artikel 40 kan typerna av kapacitetssuppleering och överföring av marin teknologi ta flera former, till exempel stöd till inrättandet eller förbättringen av parternas kapacitet i fråga om mänskliga, finansiella, vetenskapliga, tekniska, organisatoriska, institutionella och övriga resurser, såsom

a) utbyte och användning av relevanta data, relevant information, relevant kunskap och relevanta forskningsresultat,

b) informationsspridning och medvetandehöjande åtgärder, inbegripet med avseende på relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, i linje med det fria och informerade förhandsmedgivande som getts av dessa urfolk och, i förekommande fall, lokala samhällen,

c) utveckling och förstärkning av relevant infrastruktur, inbegripet personalens utrustning och kapacitet för att använda och underhålla den,

d) utveckling och förstärkning av den institutionella kapaciteten och de nationella regelverken eller mekanismerna,

e) utveckling och förstärkning av mänskliga resurser och finansiella förvaltningsresurser och av teknisk expertkunskap genom utbyte, forskningssamarbete, tekniskt stöd, utbildning och överföring av marin teknologi,

f) utarbetande och utbyte av handböcker, riktlinjer och standarder,

g) utarbetande av tekniska och vetenskapliga program samt program för forskning och utveckling,

h) utveckling och förstärkning av funktioner och tekniska verktyg för effektiv övervakning, kontroll och tillsyn över verksamheter inom ramen för detta avtal.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

2. Mer information om de typer av kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi som anges i denna artikel finns i bilaga II.

3. Partskonferensen ska, med beaktande av rekommendationerna från kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi, regelbundet och vid behov granska, bedöma och ytterligare utveckla och ge vägledning om den vägledande och icke-uttömmande förteckning över de olika typerna av kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi som beskrivs i bilaga II för att återspegla tekniska framsteg och innovation och för att anpassa den till staternas och regionernas varierande behov.

Artikel 45

Övervakning och översyn

1. Kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi som utförs i enlighet med bestämmelserna i denna del ska övervakas och ses över regelbundet.

2. Den övervakning och översyn som avses i punkt 1 ovan ska utföras av kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi, under överinseende av partskonferensen, och vara inriktad på att

a) bedöma och se över de behov och prioriteringar som utvecklingsländer som är parter har när det gäller kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi, med särskilt beaktande av de särskilda behoven hos utvecklingsländer som är parter och av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, i enlighet med artikel 42.4,

b) se över det stöd som begärts, tillhandahållits och mobiliserats samt eventuella brister i uppfyllandet av de bedömda behoven i förhållande till detta avtal hos utvecklingsländer som är parter,

c) identifiera och mobilisera medel inom ramen för den finansiella mekanism som inrättas enligt artikel 52 för att utveckla och genomföra kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi, bland annat för utförandet av behovsbedömningar,

d) mäta resultaten på grundval av överenskomna indikatorer och granska resultatbaserade analyser, bland annat i fråga om prestationer inom, resultat av, framsteg inom och verkan av kapacitetsuppbyggnaden och överföringen av marin teknologi inom ramen för detta avtal samt i fråga om framgångar och utmaningar,

e) ge rekommendationer om uppföljande insatser, inbegripet om hur kapacitetsuppbyggnaden och överföringen av marin teknologi kan förbättras ytterligare för att ge utvecklingsländer som är parter, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, möjlighet att förstärka sitt genomförande av avtalet för att uppnå dess mål.

3. Som stöd till övervakningen och översynen av kapacitetsuppbyggnaden och överföringen av marin teknologi ska parterna lämna in rapporter till kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi. Dessa rapporter bör lämnas i ett format och med ett tidsintervall som ska fastställas av partskonferensen med beaktande av rekommendationerna från kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi. När parterna lämnar in sina rapporter ska de, i förekommande fall, ta hänsyn till synpunkter från regionala och subregionala organ avseende kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi. De rapporter som parterna lämnar in bör göras tillgängliga för allmänheten tillsammans med eventuella synpunkter från regionala och subregionala organ avseende kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi. Partskonferensen ska säkerställa att rapporteringskraven är begripliga och inte betungande, i synnerhet för utvecklingsländer som är parter, bland annat vad gäller kostnader och tidsåtgång.

Artikel 46

Kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi

1. En kommitté för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi inrättas härmed.
2. Kommittén ska bestå av ledamöter med lämpliga kvalifikationer och kunskaper som på ett objektivt sätt kan tjänstgöra i avtalets intresse och som har nominerats av parterna och valts av partskonferensen med beaktande av en jämn könsfördelning och en rättvis geografisk fördelning och med säkerställande av representation inom kommittén från de minst utvecklade länderna, små östater under utveckling och

kustlösa utvecklingsländer. Direktiven och villkoren för kommitténs verksamhet ska fastställas av partskonferensen vid dess första möte.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

3. Kommittén ska lämna in rapporter och rekommendationer som partskonferensen ska beakta och tillämpa där så är lämpligt.

DEL VI

INSTITUTIONELLA ARRANGEMANG

Artikel 47

Partskonferensen

1. En partskonferens inrättas härmed.
2. Partskonferensens första möte ska sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare senast ett år efter ikraftträdandet av detta avtal. Därefter ska partskonferensen hålla ordinarie möten med jämna mellanrum som ska fastställas av partskonferensen. Partskonferensen får hålla extraordinarie möten vid andra tidpunkter i enlighet med arbetsordningen.
3. Partskonferensens möten ska normalt ska äga rum vid sekretariatets säte eller i Förenta nationernas högkvarter.
4. Partskonferensen ska i samförstånd vid sitt första möte anta en arbetsordning för sig själv och sina underordnande organ, finansiella bestämmelser för sin finansiering och finansieringen av sekretariatet och eventuella underordnande organ och, därefter, en arbetsordning och finansiella bestämmelser för ytterligare underordnade organ som den kan komma att inrätta. Fram till dess att arbetsordningen har antagits ska arbetsordningen för regeringskonferensen om ett internationellt rättsligt bindande instrument inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion tillämpas.
5. Partskonferensen ska göra sitt yttersta för att anta beslut och rekommendationer i samförstånd. Om alla ansträngningar för att nå samförstånd har uttömts, och om inte annat föreskrivs i detta avtal, ska partskonferensens beslut och rekommendationer i sakfrågor antas med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande parter, och beslut i frågor om arbetsordningen ska antas av en majoritet av närvarande och röstande parter.

6. Partskonferensen ska fortlöpande se över och utvärdera genomförandet av detta avtal, och för detta ändamål

a) anta beslut och rekommendationer med avseende på genomförandet av detta avtal,

b) se över och underlätta utbytet mellan parterna av information som är relevant för genomförandet av detta avtal,

c) främja samarbetet och samordningen med och mellan relevanta rättsliga instrument och ramverk och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, bland annat genom att inrätta lämpliga processer, i syfte att öka samstämmigheten mellan de insatser som görs för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

d) inrätta sådana underorgan som bedöms vara nödvändiga för att stödja genomförandet av detta avtal,

e) anta en budget med tre fjärdedels majoritet av närvarande och röstande parter om alla ansträngningar att nå samförstånd har uttömts, med ett tidsintervall och för en budgetperiod som den själv har fastställt,

f) utöva andra funktioner som fastställs i detta avtal eller som kan krävas för dess genomförande.

7. Partskonferensen kan besluta att be Internationella havsrättsdomstolen om ett rådgivande yttrande i en rättslig fråga angående överensstämmelsen mellan detta avtal och ett förslag som lagts fram för partskonferensen i en fråga som faller inom dess behörighetsområde. Ett rådgivande yttrande ska inte begäras i en fråga som omfattas av andra globala, regionala, subregionala eller sektoriella organs befogenheter, i en fråga som nödvändigtvis inbegriper ett samtidigt beaktande av en tvist om suveräna rättigheter eller andra rättigheter som rör territorier på fastland eller öar eller åberopande därav, eller den rättsliga ställningen för ett område inom nationell jurisdiktion. Begäran ska innehålla en beskrivning av omfattningen av den rättsliga fråga i vilken det rådgivande yttrandet begärs. Partskonferensen får begära att ett sådant yttrande avges som ett brådskande ärende.

8. Partskonferensen ska, senast fem år efter ikraftträdandet av detta avtal och därefter med tidsintervall som den själv fastställer, bedöma och se över tillräckligheten och effektiviteten hos bestämmelserna i detta avtal och vid behov föreslå metoder för att stärka genomförandet av

dess bestämmelser för att på ett bättre sätt hantera frågan om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

Artikel 48

Öppenhet och insyn

1. Partskonferensen ska främja öppenhet och insyn i beslutsprocesserna och andra verksamheter som bedrivs enligt detta avtal.
2. Alla möten inom partskonferensen och dess underordnade organ ska vara öppna för observatörer som deltar i enlighet med arbetsordningen, såvida inte annat har beslutats av partskonferensen. Partskonferensen ska offentliggöra och upprätthålla ett offentligt register över sina beslut.
3. Partskonferensen ska främja öppenhet och insyn vid genomförandet av detta avtal, bland annat genom att sprida information till allmänheten och underlätta deltagande av, och samråd med, relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, urfolk och lokala samhällen med relevant traditionell kunskap, det vetenskapliga samfundet, civilsamhället och andra relevanta aktörer, där så är lämpligt och i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.
4. Företrädare för stater som inte är parter i detta avtal, relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ, urfolk och lokala samhällen med relevant traditionell kunskap, det vetenskapliga samfundet, civilsamhället och andra relevanta aktörer med intresse i frågor som rör partskonferensen kan begära att delta som observatörer i partskonferensens och dess underordnande organs möten. Partskonferensens arbetsordning ska omfatta villkoren för sådant deltagande och ska inte vara orimligt restriktiv i detta avseende. Arbetsordningen ska också ge utrymme för att sådana företrädare i god tid får tillgång till all relevant information.

Artikel 49

Det vetenskapliga och tekniska organet

1. Ett vetenskapligt och tekniskt organ inrättas härmed.
2. Det vetenskapliga och tekniska organet ska bestå av ledamöter som tjänstgör i egenskap av experter och i avtalets intresse och som har nominerats av parterna och valts av partskonferensen och som har lämpliga kvalifikationer med beaktande av behovet av tvärvetenskaplig expertkunskap, inbegripet relevant vetenskaplig och teknisk

expertkunskap och expertkunskap om relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, en jämn könsfördelning och en rättvis geografisk fördelning. Direktiven och villkoren för det vetenskapliga och tekniska organets verksamhet, inbegripet dess urvalsprocess och villkoren för ledamöternas mandat, ska fastställas av partskonferensen vid dess första möte.

3. Det vetenskapliga och tekniska organet får stödja sig på lämpliga råd från relevanta rättsliga instrument och ramverk och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ samt från andra vetenskapliga medarbetare och experter vid behov.

4. Under överinseende och vägledning av partskonferensen, och med beaktande av den tvärvetenskapliga expertkunskap som avses i punkt 2 ovan, ska det vetenskapliga och tekniska organet tillhandahålla vetenskaplig och teknisk rådgivning till partskonferensen, utföra de arbetsuppgifter som det har tilldelats enligt detta avtal och andra uppgifter som kan fastställas av partskonferensen samt lämna rapporter till partskonferensen om sitt arbete.

Artikel 50

Sekretariat

1. Ett sekretariat inrättas härmed. Partskonferensen ska vid sitt första möte vidta åtgärder för sekretariatets funktion, inbegripet fatta beslut om dess säte.

2. Fram till dess att sekretariatet inleder sin verksamhet ska Förenta nationernas generalsekreterare, genom enheten för havsärenden och havsrätt inom avdelningen för rättsliga frågor hos Förenta nationernas sekretariat, fullgöra sekretariatets uppgifter enligt detta avtal.

3. Sekretariatet och värdstaten får ingå en överenskommelse om säte. Sekretariatet ska åtnjuta rättskapacitet på värdstatens territorium, och värdstaten ska bevilja de privilegier och den immunitet som krävs för utövandet av dess funktioner.

4. Sekretariatet ska

a) ge administrativt och logistiskt stöd till partskonferensen och dess underordnade organ i samband med genomförandet av detta avtal,

b) anordna och bistå partskonferensens och andra organs möten enligt vad som fastställts enligt detta avtal eller av partskonferensen,

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

c) sprida information om genomförandet av detta avtal i god tid, bland annat genom att göra partskonferensens beslut tillgängliga för allmänheten och vidarebefordra dem till alla parter samt till relevanta rättsliga instrument och ramverk och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ,

d) underlätta samarbete och samordning, i förekommande fall, med andra relevanta internationella organs sekretariat och, i synnerhet, ingå administrativa och kontraktsmässiga överenskommelser som kan krävas för det ändamålet och för ett effektivt utförande av sina uppgifter, efter godkännande av partskonferensen,

e) sammanställa rapporter om utförandet av sina uppgifter enligt detta avtal och lämna dem till partskonferensen,

f) bistå i genomförandet av detta avtal och utföra andra uppgifter som kan fastställas av partskonferensen eller tilldelas enligt detta avtal.

Artikel 51

Clearing house-mekanism

1. En clearing house-mekanism inrättas härmed.

2. Clearing house-mekanismen ska huvudsakligen bestå av en plattform med öppen åtkomst. De särskilda villkoren för driften av clearing house-mekanismen ska fastställas av partskonferensen.

3. Clearing house-mekanismen ska

a) fungera som en central plattform där parterna kan komma åt, tillhandahålla och sprida information om verksamheter som äger rum i enlighet med bestämmelserna i detta avtal, inbegripet information med avseende på

i) marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, i enlighet med del II i detta avtal,

ii) inrättandet och genomförandet av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden,

iii) miljökonsekvensbedömningar,

iv) begäranden om kapacitetssuppleering och överföring av marin teknologi och möjligheter i samband därmed, inbegripet forskningssamarbeten och utbildningsmöjligheter, information om källor och tillgång till teknisk information och data för överföring av marin teknologi, möjligheter till underlättad åtkomst till marin teknologi samt tillgång till finansiering,

b) göra det lättare att tillgodose kapacitetssuppleeringsbehoven med hjälp av tillgängligt stöd och de leverantörer som står för överföringen av marin teknologi, inbegripet statliga, icke-statliga eller privata enheter som är intresserade av att delta som givare vid överföringen av marin teknologi, och underlätta åtkomsten till relaterad know-how och expertkunskap,

c) tillhandahålla kopplingar till relevanta globala, regionala, subregionala, nationella och sektoriella clearing house-mekanismer och andra genbanker, lagringsplatser och databaser, inbegripet de som rör relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen, och, om möjligt, främja kopplingarna till offentligt tillgängliga privata och icke-statliga plattformar för utbyte av information,

d) bygga vidare på globala, regionala och subregionala clearing house-institutioner, i förekommande fall, när regionala och subregionala mekanismer inrättas inom ramen för den globala mekanismen,

e) främja en ökad öppenhet och insyn, bland annat genom att underlätta utbytet av grundläggande miljödata och information om bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion mellan parterna och andra relevanta aktörer,

f) underlätta internationellt samarbete och samverkan, inbegripet vetenskapligt och tekniskt samarbete och samverkan,

g) utföra andra uppgifter som kan fastställas av partskonferensen eller tilldelas enligt detta avtal.

4. Clearing house-mekanismen ska förvaltas av sekretariatet, utan att det påverkar eventuella samarbeten med andra relevanta rättsliga instrument och ramverk och relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ som fastställts av partskonferensen, inbegripet den mellanstatliga oceanografiska kommissionen inom Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, Internationella

5. Vid förvaltningen av clearing house-mekanismen ska full hänsyn tas till de särskilda behoven hos utvecklingsländer som är parter och de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling som är parter, och deras åtkomst till mekanismen ska underlättas för att ge dessa stater möjlighet att använda den utan onödiga hinder eller administrativa bördor. Information ska tillhandahållas om verksamheter som syftar till att främja informationsutbyte, upplysningskampanjer och informationsspridning inom och med dessa stater och till att erbjuda program för dessa stater.

6. Konfidentialiteten hos och rättigheterna till den information som tillhandahålls enligt detta avtal ska respekteras. Inget i detta avtal ska tolkas som att det finns ett krav på utbyte av information som är skyddad mot offentliggörande enligt en parts nationella lagstiftning eller annan tillämplig lagstiftning.

DEL VII

FINANSIELLA RESURSER OCH DEN FINANSIELLA MEKANISMEN

Artikel 52

Finansiering

1. Varje part ska efter bästa förmåga tillhandahålla resurser till de verksamheter som syftar till att uppnå målen med detta avtal, med beaktande av sina nationella politiska riktlinjer, prioriteringar, planer och program.

2. De institutioner som inrättas enligt detta avtal ska finansieras genom fastställda bidrag från parterna.

3. En mekanism för tillhandahållande av lämpliga, tillgängliga, nya och kompletterande och förutsägbara finansiella resurser inom ramen för detta avtal inrättas härmed. Mekanismen ska ge stöd till utvecklingsländer som är parter när de genomför detta avtal, bland annat genom finansiering av kapacitetssuppletering och överföring av marin teknologi, och utföra andra uppgifter som fastställs i denna artikel för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald.

4. Mekanismen ska omfatta

a) en frivillig förvaltningsfond som inrättas av partskonferensen för att ge företrädare för utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små östater under utveckling, möjlighet att delta i mötena inom de organ som inrättas enligt detta avtal,

b) en särskild fond som ska finansieras genom

i) årliga bidrag i enlighet med artikel 14.6,

ii) betalningar i enlighet med artikel 14.7,

iii) ytterligare bidrag från parterna och privata aktörer som vill tillhandahålla finansiella resurser för att stödja bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

c) Globala miljöfonden.

5. Partskonferensen får överväga möjligheten att inrätta ytterligare fonder, som en del av den finansiella mekanismen, för att stödja bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion och för att finansiera återställande och ekologisk restaurering av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

6. Den särskilda fonden och Globala miljöfonden ska användas för att

a) finansiera projekt för kapacitetsuppbyggnad inom ramen för detta avtal, däribland effektiva projekt för bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald och andra insatser och program, inbegripet utbildning om överföring av marin teknologi,

b) bistå utvecklingsländer som är parter när de genomför detta avtal,

c) ge stöd till program för bevarande och hållbar användning som drivs av urfolk och lokala samhällen som innehavare av traditionell kunskap,

d) ge stöd till offentliga samråd på nationell, regional och subregional nivå,

e) finansiera utförandet av andra insatser som fastställs av partskonferensen.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

7. Inom ramen för den finansiella mekanismen bör man sträva efter att säkerställa att dubbelfinansiering undviks, och att komplementaritet och samstämmighet främjas, vid användning av fonderna inom mekanismen.

8. Finansiella resurser som mobiliseras för att stödja genomförandet av detta avtal kan omfatta finansiering som tillhandahålls genom offentliga och privata källor, både nationella och internationella, inbegripet, men inte begränsat till, bidrag från stater, internationella finansinstitut, befintliga finansieringsmekanismer inom ramen för globala och regionala instrument, givarorganisationer, mellanstatliga organisationer, icke-statliga organisationer och fysiska och juridiska personer, samt genom offentlig-privata partnerskap.

9. Vid tillämpning av detta avtal ska mekanismen verka under vägledning av och, där så är lämpligt, under överinseende av partskonferensen och vara ansvarig inför denna. Partskonferensen ska ge vägledning om övergripande strategier, policyer, programprioriteringar och krav för rätt till tillgång till och användning av finansiella medel.

10. Partskonferensen och den globala miljöfonden ska ingå överenskommelser för att verkställa ovanstående punkter vid partskonferensens första möte.

11. Mot bakgrund av det akuta behovet av att arbeta för bevarandet och den hållbara användningen av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion ska partskonferensen fastställa ett inledande mål för resursmobilisering fram till 2030 från alla källor inom den särskilda fonden, med beaktande av bland annat den särskilda fondens institutionella villkor och den information som tillhandahållits av kommittén för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi.

12. Tillgången till finansiering enligt detta avtal ska vara öppen för utvecklingsländer som är parter mot bakgrund av deras behov. Medel från den särskilda fonden ska tilldelas enligt kriterier för rättvis fördelning, med beaktande av behovet av bistånd till parter med särskilda behov, särskilt de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer, geografiskt missgynnade stater, små östater under utveckling, afrikanska kuststater, arkipelagstater och medelinkomstländer under utveckling, och med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna. Syftet med den särskilda fonden ska vara att säkerställa effektiv tillgång till medel genom

förenklade förfaranden för ansökning och godkännande och förbättrad tillgång till stöd för utvecklingsländer som är parter.

13. Med tanke på den begränsade kapaciteten ska parterna uppmuntra internationella organisationer att ge förmånlig behandling till utvecklingsländer som är parter, i synnerhet de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små östater under utveckling, och att ta hänsyn till deras särskilda behov och önskemål, med beaktande av de särskilda förutsättningarna för små östater under utveckling och de minst utvecklade länderna, när de tilldelar lämpliga medel och tekniskt stöd och använder sina specialiserade tjänster för bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion.

14. Partskonferensen ska inrätta en finanskommitté med ansvar för finansiella resurser. Den ska bestå av ledamöter som har lämpliga kvalifikationer och expertkunskaper, med beaktande av en jämn könsfördelning och en rättvis geografisk fördelning. Direktiven och villkoren för kommitténs verksamhet ska fastställas av partskonferensen. Kommittén ska lämna regelbundna rapporter och ge rekommendationer om identifieringen och mobiliseringen av medel inom ramen för mekanismen. Den ska även samla in information och rapportera om finansiering inom ramen för andra mekanismer och instrument som direkt eller indirekt bidrar till uppnåendet av målen i detta avtal. Vid sidan av de överväganden som föreskrivs i denna artikel ska kommittén bland annat ta hänsyn till

a) bedömningen av parternas behov, framför allt de konventionsslutande utvecklingsländernas,

b) tillgången till medel och om medel betalas ut i rätt tid,

c) öppenheten och insynen i besluts- och förvaltningsprocesserna angående anskaffningen och tilldelningen av medel,

d) ansvarigheten hos de utvecklingsländer som är parter med avseende på den avtalade användningen av mottagna medel.

15. Partskonferensen ska ta hänsyn till finanskommitténs rapporter och rekommendationer och vidta lämpliga åtgärder.

16. Partskonferensen ska dessutom utföra en periodisk översyn av den finansiella mekanismen för att bedöma de finansiella resursernas tillräcklighet, effektivitet och tillgänglighet, inbegripet för

DEL VIII

GENOMFÖRANDE OCH EFTERLEVNAD

Artikel 53

Genomförande

Parterna ska vidta nödvändiga rättsliga, administrativa eller politiska åtgärder, där så är lämpligt, för att säkerställa genomförandet av detta avtal.

Artikel 54

Övervakning av genomförandet

Varje part ska övervaka genomförandet av sina skyldigheter enligt detta avtal och, i ett format och med ett tidsintervall som ska fastställas av partskonferensen, rapportera till partskonferensen om vilka åtgärder den har vidtagit för att genomföra detta avtal.

Artikel 55

Genomförande- och efterlevnadskommittén

1. En genomförande- och efterlevnadskommitté inrättas härmed för att underlätta och granska genomförandet av detta avtal och främja efterlevnaden av dessa bestämmelser. Genomförande- och efterlevnadskommittén ska vara stödjande och fungera på ett öppet, icke-motstridande och icke-besträffande sätt.
2. Genomförande- och efterlevnadskommittén ska bestå av ledamöter med lämpliga kvalifikationer och erfarenheter, som har nominerats av parterna och valts av partskonferensen med beaktande av en jämn könsfördelning och en rättvis geografisk fördelning.
3. Genomförande- och efterlevnadskommittén ska verka enligt de villkor och den arbetsordning som fastställts av partskonferensen vid dess första möte. Genomförande- och efterlevnadskommittén ska bland annat granska frågor kring genomförandet och efterlevnaden på individuell och systematisk nivå och lämna regelbundna rapporter och rekommendationer till partskonferensen när så är lämpligt med hänsyn till de respektive nationella förhållandena.

4. Under arbetets gång får genomförande- och efterlevnadskommittén vid behov stödja sig på lämplig information från organ som inrättats enligt detta avtal, relevanta rättsliga instrument och ramar samt relevanta globala, regionala, subregionala och sektoriella organ.

DEL IX TVISTLÖSNING

Artikel 56

Förebyggande av tvister

Parterna ska samarbeta för att förebygga tvister.

Artikel 57

Skyldighet att lösa tvister med fredliga medel

Parterna är skyldiga att lösa sina tvister om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal genom förhandling, utredning, medling, förlikning, skiljedom, domstolsavgörande, regionala organ eller arrangemang eller andra fredliga medel efter eget val.

Artikel 58

Biläggande av tvister med fredliga medel som valts av parterna

Ingenting i denna del inskränker avtalsparternas rättighet att vid vilken tidpunkt som helst enas om att bilägga en tvist dem emellan om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal med fredliga medel efter eget val.

Artikel 59

Tvister av teknisk art

Om en tvist avser ett tekniskt ärende kan de berörda parterna hänvisa tvisten till en tillfällig expertpanel som inrättats av dem. Panelen ska samråda med de berörda parterna och sträva efter att lösa tvisten skyndsamt utan att tillgripa bindande förfaranden för lösning av tvister enligt artikel 60 i detta avtal.

1. Tvister angående tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska lösas i enlighet med bestämmelserna om tvistlösning i del XV i konventionen.
2. Bestämmelserna i del XV i och bilagorna V, VI, VII och VIII till konventionen ska anses vara tillämpliga på motsvarande sätt vid lösning av tvister som inbegriper en part i detta avtal som inte är part i konventionen.
3. Varje förfarande som i enlighet med artikel 287 i konventionen godtas av en part i detta avtal som även är part i konventionen ska tillämpas för lösning av tvister inom ramen för denna del, såvida inte den parten, vid undertecknandet, ratifikationen, godkännandet eller godtagandet av eller anslutningen till detta avtal, eller vid vilken tidpunkt som helst därefter, i enlighet med artikel 287 i konventionen har godtagit ett annat förfarande för lösning av tvister inom ramen för denna del.
4. Varje förklaring som i enlighet med artikel 298 i konventionen avges av en part i detta avtal som även är part i konventionen ska tillämpas för lösning av tvister inom ramen för denna del, såvida inte den parten, vid undertecknandet, ratifikationen, godkännandet eller godtagandet av eller anslutningen till detta avtal, eller vid vilken tidpunkt som helst därefter, i enlighet med artikel 298 i konventionen har avgett en annan förklaring för lösning av tvister inom ramen för denna del.
5. Enligt punkt 2 ovan ska en part i detta avtal som inte är part i konventionen, vid undertecknandet, ratifikationen, godkännandet eller godtagandet av eller anslutningen till detta avtal, eller vid vilken tidpunkt som helst därefter, ha möjlighet att, genom en skriftlig förklaring som ska lämnas till depositarien, välja ett eller flera av följande medel för lösning av tvister om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal:
 - a) Internationella havsrättsdomstolen.
 - b) Internationella domstolen.
 - c) En skiljedomstol enligt bilaga VII.
 - d) En särskild skiljedomstol enligt bilaga VIII för en eller fler av de typer av tvister som anges i den bilagan.

6. En part i detta avtal som inte är part i konventionen och som inte har avgett en förklaring ska anses ha godtagit alternativet i punkt 5 c ovan. Om parterna i en tvist har godtagit samma förfarande för biläggande av tvisten, kan denna endast hänskjutas till sådant förfarande, såvida inte parterna kommer överens om annat. Om parterna i en tvist inte har godtagit samma förfarande för biläggande av tvisten, kan denna endast hänskjutas till skiljeförfarande enligt bilaga VII till konventionen, såvida inte parterna kommer överens om annat. Artikel 287.6–287.8 i konventionen ska tillämpas på förklaringar som avgetts enligt punkt 5 ovan.

7. En part i detta avtal som inte är part i konventionen får, vid undertecknandet, ratifikationen, godkännandet eller godtagandet av eller anslutningen till detta avtal, eller vid vilken tidpunkt som helst därefter, utan att det påverkar de skyldigheter som härrör från denna del, förklara skriftligen att den inte godtar ett eller flera av de förfaranden som föreskrivs i del XV avsnitt 2 i konventionen med avseende på en eller flera av de typer av tvister som anges i artikel 298 i konventionen för lösning av tvister enligt denna del. Artikel 298 i konventionen är tillämplig på en sådan förklaring.

8. Bestämmelserna i denna artikel ska inte påverka de förfaranden för lösning av tvister som parterna har kommit överens om som deltagare i ett relevant rättsligt instrument eller ramverk, eller som ledamöter i ett relevant globalt, regionalt, subregionalt eller sektoriellt organ, angående tolkningen eller tillämpningen av sådana instrument och ramverk.

9. Inget i detta avtal ska tolkas som att det ger en domstol behörighet att behandla en tvist som gäller eller nödvändigtvis inbegriper ett samtidigt beaktande av den rättsliga ställningen för ett område inom nationell jurisdiktion, eller behörighet över en tvist angående suveräna rättigheter eller andra rättigheter som rör territorier på fastland eller öar eller åberopande därav av en part i detta avtal, under förutsättning att inget i denna punkt ska tolkas som en begränsning av behörigheten för en sådan domstol som avses i del XV avsnitt 2 i konventionen.

10. För att undvika missförstånd ska inget i detta avtal användas som grund för att hävda eller förneka anspråk på suveränitet, suveräna rättigheter eller jurisdiktion över land- eller havsområden, inbegripet i fråga om eventuella tvister därom.

I avvaktan på lösning av en tvist enligt denna del, ska parterna i tvisten göra sitt bästa för att ingå tillfälliga arrangemang av praktisk art.

DEL X
ICKE-PARTER I DETTA AVTAL

Artikel 62
Icke-parter i detta avtal

Parterna ska uppmuntra icke-parter i detta avtal att ansluta sig till avtalet och att anta lagar och förordningar som stämmer överens med dess bestämmelser.

DEL XI
GOTT UPPSÅT OCH MISSBRUK AV RÄTTIGHETER

Artikel 63
Gott uppsåt och missbruk av rättigheter

Parterna ska med gott uppsåt fullgöra de skyldigheter som de påtagit sig enligt detta avtal och utöva de rättigheter som erkänns däri på ett sätt som inte utgör missbruk av rättigheter.

DEL XII
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 64
Rösträtt

1. Om inte annat följer av punkt 2 nedan ska varje part i detta avtal ha en röst.
2. En regional organisation för ekonomisk integration som är part i detta avtal ska, i frågor inom dess behörighetsområde, utöva sin rösträtt med ett antal röster som motsvarar det antal av dess medlemsstater som är parter i detta avtal. En sådan organisation ska inte utöva sin rösträtt om någon av dess medlemsstater utövar sin, och vice versa.

Artikel 65
Undertecknande

Detta avtal ska vara öppet för undertecknande av alla stater och regionala organisationer för ekonomisk integration från och med den 20 september 2023 och fortsätta att vara öppet för undertecknande vid Förenta nationernas högkvarter i New York fram till den 20 september 2025.

Artikel 66
Ratifikation, godkännande, godtagande och anslutning

Detta avtal ska vara föremål för ratifikation, godkännande eller godtagande av stater och regionala organisationer för ekonomisk integration. Det ska vara öppet för anslutning av stater och regionala organisationer för ekonomisk integration från och med dagen efter sista dagen för undertecknande av avtalet. Instrument för ratifikation, godkännande, godtagande och anslutning ska deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 67
Fördelning av behörigheten hos regionala organisationer för ekonomisk integration och deras medlemsstater i frågor som regleras av detta avtal

1. En regional organisation för ekonomisk integration som blir part i avtalet utan att någon av dess medlemsstater är part ska vara bunden av alla förpliktelser i detta avtal. Om en eller flera av medlemsstaterna i sådana organisationer är en part i detta avtal ska organisationen och dess medlemsstater besluta om sina respektive ansvarsområden för att fullgöra sina förpliktelser enligt detta avtal. I sådana fall ska organisationen och medlemsstaterna inte ha rätt att samtidigt utöva sina rättigheter enligt avtalet.
2. Regionala organisationer för ekonomisk integration ska i instrumentet för ratifikation, godkännande, godtagande eller anslutning ange omfattningen av sin behörighet i frågor som regleras av detta avtal. Sådana organisationer ska även underrätta depositarien, som i sin tur ska informera parterna, om relevanta förändringar av behörighetens omfattning.

1. Detta avtal träder i kraft 120 dagar efter dagen för deponeringen av det sextionde instrumentet för ratifikation, godkännande, godtagande eller anslutning.
2. För varje stat eller regional organisation för ekonomisk integration som ratificerar, godkänner eller godtar detta avtal eller ansluter sig till det efter deponeringen av det sextionde instrumentet för ratifikation, godkännande, godtagande eller anslutning träder detta avtal i kraft den trettionde dagen efter deponeringen av dess instrument för ratifikation, godkännande, godtagande eller anslutning, med förbehåll för punkt 1 ovan.
3. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 ovan ska ett instrument som har deponerats av en organisation för regional ekonomisk integration inte räknas som ytterligare ett instrument i förhållande till dem som har deponerats av organisationens medlemsstater.

Artikel 69
Provisorisk tillämpning

1. Detta avtal får tillämpas provisoriskt av en stat eller en regional organisation för ekonomisk integration som samtycker till dess provisoriska tillämpning genom att skriftligen anmäla detta till depositarien vid tidpunkten för undertecknande eller deponering av dess instrument för ratifikation, godkännande, godtagande eller anslutning. En sådan provisorisk tillämpning ska gälla från den dag då depositarien tar emot anmälan.
2. Om en stat eller en regional organisation för ekonomisk integration tillämpar avtalet provisoriskt ska den provisoriska tillämpningen upphöra när avtalet träder i kraft för denna stat eller denna regionala organisation för ekonomisk integration, eller när den staten eller organisationen till depositarien skriftligen anmäler sin avsikt att upphöra med att provisoriskt tillämpa avtalet.

Artikel 70
Reservationer och undantag

Inga reservationer eller undantag får göras från detta avtal, såvida inte detta uttryckligen tillåts genom andra artiklar i detta avtal.

Artikel 71
Förklaringar och uttalanden

Artikel 70 förhindrar ingen stat eller regional organisation för ekonomisk integration att vid undertecknandet, ratifikationen, godkännandet eller godtagandet av eller anslutningen till detta avtal avge en förklaring eller göra ett uttalande, oavsett form eller benämning, i syfte att bland annat harmonisera sina lagar och föreskrifter med bestämmelserna i detta avtal, förutsatt att en sådan förklaring eller ett sådant uttalande inte syftar till att undanta eller ändra de rättsliga effekterna av bestämmelserna i detta avtal när de tillämpas på den staten eller regionala organisationen för ekonomisk integration.

Artikel 72
Ändring

1. En part får, genom ett skriftligt meddelande till sekretariatet, föreslå ändringar av detta avtal. Sekretariatet ska vidarebefordra ett sådant meddelande till alla parter. Om inte mindre än hälften av parterna inom sex månader från den dag då meddelandet vidarebefordrades ställer sig positiva till begäran ska den föreslagna ändringen behandlas vid partskonferensens följande möte.
2. En ändring av detta avtal som antas i enlighet med artikel 47 ska av depositarien delges alla parter för ratifikation, godkännande eller godtagande.
3. Ändringar av detta avtal ska för de parter som har ratificerat, godkänt eller godtagit dem träda i kraft den trettonde dagen efter att instrument för ratifikation, godkännande eller godtagande deponerats för två tredjedelar av parterna i detta avtal vid tidpunkten för antagande av ändringen. Därefter ska ändringen, för varje part som deponerar sitt instrument för ratifikation, godkännande eller godtagande av en ändring efter deponeringen av det erforderliga antalet sådana instrument, träda i kraft den trettonde dagen efter deponeringen av dess instrument för ratifikation, godkännande eller godtagande.
4. En ändring kan, vid tidpunkten för dess antagande, omfatta föreskrifter om att ett mindre eller större antal ratifikationer, godkännanden eller godtaganden än vad som krävs enligt denna artikel krävs för att den ska träda i kraft.
5. Vid tillämpning av punkterna 3 och 4 ovan ska ett instrument som har deponerats av en regional organisation för ekonomisk integration inte

räknas som ytterligare ett instrument i förhållande till dem som har deponerats av organisationens medlemsstater.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

6. En stat eller en regional organisation för ekonomisk integration som blir part i detta avtal efter att ändringar har trätt i kraft i enlighet med punkt 3 ovan ska, såvida inte en annan avsikt har uttryckts av den staten eller den regionala organisationen för ekonomisk integration

a) anses vara part i detta avtal såsom det är ändrat,

b) anses vara part i avtalet före ändringen i förhållande till varje part som inte är bunden av ändringen.

Artikel 73

Uppsägning

1. En part kan genom skriftlig anmälan till Förenta nationernas generalsekreterare säga upp detta avtal och kan ange sina skäl. Om skälen inte anges ska detta inte påverka uppsägningens giltighet. En uppsägning ska träda i kraft ett år efter den dag då anmälan mottogs, om inte ett senare datum anges i anmälan.

2. Uppsägningen ska inte på något sätt påverka någon parts skyldighet att fullgöra en förpliktelse som inryms i detta avtal och som den skulle vara underställd enligt internationell rätt oavsett detta avtal.

Artikel 74

Bilagor

1. Bilagorna utgör en integrerad del av detta avtal och, om inte annat uttryckligen fastställs, inbegriper en hänvisning till detta avtal eller till en av dess delar även en hänvisning till bilagorna.

2. Bestämmelserna i artikel 72 avseende ändringen av detta avtal ska även tillämpas på förslag till samt antagande och ikraftträdande av en ny bilaga till avtalet.

3. Varje part får föreslå en ändring av en bilaga till detta avtal för övervägande av partskonferensen vid dess följande möte. Bilagorna får ändras av partskonferensen. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 72 ska följande bestämmelser tillämpas i förhållande till ändringar av bilagor till detta avtal:

a) Texten till ändringsförslaget ska vara inkommen till sekretariatet senast 150 dagar före mötet. Sekretariatet ska, när det har tagit emot texten till ändringsförslaget, delge den till parterna. Sekretariatet ska vid behov rådgöra med relevanta underordnade organ och delge eventuella svar till alla parter senast 30 dagar före mötet.

b) Ändringar som antagits vid ett möte ska träda i kraft 180 dagar efter att mötet avslutades för alla parter utom för dem som gör en invändning i enlighet med punkt 4 nedan.

4. Under den period på 180 dagar som föreskrivs i punkt 3 b ovan får varje part, genom en skriftlig anmälan till depositarien, göra en invändning med avseende på ändringen. En sådan invändning får när som helst återkallas genom en skriftlig anmälan till depositarien, varefter ändringen av bilagan träder i kraft för parten i fråga den trettionde dagen efter den dag då invändningen återkallades.

Artikel 75

Depositarie

Förenta nationernas generalsekreterare ska vara depositarie för detta avtal och för varje ändring eller revidering av avtalet.

Artikel 76

Giltiga texter

De arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska texterna till detta avtal är lika giltiga.

BILAGA I

Vägledande kriterier för identifiering av områden

- a) Unikhet.
- b) Sällsynthet.
- c) Särskild betydelse för olika skeden i arternas livscykel.
- d) Särskild betydelse av de arter som anträffas i området.

e) Betydelse för hotade, utrotningshotade eller minskande arter eller livsmiljöer.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

f) Sårbarhet, inbegripet mot klimatförändringar och havsförurning.

g) Ömtålighet.

h) Sensitivitet.

i) Biologisk mångfald och produktivitet.

j) Representativitet.

k) Beroende.

l) Naturlighet.

m) Ekologisk konnektivitet.

n) Viktiga ekologiska processer i området.

o) Ekonomiska och sociala faktorer.

p) Kulturella faktorer.

q) Kumulativa och gränsöverskridande effekter.

r) Långsam återhämtning och resiliens.

s) Lämplighet och genomförbarhet.

t) Replikation.

u) Reproduktionens hållbarhet.

v) Förekomsten av bevarande- och förvaltningsåtgärder.

BILAGA II

Typer av kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi

Inom ramen för detta avtal kan initiativ för kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi omfatta, men är inte begränsade till

a) utbyte av relevanta data, relevant information, relevant kunskap och relevanta forskningsresultat i användarvänliga format, inbegripet

i) utbyte av marinvetenskaplig och teknisk kunskap,

ii) utbyte av information om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

iii) utbyte av forsknings- och utvecklingsresultat,

b) informationsspridning och upplysningskampanjer, inbegripet med avseende på

i) marinvetenskaplig forskning, havsforskning och tillhörande marina verksamheter och tjänster,

ii) miljörelaterad och biologisk information som samlas in genom forskning i områden utanför nationell jurisdiktion,

iii) relevant traditionell kunskap i linje med ett fritt och informerat förhandmedgivande från innehavare av sådan kunskap,

iv) stressfaktorer i haven som påverkar marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion, inbegripet de negativa effekterna av klimatförändringar, till exempel uppvärmning och försämrad syresättning i haven samt havsförurning,

v) åtgärder som områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden,

vi) miljökonsekvensbedömningar,

c) utveckling och förstärkning av relevant infrastruktur, bland annat utrustning, inbegripet

i) utveckling och inrättande av nödvändig infrastruktur,

ii) tillhandahållande av teknik, inbegripet provtagnings- och analysutrustning (t.ex. för vattenprover och geologiska, biologiska eller kemiska prover),

iii) förvärv av nödvändig utrustning för att stödja och ytterligare utveckla forsknings- och utvecklingskapaciteten, inbegripet för datahantering, inom ramen för verksamheter som avser marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om marina genetiska resurser i områden utanför nationell jurisdiktion, åtgärder som områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, samt utförande av miljökonsekvensbedömningar,

d) utveckling och förstärkning av institutionell kapacitet och nationella regelverk eller mekanismer, inbegripet

i) styrningsrelaterade, politiska och rättsliga ramar och mekanismer,

ii) stöd till utarbetandet, genomförandet och verkställandet av nationella lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder eller politiska åtgärder, däribland tillhörande regelverksmässiga, vetenskapliga och tekniska krav på nationell, subregional eller regional nivå,

iii) tekniskt stöd för genomförandet av bestämmelserna i detta avtal, inbegripet för dataövervakning och rapportering,

iv) kapacitet att omsätta information och data i effektiva och ändamålsenliga politiska strategier, bland annat genom att underlätta tillgång till och förvärv av den kunskap som krävs som underlag för beslutsfattare i utvecklingsländer som är parter,

v) inrättande eller förstärkning av den institutionella kapaciteten hos relevanta nationella och regionala organisationer och institutioner,

vi) inrättande av nationella och regionala vetenskapliga centrum, bland annat som datalagringsplatser,

vii) utveckling av regionala kompetenscentrum,

viii) utveckling av regionala centrum för kompetensutveckling,

ix) utökade samarbetskontakter mellan regionala institutioner, till exempel nord-syd- och syd-syd-samarbete samt samarbete bland

e) utveckling och förstärkning av mänskliga resurser och finansiella förvaltningsresurser och av teknisk expertkunskap genom utbyte, forskningssamarbete, tekniskt stöd, utbildning och överföring av marin teknologi, till exempel

i) samarbete och samverkan inom havsforskning, inbegripet genom datainsamling, tekniskt utbyte och vetenskapliga forskningsprojekt och program samt utveckling av gemensamma vetenskapliga forskningsprojekt i samarbete med institutioner i utvecklingsländer,

ii) utbildning inom

a) natur- och samhällsvetenskap, både grundläggande och tillämpad, för att utveckla den vetenskapliga forskningen,

b) teknik, bland annat tillämpning av havsforskning och marin teknologi, för att utveckla den vetenskapliga forskningen,

c) politik och förvaltning,

d) traditionell kunskap och dess betydelse och tillämpning,

iii) utbyte mellan experter, inbegripet experter på traditionell kunskap,

iv) tillhandahållande av finansiella medel för utveckling av mänskliga resurser och teknisk expertkunskap, bland annat genom

a) tillhandahållande av stipendier eller andra bidrag till företrädare för små östater under utveckling som är parter i samband med seminarier, utbildningsprogram eller andra relevanta program för att utveckla deras särskilda förmågor,

b) tillhandahållande av finansiella och tekniska expertkunskaper och resurser, särskilt för små östater under utveckling, med avseende på miljökonsekvensbedömningar,

v) inrättande av ett nätverk för utbildad personal,

f) utveckling och utbyte av handböcker, riktlinjer och standarder, däribland

Prop. 2026/27:7
Bilaga 1

i) kriterier och referensmaterial,

ii) tekniska standarder och regler,

iii) ett register för handböcker och relevant information avsett för utbyte av kunskap och kapacitet avseende miljökonsekvensbedömningar, av erfarenheter och av bästa praxis,

g) utveckling av tekniska och vetenskapliga program samt program för forskning och utveckling, bland annat för forskning inom bioteknik.

Sammanfattning av betänkandet Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (SOU 2025:36)

Uppdraget

Förenta nationernas generalförsamling antog i juni 2023 ett nytt avtal inom ramen för havsrättskonventionen – The Agreement under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversity of Areas beyond National Jurisdiction (härefter avtalet). Utredningen har haft i uppdrag att analysera avtalet samt bedöma och föreslå vilka författningsändringar som Sveriges tillträde till och genomförande av avtalet kräver. I uppdraget har ingått att föreslå vilka myndigheter som ska ansvara för de frågor som behandlas i avtalet och vilka befogenheter de föreslagna myndigheterna ska ha. Det har inte ingått i utredningens uppdrag att bedöma om Sverige bör tillträda avtalet.

Översiktligt om avtalet

Avtalet innehåller bestämmelser till skydd för biologisk mångfald i det fria havet och Området, det vill säga i havsområden bortom nationell jurisdiktion. Avtalet är det tredje genomförandavtalet under FN:s havsrättskonvention och anses vara en av de viktigaste internationella överenskommelserna på miljöområdet. Det fria havet utgör ca 95 procent av världshavens volym och innehåller resurser och biologisk mångfald som är av stor vikt för ekologiska, ekonomiska, sociala, kulturella och vetenskapliga värden samt för livsmedelssäkerheten.

Det övergripande syftet med avtalet är att säkerställa bevarandet och den hållbara användningen av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion genom ett effektivt genomförande av relevanta bestämmelser i havsrättskonventionen samt genom ytterligare internationellt samarbete och samordning. Parterna har även att uppfylla, främja och beakta sina respektive skyldigheter i fråga om rättigheterna för urfolk och lokala samhällen.

Avtalet har fyra tematiska områden – marina genetiska resurser, marina skyddade områden och andra områdesbaserade förvaltningsverktyg, miljöbedömningar samt kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi. Utredningens förslag och bedömningar för avtalets olika delar redovisas nedan.

Avtalet träder i kraft 120 dagar efter att 60 parter har anslutit sig till det. När avtalet träder i kraft kommer en partskonferens sammanträda. Partskonferensen ska fortlöpande se över och utvärdera genomförandet av avtalet. Beslut och rekommendationer från partskonferensen ska som utgångspunkt antas i samförstånd. När avtalet träder i kraft ska det även inrättas en plattform för informationsdelning genom vilken parterna ska dela information och underlag om verksamheter i havsområden utanför

Sveriges tillämpning av avtalet

Enligt utredningens bedömning kräver ett svenskt genomförande av avtalet att det i svensk rätt införs bestämmelser som avser miljöbedömningar, marina skyddade områden och marina genetiska resurser. Utredningens förslag innebär att avtalet genomförs genom införandet av en ny svensk lag om skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Genomförandet kräver även vissa följdändringar i befintlig lagstiftning, bland annat i miljöbalken. Det kommer också att finnas behov av myndighetsföreskrifter när partskonferensen antar beslut om tillämpningen av avtalet.

Något förenklat kräver avtalet att parterna ska säkerställa att verksamheter under deras jurisdiktion eller kontroll bedrivs i enlighet med avtalet och de beslut som antas av partskonferensen. Skrivningen i avtalet bedöms innebära att bestämmelserna ska tillämpas på dels verksamheter som omfattas av en parts flaggstatsjurisdiktion, dels verksamheter som bedrivs av rättssubjekt som omfattas av en parts jurisdiktion till följd av nationalitetsprincipen.

Verksamheter som bedrivs av en stats medborgare, personer med hemvist i staten och juridiska personer som bildats enligt statens rätt får anses vara under statens kontroll. De bestämmelser som föreslås ska därför tillämpas för verksamheter och åtgärder som bedrivs respektive vidtas

- av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
- av personer som har hemvist i Sverige, samt
- med och från svenska fartyg och luftfartyg.

Bestämmelserna som gäller användning och förvaring av marina genetiska resurser samt användning och lagring av digital sekvensinformation om sådana resurser ska även tillämpas för andra fysiska och juridiska personer som i Sverige bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd.

Militär verksamhet undantas från tillämpningsområdet.

Miljöbedömningar

Tillstånd krävs för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Förslaget innebär att krav på tillstånd införs för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion. När bland annat svenska fysiska och juridiska personer planerar att utföra någon typ av verksamhet som kan ha en viss påverkan på den marina miljön ska det ske en prövning av om verksamheten ska tillåtas med hänsyn till verksamhetens miljökonsekvenser. Partskonferensen ska besluta om riktlinjer för bedömningen.

Teoretiskt sett kan tillståndsplikten komma i fråga för allt från djuphavsgruvdrift till fiske, forskningsexpeditioner och turism, beroende på havs-

områdets egenskaper. Regleringen i avtalet syftar till att säkerställa att verksamheter som utvinning av mineraler samt byggande av flytande plattformar för exempelvis energialstring och aquakultur föregås av en miljöbedömning innan de tillåts. Svenska aktörer förväntas inte bedriva sådana verksamheter i de aktuella havsområdena under överskådlig framtid. Bortsett från sjöfarten är den svenska aktiviteten i havsområden utanför nationell jurisdiktion mycket begränsad. För svensk del bedöms frågor om tillstånd främst aktualiseras för verksamheter relaterade till forskning, turism och eventuell bioprospektering i områden som är särskilt känsliga eller betydelsefulla. Även tillståndprocesser för fiske i havsområden bortom nationell jurisdiktion kan påverkas av ett svenskt tillträde till avtalet.

Förslaget innebär också att krav på tillstånd införs även för verksamheter och åtgärder i havsområden inom andra staters jurisdiktion som kan påverka den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Tillståndsprövning för verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium och maritima zoner sker redan idag enligt 6 kap. miljöbalken. För sådana prövningar föreslås skyldigheter avseende samråd genom plattformen för informationsdelning.

Tillståndsprövningen

Om en planerad verksamhet kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön, eller om effekterna av verksamheten är okända eller oklara, ska det först utföras en så kallad förhandskontroll. Vid denna kontroll ska en prövningsmyndighet bedöma om det finns skälig anledning att anta att verksamheten kan orsaka avsevärda föroreningar eller andra märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön. Om det vid förhandskontrollen bedöms att verksamheten kan ha sådana följder ska det genomföras en miljöbedömning innan prövningsmyndigheten kan besluta om tillstånd ska ges till verksamheten.

Ansvar för att ta fram underlag för bedömningarna ska ligga på verksamhetsutövaren. Inför förhandskontrollen ska denne ge in underlag om verksamheten, platsen, en inledande analys av miljöeffekter och uppgifter om möjliga alternativ. Om det därefter ska göras en miljöbedömning ska verksamhetsutövaren ta fram ett förslag på avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen, ett utkast på miljökonsekvensbeskrivningen samt därefter en slutgiltig miljökonsekvensbeskrivning.

Vid den slutliga prövningen ska hänsyn tas till miljökonsekvensbeskrivningen och de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken. Tillstånd ska förenas med villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön. Tillstånd får inte ges vid en viss nivå av miljöpåverkan.

Tillstånd ska även kunna nekas med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till en annan stat.

Under hela processen ska information och underlag offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för att möjliggöra synpunkter från andra avtalsparter och berörda aktörer.

Om det har gjorts en bedömning av en verksamhets miljöeffekter i ett annat sammanhang behöver det inte vidtas någon förhandskontroll eller miljöbedömning. Prövningsmyndigheten ska då i stället pröva om försätt-

ningarna är sådana att verksamheten är undantagen från kraven. Verksamhetsutövaren ska anmäla en sådan verksamhet och ge in det underlag som behövs för bedömningen.

För verksamheter med tillstånd ska krav på egenkontroll och rapportering gälla.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 2

Prövningen ska göras av Havs- och vattenmyndigheten eller regeringen

Havs- och vattenmyndigheten föreslås få i uppdrag att handlägga ärenden om tillstånd och besluta om tillstånd ska ges till verksamheter som planeras av bland annat svenska fysiska och juridiska personer. När ett ärende kan förväntas beröra andra stater, ha säkerhetspolitiska implikationer eller på annat sätt vara folkrättsligt viktigt ska dock regeringen ha möjlighet att pröva frågan om tillstånd. Regeringen ska även pröva ärenden om det krävs dispens enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler på grund av den förväntade påverkan på miljön. Om regeringen ska pröva en ansökan om tillstånd ska Havs- och vattenmyndigheten handlägga ärendet och lämna förslag till beslut.

Under handläggningen av tillståndsärenden ska flera olika former av samråd ske med bland annat övriga avtalsparter, ett vetenskapligt och tekniskt organ under avtalet och civilsamhället.

Havs- och vattenmyndighetens beslut i fråga om tillstånd ska kunna överklagas till mark- och miljödomstol. Vissa beslut ska kunna överklagas av miljöorganisationer.

Havs- och vattenmyndigheten föreslås få behörighet att genomföra strategiska miljöbedömningar av planer och program. Dessutom ska myndigheten enligt förslaget bemyndigas att meddela föreskrifter om genomförandet.

Krav på egenkontroll och rapportering

Enligt avtalet ska parterna övervaka miljöeffekterna av de verksamheter som de tillåter och offentliggöra rapporter om dem. Förslagen innebär att skyldigheten genomförs med bestämmelser liknande miljöbalkens bestämmelser om kontroll och rapportering. Ansvaret för egenkontrollen grundar sig i de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken om bland annat kunskapskrav, försiktighetsmått och bästa möjliga teknik.

En tillståndshavare ska fortlöpande kontrollera och rapportera om den verksamhet eller åtgärd som ett tillstånd avser för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan befaras medföra. Rapporterna ska ges in till en tillsynsmyndighet som ska offentliggöra rapporterna genom plattformen för informationsdelning.

Dessutom ska en tillståndshavare underrätta tillsynsmyndigheten om den får kännedom om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

Enligt förslaget ska Havs- och vattenmyndigheten utses till tillsynsmyndighet. Myndigheten ska kunna besluta om förelägganden och förbud,

som får förenas med vite. För att kunna fullgöra sina uppgifter ska myndigheten ha rätt att få tillträde till bland annat anläggningar och transportmedel. I sin roll som tillståndsgivare ska myndigheten även ha möjlighet att ändra villkor och återkalla tillstånd

Marina skyddade områden och andra områdesbaserade förvaltningsverktyg

Genom avtalet skapas en global ordning för att inrätta marina skyddade områden och andra områdesbaserade förvaltningsverktyg i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Det anses vara en av de viktigaste framgångarna vid förhandlingarna av avtalet och har bedömts vara en förutsättning för att nå de politiska målen att bevara och skydda 30 procent av världens hav till år 2030. Att skydda särskilt känsliga, sårbara och betydelsefulla områden har framhållits som en effektiv åtgärd för ökad motståndskraft mot mänsklig påverkan på biologisk mångfald, inklusive effekterna av klimatförändringar.

Den beslutsordning som avtalet föreskriver för införandet av marina skyddade områden och andra områdesbaserade förvaltningsåtgärder bedöms inte kräva några författningsändringar eller andra åtgärder för Sveriges tillträde till avtalet. Parterna ska dock säkerställa att verksamhet under deras jurisdiktion eller kontroll som sker i havsområden utanför nationell jurisdiktion bedrivs i enlighet med de beslut som partskonferensen antagit.

Enligt förslaget ska Havs- och vattenmyndigheten bemyndigas att meddela föreskrifter till skydd för marina områden utanför nationell jurisdiktion. Föreskrifterna ska baseras på partskonferensens beslut om åtgärder och för att en föreskrift ska få meddelas krävs det att den behövs för att skydda ett område som partskonferensen har pekat ut.

Föreskrifterna får avse inskränkningar för verksamheter i ett visst område. Det kan t.ex. röra sig om ett förbud mot fiske eller rätten att färdas och vistas inom området liksom om ordningen i övrigt.

Havs- och vattenmyndigheten föreslås även få i uppdrag att utöva tillsyn i syfte att säkerställa att verksamheter under svensk jurisdiktion eller kontroll följer föreskrifterna.

Marina genetiska resurser

Den nytta som uppstår ska fördelas rättvist

Ett av målen med avtalet är att nå en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid verksamhet som avser marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Med marina genetiska resurser avses varje material från marina växter, djur eller mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde. Det finns förhoppningar om att egenskaper som hittas i marina organismer kommer att kunna användas i utvecklingen av läkemedel och andra bioteknologiska innovationer.

Avtalets bestämmelser om nyttofördelning gäller för såväl fysiska genetiska resurser som digital sekvensinformation om sådana resurser. Avtalet innehåller ingen definition av begreppet digital sekvens information. Anledningen till det är att det har visat sig vara svårt att nå internationell enighet rörande vilken information som ska omfattas av nyttofördelningen. För att lagstiftningen ska vara tydlig och förutsägbar krävs det dock att det framgår vilken information som avses. Enligt utredningens förslag ska de svenska bestämmelserna om digital sekvensinformation tillämpas på digital information om DNA- och RNA-sekvenser.

Enligt utredningens förslag ska bestämmelserna om marina genetiska resurser inte tillämpas retroaktivt. Bestämmelserna ska inte heller tillämpas på fiske eller på marina genetiska resurser som fångats in i samband med fiske så länge dessa inte används för sina genetiska resurser.

Anmälningsskyldighet vid insamling och användning av marina genetiska resurser

I enlighet med kraven i avtalet föreslås en anmälningsskyldighet för hanteringen av genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser.

Den som har för avsikt att samla in marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning. Anmälan ska innehålla uppgift om bland annat ändamålet med forskningen, de geografiska områden i vilka insamlingen ska utföras samt när och hur insamlingen ska genomföras. Efter att insamlingen har genomförts ska ytterligare information lämnas, däribland uppgift om var de insamlade resurserna ska förvaras och var digital sekvensinformation om resurserna ska lagras.

Även den som bedriver forskning och utveckling av den genetiska sammansättningen hos marina genetiska resurser som har samlats in från områden utanför nationell jurisdiktion ska lämna uppgifter till plattformen för informationsdelning. Denna skyldighet riktar sig inte endast till den som har samlat in resurserna utan bestämmelsen är tillämplig på alla som forskar på marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion eller digital sekvensinformation om sådana resurser.

Prover och sekvensinformation ska överlämnas till offentliga samlingar och databaser

Marina genetiska resurser från områden utanför nationell jurisdiktion som är föremål för forskning och utveckling ska enligt förslaget överlämnas till en offentlig samling senast tre år efter att forskningen inleddes. Detsamma gäller för digital sekvensinformation som är föremål för forskning och utveckling. Sådan information ska inom samma tidsfrist överlämnas till en offentligt tillgänglig databas. Tidsfristen om tre år ska kunna förlängas om de genetiska resurserna på grund pågående användning inte kan tillgängliggöras inom tre år.

Den som ansvarar för en samling ska se till att prover av marinagenetiska resurser som har samlats in från områden utanför nationell jurisdiktion

märks med uppgifter om deras ursprung. Motsvarande skyldighet gäller för den som ansvarar för en databas. Den som ansvarar för en samling eller en databas ska dessutom vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till marina genetiska resurser som har samlats in från områden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser.

Naturhistoriska riksmuseet föreslås få i uppgift att ta emot sådana marina genetiska resurser som hanteras inom deras verksamhet. Genetiska resurser ska dock kunna överlämnas till andra offentliga samlingar under förutsättning att samlingarna lever upp till kraven kring förvaringen.

Tillsyn och övriga myndighetsuppgifter

Förslaget innebär att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att utöva tillsyn över verksamheter som hanterar marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion. Tillsynen ska syfta till att kontrollera att information om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser lämnas in till plattformen för informationsdelning, att sådana genetiska resurser och sådan digital sekvensinformation som är föremål för forskning och utveckling överlämnas till offentliga samlingar och databaser.

Myndigheten föreslås även få rätt att meddela närmare föreskrifter om genomförandet

Kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi

Stödsatser i form av kapacitetsuppbyggnad och överföring av marin teknologi har bedömts vara en förutsättning för att utvecklingsländer ska kunna nå upp till de ambitiösa åtagandena i avtalet. Insatserna ska bland annat öka kunskapen om bevarande och hållbart nyttjande av marina resurser samt skapa förutsättningar för ett varaktigt etablerande av områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden. Därtill ska stödet väga upp för brister såsom begränsade resurser för marin miljöövervakning och begränsade erfarenheter från arbete med miljöbedömningar.

Stöd till utvecklingsländer behövs även för att bryta snedfördelningen i användningen av havsområden utanför nationell jurisdiktion och dess resurser. För att fullt ut kunna nå en rimlig och rättvis fördelning av det fria havets och Områdets resurser, däribland den nytta som uppstår vid verksamhet som avser marina genetiska resurser, krävs en uppbyggnad och utveckling av utvecklingsländernas kapacitet att bedriva verksamhet i dessa havsområden.

Genom avtalet åtar sig parterna att bidra med kapacitetshöjande stöd till utvecklingsländer. Motsvarande åtaganden finns sedan tidigare i havsrättskonventionen. Avtalet innebär dock en utveckling av konventionen och fastställer ramarna för övervakning och utvärdering av åtgärder för kapacitetsuppbyggnad och överföring av teknologi. Under ledning av en särskild kommitté ska genom förändrarbetet utvärderas och utvecklas. Kommittén ska bland annat bedöma och se över utvecklingsländernas kapacitetsbehov.

Sverige arbetar redan idag aktivt med kapacitetshöjande insatser. Bland annat bedriver Havs- och vattenmyndigheten flera inter nationella utvecklingsprogram om marin förvaltning i såväl nationellt som internationellt vatten. Myndigheten har också verkat för att öka kunskapen om avtalet hos tjänstemän inom marin förvaltning i utvecklingsländer. Det är möjligt att genomförandet av avtalet kommer att kräva mer fokus på insatser som avser havsområden bortom nationell jurisdiktion. Det är dock än så länge oklart hur åtagandet kommer att utvecklas och utredningen lämnar därför inga förslag i denna del.

Vissa skyldigheter förenas med sanktioner

Även om avtalet inte uttryckligen innehåller några krav på sanktioner åligger det parterna att säkerställa att avtalets bestämmelser följs. Enligt utredningens bedömning bör vissa av de skyldigheter som riktar sig till enskilda fysiska och juridiska personer under Sveriges jurisdiktion och kontroll förenas med sanktioner för att reglerna – och i förlängningen även avtalet och dess mål – ska få genomslag.

Genom förslaget införs krav på tillstånd för verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vissa verksamheter som påverkan den marina miljön i sådana områden. När någon bedriver tillståndspliktig verksamhet utan tillstånd eller utan att ha gjort en anmälan eller bryter mot villkoren för ett tillstånd eller mot relevanta tillsynsbestämmelser ska situationen bedömas på samma sätt som vid otillåten miljöverksamhet enligt miljöbalken. För en sådan gärning ska alltså dömas till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen är att anse som ringa ska det inte dömas till ansvar. Ansvar enligt bestämmelsen ska inte heller dömas ut om det för gärningen i stället är möjligt att döma för miljöbrott enligt 29 kap. 1 § miljöbalken.

Överträdelse av meddelade föreskrifter om områdesskydd i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska enligt förslaget sanktioneras på samma sätt som områdesskyddet i miljöbalken. Det innebär i korthet att den som orsakar en skada eller en risk för skada inom ett sådant område döms till böter eller fängelse i högst två år, medan den som bryter mot en föreskrift utan att det medför någon skada eller risk för skada döms till böter. Liksom vid situationen vid brott mot bestämmelserna om tillståndskravet ska ansvar inte dömas ut om gärningen är att anse som ringa eller det för gärningen är möjligt att döma för miljöbrott enligt miljöbalken.

Även skyldigheterna avseende marina genetiska resurser ska enligt förslaget vara sanktionerade i förhållande till enskilda. Utredningen föreslår att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om anmälningsplikt eller inte överlämnar genetiska resurser eller digital sekvensinformation till en offentlig samling respektive databas döms till böter.

En näringsidkare som begår ett brott i utövningen av näringsverksamheten kan dessutom åläggas att betala företagsbot med stöd av 36 kap. 23 § brottsbalken.

Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Härmed föreskrivs följande.

1 kap. Mål, tillämpningsområde och definitioner

Mål

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att säkerställa bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför Sveriges och andra staters jurisdiktion.

Tillämpningsområde

2 § Denna lag gäller för verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

1. av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
2. av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, samt
3. med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna i 4 kap. 6–13 §§ gäller även för verksamheter eller åtgärder som avser användning och förvaring av marina genetiska resurser samt lagring av digital sekvensinformation som i Sverige bedrivs eller vidtas av andra fysiska och juridiska personer.

3 § Denna lag gäller inte för militär verksamhet.

Definitioner

4 § I denna lag avses med
användning av marina genetiska resurser: forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser,

avtalet: avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion,

digital sekvensinformation: digital information om DNA- och RNA-sekvenser,

havsområden inom en annan stats jurisdiktion: havsområden inom en annan stats territorialvatten eller maritima zoner, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention 1982,

havsområden utanför nationell jurisdiktion: det fria havet och Området, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention 1982,

kommittén för tillgång och nyttofördelning: den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet,

kumulativa effekter: de kombinerade och stegvis ökande effekter som följer av olika verksamheter och åtgärder, inbegripet tidigare kända, nuvarande och rimligen förutsebara verksamheter och åtgärder, eller av

upprepadet av liknande verksamheter och åtgärder över tid, samt konsekvenserna av klimatförändringar, havsförurning och relaterade effekter,

marina genetiska resurser: varje material av marina växter, djur eller mikroorganismer eller av annat marint ursprung och som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde,

miljöeffekter: direkta och indirekta effekter på miljön, inklusive medföljande ekonomiska, sociala, kulturella och hälsorelaterade effekter, som kan vara kumulativa,

partskonferensen: det beslutande organ som inrättas i artikel 47 i avtalet,

plattformen för informationsdelning: den mekanism för informationsdelning som inrättas i artikel 51 i avtalet, och

vetenskapliga och tekniska organet: det organ med expertledamöter som inrättas i artikel 49 i avtalet.

2 kap. Miljöskyddsbestämmelser

Krav på tillstånd och miljöbedömning

1 § Tillstånd krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärd i havsområden utanför nationell jurisdiktion om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

Tillstånd krävs även för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärd i havsområden inom en annan stats jurisdiktion om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

I fråga om verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd tillämpas utöver detta kapitel även bestämmelser i annan lag.

2 § Den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärd som kräver tillstånd ska iaktta bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken.

3 § Tillstånd prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

4 § Vid prövning av frågor om tillstånd enligt detta kapitel tillämpas 2 kap. miljöbalken.

Tillstånd kan nekas med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till annan stat.

5 § Tillstånd för verksamhet eller åtgärd i havsområden inom en annan stats jurisdiktion får för sin giltighet villkoras av att tillstånd eller godkännande på annat sätt erhållits från den staten.

6 § Ärenden om tillstånd handläggs av den myndighet som regeringen bestämmer. Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska även ansvara för samråd och offentliggörande av information om verksamheter och åtgärder som prövas enligt detta kapitel.

7 § För verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion och i havsområden inom en annan stats jurisdiktion ska

1. frågan om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön och därför kräver tillstånd avgöras i en förhandskontroll enligt 12–17 §§, samt

2. en miljöbedömning göras, information lämnas och samråd ske enligt 19–29 §§ om tillstånd krävs för verksamheten eller åtgärden, eller

3. samråd genomförs enligt 16 § om de bedömningarna görs vid förhandskontrollen att en verksamhet eller åtgärd inte omfattas av krav på tillstånd men att verksamheten eller åtgärden kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön eller att effekterna av den är okända eller oklara.

Undantag för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter redan bedömts

8 § Kraven på förhandskontroll och tillstånd i detta kapitel gäller inte för verksamheter, åtgärder eller kategorier av verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen beaktats, eller

2. de föreskrifter eller standarder som härrör från bedömningen var utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter på den marina miljön så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar och dessa föreskrifter och standarder följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 33 § ska dock gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i punkten 1, om verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och granskning enligt andra rättsliga instrument, ramverk eller av ett internationellt organ.

9 § Kraven på förhandskontroll och tillstånd i detta kapitel gäller inte för verksamheter eller åtgärder som har genomgått en motsvarande bedömning i en annan stat i enlighet med kraven i avtalet.

10 § Den som vill att undantag enligt 8 eller 9 § tillämpas ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel för bedömning av om undantaget är tillämpligt.

Anmälan ska innehålla det underlag och annan information som behövs för prövningen av undantagets tillämplighet. I förekommande fall ska även uppgifter lämnas om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden.

11 § Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska i ett särskilt beslut avgöra om undantaget i 8 eller 9 § är tillämpligt för verksamheten eller åtgärden.

I tillämpliga fall ska frågan om kontroll och rapporteringskrav för en undantagen verksamhet eller åtgärd avgöras i samma beslut.

Om undantaget i 8 § tillämpas för en verksamhet eller åtgärd ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

Prop. 2026/27:7

Bilaga 3

Förhandskontrollen

12 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska göra en anmälan hos den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel om verksamheten eller åtgärden planeras

1. i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion och kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön eller vars effekter är okända eller oklara, eller

2. i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion och kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion eller vars effekter på den marina miljön i sådana områden är okända eller oklara.

13 § Anmälan enligt 12 § ska innehålla

1. en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas,

2. en beskrivning av platsen och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet,

3. en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ, och

4. andra relevanta ekologiska eller biologiska kriterier.

14 § Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska i ett särskilt beslut avgöra om det finns skäligen anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

Om en verksamhet eller åtgärd bedöms inte kräva tillstånd ska den som prövar frågan i samma beslut avgöra om verksamheten eller åtgärden kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara och därför kräver ett samråd enligt 16 §.

Vid bedömningen enligt första och andra stycket ska de faktorer som ska ingå i anmälan enligt 13 § beaktas.

15 § Ett beslut som innebär att samråd enligt 16 § ska genomföras ska innehålla uppgift om att beslutet i fråga om tillståndsplikten kan ändras enligt 17 §.

16 § Beslut om att en verksamhet eller åtgärd, som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön eller vars effekter är okända eller oklara, inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och det vetenskapliga och tekniska organet.

Upplysning ska lämnas om att synpunkter från andra parter kan lämnas inom 40 dagar från offentliggörandet.

17 § Den som har meddelat beslut enligt 14 § får ändra ett beslut om att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd om den på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats sedan beslutet offentliggjorts enligt 16 § anser att beslutet är felaktigt.

Ansökan om tillstånd

18 § En ansökan om tillstånd ska ges in till den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel.

När ansökan om tillstånd inkommit ska den planerade verksamheten eller åtgärden offentliggöras genom plattformen för informationsdelning och publiceras på myndighetens webbplats.

Miljöbedömningen

Att göra en miljöbedömning

19 § Miljöbedömningen ska innebära att

1. den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram
 - a) ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning,
 - b) ett utkast till en miljökonsekvensbeskrivning, och
 - c) en slutgiltig miljökonsekvensbeskrivning,
2. den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ger tillfälle till synpunkter på och offentliggör a–c, och
3. den som prövar tillståndsfrågan slutför miljöbedömningen.

20 § Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen

21 § Den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ska ge in ett förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen till den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information. Förslaget till avgränsning ska redogöra för de viktigaste miljöeffekterna och möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden. Det ska även redogöra för de mest påverkade staterna.

I förekommande fall ska avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om tillgänglig och för verksamheten eller åtgärden relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen samt om strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

22 § Om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 21 § ska den offentliggöras genom plattformen för informationsdelning med upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen ska vara skäligheten och minst 40 dagar.

Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska även ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen genom att publicera den på sin webbplats med information om hur och inom vilken tid synpunkter kan lämnas.

Om synpunkter lämnas under samrådet ska den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel förmedla dem till den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden för hantering i det vidare arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

23 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla följande.

1. Uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen.

2. Uppgifter om rådande miljöförhållanden inklusive en bedömning av utgångsläget för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas.

3. En beskrivning och bedömning av möjliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig eller till följd av yttre händelser.

4. Uppgifter om möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter samt förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått och villkor för verksamheten eller åtgärden.

5. En beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor.

6. En beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till och lösningar för verksamheten eller åtgärden.

7. En beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag till övervakning och kontroll.

8. En redogörelse för de samråd som skett och vad som framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

9. Andra uppgifter till följd av standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet tagit fram.

10. En icke-teknisk sammanfattning av 1–9.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

24 § Den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ska ge in ett utkast till en miljökonsekvensbeskrivning till den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel.

25 § Om utkastet till miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 23 § ska det offentliggöras genom plattformen för informationsdelning med upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen ska vara skälig och minst 40 dagar.

Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska även ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivningen genom att publicera det på sin webbplats med information om hur och inom vilken tid synpunkter kan lämnas.

Om synpunkter lämnas under samrådet ska den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel förmedla dem till den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden för hantering i det vidare arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

26 § Den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen ska ges in till den som ska pröva tillståndsfrågan av den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden.

Miljöbedömningen hos den som prövar tillståndsfrågan och information om avgörandet

27 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, om miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning av den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel.

Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska även publicera miljökonsekvensbeskrivningen på sin webbplats med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

28 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, när tillståndsfrågan avgörs, slutföra miljöbedömningen genom att med hänsyn till innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som kommit fram under handläggningen av ärendet identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att ge tillstånd.

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen ska i förekommande fall användas vid bedömningen av miljöeffekter. Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Vid prövningen av tillstånd ska full hänsyn tas till miljöbedömningen.

29 § När tillståndsfrågan har avgjorts ska den myndighet som prövar tillståndsfrågan se till att beslutshandlingarna avseende tillstånd och eventuella villkor offentliggörs genom plattformen för informationsdelning av den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel.

Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska även publicera beslutshandlingarna på sin webbplats.

Villkor för tillstånd

30 § Ett tillstånd ska förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd får förenas med ytterligare eller ändrade villkor av tillståndsmyndigheten, om det genom verksamheten har uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades.

Villkor som meddelas med stöd av andra stycket får inte vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försvåras.

31 § Ett tillstånd får återkallas av tillståndsmyndigheten om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, har denne rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärd som denne har vidtagit med anledning av tillståndet.

32 § Om ett tillstånd upphör att gälla är den som har innehaft tillståndet skyldig att vidta skäligen återställningsåtgärder.

Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet ska frågan prövas av tillståndsmyndigheten i samband med att tillståndet upphör.

Kontroll och rapportering

33 § Den som har fått ett tillstånd enligt detta kapitel ska

- fortloppande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra,
- genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter, och
- varje år lämna en rapport till den myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

34 § Den som med tillstånd enligt detta kapitel bedriver verksamhet eller vidtar åtgärd ska omgående underrätta den myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

Verksamheter och åtgärder som prövas enligt 6 kap. miljöbalken

35 § I de fall som avses i 6 kap. 33 a § miljöbalken ska den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel

- genom plattformen för informationsdelning informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att fattas,
- vidareförmedla eventuella synpunkter från det vetenskapliga och tekniska organet till verksamhetsutövaren för hantering i det vidare arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen,
- genom plattformen för informationsdelning offentliggöra den för målet eller ärendet aktuella miljökonsekvensbeskrivningen, och
- i förekommande fall genom plattformen för informationsdelning offentliggöra den årliga miljörapport som upprättas till följd av 26 kap. miljöbalken.

Strategiska miljöbedömningar

36 § Den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar enligt artikel 39 i avtalet.

Rätt att meddela föreskrifter

37 § Regeringen får meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta kapitel.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska eller inte ska antas orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

38 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- den närmare tillämpningen av undantagen enligt 8 och 9 §§ liksom kraven på innehålllet i anmälan enligt 10 §,
- den närmare tillämpningen av anmälningsplikten och kraven på innehålllet i anmälan enligt 12 och 13 §§ samt om bedömningen av frågan om tillståndsplikt enligt 14 §,
- kraven på en tillståndsansökan enligt 18 §,
- kraven på en miljökonsekvensbeskrivning enligt 23 §,
- samråd och offentliggörande av information enligt 6, 18, 22, 25, 27, 29 och 35 §§ samt 5 kap. 5 §,
- kontroll och rapportering enligt 33 §,
- strategiska miljöbedömningar enligt 36 §, och
- avgift för myndigheters kostnader för prövning av verksamheter och åtgärder enligt detta kapitel samt för tillsyn över sådana verksamheter och åtgärder enligt denna lag. Föreskrifterna får även avse avgift för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt denna lag.

3 kap. Marina skyddade områden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter för marina skyddade områden och andra områden i havsområden utanför nationell jurisdiktion för vilka partskonferensen har beslutat om åtgärder enligt del III i avtalet.

Föreskrifter som behövs för att uppnå syftet med områdesskyddet får meddelas enligt första stycket och får avse inskränkningar för verksamheter och åtgärder i området såsom förbud mot fiske och annan utvinning av naturresurser, förorening, uppförande eller användning av anläggningar och andra konstruktioner. Föreskrifter enligt första stycket får även avse inskränkningar i rätten att färdas och vistas inom området samt om ordningen i övrigt.

4 kap. Marina genetiska resurser

Verksamheter som regleras

1 § Detta kapitel innehåller bestämmelser om verksamheter avseende marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och digital sekvensinformation om sådana resurser.

2 § Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tillämpas på fiske och fiske-relaterade verksamheter. Bestämmelserna ska inte heller tillämpas på

Rapportering rörande insamling av marina genetiska resurser

3 § Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning. Informationen ska innehålla uppgift om

- syftet med insamlingen och forskningen,
- de geografiska områden i vilka insamlingen ska utföras,
- de metoder och förfaranden som ska användas vid insamlingen,
- planerade tidpunkter för ankomst till och avgång från platsen för insamlingen, eller tidpunkter för utplacering och avlägsnande av utrustning,
- medverkande institutioner och ansvariga personer, samt
- hur relevant data kommer att hanteras (datahanteringsplan).

Information ska även lämnas om eventuella bidrag till föreslagna större program och i vilken utsträckning som det finns möjlighet för andra stater eller forskare från andra stater att delta i projektet.

Information enligt första och andra stycket ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas. Om det inte är möjligt ska informationen i stället lämnas så snart som möjligt.

4 § Om det sker en väsentlig förändring av uppgifterna i den information som har lämnats enligt 3 § ska de inlämnade uppgifterna rättas så snart det är möjligt.

5 § Den som har samlat in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning. Informationen ska innehålla uppgift om

- den plats där de genetiska resurser som samlats in förvaras eller kommer att förvaras,
- det dataregister eller den databas där eventuell digital sekvensinformation om de genetiska resurserna lagras eller kommer att lagras,
- det geografiska område från vilket de genetiska resurserna har samlats in,
- slutsatser av de verksamheter som har bedrivits, i den mån sådana kan dras, och
- eventuella uppdateringar av den datahanteringsplan som avses i 3 §.

Informationen enligt första stycket ska lämnas så snart som möjligt, dock senast inom ett år efter det att de marina genetiska resurserna samlades in.

Rapportering rörande användning av marina genetiska resurser

6 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information rörande användningen till plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller den som använder digital sekvensinformation om sådana resurser. Informationen ska innehålla uppgift om

- publikationer, beviljade patent, produkter eller andra resultat av användningen,
 - den information som har lämnats enligt 5 §,
 - var det ursprungliga prov av den marina genetiska resursen som är föremål för användningen förvaras,
 - de villkor som gäller för åtkomst till de marina genetiska resurser och den digitala sekvensinformation som används samt en datahanteringsplan för dessa resurser, och
 - försäljning av relevanta produkter.
- Informationen enligt första stycket ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Godkännande inför användning av traditionell kunskap

7 § Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får endast användas efter det att godkännande för användningen har inhämtats från berörda urfolk och samhällen.

Förvaring av marina genetiska resurser och lagring av digital sekvensinformation

8 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter det att användningen påbörjades överlämna sådana resurser till en offentlig samling som uppfyller kraven i 10 och 12 §§. Den myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag kan på begäran av en användare förlänga fristen med hänvisning till pågående användning.

9 § Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter det att användningen påbörjades överlämna informationen till en offentligt tillgänglig databas som uppfyller kraven i 11 och 13 §§.

10 § Den som ansvarar för en sådan samling som avses i 8 § ska se till att prover av marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion märks med uppgifter om dess ursprung.

11 § Den som ansvarar för en sådan databas som avses i 9 § ska se till att digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion märks med uppgifter om dess ursprung.

12 § Den som ansvarar för en sådan samling som avses i 8 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till de marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som finns i samlingen. Rapporten ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

13 § Den som ansvarar för en sådan databas som avses i 9 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till den digitala sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som finns i databasen. Rapporten ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 3

Rätt att meddela föreskrifter

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om

- inlämning av information enligt 3–6 §§,
- förvaring av prover av marina genetiska resurser, lagring av digital sekvensinformation och rapporter enligt 8–13 §§, samt
- inhämtande av godkännande inför användningen av traditionell kunskap enligt 7 §.

Föreskrifterna får avse undantag från skyldigheten att inhämta godkännande.

5 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen. Med tillsyn avses även att genom information underlätta för enskild att fullgöra sina skyldigheter.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden och förbud som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

2 § Om en verksamhet eller åtgärd som omfattas av denna lag bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att allvarlig skada på miljön uppkommer eller för något annat allmänt eller enskilt intresse, får tillsynsmyndigheten förbjuda den. När tillsynsmyndigheten fattar beslut enligt första stycket får den bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

3 § Den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag ska lämna de uppgifter och handlingar som begärs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten eller den myndighet som regeringen bestämmer har rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

4 § Tillsynsmyndigheten ska skyndsamt anmäla överträdelser av bestämmelser i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts.

5 § Tillsynsmyndigheten ska se till att rapporter enligt 2 kap. 33 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Tillsynsmyndigheten ska även se till att information om åtgärder som har beslutats enligt 2 § avseende en verksamhet eller åtgärd som har tillstånd enligt 2 kap. samt beslut som innebär att villkor ändras eller tillstånd återkallas enligt 2 kap. 30 eller 31 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

6 kap. Havsrättskonventionen och folkrätten i övrigt

1 § Vid tillämpningen av denna lag, även när föreskrifter och beslut meddelas, ska sådana begränsningar beaktas som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention 1982 (SÖ 2000:1) samt av folkrätten i övrigt. Detsamma gäller i fråga om tillsynen över att bestämmelserna och besluten följs.

7 kap. Straff m.m.

1 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet påbörjar eller bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utan tillstånd eller utan att ha gjort en anmälan, bryter mot ett villkor i ett beviljat tillstånd, bryter mot tillsynsmyndighetens föreläggande eller förbud, eller lämnar en oriktig uppgift vid fullgörandet av uppgiftsskyldigheten döms till böter eller fängelse i högst två år.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 29 kap. 1 § miljöbalken.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet i ett marint område som avses 3 kap. 1 § orsakar en skada eller en risk för skada på eller annan olägenhet för de miljövärden som avses att skyddas döms till böter eller fängelse i högst två år. Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats för skyddet av ett marint område utanför nationell jurisdiktion utan att det medför skada eller risk för skada eller annan olägenhet döms till böter. Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 29 kap. 1 § miljöbalken.

3 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot rapporteringskravet enligt 4 kap. 3, 4, 5 eller 6 §,
2. inte inhämtar godkännande enligt 4 kap. 7 §, eller
3. inte överlämnar marina genetiska resurser eller digital sekvensinformation till en offentlig samling respektive offentligt tillgänglig databas enligt 4 kap. 8 eller 9 §.

4 § Om en gärning som avses i 2 eller 3 § är ringa, ska den inte medföra ansvar.

5 § Den som inte följer ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud enligt 5 kap. 1 § får inte dömas till ansvar enligt denna lag för den gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

6 § Förverkande enligt 36 kap. brottsbalken får inte ske på grund av brott mot 3 §.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 3

8 kap. Överklagande

1 § Beslut som i det enskilda fallet har meddelats av någon annan än regeringen eller allmän domstol enligt denna lag får överklagas till mark- och miljödomstol.

2 § Förvaltningsmyndighets beslut om huruvida det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön får inte överklagas särskilt.

3 § Beslut i fråga om tillstånd enligt denna lag och beslut enligt 2 kap. 11 eller 14 § som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte omfattas av krav på tillstånd får överklagas av en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Bestämmelserna i denna balk om hushållning med mark- och vattenområden, tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska i fråga om geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 27 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 27 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon *och i lagen om skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.*

6 kap.

33 a §

Om en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska samråd äga rum enligt vad som framgår i 2 kap. 35 § lagen om skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Efter remiss har yttranden kommit in från Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Föreningen Sveriges Vatten- och Vindkraftskommuner- och regioner, Gentekniknämnden, Greenpeace, Göteborgs universitet, Havsmiljöinstitutet, Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakningen, Naturhistoriska riksmuseet, Svenska Naturskyddsföreningen, Naturvårdsverket, OX2, Polarforskningssektariet, Regelrådet, Rymdstyrelsen, Statkraft, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Stockholms universitet, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Svea hovrätt (mark- och miljööverdomstolen), Svensk sjöfart, Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF), Transportstyrelsen, Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Vetenskapsrådet, Verket för innovationssystem (Vinnova), Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Världsnaturfonden WWF och Åklagarmyndigheten.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Energiföretagen Sverige, Eolus Vind, Fiskekommunerna, Freja Offshore, Försvarsmakten, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM), IVL Svenska Miljöinstitutet, Klimatkommunerna, Kungliga tekniska högskolan (KTH), Läkemedelsindustrieföreningen (Lif), Sametinget, Svea Vind Offshore, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftsförening, Svenska sjörättsföreningen, Svenska Utsädesföretagens Förening (SVUF), Svenskt näringsliv, Sveriges yrkesfiskares ekonomiska förening, SwedenBIO, Umeå universitet, Uppsala universitet och Vattenfall AB.

Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som genomför avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avtalet).

2 § Syftet med lagen är att säkerställa bevarandet och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller för verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas

1. av svenska medborgare och svenska juridiska personer,
2. av personer som inte är svenska medborgare men som har hemvist i Sverige, och
3. med eller från svenska fartyg och svenska luftfartyg.

Bestämmelserna i 2 kap. 4–8 §§ om marina genetiska resurser och digital sekvensinformation om sådana resurser gäller även för verksamheter som bedrivs eller åtgärder som vidtas av andra fysiska och juridiska personer i Sverige.

4 § Denna lag gäller inte för militär verksamhet.

5 § Vid tillämpningen av denna lag samt de föreskrifter och beslut som meddelas med stöd av lagen ska de begränsningar som följer av Förenta nationernas havsrättskonvention och folkrätten i övrigt beaktas.

Ord och uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med
användning av marina genetiska resurser: forskning om och utveckling av den genetiska eller biokemiska sammansättningen hos marina genetiska resurser, inbegripet genom tillämpning av bioteknik,

havsområden inom en annan stats jurisdiktion: havsområden inom en annan stats sjöterritorium eller maritima zoner, som de definieras i Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982,

kommittén för tillgång och nyttofördelning: den kommitté som inrättas i artikel 15 i avtalet,

marina genetiska resurser: material från marina växter, djur, mikroorganismer eller av annat marint ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa med faktiskt eller potentiellt värde,

marint skyddat område: ett geografiskt avgränsat marint område som har utsetts och förvaltas för att uppnå särskilda långsiktiga mål för bevarande av den biologiska mångfalden och som, i förekommande fall, kan möjliggöra en hållbar användning som är förenlig med bevarandemålen,

nöddåtgärder: åtgärder som vid behov ska tillämpas i områden utanför nationell jurisdiktion om ett naturfenomen eller av människan orsakad katastrof sannolikt kommer att orsaka eller har orsakat allvarlig eller oåterkallelig skada på biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion,

områdesbaserat förvaltningsverktyg: ett verktyg, inklusive ett marint skyddat område, för ett geografiskt avgränsat område genom vilket en eller flera sektorer eller verksamheter förvaltas med målet att uppnå särskilda mål för bevarande och hållbar användning i enlighet med avtalet,

partskonferensen: det beslutande organ som inrättas i artikel 47 i avtalet,

plattformen för informationsdelning: den mekanism för informationsdelning som inrättas i artikel 51 i avtalet,

vetenskapliga och tekniska organet: det organ med expertledamöter som inrättas i artikel 49 i avtalet.

Prop. 2026/27:7

Bilaga 5

2 kap. Marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

1 § Detta kapitel ska inte tillämpas på fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder. Det ska inte heller tillämpas på fiskar eller andra levande marina resurser som har fångats in i samband med fiske och fiskerelaterade verksamheter och åtgärder i havsområden utanför nationell jurisdiktion, utom i de fall fångsten används för sina genetiska resurser.

Insamling av marina genetiska resurser

2 § Den som avser att samla in marina genetiska resurser i havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas senast sex månader innan insamlingen påbörjas eller, om det inte är möjligt, så snart som möjligt före insamlingen.

Om det sker en väsentlig ändring av uppgifterna i den information som har lämnats enligt första stycket, ska informationen uppdateras så snart som möjligt.

3 § Den som har samlat in marina genetiska resurser i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om insamlingen till plattformen för informationsdelning.

Informationen ska lämnas så snart som möjligt och senast inom ett år från insamlingen.

Användning av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

4 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning.

Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska lämna information om användningen till plattformen för informationsdelning, om det är praktiskt möjligt.

Information enligt första och andra styckena ska lämnas så snart den finns tillgänglig.

Traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen

5 § Traditionell kunskap som har anknytning till marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion och som innehas av urfolk och lokala samhällen får endast användas efter medgivande från berörda urfolk och lokala samhällen.

Tillgängliggörande av marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

6 § Den som använder marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över resurserna till en offentligt tillgänglig samling.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för samlingen ska se till att prover av marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion som förvaras i samlingen märks med uppgifter om resursens ursprung.

7 § Den som använder digital sekvensinformation om marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion ska senast tre år efter att användningen påbörjades lämna över informationen till en offentligt tillgänglig databas.

Tillsynsmyndigheten får på begäran av användaren förlänga fristen med hänsyn till pågående användning.

Den som ansvarar för databasen ska se till att digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion som lagras i databasen märks med uppgifter om resursens ursprung.

Rapport om tillgången till marina genetiska resurser och digital sekvensinformation

8 § Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig samling som avses i 6 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till

marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i samlingen.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 5

Den som ansvarar för en sådan offentligt tillgänglig databas som avses i 7 § ska vartannat år sammanställa en rapport om tillgången till digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion i databasen.

Rapporten enligt första och andra styckena ska göras tillgänglig för kommittén för tillgång och nyttofördelning.

Rätt att meddela föreskrifter

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att inhämta medgivande för användning av traditionell kunskap enligt 5 §.

3 kap. Områdesbaserade förvaltningsverktyg inklusive marina skyddade områden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. områdesbaserade förvaltningsverktyg, inklusive marina skyddade områden, utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om åtgärder för enligt del III i avtalet, och

2. andra områden utanför nationell jurisdiktion som partskonferensen har beslutat om nödatgärder för enligt del III i avtalet.

Föreskrifterna enligt första stycket ska vara sådana som behövs för att tillgodose syftet med de åtgärder som partskonferensen har beslutat om. Föreskrifterna får innebära inskränkningar för verksamheter och åtgärder inom de områden som partskonferensen har beslutat om.

4 kap. Miljöbedömningar

Krav på tillstånd

1 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön.

2 § Det krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion, om det finns skälig anledning att anta att verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Ett tillstånd för en verksamhet eller en åtgärd i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion får villkoras av att tillstånd eller annat godkännande har lämnats av den staten.

3 § Frågan om en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd ska avgöras i en förhandskontroll enligt 6–10 §§.

Om verksamheten eller åtgärden kräver tillstånd, ska en miljöbedömning göras och samråd genomföras enligt 11–18 och 20 §§.

Om verksamheten eller åtgärden inte kräver tillstånd, ska samråd genomföras enligt 9 §.

4 § Bestämmelserna i 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken ska gälla för verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd enligt denna lag.

Vid prövning av frågor om tillstånd ska 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken tillämpas.

5 § Om inte annat följer av 22 eller 23 §, prövas frågor om tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Ärenden om tillstånd handläggs av den myndighet som regeringen bestämmer.

Förhandskontroll

6 § Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller vars effekter är okända eller oklara, ska göra en anmälan till den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd, om verksamheten eller åtgärden planeras

1. i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, eller
2. i ett havsområde inom en annan stats jurisdiktion.

7 § En anmälan enligt 6 § ska innehålla

1. en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden, inklusive dess syfte, varaktighet och intensitet liksom teknik som ska användas samt på vilket sätt verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas,

2. en beskrivning av platsen där verksamheten ska bedrivas eller åtgärden vidtas och platsens egenskaper och ekosystem, inklusive områden av särskild ekologisk eller biologisk betydelse eller sårbarhet,

3. en inledande analys av möjliga miljöeffekter av den planerade verksamheten eller åtgärden och eventuella alternativ till verksamheten eller åtgärden, och

4. en beskrivning av andra ekologiska och biologiska kriterier som kan vara relevanta för bedömningen av verksamheten eller åtgärden.

8 § En förhandskontroll ska göras, om den myndighet som tar emot en anmälan enligt 7 § bedömer att den planerade verksamheten eller åtgärden kan komma att ha mer än en mindre eller övergående effekt på den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion, eller om effekterna av verksamheten eller åtgärden är okända eller oklara.

I förhandskontrollen ska myndigheten i ett särskilt beslut avgöra om det finns skälig anledning att anta att den planerade verksamheten eller åtgärden kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i havsområden utanför nationell jurisdiktion och därmed kräver tillstånd enligt 1 eller 2 §.

9 § Ett beslut i förhandskontrollen som innebär att en planerad verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning för samråd med andra parter till avtalet och med det vetenskapliga och tekniska organet tillsammans med en upplysning om att andra parter kan lämna synpunkter på beslutet inom 40 dagar.

10 § Den myndighet som har meddelat ett beslut enligt 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd får ändra beslutet om den anser att beslutet är felaktigt på grund av synpunkter eller rekommendationer som lämnats under samrådet enligt 9 §.

Miljöbedömning

Att göra en miljöbedömning

11 § Om en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. Miljöbedömningen ska innebära att

1. den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska ta fram

- a) ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning,
- b) ett utkast till en miljökonsekvensbeskrivning, och
- c) en slutgiltig miljökonsekvensbeskrivning,

2. den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska ge in det som anges i 1 till den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd,

3. den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd ska ge tillfälle till synpunkter på och offentliggöra det som anges i 1, och

4. den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen.

12 § Den myndighet som handlägger tillståndsärendet ska, i dialog med den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

13 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information.

Förslaget till avgränsning ska redogöra för de viktigaste miljöeffekterna, möjliga alternativ till den planerade verksamheten eller åtgärden och de mest påverkade staterna.

I förekommande fall ska avgränsningen innehålla uppgifter om relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen samt om strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

14 § Om den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd bedömer att avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 13 §, ska myndigheten offentliggöra avgränsningen för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skäligen och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen genom att göra den tillgänglig på sin webbplats med en upplysning om hur och inom vilken tid synpunkter kan lämnas.

Miljökonsekvensbeskrivningen

15 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla

1. uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,

2. en bedömning av rådande förhållanden för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas,

3. en beskrivning och bedömning av möjliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra i sig eller till följd av yttre händelser,

4. uppgifter om möjliga åtgärder för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter samt förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått och villkor för verksamheten eller åtgärden,

5. en beskrivning av osäkerheter och kunskapsluckor,

6. en beskrivning och bedömning av rimliga alternativ till och lösningar för verksamheten eller åtgärden,

7. en beskrivning av uppföljningsinsatser och förslag till övervakning och kontroll,

8. en redogörelse för de samråd som har genomförts och vad som har framkommit inklusive en beskrivning av avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen,

9. andra uppgifter till följd av standarder och riktlinjer som det vetenskapliga och tekniska organet har tagit fram, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av det som anges i 1–9.

Miljöeffekterna ska bedömas med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga information och i förekommande fall relevant traditionell kunskap hos urfolk och lokala samhällen.

16 § Om den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd bedömer att utkastet till miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 15 §, ska myndigheten offentliggöra utkastet för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Myndigheten ska ge allmänheten tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till miljökonsekvensbeskrivning genom att göra det tillgängligt på sin webbplats med en upplysning om hur och inom vilken tid synpunkter kan lämnas.

Miljöbedömningen och information om ärendet

17 § Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd ska publicera miljökonsekvensbeskrivningen på sin webbplats med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 5

Miljöbedömningens slutförande

18 § Miljöbedömningen ska slutföras när tillståndsfrågan avgörs. Den som prövar tillståndsfrågan ska slutföra miljöbedömningen genom att identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna och övriga förutsättningar för att meddela tillstånd.

Hänsyn ska även tas till relevanta strategiska miljöbedömningar som har genomförts.

Villkor för tillstånd

19 § Ett tillstånd får begränsas till viss tid och ska förenas med de villkor som behövs med hänsyn till skyddet för miljön.

Ett tillstånd får förenas med nya eller ändrade villkor om det genom verksamheten eller åtgärden har uppkommit en olägenhet av betydelse som inte förutsågs när tillståndet meddelades.

Villkor som meddelas med stöd av andra stycket får inte vara så ingripande att verksamheten eller åtgärden inte längre kan bedrivas eller vidtas eller att den avsevärt försvåras.

Offentliggörande av beslut om tillstånd

20 § Den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd ska offentliggöra beslut om tillstånd genom plattformen för informationsdelning.

Beslutshandlingarna ska även göras tillgängliga på myndighetens webbplats.

Myndigheten ska även offentliggöra information om beslut som innebär att villkor ändras genom plattformen för informationsdelning.

En ansökan får avslås med hänsyn till folkrättsliga förpliktelser och vid skada eller olägenhet för miljön

21 § En ansökan om tillstånd får avslås med hänsyn till Sveriges folkrättsliga åtaganden eller relationer till annan stat.

22 § Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan krävas enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, får verksamheten bedrivas eller åtgärden vidtas endast om regeringen i det enskilda fallet bedömer att det finns särskilda skäl.

En verksamhet eller åtgärd får inte bedrivas eller vidtas om den medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt.

Verksamheter eller åtgärder av synnerlig betydelse från allmän synpunkt

23 § Regeringen får tillåta en verksamhet eller åtgärd som är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt, även om förutsättningarna är sådana som anges i 22 § andra stycket. Detta gäller dock inte om verksamheten eller åtgärden kan befaras försämra det allmänna hälsotillståndet.

Undantag för verksamheter eller åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts

24 § Kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd gäller inte för verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ, om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller

2. den tidigare bedömningen har lett till

a) antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön, och

b) de föreskrifter och standarder som avses i a följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ ska dock gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i första stycket 1, om verksamheten eller åtgärden inte redan är föremål för övervakning och granskning enligt andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ.

25 § Kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd gäller inte för verksamheter eller åtgärder som har genomgått en bedömning i en annan stat som motsvarar kraven i avtalet.

26 § Den som vill att ett undantag enligt 24 eller 25 § ska tillämpas ska anmäla verksamheten eller åtgärden till den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd.

Anmälan ska innehålla det underlag som behövs för prövningen av om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. Om verksamheten eller åtgärden är sådan som avses i 24 § andra stycket, ska uppgifter om övervakning och granskning av verksamheten eller åtgärden inkluderas i anmälan.

27 § Den myndighet som handlägger ärendet om tillstånd ska i ett särskilt beslut avgöra om verksamheten eller åtgärden kan undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd. I tillämpliga fall ska frågan om kontroll och rapporteringskrav avgöras i samma beslut.

Om en verksamhet eller åtgärd undantas enligt 24 §, ska den tidigare miljökonsekvensbeskrivningen offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

28 § Ett tillstånd får återkallas av den som har meddelat tillståndet om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller villkor i tillståndet eller om det annars finns synnerliga skäl.

Den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd ska offentliggöra information om beslut som innebär att tillstånd återkallas genom plattformen för informationsdelning.

Om ett tillstånd återkallas utan att tillståndshavaren har åsidosatt sina skyldigheter, har tillståndshavaren rätt till ersättning av staten för förlust till följd av åtgärder som tillståndshavaren har vidtagit med anledning av tillståndet.

Ansvar för avhjälpande vid skada eller olägenhet

29 § Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar till dess skadan eller olägenheten har upphört för att den avhjälpas i den omfattning det kan anses skäligt.

Återställningsåtgärder när tillståndet upphör

30 § Om ett tillstånd upphör att gälla är tillståndshavaren skyldig att vidta skäliga återställningsåtgärder.

Om skyldigheten att vidta sådana åtgärder inte har bestämts genom villkor i tillståndet, ska frågan prövas av den som har meddelat tillståndet i samband med att tillståndet upphör.

Kontroll och rapportering

31 § Tillståndshavaren ska

- fortlöpande kontrollera verksamheten eller åtgärden för att motverka och förebygga avsevärda negativa miljöeffekter som den kan befaras medföra, och

- genom egna undersökningar eller på något annat sätt hålla sig underlättad om och bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

32 § Tillståndshavaren ska omgående informera tillsynsmyndigheten om omständigheter som innebär en risk för avsevärda negativa effekter på miljön som inte förutsågs i miljöbedömningen eller som har samband med en driftstörning eller liknande händelse.

33 § Tillståndshavaren ska varje år lämna en rapport till tillsynsmyndigheten om verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra rapporten genom plattformen för informationsdelning.

Verksamheter och åtgärder i havsområden inom Sveriges jurisdiktion

34 § Om 6 kap. 33 a § miljöbalken är tillämplig på en verksamhet eller åtgärd, ska den myndighet som handlägger ärenden enligt detta kapitel genom plattformen för informationsdelning

- informera om verksamheten eller åtgärden, dess möjliga miljöeffekter i havsområden utanför nationell jurisdiktion och vilken typ av beslut som kan komma att meddelas,
- offentliggöra miljökonsekvensbeskrivningen, och
- i förekommande fall offentliggöra den årliga miljörapport som upprättas enligt 26 kap. miljöbalken.

Strategiska miljöbedömningar

35 § Den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd ska ansvara för och får genomföra strategiska miljöbedömningar enligt artikel 39 i avtalet.

Rätt att meddela föreskrifter

36 § Regeringen får i den utsträckning som behövs för att uppfylla de standarder och riktlinjer som partskonferensen har beslutat meddela föreskrifter om att vissa slag av verksamheter och åtgärder ska omfattas av eller undantas från kravet på tillstånd.

37 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. samråd och offentliggörande av information enligt 9, 14, 16, 17, 20, 27, 28, 33 och 34 §§,
2. innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen enligt 15 §,
3. kontroll och rapportering enligt 31 och 33 §§, och
4. strategiska miljöbedömningar enligt 35 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för prövning av verksamheter och åtgärder enligt detta kapitel. Föreskrifterna får även avse avgifter för nödvändiga översättningar och andra kostnader förenade med samråd enligt denna lag.

5 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag samt föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska genom information underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen och föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

2 § Om en verksamhet eller åtgärd som omfattas av denna lag bedrivs eller vidtas på sådant sätt att den medför uppenbar fara för att det uppkommer allvarlig skada på miljön eller fara för något annat allmänt eller enskilt intresse, får tillsynsmyndigheten förbjuda den. Tillsynsmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

3 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten begär för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till anläggningar, fartyg och andra transportmedel och där utföra undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen.

4 § Tillsynsmyndigheten ska se till att information om åtgärder som har beslutats enligt 2 § offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Rätt att meddela föreskrifter

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för tillsyn över verksamheter och åtgärder enligt 4 kap.

6 kap. Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag som inte har fattats av regeringen får överklagas till mark- och miljödomstol.

2 § Ett beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd får inte överklagas särskilt.

3 § En sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken får överklaga beslut om tillstånd, beslut enligt 4 kap. 8 § andra stycket som innebär att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd och beslut om tillståndsvillkor som inte har fattats av regeringen.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Lagen ska inte tillämpas på användning av marina genetiska resurser som har samlats in från havsområden utanför nationell jurisdiktion före ikraftträdandet.
 3. Lagen ska inte heller tillämpas på användning av digital sekvensinformation om marina genetiska resurser från havsområden utanför nationell jurisdiktion som har tagits fram före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 33 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Bestämmelserna i denna balk om hushållning med mark- och vattenområden, tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska i fråga om geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Ytterligare bestämmelser om balkens tillämpning utanför territorialgränsen finns i 7 kap. 32 §, 10 kap. 18 a § och 15 kap. 40 § samt i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och i lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

6 kap.

33 a §

Om en verksamhet eller åtgärd i ett havsområde i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion, ska samråd genomföras enligt vad som framgår av 4 kap. 34 § lagen (2026:000) om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-09-30

Närvarande: F.d. justitierådet Inga-Lill Askersjö samt justitieråden Jonas Malmberg och Anders Perklev

Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Enligt en lagrådsremiss den 27 augusti 2026 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion,
2. lag om ändring i miljöbalken.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Sara Meyersson, biträdd av kanslirådet Jenny Hedman.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion

Lagen syftar till att genomföra avtalet inom ramen för Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982 om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (avtalet).

1 kap. 6 §

Paragrafen innehåller definitioner av begrepp som används i lagen.

Begreppen ”marint skyddat område”, ”nödåtgärder” och ”områdesbaserat förvaltningsverktyg” förekommer i lagen endast i 3 kap. 1 § som hänvisar till avdelning III i avtalet, där innebörden av begreppen framgår. Definitionerna bör tas bort från 1 kap. 6 §. Om det finns behov av att definiera begreppen i lagen bör definitionerna placeras i 3 kap.

I paragrafen saknas en definition av begreppet ”havsområde utanför nationell jurisdiktion” som används genomgående i lagen för att avgränsa olika bestämmelsers tillämpningsområde. Begreppet förklaras i författningskommentaren till 1 kap. 2 §. Eftersom begreppet är centralt för lagens tillämpning bör en definition föras in i 6 §.

När det gäller definitionens utformning kan följande framhållas.

Enligt artikel 1 i avtalet utgörs ”områden utanför nationell jurisdiktion” av det fria havet och det s.k. Området. Av FN:s havsrättskonvention framgår att det fria havet utgörs av alla delar av havet utanför staternas ekonomiska zoner, medan Området definieras som havsbotten och dennas underlag utanför gränserna för nationell jurisdiktion (jfr artiklarna 1 och 86). Av artiklarna 76–85 framgår att en stat kan ha suveräna rättigheter – och därmed jurisdiktion i konventionens mening – avseende verksamhet på havsbotten på vissa delar av kontinentalsockeln utanför statens ekonomiska zon. Dessa rättigheter inskränker enligt konventionen inte andra staters rättigheter inom det överliggande vattnet (jfr artikel 78). Ett vattenområde kan alltså utgöra det fria havet samtidigt som den underliggande havsbotten omfattas av nationell jurisdiktion.

Av det anförda följer att begreppet ”havsområde utanför nationell jurisdiktion” i avtalet inte avser ett enhetligt tvådimensionellt geografiskt område, utan att gränsdragningen beror på om det är havsbotten eller det överliggande vattnet som avses. Detta förhållande bör uppmärksammas i det fortsatta lagstiftningsarbetet och tydliggöras i lagen och i motiven.

Inom de områden där botten – men inte vattnet ovanför – omfattas av nationell jurisdiktion framstår det som oegentligt att tala om ett ”havsområde inom nationell jurisdiktion” (jfr definitionen i 1 kap. 6 §). Det bör övervägas att byta ordet ”havsområde” genomgående mot ”område” varvid större överensstämmelse med avtalets ordalydelse uppnås.

Kapitelrubriken till 4 kap.

Kapitel 4 avser verksamheter och åtgärder som kan ha effekter på den marina miljön i ett område utanför nationell jurisdiktion. Kapitlet innehåller bestämmelser om

- anmälan,
- förhandskontroll,
- miljöbedömning,
- prövning av tillstånd,
- återkallelse av tillstånd,
- återställningsåtgärder samt
- kontroll och rapportering.

I 34 § finns dessutom vissa bestämmelser om information avseende verksamheter och åtgärder i områden inom Sveriges jurisdiktion och i 35 § om strategiska miljöbedömningar, som Lagrådet föreslår ska utgå eller flyttas (se nedan).

Kapitlets rubrik – Miljöbedömningar – täcker endast en mindre del av innehållet i kapitlet och behöver därför ändras.

Ett förslag kan vara ”Prövning av verksamheter och åtgärder”.

4 kap. 3 §

Prop. 2026/27:7

Bilaga 6

Paragrafen innehåller en beskrivning av processen för de verksamheter och åtgärder som ska tillståndsprövas.

Den måste uppfattas som en upplysning om vad som regleras i delar av kapitlet vilken saknar självständig betydelse. Beskrivningen av processen är emellertid inte särskilt träffande och paragrafen skulle därför kunna utgå.

Om paragrafen ändå ska finnas kvar bör den förslagsvis innehålla en kort beskrivning av kapitlets innehåll, placeras först i kapitlet och få rubriken ”Kapitlets innehåll”. Följande formulering kan övervägas.

I detta kapitel finns bestämmelser om anmälan, förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd avseende verksamheter och åtgärder

– i ett område utanför nationell jurisdiktion och

– inom en annan stats jurisdiktion om verksamheten eller åtgärderna kan skada den marina miljön i områden utanför nationell jurisdiktion.

4 kap. 5 §

I paragrafen anges vilka myndigheter som ska fatta beslut avseende de olika bestämmelserna i kapitlet. Paragrafen har i lagrådsremissen följande lydelse.

Om inte annat följer av 22 eller 23 §, prövas frågor om tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Ärenden om tillstånd handläggs av den myndighet som regeringen bestämmer.

I paragrafen skiljs alltså mellan att ”pröva frågor om tillstånd” och att ”handlägga ärenden om tillstånd”. Beslut av det förra slaget ska fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och beslut av det senare slaget ska fattas av den myndighet som regeringen bestämmer (och således aldrig av regeringen).

I de fall ärendet ska hanteras av ”den myndighet som regeringen bestämmer” används senare i kapitlet flera uttryck bland annat den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd (6 §, 11 § 3 samt 14, 16 och 26 §§), den myndighet som tar emot en anmälan (8 §), den myndighet som har meddelat ett beslut (10 §) och den myndighet som handlägger tillståndsärendet (12 §).

I de fall beslutet ska fattas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer används uttrycket ”den som prövar tillståndsfrågan”.

Av de enskilda paragraferna i kapitlet kan tolkningsvis utläsas i vilka fall beslut alltid ska fattas av en förvaltningsmyndighet och i vilka fall regeringen ska kunna bestämma om beslutet ska fattas av regeringen eller en förvaltningsmyndighet. Vid föredragningen har upplysts att avsikten är att regeringen aldrig ska handlägga ett ärende initialt, dvs. anmälan ska alltid ges in till den myndighet som regeringen bestämmer och det är också

den myndigheten som ska göra förhandsprövningen oavsett om regeringen därefter ska fatta det slutliga beslutet om tillstånd.

De beteckningar som valts för att skilja ut i vilka fall ett beslut alltid ska fattas av en utpekad förvaltningsmyndighet respektive av regeringen eller en förvaltningsmyndighet är olämpliga av flera skäl. Ett skäl är att uttrycket ”handläggning av ärenden” enligt normalt juridiskt språkbruk innefattar att slutligt avgöra ärendet.

En enklare och tydligare utformning är att i bestämmelsen ange att beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och samtidigt erinra om att vissa beslut inte får fattas av annan än regeringen.

Följande lagtext kan övervägas.

Beslut enligt detta kapitel fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Av 22 och 23 §§ följer att vissa beslut endast får fattas av regeringen.

Lagrådet återkommer nedan med förslag till följdändringar med anledning av det nu sagda.

Rubriken till 4 kap. 6–10 §§

Rubriken till 4 kap. 6–10 §§ är Förhandskontroll. I 6 och 7 §§ finns regler om när och hur en anmälan ska göras, medan 8–10 §§ reglerar vilka åtgärder och beslut myndigheten ska vidta med anledning av anmälan.

Rubriken innebär att anmälan är en del av förhandskontrollen.

Emellertid är 8 och 9 §§ utformade så att en förhandskontroll ska göras, om den myndighet som tar emot en anmälan bedömer att vissa kriterier är uppfyllda. Dessa bestämmelser innebär alltså att förhandskontrollen inleds först sedan myndigheten tagit emot en anmälan.

Mot bakgrund härav föreslår Lagrådet att 6 och 7 §§ får en egen rubrik (t.ex. Anmälan) och de följande paragraferna får rubriken Förhandskontroll.

4 kap. 6 §

I paragrafen bör uttrycket ”den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd” ersättas med ”den myndighet som regeringen bestämmer”.

4 kap. 8 §

I paragrafen bör uttrycket ”den myndighet som tar emot en anmälan” ersättas med ”den myndighet som avses i 6 §”.

4 kap. 10 §

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att ändra ett beslut om att en verksamhet eller åtgärd inte kräver tillstånd.

Prop. 2026/27:7

Bilaga 6

Lagrådet förordar att ordet ”anser” av språkliga skäl byts mot ”bedömer”.

4 kap. 11 §

I paragrafen regleras att i det fall en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. Vidare beskrivs vad som avses med en miljöbedömning. Beskrivningen, som inte framstår som helt rättvisande, kan förenklas genom hänvisning till 12–18 §§. Lagtexten kan ges följande lydelse.

Om en verksamhet eller en åtgärd kräver tillstånd ska en miljöbedömning göras. En sådan innefattar att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett förslag till avgränsning av en miljökonsekvensbeskrivning, ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning och en slutlig miljökonsekvensbeskrivning samt ger in dessa till den myndighet som avses i 6 §. Vad en miljöbedömning i övrigt innebär framgår av 12–18 §§.

4 kap. 12 §

I paragrafen regleras den handläggande myndighetens roll i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Uttrycket ”myndighet som handlägger tillståndsärendet” bör bytas ut mot ”myndighet som avses i 6 §”.

4 kap. 14 och 16 §§

För att undvika den oklarhet som uttrycket ”den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd” medför, bör första stycket ändras till passiv form. Detsamma gäller andra stycket varvid de närmare anvisningarna för publicering lämpligen kan flyttas till förordning.

Lagrådet föreslår följande lydelse.

14 § Om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen bedöms uppfylla kraven i 13 §, ska den offentliggöras för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

Allmänheten ska också ges tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningen på det sätt som regeringen föreskriver.

16 § Om utkastet till miljökonsekvensbeskrivning bedöms uppfylla kraven i 15 §, ska utkastet offentliggöras för samråd genom plattformen för informationsdelning tillsammans med en upplysning om att synpunkter kan lämnas inom viss tid. Tidsfristen för att lämna synpunkter ska vara skälig och minst 40 dagar.

4 kap. 17 §

Av paragrafen framgår att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen, om den bedöms kunna läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, ska offentliggöras på visst sätt.

Det följer implicit av lagtexten att den som ska pröva tillståndsfrågan (dvs. regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt) ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen kan ligga till grund för tillståndsprövningen. Att det är avsikten framgår även av författningskommentaren.

Regleringen innehåller inte någon motsvarighet till 6 kap. 42 § miljöbalken. I den paragrafen anges att den som prövar tillståndsfrågan i ett särskilt beslut eller i samband med att tillståndsfrågan avgörs ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller lagens krav så att den specifika miljöbedömningen kan slutföras. Om miljökonsekvensbeskrivningen i beslutet bedöms ha sådana brister att den inte kan ligga till grund för ett ställningstagande till verksamhetens eller åtgärdens inverkan på miljön, innebär det att ansökningsärendet avslutas utan att tillstånd ges (jfr t.ex. NJA 2009 s. 321).

Det bör klargöras vad som i nu aktuell lagstiftning ska gälla i ett fall då den som prövar tillståndsfrågan bedömer att den slutliga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Om avsikten är att ett beslut ska fattas som motsvarar ett sådant beslut som regleras i 6 kap. 42 § miljöbalken måste detta framgå av paragrafen.

Om så är fallet skulle rubriken och paragrafen kunna ges följande lydelse.

Bedömning av och information om miljökonsekvensbeskrivningen

Den som prövar tillståndsfrågan ska, om den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen, se till att miljökonsekvensbeskrivningen offentliggörs genom plattformen för informationsdelning.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska även publiceras på det sätt som regeringen föreskriver med information om vem som prövar tillståndsfrågan och hur ny information i ärendet kommer att hållas tillgänglig.

Om den som ska besluta i tillståndsfrågan bedömer att den slutgiltiga miljökonsekvensbeskrivningen inte kan läggas till grund för den fortsatta miljöbedömningen får ärendet avslutas utan att tillstånd meddelas.

4 kap. 20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentliggörande av beslut. Bestämmelserna gäller även sådana beslut som avses i 21–23 §§. Paragrafen kan därför lämpligen placeras efter 23 §.

Vidare bör paragrafen av de skäl som angetts under 4 kap. 14 och 16 §§ ges följande utformning.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 6

Ett beslut om tillstånd ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning. Detsamma gäller information om beslut som innebär att villkor ändras.

Beslutshandlingarna ska även göras tillgängliga på det sätt som regeringen bestämmer.

Rubriken före 21 §

Rubriken är inte helt träffande. Den kan i stället vara Särskilda krav för tillstånd i vissa fall.

4 kap. 22 §

Paragrafen bör förtydligas så att det framgår att den avser beslut om tillstånd samt att ett sådant bifallsbeslut endast får fattas av regeringen. Följande lydelse kan övervägas.

Om en verksamhet eller åtgärd kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön även om det vidtas sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som kan krävas enligt 2 kap. 1–7 §§ miljöbalken, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, får tillstånd meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Tillstånd får dock inte meddelas för en verksamhet eller åtgärd som medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt.

Ett beslut om att meddela tillstånd enligt första stycket får fattas endast av regeringen.

4 kap. 23 §

Paragrafen bör av samma skäl som nyss angetts förtydligas genom att ordet ”tillåta” byts mot ”meddela tillstånd för”.

4 kap. 22 och 23 §§

När det gäller dessa paragrafer vill Lagrådet tillägga följande.

Som framgått ska regeringen – men inte en förvaltningsmyndighet – kunna ge tillstånd till en verksamhet som t.ex. kan antas orsaka skada av väsentlig betydelse på miljön om det finns särskilda skäl.

Den som vill bedriva en verksamhet som visserligen kan antas orsaka skada av väsentlig betydelse, men som anser sig ha särskilda skäl att ändå få bedriva den, har ett starkt intresse av att veta hur han eller hon kan få saken prövad av regeringen.

Det framgår inte av lagen hur en sådan prövning ska komma till stånd i de fall regeringen bestämt att en förvaltningsmyndighet ska besluta om att tillstånd ska beviljas. Ska i sådana fall anmälan/ansökan lämnas direkt till regeringen eller ska den även i dessa fall lämnas till förvaltningsmyndig-

heten? Om det sistnämnda är fallet hur ska då förvaltningsmyndigheten agera? Ska myndigheten överlämna ärendet på eget initiativ – och i så fall – i vilket skede av handläggningen ska det överlämnas? Ska myndigheten fatta något särskilt beslut vid överlämnandet? Om beslut ska fattas under förfarandet som rör den enskildes rätt att få sitt ärende prövat och kunna överklaga bör förfarandet framgå av lag.

För de fall där annan än regeringen ska besluta om tillstånd bör det därför enligt Lagrådets mening framgå av lagen under vilka förutsättningar regeringen ska pröva om tillstånd kan ges trots att verksamheten kan antas orsaka skada eller olägenhet av väsentlig betydelse. Om en sådan reglering ska utformas med t.ex. 21 kap. 7 § miljöbalken som förebild eller på annat sätt har Lagrådet ingen synpunkt på.

4 kap. 24 och 25 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om undantag för verksamheter eller åtgärder vars miljöeffekter redan har bedömts på annat sätt.

I paragraferna talas om att kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd *inte gäller* om vissa förutsättningar är uppfyllda. Enligt lydelsen innebär det att verksamheterna och åtgärderna är undantagna så snart de angivna förutsättningarna föreligger. Emellertid framgår av 27 § att det krävs ett myndighetsbeslut för att undantaget ska gälla. Följande lagtext kan övervägas.

24 § Verksamheter eller åtgärder vars möjliga effekter på miljön redan har bedömts i enlighet med andra rättsliga instrument och ramverk eller av ett internationellt organ får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag, om

1. den tidigare bedömningen är likvärdig med den som krävs enligt avtalet och resultatet av bedömningen har beaktats, eller

2. den tidigare bedömningen har lett till

a) antagande av föreskrifter och standarder som är utformade för att förebygga, lindra eller hantera möjliga effekter så att de inte innebär avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar på den marina miljön, och

b) de föreskrifter och standarder som avses i a följs.

Bestämmelserna om kontroll och rapportering i 31 och 33 §§ ska gälla för verksamheter och åtgärder vars miljöeffekter har bedömts i enlighet med kraven i första stycket 1, om inte verksamheten eller åtgärden redan är föremål för övervakning.

25 § Verksamheter eller åtgärder som har genomgått en bedömning i en annan stat som motsvarar kraven i avtalet får undantas från kraven på förhandskontroll, miljöbedömning och tillstånd enligt denna lag.

4 kap. 26 §

I enlighet med vad tidigare sagts bör uttrycket ”myndighet som handlägger ärenden om tillstånd” bytas ut mot ”myndighet som avses i 6 §”.

4 kap. 27 §

Prop. 2026/27:7

Bilaga 6

Paragrafen innehåller bestämmelser om formerna för ett beslut som avses i 26 § samt om offentliggörande av beslutet. Formuleringen av första stycket kan förenklas. Följande lydelse kan övervägas.

Frågan om undantag enligt 24 eller 25 § ska avgöras i ett särskilt beslut. I tillämpliga fall ska frågan om bestämmelserna i 31 och 33 §§ ska gälla för verksamheten eller åtgärden avgöras i samma beslut.

4 kap. 28 §

Paragrafen reglerar möjligheten att återkalla ett tillstånd.

I tredje stycket finns en bestämmelse om att staten i vissa fall ska ersätta tillståndshavaren för ”förlust till följd av en åtgärd som har vidtagits med anledning av tillståndet”. Enligt författningskommentaren markerar uttrycket förlust att utebliven vinst inte ersätts.

Inom skadeståndsrätten används uttrycket förlust ofta som beteckning för ekonomisk skada och innefattar ersättning för inkomstförlust och intrång i näringsverksamhet. Det kan övervägas om inte uttrycket kostnader bättre motsvarar den avsedda innebörden (jfr t.ex. 5 kap. 7 § skadeståndslagen).

Regleringen i andra stycket avser enligt sin ordalydelse även återkallelsebeslut som har meddelats av regeringen. Vilken myndighet som ska offentliggöra beslut bestäms lämpligen i förordning. Andra stycket bör därför omformuleras till passiv form och ges följande lydelse.

Information om beslut som innebär att tillstånd återkallas ska offentliggöras genom plattformen för informationsdelning.

4 kap. 29 §

I paragrafen anges att ”alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet” har ett ansvar att avhjälpa skadan eller olägenheten.

Enligt ordalydelsen omfattar paragrafen varje tänkbar verksamhet och åtgärd. Det måste klargöras om paragrafen ska omfatta t.ex. verksamheter eller åtgärder som har fått tillstånd, är tillståndspliktiga eller kräver anmälan enligt detta kapitel.

Paragrafen kan t.ex. utformas enligt följande.

Om en verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt detta kapitel medför skada eller olägenhet för miljön ansvarar den som bedriver verksamheten eller åtgärden för att den avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt. Ansvaret gäller till dess skadan eller olägenheten har upphört.

4 kap. 34 §

I lagrådsremissen föreslås att en ny paragraf, 6 kap. 33 a §, ska införas i miljöbalken. I den finns en bestämmelse om verksamheter och åtgärder i Sveriges sjöterritorium eller maritima zoner som kan orsaka avsevärda föroreningar eller märkbara och skadliga förändringar i den marina miljön i ett havsområde utanför nationell jurisdiktion. Bestämmelsen innebär att ett "samråd" ska genomföras i enlighet med förevarande paragraf. Samrådet innefattar att tillståndsmyndigheten ska informera och offentliggöra vissa uppgifter genom plattformen för informationsdelning.

Ämnesmässigt ligger den förevarande paragrafen helt vid sidan av innehållet i kapitel 4. Den bör därför flyttas.

Det som regleras i paragrafen – att en myndighet ska lägga ut viss information på en plattform – behöver inte framgå av lag, utan kan placeras i en förordning. Ett alternativ kan vara att placera bestämmelsen i ett eget kapitel i lagen.

4 kap. 35 §

Av avtalet följer att Sverige som konventionsstat ska medverka till att utföra s.k. strategiska miljöbedömningar. Av paragrafen framgår att den myndighet som handlägger ärenden om tillstånd för Sverige ska ansvara för och genomföra strategiska miljöbedömningar.

Bestämmelsen – som ämnesmässigt ligger helt vid sidan av bestämmelserna i kapitlet i övrigt – behöver inte tas in i lag och kan placeras i en förordning.

4 kap. 37 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

I paragrafen behövs vissa ändringar som en konsekvens av det som Lagrådet föreslagit ovan.

5 kap 1 §

Andra stycket i paragrafen föreskriver att tillsynsmyndigheten genom information ska underlätta för "den enskilde" att fullgöra "sina" skyldigheter enligt lagen, föreskrifter och beslut. Det är oklart om informations-skyldigheten motsvarar den serviceskyldighet som följer av förvaltningslagen när en enskild har ett ärende hos tillsynsmyndigheten eller om det som avses är en skyldighet för tillsynsmyndigheten att lämna information som allmänt riktar sig till alla som omfattas av lagen. Om det förstnämnda avses kan andra stycket utgå eftersom ansvaret redan framgår av förvaltningslagen. Även i sistnämnda fall är det tveksamt om andra stycket behövs. I vart fall bör det då i författningskommentaren beskrivas vad som avses och bestämmelsen omformuleras så att det framgår att myndigheten

ska ge allmän information om enskildas skyldigheter enligt lagen och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen.

Prop. 2026/27:7
Bilaga 6

5 kap. 4 §

Enligt paragrafen ska tillsynsmyndigheten offentliggöra information om åtgärder som har beslutats enligt 5 kap. 2 §. Vid föredragningen har klargjorts att det är förbud som har beslutats som ska offentliggöras. Ordet ”åtgärder” ska därför bytas ut mot ”förbud”.

6 kap. 1–3 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om överklagande. Lagrådet förordar att orden ”inte har fattats av regeringen” byts mot ”har fattats av någon annan än regeringen”.

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

6 kap. 33 a §

I paragrafen anges att samråd i vissa fall ska genomföras enligt vad som framgår av 4 kap. 34 § lagen om bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Lagrådet har ovan föreslagit att 4 kap. 34 § flyttas antingen till en förordning eller ett eget kapitel.

Om bestämmelsen flyttas till en förordning kan det i förevarande paragraf anges att samråd ska genomföras enligt vad regeringen bestämmer.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 oktober 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Lann

Föredragande: statsrådet Pourmokhtari

Regeringen beslutar proposition Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion